

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

วันพุธที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๒๕ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๙๕ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสมาชิกที่เคารพครับ
บัดนี้สมาชิกได้มาลงชื่อประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอดำเนินการประชุม
ตามระเบียบวาระ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

๑. เรื่องระยะเวลาการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ ขณะนี้ระยะเวลาในการจัดทำรัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ผ่านมาแล้ว ๑๓๒ วัน ณ วันประชุมนี้ สภาร่างรัฐธรรมนูญเหลือระยะเวลาในการ
จัดทำรัฐธรรมนูญอีก ๑๐๘ วัน

๒. เรื่องรับทราบรายงานของคณะกรรมการมาธิการ
ข้อมูลและศึกษาแนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ด้วยคณะกรรมการข้อมูลและศึกษาแนวทางการร่างกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญได้เสนอรายงานของคณะกรรมการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ
พิจารณาในการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในรายงานจะประกอบด้วยหน้าที่ของ
คณะกรรมการ แนวทางการพิจารณาศึกษาและสาระสำคัญของกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ทำสำเนาแจกสมาชิกเมื่อคราวประชุมเป็นการภายในของ
สภาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว

ระเบียบวาระที่ ๒ เป็นการรับรองรายงานการประชุมสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ มีรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๑ ครั้ง คือครั้งที่ ๖
วันอังคารที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ซึ่งได้วางให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตรวจ
ดูแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภาร่างรัฐธรรมนูญรับรองตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๐
แล้ว หวังว่าทุกท่านคงได้ดูแล้ว มีท่านผู้ใดแก้ไขเป็นอย่างอื่นใหม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกขอแก้ไข)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มี ถือว่าที่ประชุมนี้รับรอง
รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งดังที่กล่าวไปแล้ว

ก่อนที่จะดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระที่ ๓ คือการร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยวาระที่ ๑ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิการรกร่างรัฐธรรมนูญ
พิจารณาเสร็จแล้ว ตามรายงานของคณะกรรมการสิทธิการรกร่างรัฐธรรมนูญ

ผมมีเรื่องปรึกษาที่ประชุมก่อนที่จะพิจารณาวาระที่ ๓ ผมมีเรื่อง
ปรึกษาที่ประชุมเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย กล่าวคือตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖)
พุทธศักราช ๒๕๓๙ มาตรา ๒๑๑ จตุตศ กำหนดให้การประชุมของสภาร่าง
รัฐธรรมนูญให้นำข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาไว้ซึ่งบังคับโดยอนุโลม ดังนั้น
เพื่อให้การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและชอบด้วย
รัฐธรรมนูญ จึงขอปรึกษาที่ประชุมเกี่ยวกับขั้นตอนและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้นำข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้
โดยอนุโลม โดยจะขอแก้ไขข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดหรือทั้งหมด และนำข้อที่
ใกล้เคียงมาอนุโลมใช้ในการประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งเกี่ยวกับ
เรื่องนี้คณะกรรมการจดหมายเหตุ ตรวจรายงานการประชุมและกิจการสภา
ได้ศึกษาข้อบังคับที่จะอนุโลมมาใช้ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภา
ร่างรัฐธรรมนูญตามที่ได้แจ้งให้สมาชิกในการประชุมวันนี้แล้ว -----

ข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๙ ใกล้เคียงที่จะอนุโลมใช้ คือ หมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๘๓ และ ข้อ ๘๕ จะขออนุโลมให้การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญกระทำเป็น ๓ วาระตามลำดับ และการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในวาระที่ ๑ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาลงมติว่าจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้พิจารณาหรือไม่ ส่วนการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่ ๑ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการรับร่างรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในสภาร่างรัฐธรรมนูญ ผมคิดว่าท่านประธานกรรมาธิการกิจการสภา คือ ดอกเตอร์เดโชได้รับมอบหมายเรื่องนี้ไปศึกษา จะมีอะไรชี้แจงเพิ่มเติมไหมครับ เชิญครับ

นายเดโช ส่วนานนท์ (ประธานคณะกรรมการ) :

ท่านประธานที่เคารพ กระผม เดโช ส่วนานนท์ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในฐานะประธานกรรมาธิการจดหมายเหตุ ตรวจรายงานการประชุมและกิจการสภา ขอประทานกราบเรียนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวเนื่องกับข้อบังคับที่จะอนุโลมใช้ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการจดหมายเหตุ ตรวจรายงานประชุมและกิจการสภาได้รับมอบหมายจากที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ไปศึกษาข้อบังคับของรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๑ บังคับให้ใช้ข้อบังคับของรัฐสภาโดยอนุโลม ได้มอบหมายให้คณะกรรมการไปศึกษาดูว่าเราจะอนุโลมใช้หมวดใด ตรงกับเรื่องที่เรากำลังต้องดำเนินการอยู่ ขอประทานกราบเรียนว่าคณะกรรมการจดหมายเหตุ ตรวจรายงานประชุมและกิจการสภาได้ประชุมปรึกษาหารือ เรื่องนี้โดยได้เชิญผู้เกี่ยวข้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสภา รวมทั้งนักกฎหมายมาพิจารณาว่าสมควรจะอนุโลม เรื่องใดหมวดใดได้เพียงใดแล้วไหน โดยสรุปเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับนั้นก็คงมีมาตราที่เกี่ยวข้องที่สามารถอนุโลมได้ ก็คือมาตราที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งขณะนั้นสภาของเรามีหน้าที่ที่จะจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เนื่องจากข้อบังคับรัฐสภาไม่มีข้อบังคับว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้เราได้พิจารณา จำเป็นจะต้องอาศัยหลักการอนุโลมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นมาตรา ๆ ไปปรับใช้โดยอนุโลม

ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็อยู่ในข้อ ๘๑ ถึงข้อ ๘๕ ซึ่งคณะกรรมการธิการได้นำเสนอสภาแห่งนี้เพื่อพิจารณาเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่แล้ว เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็คือเอกสารที่กระผมได้วางไว้กับที่ประชุมของสมาชิกสภาอยู่ข้างหน้าอยู่แล้วนะครับ จะเห็นว่าข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปรับโดยตรงนั้น เริ่มตั้งแต่ข้อ ๘๑ เป็นต้นไป ข้อ ๘๑ เราบอกว่าไม่มีกรณีที่จะนำมาใช้ในกรณีของเรา เพราะฉะนั้นก็ผ่านไป ได้ ข้อ ๘๒ ก็ไม่มีกรณีที่จะนำมาใช้ในกรณีของเราก็ผ่านไป ได้ จะเริ่มนำมาโดยอนุโลมตั้งแต่ข้อ ๘๓ เป็นต้นไป ข้อ ๘๓ นั้น ในข้อบังคับของสภาปัจจุบันนั้น ข้อบังคับของรัฐสภานั้นเขียนไว้ว่า ภายใต้อัตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐสภากระทำเป็นสามวาระตามลำดับ เรื่องนี้เราก็เห็นว่าน่าจะอนุโลมใช้โดยที่ไม่ปรับเปลี่ยนแปลงแก้ไขแต่อย่างใด คือสามารถจะต้องกระทำ ๓ วาระเช่นเดียวกัน-----

ข้อ ๘๘ ของข้อบังคับการประชุมรัฐสภาปัจจุบันนั้นกำหนดไว้ว่า การพิจารณา ร่างรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง รัฐสภา จะตั้ง คณะกรรมาธิการของรัฐสภาพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้รัฐสกาลงมติว่าจะให้ร่างรัฐธรรมนุญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ขอประทานกราบเรียนว่าคณะกรรมาธิการจดหมายเหตุฯ ได้พิจารณาเห็นว่า สมควรปรับอนุโลมเป็นการพิจารณาร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทยในวาระที่หนึ่ง ให้สภาร่างรัฐธรรมนุญพิจารณาลงมติว่าจะรับร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นไว้พิจารณาหรือไม่

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่ง ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการรับร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นไว้พิจารณา ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร่างรัฐธรรมนุญ ส่วนข้อความในวรรคสามและวรรคสี่นั้น ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าไม่มีกรณีที่จำเป็นต้องนำมาใช้

ข้อ ๘๕ ซึ่งคงจะต้องเกี่ยวข้องปรับใช้เช่นเดียวกัน ข้อ ๘๕ ข้อบังคับของรัฐสภาที่กำหนดไว้ว่า การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนุญตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งจากสมาชิกรัฐสภาเพื่อพิจารณามีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคน และกรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่ เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภาและกรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

เรื่องนี้ทางคณะกรรมการมาธิการจดหมายเหตุฯ ได้พิจารณาเห็นว่า สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้น มีลักษณะที่ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยสนิทกับรัฐสภา จึงขออนุโลมปรับใช้ข้อบังคับในข้อ ๘๕ ดังต่อไปนี้

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญตั้ง คณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งจากสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาจำนวน ขอบเขตงานราวเรียงแก้ไขการพิมพ์ผิดตรงนี้ว่า จำนวน ไร่ไร่ อำนาจ เพื่อพิจารณาจำนวนไม่เกินยี่สิบเอ็ดคน ตรงนี้เนื่องจากที่ประชุมเมื่อวานได้พิจารณากันเห็นสมควรว่า จะขออนุญาตเปลี่ยนจำนวนจากยี่สิบเอ็ดคน เป็นยี่สิบเก้าคน เพราะฉะนั้นขออนุญาตรายงานเปลี่ยนแปลงตัวจำนวนกรรมการว่ายี่สิบเก้าคนด้วย

ข้อ ๘๖ นั้นว่าด้วย การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขึ้นคณะกรรมการสมาชิกรัฐสภาผู้ใด เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมก็ให้ เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า เป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการ ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติโดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดตอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องเนื่องกับหลักการนั้น ในเรื่องนี้คณะกรรมการได้ ขออนุญาตปรับอนุโลมใช้ เป็นลักษณะดังนี้

ข้อ ๘๖ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ขึ้นคณะกรรมการสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญผู้ใด เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า เป็น หนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ สภาร่างรัฐธรรมนูญรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้พิจารณา เว้นแต่สภาร่างรัฐธรรมนูญจะได้กำหนด เวลาแปรญัตติสำหรับร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติโดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

เรื่องนี้ในที่ประชุมกรอบเมื่อวานก็ได้พิจารณากันถึงว่า ระยะ เวลาที่สมควรจะเปลี่ยนแปลงกำหนดจาก ๗ วัน ให้ครอบคลุมไปถึงระยะเวลา สำหรับการพิจารณาการประชุมาภิบาล เพื่อรับเอาคำปรึกษาพิจารณาแปรญัตติ

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น ก็สมควรที่จะกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติ
ล่วงหน้า แทนที่จะเป็นเจ็ดวัน เป็นสามสิบวัน ก็จะตรงกับตารางเวลาที่กำหนดไว้
ทุกประการ จึงขอประทานแก้ตัวเลขเจ็ดวัน เป็นสามสิบวัน ตรงนี้ด้วย

ข้อ ๘๗ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่า ได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัติ มิติของคณะกรรมการเกี่ยวกับค่าแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนค่าแปรญัติของผู้แปรญัติ หรือมีการสงวนความเห็นของคณะกรรมการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานนั้นด้วย ขอนำข้อ ๘๗ ที่กระผมได้อ่านให้ที่ประชุมฟังมาใช้โดยอนุโลมดังนี้

ข้อ ๘๗ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่า ได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัติ มิติของคณะกรรมการเกี่ยวกับค่าแปรญัตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนค่าแปรญัติของผู้แปรญัติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานนั้นด้วย ตรงนี้ก็ขอประธานกรรปวเรียนว่า ได้ใช้ทุกถ้อยคำอักษรตามข้อบังคับของรัฐสภา ทั้งนี้เพราะเห็นว่าได้ปฏิบัติกันมาโดยตลอดอยู่แล้ว และสามารถนำมาใช้ได้ครบถ้วนทุกกรณี

ข้อ ๘๘ ตามข้อบังคับของรัฐสภานั้น บังคับไว้ว่า เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและรายงานของคณะกรรมการตาม

ข้อ ๘๗ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม เรื่องนี้ขออนุมัติที่ประชุมแห่งนี้เพื่อใช้ข้อ ๘๘ โดยอนุโลมดังนี้

ข้อ ๘๘ เมื่อประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญได้รับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และรายงานของคณะกรรมการตามข้อ ๘๗ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญภายในสิบวัน

ข้อ ๘๙ กำหนดว่า ในการพิจารณา รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณา เริ่มต้นด้วยชื่อร่างคำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือชื่อตามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือผู้แปรญัติสงวนค่าแปรญัติ หรือกกรรมการสงวน

ความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ จะลงมติเป็นอย่างอื่น
ขอประธานเสนอว่า ขออนุโลมใช้ข้อบังคับเป็นข้อ ๘๙ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๘๙ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่คณะ
กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง
คำปรารภแล้วพิจารณาเรียงลำดับมาตรา แล้วให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ
หรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือผู้แปรพฤติสงวนคำแปรพฤติหรือที่
กรรมาธิการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญจะลงมติ
เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๙๐ ข้อบังคับของรัฐสภาระบุว่า การออกเสียงลงคะแนนใน
วาระที่สองชั้นพิจารณา เรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ
ก็ขออนุโลมใช้ทุกถ้อยคำว่า

ข้อ ๙๐ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณา เรียง
ลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

ข้อ ๙๑ ข้อบังคับของรัฐสภาฉบับปัจจุบันระบุว่า เมื่อได้พิจารณาตาม
ข้อ ๘๙ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง
และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอ
แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่
ของอนุญาดอนุโลมใช้เป็น

ข้อ ๙๑ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๘๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาร่าง
รัฐธรรมนูญพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้
สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติม
เพื่อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

วิภา/มส

ท่านประธานที่เคารพ ข้อ ๕๒ ซึ่งกล่าวถึงในข้อประชุมรัฐสภาฉบับปัจจุบัน
 ระบุว่า เมื่อได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว
 ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้สภาฯพิจารณาเป็นวาระที่สาม ข้อนี้ที่ประชุม
 พิจารณาเห็นว่าอาจจะอนุโลมใช้บังคับ แต่ว่าเป็นกระบวนการที่อาจจะรอไว้สิบห้าวัน
 มันเนิ่นนานเกินไป เพราะฉะนั้นก็อาจจะไม่จำเป็นต้องรอไว้สิบห้าวัน สามารถจะนำ
 เข้ามาสู่การพิจารณาได้เลย โดยไม่ต้องพิจารณาถึงข้อ ๕๒ นี้แต่ประการใด

ข้อ ๕๓ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สามไม่มีการอภิปราย
 และให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้
 เป็นรัฐธรรมนูญ

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ
 และลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้
 เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา
 ขอประทานอนุญาตเสนอว่าขออนุโลมใช้ดังต่อไปนี้

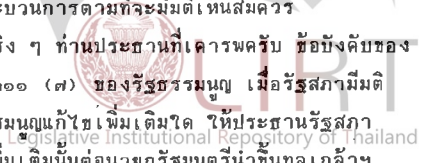
ข้อ ๕๓ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในวาระที่สาม
 ไม่มีการอภิปราย และให้ที่ประชุมสภาฯพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วย
 ในการที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสนอให้รัฐสภาพิจารณาต่อไป

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและ
 ลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะเสนอร่างรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทยให้รัฐสภาพิจารณามากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
 เท่าที่มีอยู่ของสภาฯร่างรัฐธรรมนูญ

ข้อสุดท้าย ข้อ ๕๔ ข้อบังคับของที่ประชุมรัฐสภาระบุว่า ในกรณีที่รัฐสภา
 ลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก็ดี หรือลงมติ
 ในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป ขอประทาน
 อนุญาตกราบเรียนเสนอว่า ข้อบังคับใช้โดยอนุโลมดังต่อไปนี้

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่สภาฯร่างรัฐธรรมนูญลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับร่าง
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้พิจารณาที่ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบด้วย
 ก็ดี ให้สภาฯร่างรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการตามที่จะมีมติเห็นสมควร

ข้อ ๕๕ เป็นข้อสุดท้ายจริง ๆ ท่านประธานที่เคารพครับ ข้อบังคับของ
 รัฐสภาระบุว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑๑ (๗) ของรัฐธรรมนูญ เมื่อรัฐสภาที่มีมติ
 ในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใด ให้ประธานรัฐสภา
 ดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นต่อนายกรัฐมนตรีว่าขึ้นทูลเกล้าฯ

ถวาย ต่อไป ขออนุญาตปรับใช้โดยอนุโลมดังต่อไปนี้

ข้อ ๔๕ เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยในการที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เสนอให้รัฐสภาพิจารณาต่อไป ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นต่อประธานรัฐสภาเพื่อพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญต่อไป

ท่านประธานที่เคารพ สิ่งที่ผมอยากทราบ เรือนั้นก็เป็นข้อบังคับที่สามารถปรับอนุโลมใช้ในการพิจารณารัฐธรรมนูญในวาระที่สองและวาระที่สาม ขอประธานเสนอเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติต่อไปครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอขอบคุณท่านประธานคณะกรรมการจดหมายเหตุ ตรวจจับงานการประชุมและกิจการสภา ที่ได้รับการจะไปศึกษาข้อบังคับการประชุมในการที่จะนำมาบังคับใช้ในการประชุมเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญของเราให้ถูกต้องตามกฎหมายและตามข้อบังคับทุกประการ ข้อยกเว้นและข้อนุโลมทั้งหลายเราก็ได้รับกันทุกคนแล้วที่ผมยกมาหรือ มีท่านผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ เชิญท่านชงค์ครับ

นายชงค์ วงษ์ขัน ๖ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม ชงค์ วงษ์ขัน ๖ สสร. จังหวัดลพบุรี ใครจะขอทราบเรียงตาม และขอคำปรึกษาด้วยการพิจารณาของเราวันนี้มันคงจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าเป็นการพิจารณารับหลักการในวาระที่ ๑ หรือการพิจารณาขอร่างรัฐธรรมนูญมาเพื่อรับไว้พิจารณาเพราะ ๒ คำนี้ในความรู้สึกของกระผมไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นการพิจารณารับหลักการก็คงจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อแปรญัตติต่อไป แต่ถ้าหากเป็นการรับไว้พิจารณา ดูตามข้อบังคับที่ท่านประธานกิจการสภาได้กรุณาชี้แจงนั้น ก็เห็นว่าทางสภายังมีอำนาจที่จะตั้งกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการได้ เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าการทำงานของสภาขอร่างรัฐธรรมนูญซึ่งไม่ใช่เป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับนั้น การอนุโลมใช้ข้อบังคับตรงนี้คงจะต้องชัดเจน ในความเห็นของกระผมที่อยากจะขอปรึกษาก็คือว่า ควรจะถือว่าการพิจารณารับหลักการเป็นการพิจารณาในวาระที่ ๑ เหมือนกัน แต่เป็นการพิจารณาเพื่อรับร่างรัฐธรรมนูญไว้เพื่อพิจารณา เพราะเรามีภารกิจที่จะต้องไปทำประชาพิจารณ์ โดยถือว่าเป็นวาระที่ ๑ เพราะฉะนั้นก็ควรจะมีการตั้งกรรมการแปรญัตติขึ้นมาในขณะเดียวกันได้ ที่ห่วงอยู่ที่คือว่าถ้าเราถือว่าการพิจารณารับหลักการแล้ว การทำประชาพิจารณ์ของเราก็จะลำบาก เพราะจะไปแก้ไขหลักการอะไรอีกก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการพิจารณารับร่างรัฐธรรมนูญถือว่าการพิจารณารับร่างรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา แต่ถือเป็นการพิจารณาในวาระที่ ๑ ของการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งกระผมคิดว่าสภาขอร่างรัฐธรรมนูญเรานี้อาจจะพิจารณาอนุโลมข้อบังคับข้อนี้ได้ครับ

ประธานสภาขอร่างรัฐธรรมนูญ : ขอบคุณท่านชงค์มากครับที่ท่านยกขึ้นมาหารือ แล้วท่านก็อธิบายเป็นความเข้าใจของท่านนั้นถูกต้องทุกอย่าง เพราะว่าเรื่องนี้เราได้พูดกันเมื่อวานนี้ และขอบคุณท่านที่ได้ยกขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งก็ขอเรียนให้เป็นที่เข้าใจสำหรับท่านที่ไม่ได้มาประชุมเมื่อวานนี้ ก็สรุปอย่างที่ท่านชงค์พูด คือท่านอยากจะทราบให้ชัดเจนว่าครั้งนี้จะเป็นการรับร่างก็ถือว่าเป็นวาระที่ ๑ โดยอนุโลมไปด้วย ไม่ต้องมีวาระที่ ๑ อีก ซึ่งเราก็ได้ศึกษากันเมื่อวานนี้จากธรรมเนียมปฏิบัติ จากการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับที่เคยทำมาแล้วที่ปรากฏหลักฐานที่เราหาได้ ๒ ฉบับนั้น ก็ถือว่าการรับร่างนั้นเป็นเสมือนวาระที่ ๑ ด้วย เราก็ต้องตั้งกรรมการเพื่อแปรญัตติ เมื่อไปทำประชาพิจารณ์มาแล้วก็สามารถจะแปรญัตติได้ เพื่อให้มันเข้ากับสิ่งที่แปรพิมพ์มา

แล้วก็ถือว่าการยกร่างฯ นั้นก็ไม่ใช่ว่าจะใช้ได้บริบูรณ์ ก็ต้องมีการคัดทอนเพิ่มเติม ก็เป็นเรื่องปกติในการพิจารณากฎหมายในวาระที่ ๒ ถ้าเข้าใจอย่างนี้ถูกต้อง ตรงกันแล้ว ผมก็ขอประกาศให้ทราบว่าที่ประชุมนี้ได้เห็นชอบในการอนุโลม ใช้ข้อบังคับที่ใช้ได้และงดเว้นข้อบังคับที่ไม่จำเป็นต้องใช้ตามที่ท่านประธาน ก็กิจการสภาได้รายงานต่อที่ประชุมนี้แล้วตาม เอกสารที่แจกนะครับ

ต่อไปเป็นการพิจารณาในระเบียบวาระที่ ๓ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
ในวาระที่ ๑ ด้วยคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช . . . เสร็จแล้ว ตามรายงานของคณะกรรมการ
ที่ได้จัดส่งให้สมาชิกตามวาระการประชุมวันนี้แล้ว เพื่อให้สภาร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณา

ใบแก้ไขข้อความที่ผิด

ให้แก้ไขข้อความที่ผิดโดยการนำข้อความใหม่เข้าแทนที่ข้อความที่มีอยู่เดิม ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๑๐ หน้า ๒๗ ข้อความใหม่ได้แก่

“มาตรา ๑๑๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการใช้อิทธิพลหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง”

มาตรา ๑๘๒ หน้า ๕๓ ข้อความใหม่ได้แก่

“มาตรา ๑๘๒ การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชุดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป หรือเว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๒๙วรรคสอง”

มาตรา ๑๙๗ หน้า ๕๙ ข้อความใหม่ได้แก่

“มาตรา ๑๙๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐสถานศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นการชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา

มาตรา ๑๙๘ หน้า ๕๙ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๑๙๘ ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลอื่นที่มีอำนาจเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลอื่น แล้วแต่กรณี

ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลอื่นที่มีอำนาจ แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยมีข้อซัก"

มาตรา ๒๐๔ หน้า ๖๒ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๐๔ ในกรณีที่พ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรกแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบให้ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๓ วรรคสาม ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานรัฐสภาถวายคำแนะนำเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งบุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดให้เป็นนายกรัฐมนตรี"

มาตรา ๒๐๗ หน้า ๖๒ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๐๗ คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มีกรรมลมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่ตามมาตรา ๒๐๖"

มาตรา ๒๑๐ หน้า ๖๓ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๑๐ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใด ๆ ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๐๙ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะเป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลประโยชน์หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด ๆ ก็มิได้ด้วย"

มาตรา ๒๑๕ หน้า ๖๔ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๑๕ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘
- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก
- (๕) สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา

๑๘๗

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๑๐

(๗) มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๒๑๖

(๘) รัฐสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๐๕

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๕ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๖)

มาตรา ๒๕๓ หน้า ๗๓ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๕๓ บุคคลจะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม กรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการของศาลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยกรานั้น ไม่ว่าจะเป็นการกรรมการโดยตำแหน่งหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในเวลาเดียวกันมิได้"

มาตรา ๒๕๖ หน้า ๗๔ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๕๖ การสรรหาและการเลือกประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน คณบดีคณะรัฐศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน สมาชิกวุฒิสภาจำนวนสี่คนซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา เป็นกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔(๑) จำนวนสิบสองคน และผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔(๒) จำนวนหกคน เสนอต่อประธานรัฐสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มี

(๒) ให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อลงมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้บุคคลหกคนแรกในบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔ (๑) และบุคคลสามคนแรกในบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔ (๒) ซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งดังกล่าวจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔ (๑) มิได้ครบหกคน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๔ (๒) มิได้ครบสามคน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกในบัญชีนั้น มาให้สมาชิกรัฐสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับ

เลือกเกินหกคนหรือสามคน แล้วแต่กรณี ให้ประธานรัฐสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

(๓) ให้ผู้ได้รับเลือกตาม (๒) ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานรัฐสภาทราบ
ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป”

มาตรา ๒๖๒ หน้า ๗๗ ข้อความใหม่ได้แก่

“มาตรา ๒๖๒ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๙๑ หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๙๒ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามมาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความคิดเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามมาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายกรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป"

มาตรา ๒๖๗ หน้า ๗๙ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๖๗ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐด้วย

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา หรือร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างข้อบังคับนั้นเป็นอันตกไป"

มาตรา ๒๖๘ หน้า ๘๐ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๖๘ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่ความแสดงความเห็นของตนก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิคู่ความขอตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญด้วย"

มาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๒ มาตรา ๒๗๓ และมาตรา ๒๗๔ หน้า ๘๑ ข้อความใหม่ได้แก่

มาตรา ๒๗๑ ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ในการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗๒ การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป

การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ในการนี้ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชั้นชั้นศาลละหนึ่งคณะ เพื่อเสนอความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณา .

มาตรา ๒๗๓ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ชั้นศาลละสี่คน รวมเป็นสิบสองคน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ และได้รับเลือกจากรัฐสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๗๔ ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา ๒๗๕ หน้า ๘๕ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๒๗๕ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใดโดยจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือโดยจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนด ต้องยื่นตามมาตรา ๒๙๑ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี

เมื่อมีการนิยามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๙๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

มาตรา ๓๐๕ หน้า ๙๔ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๓๐๕ สมาชิกรัฐสภาที่มีอิสระในการออกเสียงลงคะแนนซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ มติที่ให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่ง ให้ถือเอาเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และมติของพรรคการเมือง หรืออาณัติอื่นใดย่อมไม่ผูกพันสมาชิกรัฐสภา

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่รัฐสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี

มติของรัฐสภาตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของคณะตุลาการคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง"

มาตรา ๓๐๗ หน้า ๙๕ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๓๐๗ คณะตุลาการคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบด้วยประธานตุลาการหนึ่งคน ตุลาการประจำจำนวนสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และตุลาการเฉพาะคดีจำนวนสิบคน ซึ่งได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามมาตรา ๓๐๙ (๑)

ประธานตุลาการ ตุลาการประจำ และตุลาการเฉพาะคดี ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๕ (๑)(๒)(๔) และ (๗)"

มาตรา ๓๑๓ หน้า ๘๗ ข้อความใหม่ได้แก่

"มาตรา ๓๑๓ คณะตุลาการคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอิสระในการไต่สวน พิจารณา และวินิจฉัยคดี

ตุลาการเฉพาะคดีซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่สภาโตสภานิ่งเลือกไว้ จะนั่งพิจารณาคดีที่สมาชิกของสภานั้นถูกพิจารณาคดีมิได้ เว้นแต่การพิจารณาคดีตามมาตรา ๒๘๘ และคดีที่นายกรัฐมนตรีถูกกล่าวหา ให้ตุลาการเฉพาะคดีทุกคนมีหน้าที่ร่วมพิจารณาและทำคำวินิจฉัย"

ผมขออนุญาตขอเชิญคณะกรรมการมาธิการฯ เข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมการมาธิการฯ เข้าประจำที่)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : มี ๒๙ ท่านนะครับ คณะกรรมการมาธิการ
พร้อมแล้วนะครับ ถ้าพร้อมแล้วขอเชิญประธานคณะกรรมการมาธิการฯ ได้แถลงต่อสภานี้ด้วยนะครับ

นายอานันท์ ปันยารชุน (ประธานคณะกรรมการมาธิการฯ) : ท่านประธาน
สภาร่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ และท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันนี้สภาร่างรัฐธรรมนูญ
ได้เดินทางมาถึงจุดหนึ่งเป็นจุดที่มีความก้าวหน้าพอสมควร เริ่มต้นจากปลายเดือน
มกราคมที่ได้มีการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญและมีการเลือกสมาชิก ๔๔ ท่าน
สภาร่างรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร สภาร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นผลงานของ
รัฐบาลชุดที่แล้ว และเป็นผลงานของรัฐสภาของประเทศไทย เป็นผู้ก่อกำเนิดให้กับ
พวกเรา เป็นผู้ให้ชีวิตกับพวกเรา -----

และก็เป็นที่หวังว่าจะให้ชีวิตกับร่างรัฐธรรมนูญที่เรากำลังจะเขียนขึ้นมาเพื่อนำไปสู่ประชาธิปไตย ไปสู่การตรวจสอบของประชาชน ไปสู่กระบวนการการยกร่างรัฐธรรมนูญที่ฟังฟังความเห็นของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในอันที่จะได้มาซึ่งร่างฯ ที่สมบูรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นประโยชน์ต่อรัฐ ถ้าท่านจะทวนไปดูถึงที่มาของสภาร่างรัฐธรรมนูญนี้ ท่านจะเห็นได้ว่าในมาตรา ๒๑๑ เขียนไว้อย่างชัดเจนในหมายเหตุปลายมาตรา ว่าเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีวิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง เพราะหมายเหตุท้ายมาตรา ๒๑๑ นั้น ระบุถึงทั้งหลักการและเหตุผลของสิ่งที่นำเรามาสู่ ณ จุดนี้และ ณ วินาที เป็นทั้งหลักการและเหตุผลที่ตอบสนองของความคิดเห็นของประชาชน ความรู้สึกของประชาชนและแนวทางความคิดที่ปรากฏอยู่ในสังคมในปัจจุบัน เรามีรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๑๕ ฉบับ ส่วนใหญ่เขียนโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจ ผู้ที่มีตำแหน่ง โดยที่รัฐสภาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่าใด แต่สำหรับในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ รัฐสภาได้มอบอาณัติให้กับพวกเราไว้ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพวกเราของ สสร. ทั้ง ๔๔ ท่านที่จะตระหนักถึงความรับผิดชอบที่เรามีต่อรัฐสภา แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดและเหนือกว่าสิ่งใดทั้งสิ้นคือความรับผิดชอบที่เรามีต่อคนไทย ที่เรามีต่อสังคม และที่เรามีต่อความยุติธรรมในสังคมไทย และที่เรามีต่อคุณธรรมที่เราจะต้องเชิดชูไว้เหนือสิ่งใดทั้งสิ้น ประชาธิปไตยเมืองไทยเดินทางมา ๖๕ ปี ไม่ทราบว่าจะเลี้ยวขวา เลี้ยวซ้ายกี่ครั้ง ไม่ทราบว่าจะถอยหน้าถอยหลังกี่ครั้ง ไม่ทราบว่าจะเดินผิดทิศทางไปบ้างหรือไม่ แต่สิ่งที่ปรากฏอยู่ ณ ปัจจุบันนี้เป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไปว่าจะปล่อยไปอย่างไรต่อไปไม่ได้ การที่จะปล่อยให้สถานการณ์เป็นไปแบบนี้ในระบบนี้ ในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ ในความคิดอ่านเก่า ๆ แบบนี้ ในการปฏิบัติแบบเก่า ๆ แบบนี้ จะทำให้สังคมไทยนอกจากจะเป็นสังคมที่ไม่มีความจริงเติบโตทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังจะเป็นสังคมที่จะสร้างปัญหาเพิ่มเติมขึ้นมามากมายจนเหลือที่จะทนทานได้ -----

ประชาชนชาวไทยได้รับการศึกษาด้าน มีรายได้ดีขึ้น มีความผูกพันประมาณ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่สิ่งที่สังคมไทยยังมีความจำเป็น และมีความต้องการอยู่ที่คือการปรับปรุงตัวเอง การตรวจสอบตัวเอง และการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สะสมมาในอดีต จากการทำมีกฎหมายเป็นพัน ๆ หมื่น ๆ ฉบับ ที่ยังไม่มีการสังคายนา จากการทำไม่ได้มีโอกาสตรวจสอบกฎหมายเก่าที่ล้าสมัย กีดขวางความเจริญที่ขัดขวางความยุติธรรม ไม่มีโอกาสที่จะเขียนกฎหมายใหม่ ๆ ที่จะช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบัน ระบบการเมืองที่เรามีอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นระบบที่ จะต้องมีการทำให้มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพดีขึ้น ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิก สสร. ที่เคารพ ท่านคงจะจำได้ว่าเมื่อ ๒ - ๓ เดือนที่ผ่านมา นั้น คณะกรรมาธิการร่างฯ ซึ่งกระผมได้รับมอบหมายให้เป็นประธานนั้น ได้จัดทำ กรอบขึ้นมา ๓ กรอบ เป็นกรอบกว้าง ๆ เป็นตุ๊กตาที่เราจะนำไปสู่การรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน และสภาร่างรัฐธรรมนูญก็ได้อนุมัติกรอบนั้น คณะกรรมาธิการชุดของกระผมนั้นมีด้วยกัน ๒๔ นาย ประกอบด้วย ๑. นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการ ๒. พลตำรวจเอก ประมวล อติเรกสาร กรรมาธิการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ ๓. นายเกษม ศิริสัมพันธ์ รองประธาน คณะกรรมาธิการ คนที่ ๑ ๔. ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร รองประธานคณะกรรมการ คนที่ ๒ ๕. นายคณิน บุญสุวรรณ โฆษกคณะกรรมการ ๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมศ ชวัญเมือง ผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ ๗. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะกรรมการ ๘. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา ผู้ช่วยเลขาธิการ คณะกรรมาธิการ คนที่ ๑ ๙. รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ผู้ช่วยเลขาธิการ คณะกรรมาธิการ คนที่ ๒ ๑๐. ศาสตราจารย์กระมล ทองธรรมชาติ ๑๑. นายโกศล ศรีสังข์ ๑๒. ศาสตราจารย์เขียน มีระวิทย์ ๑๓. นายเดโช สิวานนท์ ๑๔. นายชงชาติ รัตนวิษา ๑๕. นายประจักษ์ ทองมี ๑๖. นายประดิ่ง ปรีชญากูร ๑๗. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ๑๘. นายพนัส ทัศนียานนท์ ๑๙. ศาสตราจารย์ลิขิต มีระเวดิน ๒๐. รองศาสตราจารย์วิสุทษ์ โพธิ์แก่น ๒๑. นายสมเกียรติ อ่อนนิมล ๒๒. พันเอก สมคิด ศรีสังคม ๒๓. นายสวัสดิ์ คำประกอบ ๒๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ ๒๕. นายสุทธีนนท์ จันทระ ๒๖. นางสุนี ไชยรส ๒๗. นายเสวี สุวรรณภานนท์ ๒๘. ศาสตราจารย์อ้อมร รัชชาติ ๒๙. นายเอนก สิทธิประศาสน์

กรรมได้เอียงกรอบ ๓ กรอบที่คณะกรรมการยกย่องฯ ได้นำเสนอ สภาว่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทบทวนความจำ กระผมอยากจะขอกล่าวว่า กรอบที่ ๑ นั้นเป็นกรอบที่ระบุถึงสิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งประกอบด้วยสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของพลเมืองว่าด้วยหลักการ ในการแก้ไขปัญหาสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ โดยการแก้ไขปัญหาสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน การแก้ไขปัญหาสิทธิและเสรีภาพที่ยัง ไม่มีผลบังคับได้จริง และการแก้ไขปัญหาการจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ที่กว้างเกินความจรรยาบรรณสำคัญของสิทธิเสรีภาพ และยังมี การพูดถึงหลักการในการแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองใน ระบบการเมือง โดยการเปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วมในระบบการเมือง มากขึ้น และการแก้ปัญหาค่ากระจายอำนาจที่ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจนใน การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ เป็นกรอบที่ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ระบบการควบคุมการทุจริต การแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตฯ ป.ป.ป. ที่เป็นอิสระ ตุลาการ คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง การตรวจเงินแผ่นดิน

กรอบที่ ๓ ระบุถึงสถาบันการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่าง สถาบันการเมือง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา พรรคการเมือง คณะรัฐมนตรีและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี สภาว่างรัฐธรรมนูญได้ประชุมพิจารณารายงานของคณะกรรมการทั้ง ๓ กรอบ ในคราวประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และครั้งที่ ๘ ในวันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ตามลำดับ โดยได้มีมติเห็นชอบกับรายงานทั้ง ๓ กรอบ ดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งได้เห็นชอบกับขั้นตอน และระยะเวลาการทำงาน ของคณะกรรมการยกย่องฯ เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานผลการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนจากที่ได้นำกรอบทั้ง ๓ กรอบไปรับฟังความคิดเห็น ของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการ วิสามัญรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์ประจำจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ตลอดจนข้อเสนอของสถาบัน องค์กร กลุ่มชมรมต่าง ๆ ในสังคมและประชาชน โดยทั่วไปที่ได้ส่งความคิดเห็นมาแล้ว คณะกรรมการได้นำความเห็นเหล่านั้น มาประกอบการพิจารณาด้วยความรอบคอบ และด้วยเหตุที่ระยะเวลาการ

ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นคณะกรรมการธิการ^๑ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น ๓ คณะ เพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ กรอบ ตามกรอบที่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และข้อเสน่อื่น ๆ เป็นเบื้องต้น คือ ๑. คณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ กรอบที่ ๑ ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของพลเมือง และคำปรารภประกอบด้วย ๑. นายพนัส ทัศนียานนท์ ประธานคณะอนุกรรมการ ๒. รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ อนุกรรมการ ๓. รองศาสตราจารย์ ชงทอง จันทรางศุ อนุกรรมการ ๔. นายแก้วสรร อติโพธิ อนุกรรมการ ๕. รองศาสตราจารย์วิษณุ วัลญญ อนุกรรมการ

๒. คณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ กรอบที่ ๒ ว่าด้วย การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ประกอบด้วย ๑. ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร ประธานคณะอนุกรรมการ ๒. นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา อนุกรรมการ ๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมศ ขวัญเมือง อนุกรรมการ ๔. รองศาสตราจารย์ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ อนุกรรมการ ๕. รองศาสตราจารย์กมลชัย รัตนสกลาวงศ์ อนุกรรมการ ๖. นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์ อนุกรรมการ

๓. คณะอนุกรรมการยกย่องรัฐธรรมนุญรอบที่ ๓ ว่าด้วยสถาบันการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนุญ ประกอบด้วย ๑. นายเกษม ศิริสัมพันธ์ ประธานคณะอนุกรรมการ ๒. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อนุกรรมการ ๓. นายคณิน บุญสุวรรณ อนุกรรมการ ๔. รองศาสตราจารย์วรวจน์ วิศรุตพิชญ์ อนุกรรมการ ๕. รองศาสตราจารย์วิษณุ วรรุญ อนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการทั้ง ๓ คณะ ได้ยกย่องบทบัญญัติของรัฐธรรมนุญในแต่ละกรอบแล้วเสร็จ และได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษา ได้จัดประชุมคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนุญในระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อรวบรวมเรียบเรียงบทบัญญัติของรัฐธรรมนุญให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอต่อประธานสภาร่างรัฐธรรมนุญให้ทันในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่สภาร่างรัฐธรรมนุญได้เห็นชอบแล้ว โดยในการประชุมคณะกรรมการในครั้งนี้ คณะกรรมการได้เชิญกลุ่มตัวแทนภาคเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอความคิดเห็นของประชาชน ประกอบการพิจารณาอย่างกว้างๆ ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ๑. ศาสตราจารย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ตัวแทนกลุ่มภาคกลาง ๒. นายวิศิษฐ์ โภษิตานนท์ ตัวแทนกลุ่มภาคเหนือ ๓. นายวรวจน์ วงศ์สง่า ตัวแทนกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔. นายสุทธีพันธ์ จันทระ ตัวแทนกลุ่มภาคใต้ ในระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๓ เมษายน ๒๕๕๐ คณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนุญได้จัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนุญที่คณะอนุกรรมการทั้ง ๓ คณะได้เสนอ โดยได้เชิญสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนุญทั้งหมดเข้าร่วมรับฟังการประชุมคณะกรรมการ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นและข้อสังเกตต่อคณะกรรมการในครั้งนี้ด้วยตลอดการประชุม ทั้งนี้เพื่อให้รับทราบและเข้าใจถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแต่ละมาตรา และความสัมพันธ์ระหว่างบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... ในโอกาสต่อไป คณะกรรมการได้ดำเนินการยกย่องรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... แล้วเสร็จแล้ว โดยได้มีการประชุมทั้งสิ้น ๒๒ ครั้ง ปรากฏตามรายละเอียดตามร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... ที่อยู่ในซึ่งเอกสารฉบับนี้ กระผมในนามของประธานคณะกรรมการได้นำเสนอท่านประธานสภาร่างฯ เป็นทางการไปแล้ว โดยยึดถือหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งสภาร่างฯ เพื่อให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนุญฉบับใหม่ขึ้นทั้งฉบับ

แต่ในการนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนี้ กระผมมีความจำเป็นที่อาจจะ
 ต้องใช้เวลาของสภาร่างรัฐธรรมนูญนี้มากกว่าปกติ เพราะเป็นครั้งแรกที่สภา
 ได้เห็นร่างฯ ที่จัดขึ้นเป็นบทบัญญัติตามมาตรา มี ๓๐๐ กว่ามาตรา เป็นรัฐธรรมนูญ
 ฉบับที่ยาว แต่ไม่ใช่ยาวที่สุดในโลก แต่เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ยาวที่มีเนื้อหา มีสาระ
 และเพิ่มหลักการใหม่ ๆ มากกว่ารัฐธรรมนูญที่ปรากฏมาในประวัติศาสตร์ไทย
 สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ -----

- ๑๒/๑

ภาวะของผู้นำ ภาวะของผู้บริหารประเทศ มีความจำเป็นที่จะต้องพยายาม คาดการณ์ล่วงหน้าว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมแต่ละสังคมนั้น จะเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางใด จะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด ความต้องการของประชาชน ความปรารถนาของประชาชนเป็นสิ่งที่เราจะต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลา การมี ระบบการปกครองที่ดั้น นอกเหนือจากจะต้องมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพแล้ว หน้าที่สำคัญที่สุดคือการจัดการกับสิ่งที่ จะเปลี่ยนแปลงในวิถีทางที่เป็นสันติ การ เปลี่ยนแปลงมีแน่ จะเปลี่ยนในรูปใด จะเปลี่ยนในลักษณะใด จะมีความรวดเร็ว แค่ไหน ผู้บริหารประเทศจำต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ และจะต้องมีวิธีการที่จะบริหารงาน ที่จะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนี้ ถ้าหากมีการจัดการที่ดี การเปลี่ยนแปลงจะไม่สร้างปัญหาในอนาคต แต่ถ้าเพื่อมีการจัดการที่ไม่ดี มีการ บริหารงานที่ไม่ดี ความเปลี่ยนแปลงนั้นจะก่อปัญหามากขึ้น ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ หัวใจอยู่ที่ไหน หัวใจอยู่ที่ประชาชน หัวใจอยู่ที่ไหน หัวใจอยู่ที่ประชาชนที่เดินตามถนน ไม่ใช่ประชาชนที่ครอบครองตำแหน่ง ไม่ใช่ประชาชนที่ครอบครองอำนาจ ไม่ใช่ ประชาชนที่มีอภิสิทธิ์ ๖๕ ปีที่ผ่านมา อำนาจซึ่งมาจากปวงชนชาวไทยอยู่ที่ใด มีการใช้อำนาจนั้นอย่างไร ใช้โดยมีขอบหรือไม่ ใช้โดยมีคุณธรรมหรือไม่ จากการ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ผ่านมา และไม่ใช่เป็นการรับฟังความคิดเห็นใน ระยะ ๓ เดือนที่ผ่านมา เพราะกระบวนการการปฏิรูปการเมือง กระบวนการการที่ จะให้มีการเขียนรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้น ดำเนินมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ท่าน สสร. ทุกท่านที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้ทราบดีว่าประชาชนต้องการอะไร และสิ่งที่เราจะคัดค้านไม่ได้ ก็คือแนวความคิดของประชาชนในสังคมในปัจจุบัน สิ่งแรกที่ประชาชนต้องการและ เรียกร้องมานาน เป็นปี ๆ แล้ว สิ่งนั้นก็คือ

๑. ให้การเลือกตั้งมีการทุจริตน้อยลงไปเท่าที่จะน้อยได้ ให้มีการ ช้อเสียงน้อยที่สุด
๒. การจัดการทุจริตบังหลวงของผู้ใช้อำนาจนั้นจะต้องมีการควบคุม มีการ กำกับดูแล มีการตรวจสอบ มีการนำไปเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
๓. ประชาชนต้องการเห็นรัฐบาล เห็นระบอบการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น เป็นการปกครองที่มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ
๔. ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาของชาติ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของเขา

๕. ประชาชนต้องการความยุติธรรมในสังคม ประชาชนอยากเห็นว่าคนไทยทุกคนที่อยู่ภายในสังคมไทยนั้น อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน มีการตีความกฎหมาย มีการพิจารณาลงโทษ ภายใต้กติกาอันเดียวกัน

๖. ประชาชนไม่ต้องการให้ผู้ใดผู้หนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเหนือฟ้า มีอำนาจล้นฟ้า ประชาชนอยากจะได้อำนาจอันนั้นคืนมาบ้าง อยากจะได้ อำนาจนั้นมากำหนดวิถีชีวิตของตัวเอง มาดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม มาดูแลเรื่องวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของตัวเอง ของจังหวัดหรือของภาคของตนเอง แต่ประชาชนอยากได้อะไร ประชาชนอยากได้สิ่งที่ให้ความยุติธรรมกับเขา ประชาชนอยาก จะรู้ว่า ถ้าเกิดความไม่ยุติธรรม ถ้ามีความไม่ยุติธรรมเกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะที่ กระทบกระเทือนส่วนตัวของเขาแล้ว เขาจะไปหาที่พึ่งที่ไหน จะให้ไปชั้นศาลใด จะให้ไปหาองค์กรใด ที่จะดูแลสิทธิมนุษยชน ที่จะดูแลสิ่งแวดล้อม ที่จะดูแลคุณภาพชีวิตของเขา ที่ผ่านมา เขาไม่มีที่พึ่ง

๘. ประชาชนอยากเห็นอะไร ประชาชนอยากเห็นการปกครองเป็นระบบ ที่โปร่งใส เป็นระบบที่เราสามารถมองเห็นได้ว่า ใครทำอะไร ไม่ได้ทำในที่มืด ไม่ได้ ทำใต้โต๊ะ ไม่ได้ทำกันในห้องเงียบ ๆ แต่เป็นการกระทำที่เปิดเผย เป็นการกระทำ ที่ประชาชนมีสิทธิที่จะเข้ามามีส่วนรู้เห็น เป็นการกระทำที่โปร่งใส ไม่คดเคี้ยว ประชาชนอยากเห็นอะไร ประชาชนอยากเห็นการคานอำนาจซึ่งกันและกัน อยากเห็นกลไกที่ จะมีการคานอำนาจ เพื่อมิให้องค์กรของรัฐหรือผู้ใช้อำนาจรัฐนั้นใช้อำนาจในทางที่ผิด ในทางที่มีข้อ หลงระเริงอยู่ในอำนาจของตัวเอง จนลืมไปว่าอำนาจที่แท้จริงนั้นมา จากปวงชนชาวไทย เราเพิ่งแต่ได้รับมาจากการที่ประชาชนเขามอบให้เรา สิ่งเหล่านี้ เป็นแนวความคิด เป็นกระแสของสังคมไทย ที่ไม่ได้เกิดขึ้นในระยะ ๒ - ๓ เดือน ที่ผ่านมา แต่เป็นแนวทางการคิดที่แน่วแน่ของทั้งสังคม และปรากฏมาเป็นเวลาหลายปี แล้ว เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะอยู่ในหัวใจ จะอยู่ในจิตสำนึกของกรรมาธิการ ยกร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๑ ท่าน ว่าถ้าเผื่อเราจะเขียนอะไรลงไป เราจะต้องคำนึงถึง แนวทางการคิดเหล่านี้ ๕ หรือ ๑๐ ประการ ที่ผมได้กราบเรียนมา

ในขณะที่เดียวกันก็เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญที่จะต้องแปลความคิดเหล่านี้ ที่จะต้องแปลแนวทางการความคิดเหล่านี้ให้ออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งปรากฏอยู่ตามมาตราต่าง ๆ ใน ๑๒ หมวดของร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้ เหตุนี้ละครึบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงค่อนข้างยาว ขอบกพร่องยังมี หลังจากได้พิมพ์ร่างฯ ขึ้นมาแล้วก็ปรากฏว่ามีข้อบกพร่องในการจัดเรียบเรียง ในการพิมพ์ ซึ่งก็ได้ส่งเอกสารแก้ไขให้ท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้รับไป เรียบร้อยแล้ว กระผมต้องขอประทานโทษในข้อบกพร่องในเรื่องนี้ ร่างฯ นี้เป็นร่างฯ ที่กระผมเห็นว่า เป็นร่างฯ ที่มีความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงและระหว่างจารีตประเพณี เป็นร่างฯ ที่ก้าวหน้า เป็นร่างฯ ที่ให้อะไรต่ออะไรหลายอย่างกับประชาชนชาวไทยที่เขาไม่เคยได้รับมาในอดีต ร่างฯ นี้เป็นการยกย่องฯ ขึ้นมา ไม่ได้มีเจตจำนงที่จะทำลายใคร ไม่ได้มีความปรารถนาที่จะเช็คบิล (check bill) กับใคร ไม่มีเรื่องส่วนตัว ไม่มีอคติ และร่างฯ ฉบับเดียวกันนี้ก็ได้เขียนเพื่อเอาใจเพื่อประจบประแจงใคร หรือเพื่อทำคะแนนกับผู้ใด มีความปรารถนาอยู่อย่างเดียวอะไรที่เป็นประโยชน์กับประชาชน ซึ่งเมื่อนำไปสู่การประชาสัมพันธ์แล้วประชาชนจะได้เห็นร่างฯ ทั้งฉบับ ซึ่งก็ยังมีลักษณะ เป็นตุ๊กตา แต่เป็นตุ๊กตาที่มีรูปร่าง अच्छ์ยิ่งขึ้น เป็นรูปร่างคนซึ่งมี ๒ แขน ๒ ขา มีตามีจมูก จะสะดวกรู้กับการที่เราจะไปสร้างกระบวนการทำความเข้าใจ กระบวนการความรู้ กระบวนการวิจารณ์ วิจารณ์ในทิศทางในแนวทางการกระบวนการสุดท้ายคือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่อยู่ในหัวใจของพวกเรากระผม และเป็นสิ่งที่อยากที่จะให้ท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกรัฐสภาและประชาชนได้ตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ ที่กระผมได้พูดมาด้วย ประชาชนจะได้อะไรจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประชาชนในอดีตในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รับสิทธิเสรีภาพ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้การรับรองไว้ ๓๐ มาตรา ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ขยายสิทธิเสรีภาพดังกล่าวขึ้นเป็น ๕๓ มาตรา โดยมีสิทธิใหม่ ๆ ดังนี้

๑. สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และส่วนร่วมในการจัดการ และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรา ๕๕ และ มาตรา ๕๓

๒. สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาอบรม โดยเฉพาะการศึกษาขั้น
มูลฐาน ๑๒ ปี มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๐

๓. สิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยมีคุณภาพ และไม่
เสียค่าใช้จ่าย มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๒

๔. สิทธิของบุคคลด้อยโอกาส

ก. สิทธิเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองไม่ให้มีการปฏิบัติที่ไม่เป็น
ธรรม และสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูและให้การศึกษาจากรัฐ มาตรา ๕๔ และ
มาตรา ๕๔

ข. สิทธิคนชราเกิน ๖๐ ปีที่ไม่มีรายได้ ที่จะได้รับการช่วยเหลือ
จากรัฐ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๔

ค. สิทธิผู้ทพพลภาพที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็น
สาธารณะ เช่น ทางขึ้น ทางลง หียงน้ำ เป็นต้น และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ
มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๔ รวมทั้งยกเลิกข้อห้ามคนหูหนวกและเป็นใบ้ สมักร
รับเลือกตั้ง มาตรา ๑๐๖ ซึ่งเดิมมีข้อห้ามไว้ แต่ปัจจุบันไม่มี

ง. สิทธิสตรีที่เสมอภาคเท่ากับบุรุษ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๙

จ. สิทธิสตรีและเด็กในการพิจารณาว่า่างกฎหมายที่เกี่ยวกับ
สตรีและเด็ก โดยมีตัวแทนองค์กรเอกชนในคณะกรรมการสิทธิการไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม
มาตรา ๑๙๐

ฉ. การให้รัฐสามารถเลือกปฏิบัติในทางที่เป็นคุณ แก่ผู้ด้อย
โอกาส เช่น สตรี เด็ก คนพิการ คนเป็นโรคเอดส์ เพื่อให้คนดังกล่าวสามารถ
ดำรงชีพเหมือนผู้อื่น มาตรา ๒๙ วรรคสุดท้าย

๕. เสรีภาพในการถือศาสนา และปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ ตามมาตรา ๓๗
รวมทั้งการรับรองพระพุทธรูปศาสนา และศาสนาอื่น ๆ มาตรา ๗๕

๖. เสรีภาพสื่อมวลชน ซึ่งห้ามการปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์
มาตรา ๓๕ และให้เสรีภาพแก่ผู้สื่อข่าว และคอลัมนิสต์ (Columnist) ไม่ตก
อยู่ใต้คำสั่ง หรืออำนาจอัดของเจ้าของกิจการ มาตรา ๕๐ รวมทั้งการรักษาวรรยาบรรณ
ของสื่อมวลชน โดยองค์กรอิสระที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ และการกำกับสื่อวิทยุ
โทรทัศน์ที่เป็นองค์กรอิสระ มาตรา ๓๙

๗. สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาที่ไม่มีผู้ชดใช้ สามารถได้รับความ
ช่วยเหลือจากรัฐ มาตรา ๒๕๕

๘. สิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลย มาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๕๒

และมาตรา ๒๘๕ มาตรา ๒๘๖

การเพิ่มเครื่องมือให้ประชาชนคุ้มครองตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิทธิเสรีภาพตามกฎหมายจะกลายเป็นสิทธิขบถกระด้างทันที หากไม่มีเครื่องมือที่ประชาชนจะใช้เมื่อมีการละเมิด หรืออาจจะมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ได้ให้หลักประกันสิ่งคมต่อไปนี้แก่ประชาชน

๑. การให้หน่วยงานของรัฐต้องเคารพสิทธิ และให้สิทธิฟ้องคดี ในกรณีถูกละเมิด

ก. การกำหนดให้สิทธิเสรีภาพผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และ ศาลในการออกกฎหมาย ใช้กฎหมาย และตีความกฎหมาย มาตรา ๒๖ ในการใช้อำนาจรัฐต้องคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ มาตรา ๒๕

ข. การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องทำโดยกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น โดยจะต้องทำเฉพาะที่รัฐธรรมนูญอนุญาตและเท่าที่จำเป็น โดยจะกระทบสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพไม่ได้ มาตรา ๒๘

ค. การให้บุคคลที่ถูกละเมิดความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพ ใช้สิทธิฟ้องศาล หรือยกเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้ มาตรา ๒๕

๒. การกำหนดสิทธิในการรับรู้และการให้ความเห็น ประชาชนจะป้องกันตนเองได้ก็ต้องรู้เสียก่อนว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตน ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดสิทธิต่อไปนี้ไว้

ก. สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะ ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ มาตรา ๘๘

ข. สิทธิขอข้อมูลค่าชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุมัติอนุญาต หรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย หรือส่วนได้ส่วนเสียของตนหรือชุมชน และแสดงความเห็นในเรื่องนั้น มาตรา ๕๙ อันมีผลประโยชน์จะตกอยู่กับประชาชนโดยตรง และจะเป็นมาตราที่หากมีการใช้บังคับโดยเคร่งครัดแล้ว ปัญหาของสังคมในปัจจุบันนี้จะลดน้อยลงไป

ค. สิทธิมีส่วนร่วมในการรับรู้หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กระทบหรืออาจกระทบต่อตน

๓. การกำหนดองค์การให้ประชาชนไปขอความเป็นธรรมได้ในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ อันนี้ก็เป็นของใหม่สำหรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ก. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มาตรา ๑๙๖ ถึงมาตรา ๑๙๗ เพื่อให้แก่ทุกซ์ให้ประชาชน เพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม ทั้ง ๆ ที่อาจจะชอบด้วยกฎหมาย และหากผู้ตรวจการฯ พบว่ากฎหมาย กฏ ข้อบังคับ หรือการกระทำใด ๆ ขัดรัฐธรรมนูญ อาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลอื่น ให้พิจารณาตีแทนประชาชนได้ มาตรา ๑๙๘

ข. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๑๙๙ ถึงมาตรา ๒๐๐ ซึ่งมีผู้แทนองค์การ เอกชนทั้งหนึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้การศึกษา และสนับสนุนการต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อันนี้ก็เป็นของใหม่ของใหม่สำหรับเมืองไทย แต่เป็นของที่ใช้แล้วในนานาประเทศ

ค. ศาลปกครอง มาตรา ๒๑๕ ซึ่งควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารราชการ รัฐวิสาหกิจให้ชอบด้วยกฎหมาย

ง. ศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ ถึงมาตรา ๒๒๕ ซึ่งควบคุมการใช้อำนาจของรัฐสภาในการออกกฎหมาย

ส่วนที่ ๓ คือการเพิ่มมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง การปกครอง ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้เพิ่มมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง การปกครองให้มากขึ้นดังนี้

๑. การให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อกันเสนอกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐได้ มาตรา ๑๗๒

๒. การให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อกันร้องขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ประธานศาลทั้งหลาย หรือข้าราชการระดับสูงได้ หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือส่อว่าร้ายผิดปกติ

๓. กำหนดให้การปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นเกิดขึ้นได้จริง โดยไม่ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของราชอาณาจักร มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๘ โดยเฉพาะในมาตรา ๒๕๑ ใช้คำว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ซึ่งหมายความว่า การปกครองท้องถิ่นจะกระทบความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยก มิได้ โดยกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง มาตรา ๒๕๔ แต่ให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ใน อบต. ต่อไปได้อีก ๑๐ ปี มาตรา ๓๒๘

ข. ผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือความเห็นชอบ ของสภาท้องถิ่น มาตรา ๒๕๔

ค. ในจังหวัดที่มีความพร้อมอาจจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นได้ตามที่ รัฐบาลและรัฐสภาในอนาคตจะกำหนด มาตรา ๕๐

ง. การกำหนดกลไกให้ท้องถิ่นอิสระได้จริง ๆ ทั้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ การเงินและภาษี ลูกจ้างและพนักงาน มาตรา ๒๕๖

จ. การกำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิก สภาท้องถิ่นได้ มาตรา ๒๕๕

ฉ. การกำหนดให้องค์การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในการบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๕๘

ในกรอบ ๒ การเพิ่มอำนาจประชาชนในการตรวจสอบการใช้
อำนาจรัฐ อำนาจที่ปราศจากการตรวจสอบ โดยเฉพาะปราศจากการตรวจสอบ
จากผู้อื่นย่อมนำไปสู่การใช้อำนาจโดยมิชอบ และกระทบประชาชนในท้ายที่สุด
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้พยายามขยายอำนาจประชาชนในการตรวจสอบทุกระดับดังนี้

๑. การเพิ่มสิทธิในการรับรู้ข้อมูลของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการ
ตรวจสอบดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๑ ข้างต้น

๒. การทำให้การเมืองโปร่งใสโดยกำหนดให้

ก. เปิดเผยแพร่การดำเนินกิจการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มาของ
รายได้และรายจ่าย รวมทั้งผู้บริจาคให้พรรคการเมือง มาตรา ๕๘ อันนี้เป็น
การเปิดเผยต่อสาธารณชน

ข. การประกาศให้ประชาชนทราบถึงทรัพย์สิน หนี้สินของนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรี ภรรยาและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะและการเสียภาษี ภ.ง.ด. ๙
และให้มีการตรวจสอบ มาตรา ๒๘๙ มาตรา ๒๙๒ วรรคสอง

ค. การให้บันทึกออกเสียงลงคะแนนของ ส.ส. และ ส.ว.
และเปิดเผยให้ประชาชนทราบ มาตรา ๑๕๘ วรรคสาม

ง. การให้ศาลพิจารณาโดยเปิดเผย มาตรา ๒๖๘ แต่ต้องเขียน
คำวินิจฉัยทุกคนโดยเฉพาะในศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และตุลาการคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาตรา ๓๑๕

๓. การขยายบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ

ก. ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๑๙๙
วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๐๐ (๔)

ข. ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง มาตรา ๑๕๘ วรรคสุดท้าย
และมาตรา ๓๓๒ (๕)

๔. การเพิ่มระบบและองค์การตรวจสอบการใช้อำนาจให้ครอบคลุม
ทุกด้าน เนื่องจากอำนาจของรัฐมีมาก ดังจะเห็นได้จากการที่มีกฎหมายระดับ
พระราชบัญญัติกว่า ๒๐๐ ฉบับ มีกฎหมายลำดับรองนับแสนฉบับ มีกระทรวง
๑๕ กระทรวง กรม ๒๐๐ กว่ากรม จังหวัด ๗๖ จังหวัด อำเภอกว่า ๘๕๐ อำเภอ
และกิ่งอำเภอ มีรัฐวิสาหกิจกว่า ๖๐ แห่ง รวมข้าราชการทุกประเภทและพนักงาน
ของรัฐเกือบ ๓ ล้านคน ซึ่งใช้อำนาจเหนือประชาชนในทุกเรื่อง ดังนั้นองค์การ
ตรวจสอบที่ไม่ครบถ้วนก็ดี หรือไม่มีอิสระที่แท้จริงก็ดี ย่อมไม่มีประสิทธิภาพในการ

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่กว้างขวางนี้ได้หมด ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงพยายาม
เพิ่มระบบตรวจสอบให้ครบถ้วน มีอิสระอย่างแท้จริง และไม่ทำให้อันหนึ่งแต่เสริม
ซึ่งกันและกันดังนี้

๑. การป้องกันการทุจริต ร่างรัฐธรรมนูญนี้พยายามเพิ่มกลไก
การป้องกันการทุจริตไว้ดังนี้

ก. การให้ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองและข้าราชการประจำ
ระดับสูงแสดงบัญชีทรัพย์สิน หนี้สิน ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งและหลังพ้นตำแหน่ง
โดยมีการตรวจสอบอย่างจริงจัง มาตรา ๒๘๘ มาตรา ๒๘๘

ข. การให้มีการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่อื่น และประมวล
จริยธรรมของ ส.ส. ส.ว. และกรรมการการเมือง มาตรา ๑๙๑

๓. การปราบปรามการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง
การตรวจสอบ การใช้อำนาจของฝ่ายการเมืองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ก. การ
ตรวจสอบทางนโยบายด้วยการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี
มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๑๘๗ โดยหากมีการระบุพฤติการณ์ต่อทุจริต หรือ
ร้ายแรงผิดปกติ ต้องดำเนินการส่งเรื่องให้ ป.ป.ป. ใหม่พิจารณา -----

ข. การถอดถอนเพราะส่อทุจริตหรือส่อร้ายวณิตปกติ ซึ่ง ป.ป.ป. ใหม่ ต้องสอบถามและให้รัฐสภาลงมติ มาตรา ๑๘๖ วรรคสอง มาตรา ๓๐๑ ถึง มาตรา ๓๐๕

ค. การพิจารณาความผิดทางอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง ซึ่ง ป.ป.ป. ใหม่ เห็นว่ามีมูล มาตรา ๓๐๓ วรรคสุดท้ายและมาตรา ๓๐๖ ถึง มาตรา ๓๐๕

สำหรับการตรวจสอบการใช้อำนาจของข้าราชการนั้นก็ใช้วิธีการถอดถอนและดำเนินคดีอาญาในศาลยุติธรรมตามปกติ การเพิ่มองค์กระสิระในการตรวจสอบทุกระดับ คือ

ก. ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งควบคุมกฎหมายที่รัฐสภาตราไม่ให้ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๒๖๙ และอำนาจอื่น ๆ อาทิ การชี้ขาดเขตอำนาจศาล มาตรา ๒๕๗ การชี้ขาดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ไม่ให้เข้าซ้อนกัน มาตรา ๒๖๕ การควบคุมพรรคการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย มาตรา ๔๗ มาตรา ๑๑๗ (๘)

ข. ศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลหลักทั่วไป ในกรณีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น มาตรา ๒๗๐ และพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา

ค. ศาลปกครองซึ่งควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร นั่นคือนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี และข้าราชการทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ มาตรา ๒๗๕ ให้ชอบด้วยกฎหมาย

ง. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภารับเรื่องร้องทุกข์ของราษฎร มาตรา ๑๙๖ มาตรา ๑๙๗

จ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน มาตรา ๑๙๙ มาตรา ๒๐๐

ฉ. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาตรา ๓๐๖ เพื่อป้องกันการประพฤติมิชอบเกี่ยวกับการใช้เงินของแผ่นดิน องค์การตรวจสอบเหล่านี้แต่งตั้งโดยเชื่อมโยงกับรัฐสภา มีการกลั่นกรองข้อร้องเรียนโดยคณะกรรมการสรรหาเสนอให้รัฐสภาลงมติเลือก มีอิสระคือดำรงตำแหน่งยาวเช่น ๙ ปี เป็นวาระเดียว มีสำนักงานฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถถอดถอนและตรวจสอบได้ การทำให้การใช้อำนาจรัฐสุจริตมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพนอกจากองค์การตรวจสอบซึ่งจะควบคุมการใช้อำนาจทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้นักการเมืองเห็นโอกาสทำกำไร และยังมีมาตรการทำให้การเลือกตั้ง

และการเมืองสุจริต ทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ ดังนี้ มาตรการต่าง ๆ นั้นประกอบด้วย

๑. การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ มาตรา ๖๘ และการให้สิทธิแก่คนที่อยู่นอกจังหวัดในวันเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้นอกเขตที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้าน มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เพื่อให้จำนวนผู้ใช้สิทธิมีมากจนเงินมีอิทธิพลน้อยลง

๒. การกำหนดให้การเลือกตั้งต้องกระทำภายใน ๓๐ วัน หากสภาสิ้นอายุ มาตรา ๑๑๕ เพื่อให้การใช้เงินลดลง และห้ามคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเลือกตั้งในระหว่างรักษาการ มาตรา ๒๑๕ วรรคท้าย

๓. การกำหนดให้รัฐต้องจัดสิ่งจำเป็นเพื่อการหาเสียงให้ โดยผู้มีสมัครและพรรคการเมืองจะทำนอกจากที่รัฐจัดไว้ไม่ได้ มาตรา ๑๑๒ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้สมัครและพรรคการเมือง และเพื่อความเสมอภาคในการแข่งขันในการเลือกตั้งระหว่างคนมีเงินและคนไม่มีเงิน หรือพรรคมีเงินและพรรคที่ไม่มีเงิน

๔. การกำหนดให้คณะกรรมการเลือกตั้งที่เป็นอิสระเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง มาตรา ๑๓๙ ถึงมาตรา ๑๕๐ โดยความช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชน มาตรา ๑๕๘ วรรคท้ายและมาตรา ๑๓๒ (๕) โดยให้อำนาจคณะกรรมการเลือกตั้งเดิมที่ มาตรา ๑๕๘ ซึ่งรวมอำนาจสั่งให้เลือกตั้งใหม่ มาตรา ๑๕๘ (๔) สอบสวนและดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเอง มาตรา ๑๕๘ (๓) และ มาตรา ๓๓๒ (๓) และสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำกร มาตรา ๑๕๘ (๒) และมาตรา ๑๕๙

๕. กำหนดให้มีการเลือกตั้ง ๒ แบบ คือ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้น ๑๕๐ คน มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๘ และการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละ ๑ คน ๓๕๐ คน มาตรา ๙๖ มาตรา ๑๐๑ และ มาตรา ๑๐๓

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายนี้นั้นมีข้อดีหลายประการ อาทิ

๑. ทำให้การซื้อเสียงยากขึ้น เพราะใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง คนที่อยู่ในบัญชีตอนต้นก็คาดว่าจะได้รับเลือกจึงไม่ลงทุน คนที่อยู่ท้าย ๆ ก็ไม่แน่ใจว่าจะได้รับเลือกหรือไม่ก็ไม่ยอมลงทุน หากมีนายทุนเข้ามาสื่อมวลชนและประชาชนก็จะทราบล่วงหน้าทันทีว่าควรเลือกพรรคนี้หรือไม่ เพราะเงินอุดหนุนจากนายทุนไปที่พรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน

๒. ส่งเสริมระบบพรรคการเมือง เพราะต้องเลือกบัญชีพรรคใดพรรคหนึ่ง โดยเลือกตัวบุคคลในบัญชีมิได้ การกำหนดว่าบัญชีใดได้คะแนนต่ำกว่า ๕ เปอร์เซ็นต์ ให้ถือว่าไม่มีใครได้รับเลือก ก็เพื่อไม่ให้มีพรรคเล็กพรรคน้อยเต็มสภา ซึ่งทำให้รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ

๓. ทำให้หนักการเมืองใหม่ ๆ ที่มีความรู้ความสามารถแต่หาเสียงไม่เก่ง หรือหาเสียงไม่เป็น สามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ง่ายขึ้น

๔. ทำให้ผู้แทนราษฎรที่มีวิสัยทัศน์กว้างขวางระดับประเทศเพิ่มขึ้น แทนที่จะเป็นผู้แทนจังหวัดของตนอย่างที่เป็นมา

๕. อาจพัฒนาให้มีการนำหัวหน้าพรรคและผู้จะเป็นรัฐมนตรีมาใส่ไว้ในบัญชีรายชื่อในระดับ ๑ ถึง ๕๐ เพื่อให้ประชาชนทราบว่าคณะรัฐมนตรีเงาของแต่ละพรรคนั้นมีใครบ้าง สำหรับการเลือกตั้งแบบเขต มีผู้แทนราษฎรได้เขตละคนนั้นมีข้อดี คือ

๑. คนทั่วประเทศมีความเสมอภาคในการเลือกผู้แทนราษฎรได้ ๑ คนไม่ว่าอยู่ที่ใด ในขณะที่ระบบปัจจุบันประชาชนในบางจังหวัดเลือก ส.ส. ได้ ๑ คน คือมี ๑ เสียง บางเขตเลือกได้ ๒ คน หมายความว่า มี ๒ เสียง และบางเขตเลือกได้ ๓ คน หมายความว่า มี ๓ เสียง ความไม่ทัดเทียมกันของสิทธิของประชาชนปรากฏเด่นชัด

๒. ทำให้เขตเล็กลง รู้ตัว ส.ส. ผู้รับผิดชอบได้อย่างชัดเจน ความสัมพันธ์ระหว่าง ส.ส. กับราษฎรจะดีขึ้น ในขณะที่เขตในปัจจุบันใหญ่ and เพราะมี ส.ส. ถึง ๓ คน การดูแลอาจจะไม่ทั่วถึง

๓. ทำให้คนมีความสามารถ คนดีแต่ไม่มีเงินมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเพิ่มขึ้น สำหรับความเกรงที่ว่าเขตเล็กจะมีการใช้อิทธิพลมากขึ้นก็มิใช่เงินมากขึ้นก็ดี ช่างกันตายก็ดี ก็ไม่ปรากฏว่าการเลือกตั้ง ส.ส. เขตละคน ซึ่งใช้ใน ๗ จังหวัด คือ ตราด พังงา ภูเก็ต แม่ฮ่องสอน ระนอง สมุทรสงคราม สิงห์บุรี และการเลือก ส.ก. ในกรุงเทพมหานครทุกเขตมีการใช้อิทธิพล ใช้เงิน หรือช่างกันตายมากกว่าในเขตที่มี ส.ส. ได้ ๒ คน หรือ ๓ คนแต่อย่างใด การเลือกตั้งระบบผสมดังกล่าวจะทำให้ได้ผู้แทนราษฎรระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยจำนวนผู้แทนราษฎรของท้องถิ่นมีมากกว่าถึง ๓ เท่า ระบบผสมนี้เป็นระบบที่ประเทศที่ปฏิรูปการเมือง อาทิ ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ อิตาลี ได้นำไปใช้มากขึ้น เพราะได้ผลดีกว่าใช้ระบบใดระบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว

๓.๑.๕. การให้พรรคการเมืองตั้งง่าบ (มาตรา ๔๖ โดยเฉพาะวรรคสาม) การทำให้พรรคการเมืองมีข้อบังคับและการบริหาร เป็นประชาธิปไตย (มาตรา ๔๖ วรรคสอง และมาตรา ๔๗) การคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมืองจากการรื้ออำนาจมิชอบของพรรค (มาตรา ๑๑๗ (๘)) แต่ยังคงวินัยพรรคไว้ (มาตรา ๑๑๗ (๘)) รวมทั้งการให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ (มาตรา ๔๖ วรรคสาม) การควบคุมและเปิดเผยการบริหาร และบัญชีพรรค (มาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๘) การช่วยพรรคการเมืองลดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๑๒) จะทำให้พรรคโปร่งใสขึ้น และพึ่งพานายทุนน้อยลงไป และไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของคนสำคัญของพรรคต่อไป

๓.๓.๒ มาตรการที่ทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ และนายกรัฐมนตรีมีภาวะเป็นผู้นำ

รัฐธรรมนูญนี้พยายามลดความไร้เสถียรภาพของรัฐบาล การขาดความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรี เพราะเป็นรัฐบาลผสม เป็นเหตุให้ปัญหาบ้านเมืองคั่งคา ไม่ได้รับการแก้ไข วิธีการที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จัดขึ้นมากที่สุดคือ

๓.๒.๑. เพิ่มความเข้มแข็งให้พรรคโดยระบบรายชื่อ ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) และพรรคที่ได้ต่ำกว่า ๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่มีสิทธิได้ ส.ส. ในระบบบัญชีรายชื่อ มาตรการกำหนด ๕ เปอร์เซ็นต์นี้เพื่อสกัดพรรคเล็กพรรคน้อยที่เข้ามาในสภาและไม่อาจมีบทบาทได้เต็มที่ แต่อาจสร้างความไร้เสถียรภาพให้รัฐบาลได้ และปัญหารุนแรงจากรัฐบาลผสมก็จะยิ่งเกิดขึ้น

๓.๒.๒. การกำหนดให้การยื่นผู้ตดิไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีทำยากกว่ารัฐมนตรีอื่น (มาตรา ๑๔๖) และจะต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีใหม่มาด้วย เพื่อให้นายกรัฐมนตรีอยู่เหนือรัฐมนตรีอื่นของรัฐบาลผสม และกันการหักหลังกันเองของพรรคร่วมรัฐบาลผสม

๓.๓.๓ การไม่ให้เป็น รัฐมนตรีเป็น ส.ส. ในขณะเดียวกัน เพื่อแยกหน้าที่นิติบัญญัติกับบริหาร (มาตรา ๑๑๗ (๗) และวรรคท้าย และมาตรา ๒๐๕) เพื่อให้ผู้ควบคุม ผู้ควบคุมคือ ส.ส. ~~นัครัฐ~~ กับผู้ถูกควบคุมคือรัฐมนตรี เป็นคนละฝ่าย แต่ละฝ่ายทำหน้าที่ได้เต็มที่ และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็เพื่อให้รัฐมนตรีในรัฐบาลผสมต้องประพฤตดิตนให้อยู่ในวินัยและความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรี และเคารพความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรี เพราะหากถูก

Legislative Institutional Repository of Thailand

นายกรัฐมนตรีด้วยคำแนะนำให้พ้นจากตำแหน่งก็จะ ต้อง เป็นสามัญชนทันที

จะกลับเป็น ส.ส. คอยทำลายรัฐบาลในสภาต่อไปไม่ได้ ระบบนี้ประเทศใน
ระบบสภาที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหลายประเทศใช้อยู่ เช่น
เนเธอร์แลนด์หรือซอลแลนด์ ลักเซมเบิร์ก และนอร์เวย์

๔. ให้รัฐบาลตั้งกระทรวง ทบวง หรืออินหรือบุกรกระทรวง
ทบวง กรม ได้โดยพระราชกฤษฎีกา เพื่อแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองได้ทันการณ์
และข้าราชการต้องตื่นตัวกับงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

๓.๓ มาตรา ๖๖ ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีความสุจริต
และได้รับความคุ้มครองจากการแทรกแซงทางการเมือง

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สร้างกลไกเพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่
ของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตและคุ้มครองเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๓.๓.๑. การให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รวมทั้งภักันและผู้อยู่บ้านด้วย
ต้องรักษากฎหมาย ประโยชน์ส่วนรวมและอำนวยความสะดวกกับประชาชน
บริการประชาชนและเป็นกลางทางการเมือง (มาตรา ๗๑)

๓.๓.๒. ให้สิทธิประชาชน ขอให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่
ละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามข้อ ๓.๓.๑ ต้องชี้แจง และขอให้ดำเนินการ (มาตรา ๗๑
วรรคสาม)

๓.๓.๓. ต้องมีประมวลจริยธรรมข้าราชการ (มาตรา ๗๕)

๓.๓.๔. ห้าม ส.ส. และ ส.ว. ก้าวท่ายหรือแทรกแซงการแต่งตั้ง
โยกย้ายข้าราชการ (มาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๗ (๖))

๓.๓.๕. ห้าม ครม. รักษาการ แต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระหว่าง
การรักษาราชการในการเลือกตั้งทั่วไป เว้นแต่คณะกรรมการเลือกตั้งจะเห็นชอบ
(มาตรา ๒๑๔ วรรคท้าย)

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีแนวคิดพื้นฐานในการคืนอำนาจรัฐให้กับ
ประชาชน ให้เหมาะกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก
ดังนั้น การเพิ่มเติมอำนาจให้กับประชาชนจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพิ่มขึ้น
นี้จึงเป็นเหตุผลที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยาวกว่าฉบับที่ผ่านมา ๆ มา

ยิ่งกว่านั้น ผู้ร่างรัฐธรรมนูญตระหนักดีว่า รัฐธรรมนูญจะต้องปรับปรุงให้เข้ากับ สภาวะบ้านเมืองที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา จึงได้รับพระราชดำริสว. ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้เกล้าฯใส่กระหม่อม และกำหนดให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญทำได้ง่ายขึ้น กว่าในปัจจุบัณ โดยกำหนดให้ผู้ตติเสนอข้อแก้ไขมาจาก ส.ส. หรือ ส.ว. เพียง ๑ ใน ๕ มาตรา ๓๑๗ และกำหนดให้คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ การเลือกตั้ง และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ใหม่ ทำรายงานแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้เมื่อครบ ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๔ เพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุดตาม ภาวการณ์ในโอกาสต่อไป ท่านประธานครีบ กระผมต้องขอประทานโทษที่ใช้เวลา ค่อนข้างจะมาก แต่กระผมเห็นว่าเจตนารมณ์ที่มาที่ไปของบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เรา เขียนมา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน หรือตอบสนองความเห็นของ ประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่ควรจะได้มีปรากฏการณ์ในการบันทึกการประชุมสภา เพื่อให้ เกิดความสมบูรณ์ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นต่อเขาว่าส่วนหลัง ในขั้นตอน ตอนนี้ กระผมในนามของประธานคณะกรรมการมาธิการก็กราบเรียน เสนอท่านประธาน ได้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพื่อพิจารณาอย่างที่เราได้กล่าวตั้งแต่ตอนต้นว่า หลักการและเหตุผลของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นปรากฏอยู่ใน มาตรา ๒๑๐ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับเบื้องต้น ที่จะนำไปประชาพิจารณ์ต่อประชาชนต่อไป การนำเข้าสู่เวทีประชาพิจารณ์นั้นหมายความว่าอะไร หมายความว่า เมื่อเรามีร่าง ที่สมบูรณ์ครบทุกมาตรา ร่างนี้เป็นร่างที่ประชาชน องค์การ องค์การ หมู่ เหล่า สมาคมต่าง ๆ จะได้ศึกษาทำความเข้าใจ และเป็นหน้าที่ของ สสร. ทุกท่าน โดยเฉพาะ สสร. ต่างจังหวัด ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการทำความเข้าใจกับ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดกระบวนการคิด พิจารณาศึกษาวิจารณ์และวินิจฉัย ร่างนี้มีความศักดิ์สิทธิ์พอสมควร แต่ไม่ใช่ว่า ศักดิ์สิทธิ์จนแก้ไขไม่ได้ แต่ละท่าน แต่ละองค์กรจะเห็นจุดอ่อน จะเห็นข้อบกพร่องแล้ว แต่มองกันจากมุมใด แต่ลักษณะของการเขียนกฎหมายนั้น โดยเฉพาะกฎหมาย รัฐธรรมนูญนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่นอกจากจะยึดถือข้อเท็จจริง หลักการ และปรัชญาแล้ว ยังจะต้องมีส่วนผสมของการประนีประนอม การประนีประนอมนั้น ไม่ได้ประนีประนอมในเรื่องของหลักการ แต่อาจจะประนีประนอมในเรื่องของวิธีการ ในเรื่องของการกำหนดเวลา สิ่งคมทุกสิ่งคมนั้นอยู่ด้วยการประนีประนอม โดยเฉพาะ สิ่งคมไทย สิ่งคมไทยไม่ใช่ เป็นสิ่งคมที่เผชิญหน้า เพราะฉะนั้นผู้ที่รับผิดชอบ

สร ๑๑/๒๕๔๐ (เป็นพิเศษ)

๓๘

สุภัทวดี ๒๑/๒

ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่เคยคิดอยู่ในหัวใจเลยว่าต้องการเผชิญหน้ากับใคร
ต้องการต่อสู้กับใคร ต้องการประหัตประหารใคร-----

- ๒๒/๑

มีความตั้งใจอยู่อย่างเต็มตัวคือ ยกร่างฯ ที่ยึดถือหลักการการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยึดถือคุณธรรม ยึดถือความสุจริตใจ และยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนในส่วนรวมและสิทธิเสรีภาพของบุคคล การประชาพิจารณ์นั้นจะ เริ่มต้นหลังจากที่สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้รับร่างฉบับนี้ไว้พิจารณาแล้ว และเมื่อการประชาพิจารณ์ หรือกระบวนการทำความเข้าใจ กระบวนการพิจารณาเสร็จสิ้น ท่าน สสร. ทุกท่านก็มีสิทธิที่จะขอแปรญัตติ ซึ่งจะมีการพิจารณาในคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งที่จะได้มีการแต่งตั้งขึ้นใหม่ กำหนดเวลาที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้อนุมัติไปเมื่อ ๓ เดือนที่แล้วนั้น ก็ไปกำหนดเวลาที่คณะกรรมการยกร่างฯ จะยึดถือ ผมอยากขอกราบเรียนด้วยความจริงใจครับว่า การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่าย ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มิได้เป็นร่างของนาย ก หรือนาย ข และโดยเฉพาะไม่ได้เป็นร่างฯ ของประธานคณะกรรมการยกร่างฯ นายอานันท์ ปันยารชุน มีสิทธิเป็นเพียง สสร. คนหนึ่งที่ได้รับเกียรติเลือกมาเป็นประธาน ท่านอาจารย์หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ครั้งหนึ่งเคยเอ่ยถึงคำว่าประธานของที่ประชุม ท่านกล่าวว่า คนที่ได้รับเลือกเป็นประธานนั้นคือ บุคคลที่สมาชิกส่วนใหญ่เขาไม่อยากจะให้พูด เขาไม่อยากจะฟังความเห็นและเขาไม่อยากจะฟังความคิด เขาถึงจับขึ้นไปนั่งบนแท่น เพราะเมื่อขึ้นไปนั่งบนแท่นแล้ว บุคคลนั้นต้องวางตัว เป็นกลางไม่มีกัฟกับฝ่ายใด ไม่ขึ้นำ แต่เป็นผู้กำกับดูแลการประชุม เป็นผู้ดำเนินการประชุมให้เรียบร้อย ให้มีผลก้าวหน้าและให้ไปสู่ถึงจุดหมายตามกำหนดเวลาที่ได้รับการมอบมา อย่างไรก็ตามก็กระผมมีความภาคภูมิใจที่ได้ ท่าน สสร. อีก ๒๘ ท่านมาร่วมในคณะ ซึ่งได้ทำงานอย่างแข็งขัน กระผมมีความภาคภูมิใจที่เมื่อไม่มีการเชิญท่าน สสร. อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการไปร่วมประชุมที่พิทยา ท่านก็ไปกันอย่างพร้อมเพียง ไปกันอย่างมีจุดหมายร่วมกัน คือการทำงานชิ้นนี้ให้สมบูรณ์ ให้สำเร็จ มิใช่ไปเพื่อตีตัวรวน มิใช่ไปเพื่อก่อกวน และมิใช่ไปเพื่อที่จะล้มล้างร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สิ่งคนไทยนั้นปัจจุบันความหวังดีไม่มาก พกเข้ามาหลายครั้งหลายครา ผิดหวัง เสียใจ เจ็บใจ อันนี้เป็นความหวัง อันสุดท้าย สุดท้ายของสิ่งคนไทยครับ

เราต้องยกร่างที่ดี ยกร่างที่เป็นผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง เราจะต้องผ่านร่างๆ นั้นในสภาฯ แต่เราต้องมีความเชื่อมั่นว่ารัฐสภานั้นจะเห็นชอบกับร่างๆ ที่จะปรากฏขึ้น โดยมีความสมบูรณ์มากขึ้นหลังจากประชาพิจารณ์ สังคมไทยผิตหวังไปอีกมากกว่านี้ไม่ได้ เพราะถ้าเพื่อให้เกิดความผิตหวังเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็โดยอุบัติเหตุหรือด้วยความตั้งใจ พวกเรา ๔๔ คนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ขอขอบคุณ

ประธานสภาฯร่างรัฐธรรมนูญ : ขอขอบคุณท่านประธานกรรมาธิการรับก่อนที่จะได้อภิปรายในวาระแรก ผมอยากจะปรึกษากับท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย เป็นอย่างนี้ดีไหมครับ เอาว่าเนื่องจากรัฐธรรมนูญเรามีหลายมาตรา แล้วก็ก็เป็นเรื่องปกติที่เราเห็นข้อบกพร่องมาตราไหน ถ้าเราจะไปพูดโดยที่ไม่ได้บอกว่าจะจะไปถึงตรงไหนก่อนหลังนี้ ผมคิดว่ามันจะสับสนต่อผู้ฟังในสภาเองนะครับ แล้วก็ต่อคณะกรรมการที่ใส่ถ้อยคำเหล่านั้น เข้ามาโดยมีเหตุผลอะไร มันเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ท่านกรรมาธิการยกร่างฯ ได้มีโอกาสชี้แจงด้วย เพื่อความเข้าใจที่ดีของท่านสมาชิกและก็ท่านผู้ติดตามรัฐธรรมนูญตามเสียงการถ่ายทอดและหนังสือพิมพ์ที่จะรายงานข่าว ผมอยากขอหารือกับท่านผู้มีเกียรติ ๒ ประการ

ประการที่ ๑ อยากจะให้พูดเป็นรายหมวด เพราะการอภิปรายวาระแรกนี้ก็ไม่ใช้เรื่องรายละเอียดอยู่แล้ว เป็นเรื่องหมวดนะครับ แล้วก็พยายามลงรายละเอียดให้หน่อย เพราะว่าเรามีสิทธิที่จะแปรญัตติเป็นรายมาตราอยู่แล้ว นั้นประการที่ ๑ นะครับ เป็นรายหมวด

ประการที่ ๒ เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีหมวดหมู่มาก มีทั้งส่วนมีทั้งมาตราเยอะ คงจะใช้เวลานาน ถ้าเราใช้เวลาแต่ละท่านโดยที่ไม่คำนึงถึงท่านอื่นที่อยู่ข้างหลังรอกันมีอยู่ก็จะทำให้เพื่อน สสร. ด้วยกันเสียโอกาส เอาเป็นว่าขออนุญาตเอาสักท่านละ ๑๐ นาทีโดยประมาณ แล้วถ้าหากว่าจะติดพันต่อก็ดูดุสขนิญของท่านประธานว่าน่าจะพอได้แล้วอะไรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้นนะครับ ในเบื้องต้นนี้ ถ้าใครไม่ขัดข้องก็ขอให้ไปเป็นตามนั้นนะครับ แล้วก็ผมเรียนในเบื้องต้นว่าให้เป็นที่ละหมวดนะครับ ผมขออนุญาตสำหรับหมวด ๑ หมวดทั่วไป หมวด ๒ หมวดพระมหากษัตริย์ หมวด ๓ หมวดสิทธิเสรีภาพของบุคคล และหมวด ๔ หมวดหน้าที่ของบุคคลนั้นนะครับ ผมอยากให้อภิปรายรวมได้เลย เพราะว่าเนื้อหาสาระนั้นใกล้เคียงกันนะครับ เพราะว่าบางหมวดแทบจะเป็นมาตราการที่ไม่ต้องพูดถึง เพราะเป็น เรื่องที่ขอมร่วมกันแน่นอนอยู่แล้วนะครับ เช่น หมวดพระมหากษัตริย์อันนี้เป็นต้นผมก็เลยขอถือโอกาส ขออนุญาตที่ประชุมนี้ให้เอาหมวด๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐ หมวด ๕ อภิปรายรวมกันลงไปเลย ท่านกรรมาธิการมีความเห็นอย่างไร เชิญครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี : ขอบพระคุณครับ ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์
ทางรัฐธรรมนูญกับการเมืองจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กระผมต้องกราบ
ขอบพระคุณครับ คือกระผมจะพูดเฉพาะข้อสังเกตเป็นประการแรกก่อน เพราะว่า
เนื่องจากการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของเราคราวนี้มันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์
ของประเทศไทย แล้วก็อาจจะ เป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายในชีวิตของกระผม
เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็นเรื่องซึ่งเราต้องระมัดระวังให้มีอะไรผิดพลาด เพราะ
หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะยึดถือก็ไม่มีค่อยชัดเจน อย่างประการแรกที่กระผมอยาก
กราบเรียน เมื่อกี้จะขอขึ้นมาประท้วงก็เกรงจะไปขัดจังหวะตอนที่ท่านประธาน
ได้ให้คณะกรรมการชุดนี้ขึ้นไปบนแท่นเพื่อชี้แจง คือตามหลักกฎหมาย
รัฐธรรมนูญ การเสนอกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๓ ที่ทำมาจนถึงปัจจุบันก็ต้อง
เสนอโดยคณะรัฐมนตรีกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครับ -----

แต่เนื่องจากของเรานั้นเรากำเนิดขึ้นมาเลยโดยรัฐสภา ก็ให้เราเกิดขึ้นมา เพื่อสร้างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ แล้วในกาครั้งนี้เราก็ไม่มีคณะรัฐมนตรี แล้วก็ไม่มีสมาชิกรัฐสภาใดที่จะมาเสนอแทนเรา จริงอยู่แม้ว่าเราเป็นคณะกรรมการ ซึ่งคามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการจะมีสิทธิขึ้นมาชี้แจงเข้ามาในสภาในรัฐสภาได้ ต่อเมื่อวาระสาม แต่ที่วาระเริ่มแรกเลย ยังไม่ทันรับหลักการเลย เรามีกรรมการขึ้นมาแล้ว เรามาชี้แจง แล้วโดยเฉพาเป็นกรรมการที่ยกร่างฯ ขึ้นเอง มันจะเข้าทำนองว่า เราเอากรรมการยกร่างฯ เอง มาชี้แจงเอง แล้วในที่พูดก็ลงมติเอง เหมือนกันอยู่ในจุดเดียวกัน อันนี้ถ้าคนนอกไม่เข้าใจ ก็อาจรู้สึกอึดใจไม่ได้ เพราะฉะนั้นอันนี้ที่แรกกระผมก็อาจยากจะประท้วงว่า ขอบ่าเพิ่งเรียกขึ้นไป แล้วถ้าที่ถุกนั้นควรจะขอมติสภาก่อน เนื่องจากไม่มี ข้อบังคับการประชุมสภาในเรื่องนี้ แล้วท่านเคโชซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการ ก็ไม่ได้พูดเรื่องนี้ไว้ว่าควรจะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นอันนี้นั้นทางออกที่ดีที่สุด ถ้าทางปฏิบัติไม่ได้ ข้อบังคับว่าอย่างใด โดยมากเราก็มักจะขอมติที่ประชุม เพราะฉะนั้นเพื่อไม่ให้เสียหายแก่คณะกรรมการแล้วก็เรื่องนี้ ซึ่งอาจจะมิ ผู้ทักท้วงได้เมื่อไปเข้าขอรับความเห็นชอบที่รัฐสภา ก็อาจจะทักท้วงว่าการเสนอ ขึ้นมาโดยเฉพาวันนี้เพื่อรับร่างนี้เอาไปทำประชาพิจารณ์ เขาก็อาจจะถือว่าเป็นโหมะ เพราะไม่มีการที่รับเข้าไป เพราะเสนอด้วยกรรมการ ซึ่งไม่รู้ มาจากไหน โดยท่านประธานให้ขึ้นมาตั้งก็มานั่ง เพราะฉะนั้นอันนี้เพื่อให้อีกต้อง แล้วก็สมบูรณสัมศักดิ์ศรี ผมนึกว่าตอนที่ท้ายนี้ผมไม่หอบเป็นเงินหาอะไร ก่อนที่จะจบ ก่อนที่จะลงมติว่าจะรับร่างนี้ไปหรือไม่ ตอนนั้นท่านประธานอาจจะ ด้วยความเคารพ นะครับ กระผมก็เหมือนกับบังอาจจะสอนหนังสือสิ่งมรชเหมือนกัน เพราะฉะนั้น อันนี้ก็กราบเรียนสุดแต่ท่านประธานจะพิจารณาเห็นสมควร ถ้าเพื่อเหมาะสมควร ตอนสุดท้ายก็ถามที่ประชุมสักหน่อยหนึ่งว่าก่อนที่จะรับร่างนี้ไป ก็ขอให้ถือว่าการกระทำของคณะกรรมการมาตั้งแต่ยกร่างฯ มา จนกระทั่งมาชี้แจง มาเสนอร่างนี้เพื่อที่ประชุมได้รับไปเห็นชอบด้วย ไม่มีผู้ใดคัดค้าน อันนี้ก็สมบูรณ ถือว่าการเสนอร่างของคณะกรรมการนี้เพื่อให้ที่ประชุมนี้รับร่างไปเป็นการ ถูกต้องคามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๓ ที่แล้วก็ข้อบังคับ เราก็ไม่มีรัฐสภาจะไปอิง ก็ไม่มีในเรื่องนี้ เพราะของเรามาใหม่ ๆ เลย สด ๆ ร้อน ๆ เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่ผมกราบเรียนเป็นข้อแรกแล้วข้อที่ ๒๘ ในเรื่องที่มีเมื่อสักครู่ก็มีที่

เมื่อสักครู่ก็มีที่ท่านเดโชเสนอไป ข้อ ๘๖ กระผมที่แรกก็นึกว่าไม่มีปัญหา ที่นี้
 อยากทราบเรียนสักนิดหนึ่ง เสนอที่ประชุมได้พิจารณา ก่อนที่จะให้สมาชิกได้อภิปราย
 เพราะสมาชิกอาจจะมีความข้องใจว่าอภิปรายไปนี้แล้วจะแก้ไขได้อย่างไร
 ท่านบอกให้แปรญัตติที่หลังนะแปรญัตติได้แค่ไหน เพราะว่าข้อบังคับการประชุม
 ที่ท่านเดโชอ้างมา ข้อ ๘๖ กระผมขออนุญาตท่านประธานอ่านนิเทศียวได้ไหมครับ
 คือทั้งหมดของเดิมมันยาวมา ข้อ ๘๖ แล้วก็ในตอนท้ายของข้อนั้น เขาจะมีอยู่
 วรรคหนึ่ง วรรคสุดท้ายว่า การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือลดทอน หรือแก้ไข
 ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติม
 มาตราที่เกี่ยวข้องกับหลักการนั้น อันนี้ข้อความนี้ท่านเดโชไม่มีนะครับ ในช่องกลาง
 ที่ว่าปัจจุบันเราควรจะทำอย่างไร ยึดถืออย่างไร ท่านปล่อยไว้มันหายไปเลย ๆ
 เพราะฉะนั้นมองดูเหมือนกับท่านจะหมกเม็ดหรือว่าจะอะไรหรือเปล่า เมื่อไม่มีพูด
 ก็อาจจะท่านมองว่าทำได้ ไม่ต้องพิจารณาเรื่องหลักการเรื่องอะไรเลย หรือในมุมกลับ
 ก็ถือว่าทำไม่ได้ เพราะว่าถ้าทำได้ควรจะไปล้มห้วยเหวไว้ว่า ข้อความในร่างเดิม
 ที่ว่า ร่างข้อบังคับของเขาที่ว่า จะแก้ไขต้องไม่ขัดกับหลักการต่าง ๆ นี้ขอให้
 ยกเว้นเสีย ไม้่าซึ่งบังคับอันนี้ก็ไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามกระผมว่าไหน ๆ ก็ผ่านมาแล้ว
 แล้วก็เราจะไปยกเว้นข้อบังคับก็อาจจะมีปัญหาเรื่องเสียงที่จะยกมือ กระผมกราบเรียน
 อย่างนี้ได้ไหมครับ เพราะว่าเมื่อวานนี้อาจจะมีหลายท่านที่ไม่ได้เข้าประชุมร่วม
 ด้วยเมื่อวานนี้นอกกรอบ ท่านประธานก็ได้กรุณาให้ประชุมแล้วยืนยันมา แล้วท่าน
 ก็ให้หลักการมาที่ดีที่ว่า ในวันนี้อาให้ เป็นเรื่องรับร่างฯ ไม้่ารับหลักการแห่ง
 ร่างพระราชบัญญัติ เพราะฉะนั้นเมื่อรับร่างฯ ไป รับเพื่อไปทำประชามติ
 เพราะประชามติที่กระผมกราบเรียนตรง ๆ เป็นประเด็นสำคัญเลย เป็นประเด็น
 ที่อาจจะทำให้รัฐธรรมนูญของเราตกหรือไม่ตก ด้วยเหตุผลข้อกฎหมายด้วย ซึ่งแต่
 ะผมจะกราบเรียนเป็นแนวทางกว้าง ๆ ไว้ ที่ประชุมจะได้ดูว่าความเหมาะสม
 เป็นอย่างไร -----

คือในเรื่องของการรับรางวัลฯ ในวันที่เราก็ควรจะอภิปราย แล้วความจริง
 กระผมก็เห็นด้วยกับท่านประธานที่ว่าควรจะเป็นหมวด ๆ บางหมวดเร็วได้ก็เร็ว
 แต่ว่าโดยปกติทางปฏิบัติที่เขาวิจารณากัน แม้แต่ร่างกฎหมายนี้ไม่ต้องร่าง
 รัฐธรรมนูญที่สำคัญ เขามักจะมีศัพท์มีการกระทำที่ศัพท์เขาเรียกว่า สันทนาธรรม
 ท่านสวัสดิ์ คำประกอบ ขอบนัก เรื่องสันทนาธรรมนี้ ท่านก็ขอมมีโอกาสได้พูด
 ไปเรื่อย ๆ ประสพการณ์ท่าน แล้วก็ถึงจะมาลงในเนื้อหา ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกอื่น
 ได้เข้าใจ ได้ติดตามได้ ได้จับประเด็นได้ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับนี้
 จะเห็นได้เลย ผมกราบเรียนตรง ๆ ว่าเราเขียนขึ้นมาด้วยความเห็น้อยาก
 อย่างท่านประธานกรรมาธิการร่างฯ ก็ได้ชี้แจงแล้ว แล้วก็เป็นเรื่องใหม่
 เสียสละกันมาก เพราะฉะนั้นก็ช่วยกันเขียน แม้แต่มีประสพการณ์ในฝรั่งเศสบ้าง
 เยอรมันบ้าง อิตาลีบ้าง แม้แต่เมืองแขกเราไม่อยากจะโรตีเท่าไร เหม็นเนย
 เราก็กินต้องเอามาใช้เป็นตัวอย่างเหมือนกัน เพราะฉะนั้นมันถึงได้บางครั้งหัว
 มันอาจจะดูนิดหนึ่ง ฟุงใหญ่ ขา ๓ ขาก็ได้ หู ๓ หูก็ได้ อันนี้เราก็ต้องพิจารณา
 ให้รอบคอบ ฉะนั้นในประเด็นเหล่านี้กระผมเห็นว่าถ้าถือว่าเราไม่มีหลักการ
 เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ เขาให้เรามาจัดสร้างรัฐธรรมนูญ
 ฉบับใหม่ขึ้นทั้งฉบับ เพราะฉะนั้นหลักการก็คือจัดสร้างรัฐธรรมนูญขึ้นมาทั้งฉบับ
 แล้วก็ไม่ว่าเป็นต้องไปล้อเลียนของใคร ของไทยเราแท้ ๆ ก็ได้ แล้วในอันนี้
 ที่กระผมเคยกราบเรียนมาแล้วเมื่อวานนี้ ก็มีแนวทางซึ่งเราไม่ถือหลักการก็ได้
 หรือจะถือหลักการใหญ่ก็ได้ ด้วยความเคารพนะครับ กระผมขออัญเชิญมา
 นิดเดียวว่า พระองค์ท่านก็รับสั่งไว้แล้วเมื่อเราขอพระราชทานกระแสร
 พระราชดำรัส ท่านก็พระราชทานมาว่า ต้องไม่ยาวเกินไป ต้องไม่สั้นเกินไป
 แล้วก็ต้องไม่ เยิ่นเย้อ แล้วก็ต้องเป็นศัพท์ที่ไม่กำกวม แล้วก็ในเรื่องนี้ก็ต้องให้
 เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง นี่ก็เป็นหลักการที่กระผมคิดว่า เราถือเป็นหลักการ
 ได้กว้าง ๆ ให้เป้าหมาย ฉะนั้นในการแปรญัตตินี้ก่อนจะถึงตรงนั้นกระผมนึกว่า
 ในวันนี้ถ้าจะพูด เพราะที่กระผมต้องกราบเรียนขอพูดในตรงนี้ให้จบสิ้นกระบวนการ
 เพราะว่ากระผมมีกรรมาธิการอีกชุดหนึ่ง เลยเวลาเข้ามาแล้ว ๑๑.๐๐ นาฬิกา
 เขาก็มาตามอยู่ เพราะฉะนั้นกระผมก็กราบเรียนว่า จะต้องขอให้ว่า การยึดหลักการนี้
 ถ้าเราจะถือพิธีถักนั้นว่า วันนี้ก็ควรจะมีหลักการบ้าง กระผมก็อยากกราบเรียน
 ขอความกรุณาว่าอย่าเอาเป็นหลักการตามมาตรานี้แหละ เพราะว่ามาตรานี้แหละ
 มันมีหลักการทั้งนั้นเลย แม้แต่กรรมาธิการเองก็ประสพความยากลำบาก เช่นที่แรก
 ก็บอกว่ามีสภาเดียว ตอนหลังก็ยอมมี ๒ สภา ที่นี้ถ้า ๒ สภา เกิดมีสมาชิกออกไปตัด

เป็นเหลือสภาพเดียวนี้จะขัดหลักการใหม่ เดียวก็เกิดไปเถียงกัน ก็เกิดเป็นชนวน ถึงขนาดที่ไปพูดกันว่า ๗๖ กับ ๗๓ เพราะฉะนั้นเราอย่าว่าแค่คน ๖๐ ล้านคนเลย แค่ ๙๙ คนเราก็คงจะไปไม่รอด ฉะนั้นในประเด็นนี้กระผมกราบเรียนตรง ๆ ว่า เราควรทำความเข้าใจ หรือเหมือนอย่างสมาชิกสภาควรจะเป็นรัฐมนตรีได้ไหม ถ้าเป็นแล้วต้องขาดจากสมาชิกสภาใหม่ เราก็คงกลับไปกลับมา นายกรัฐมนตรี ควรมาจากเลือกตั้งโดยตรงไหม หรือควรมาแบบ पार्टी ลิสต์ (Party list) หรือมาแบบทางเดิมที่เสียงข้างมากในสภาที่ว่ากันไปนั้นก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้น สิ่งเหล่านี้วุฒิสภาควรมีมาอย่างที่ว่าแล้วควรมาจากไหน อันนั้นก็อีกปัญหาหนึ่ง ฉะนั้นประเด็นเหล่านี้มันเป็น เรื่องซึ่งเหมือนกับมีหลักการทั้งนั้น ศาลยุติธรรมนี้ ควรจะมี แล้วก็วิधिพิจารณาความอาอาอะไรต่าง ๆ มาผูกไว้ที่นั่นเอาด้วยไหม ให้มันรุ่งรัง หรือว่าควรจะไปกำหนดไว้ใน เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน

แล้วศาลรัฐธรรมนูญควรจะอย่างไรต่าง ๆ มันเป็นเรื่องหลักการสำคัญทั้งนั้น ก็กรใหม่ ๆ ทั้งนั้น แล้วอันนี้มันโยงกันด้วย คือโยงหมายความว่าอย่างไร หมายความว่าถ้าเพื่อเรามี เครื่องมืออุปกรณ์ดีขึ้นมาอย่างนี้แล้ว จำเป็นไหม ที่เราอาจจะไปตัดสิทธิผู้แทนฯ ที่จะ เป็นรัฐมนตรีได้พ้นจากผู้แทนฯ เพราะเรามี เครื่องมือใหม่ด้วยไม่เหมือนเก่า ถ้าเราไม่มีระบบเหล่านี้ที่เราสร้างมาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นผู้แทนฯ ไปเป็นรัฐมนตรีต้องเกิดมีปัญหา เรื่องข้อเสียงกัน สิ่งเหล่านี้ ที่กระผมอยากกราบเรียนฝากไว้ณะครับว่าเป็น เรื่องซึ่ง เราควรจะต้องพิจารณา ในวันนี้ เพื่อประโยชน์ต่อเวลาอันมีค่าของเรา แล้วประชาชนเขาก็อยรับฟังอยู่ เพราะฉะนั้นในปัญหาอีกประการที่กระผมอยากกราบเรียนเป็นข้อสังเกตก็คือว่า ในเรื่องหลักการถ้าเพื่อว่าเราไม่พิถีพิถันเราปล่อยไป แล้วทำอย่างมดเมือวานนี้ ก็อว่าทุกคนจะพูดอะไรก็ได้ และจะไปแปรญัตติอะไรก็ได้ ท่านประชาชนจะกรุณา ยืนยันให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าประชุม เมือวานได้ทราบเพื่ออุ้นใจ เพื่อคดลองตัวที่จะขอ อภิปรายวันนี้ก็จะดี ไม่เกิดปัญหามาถกถกถกกันอีกว่าจะอภิปรายได้แค่ไหน แม้แต่ แต่ละหมวดอย่างท่านว่าควรลงลงลิคแค่ไหน และถ้าลงแล้วก็สงวนไว้ในที่นี้เลยไหม หรือบางคนไม่พูดขึ้นมาในที่นี้ พอไปแปรญัตติ เดียวเกิดมีการมีการแปรญัตติบอกว่่า วันนั้นคุณไม่ได้อภิปรายวันนี้ คุณไม่ได้สงวนสิทธิไว้วัน มาแปรญัตติทำไม เกิดปัญหา อย่างนี้ต้องมาตีความกันในพวกเราก็จะยุ่ง เพราะฉะนั้นกระผมกราบเรียนว่า สำหรับคนที่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุม ถ้าเขามีสิทธิจะแปรญัตติ เขาก็น่าจะแปรญัตติ ได้ทุกอย่าง เพราะเป็นการจัดสร้าง รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมา ไม่มีหลักการอะไร แต่ในรัฐธรรมนูญเอง กระผมฝากที่ประชุมไว้ด้วยความเคารพว่า มีหลักการที่เร

11/11/2550

X (ลายเซ็น)

๕๖

สว ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

เบญจวรรณ ๒๕/๓

จะต้องยึดไว้ นะครับ ไม่ใช่ไม่มีเลข เขาแอบ ๆ ไว้เหมือนกันในการจัดทำ
ร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน
เป็นสิ่งสำคัญ -----

- ๒๖/๑

อันนี้เป็นหลักการที่สำคัญเลย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันต้องฟังความเห็นและต้อง
 คิดคำนึงถึงความเห็นของประชาชน เป็นสำคัญ ไม่ใช่เอาแต่ใจเรา ไม่ใช่ว่า
 เราจะถนัดมาจากไหน อัดตาเราเป็นอย่างไร เคยชอบอย่างนั้น เกลียดอย่างนี้
 เราก็เอามาระบายไว้ที่นี่ มันจะต้องคำนึงถึงความเห็นประชาชน เป็นสำคัญ
 และตรงจุดประเด็นอันนี้กระผมอยากทราบ เรียนที่ประชุมได้พิจารณาวินิจฉัยให้
 รอบคอบ เรากำลึงจะมีประชุมสมัยชงาจากต่างจังหวัดมาพินกว่าคน อันนี้
 ถือเป็นความเห็นประชาชนใหม่ เราต้องคำนึงถึงเขาไหม ถ้าคำนึงถึงอันนี้
 หลักการสำคัญว่าร่างรัฐธรรมนูญเราจะรับ ควรจะสอดคล้องกับความคิดเห็น
 ของเขาที่เราเสียเงินไปเป็นล้าน ๆ บาทเชิญเขามา เช่นเดียวกับสมาชิกวุฒิสภา
 จะไปตั้งแคมป์ ๓ วัน ๙ - ๑๐ - ๑๑ ที่เมืองกาญจน์ เราควรจะฟังความเห็นเขาไหม
 เพราะเขาเองนอกจากเป็นผู้ที่จะขึ้นตายปลายเป็นของเราแล้ว เขาเองก็
 ยังเป็นผู้แทนประชาชนเหมือนกัน ผู้แทนปวงชนเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 เขาก็จะจัด เราควรจะฟังเขาไหม ถ้าฟังนี้ก็จะถือว่าวันนี้ควรจะได้รับพระราชบัญญัติ
 นี้ไหม ซึ่งความจริงกระผมก็เห็นว่าวันนี้ควรจะได้รับได้ แต่อันนี้กระผมเตือนสติไว้
 เท่านั้นเองว่า ถ้าไปถึงที่โน่นวันประชุมที่เขาคงให้ความเห็นชอบ เขากยมบอกว่า
 รัฐธรรมนูญนี้ก็ต้องฟังความเห็นและคำนึงถึงความเห็นประชาชนเป็นสำคัญไม่ใช่ไหม
 เรามองไว้ แล้วคุณรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปได้อย่างไร วันที่ ๙ - ๑๐ - ๑๑
 คุณยังไปฟังเขาอยู่เลย แล้วเป็นอย่างไร เอามาปรับได้ไหม ถ้าปรับได้ เขาก็อาจจะ
 บอกว่าแล้วมาพิจารณาวันนี้ทำไม วันนี้น่าจะให้ เป็นสนทนารธรรมไปเรื่อย ๆ และ
 วันนั้นก็ไป แต่กระผมได้ฟังกรรมาธิการยกร่างฯ แล้วก็เห็นเหตุผลเหมือนกันว่า
 เกรงว่าถ้าวันนี้จะอย่างไร จะกลับ จะให้ตก ก็จะได้มีเวลาทำใหม่ ถ้าไปตอนนั้น
 เดียวเกิดไปตกตอนนั้นก็ปรับตัวไม่ทัน ซึ่งกระผมไม่คิดว่าพวกเรารู้ได้ฟังมา
 อย่างนี้ ได้ติดตามมาอย่างนี้ คิดจะให้ตก กระผมบอกถ้าคนคิดจะให้ตกนี้ กระผม
 ตอนนั้นก็รู้สึกว่าจะจะต้องย้ายสำมะโนครัวไม่ควรอยู่ในประเทศไทยแล้ว
 เพราะว่าเราด้วยกันมาขนาดนี้ กิน นอน ยากล้าบามาด้วยกัน ควรจะรับฟังกัน
 ถ้อยก็ถ้อยอาศัยกันปรับปรุงกันไป เพราะฉะนั้นความเห็นประชาชนพิจารณาหลักการ
 ในร่างรัฐธรรมนูญอันนี้ กระผมก็อยากจะทราบเรียนข้อสั่ง เสดกกรรมาธิการยกร่างฯ
 หากทางออกว่าอย่างไร เสีย และอีกอันที่กระผมอยากทราบ เรียนขอรับ มันอาจจะ
 เกิดขึ้นได้แน่ครับ มันหมิ่นเหม่มาก เพราะมีหลักการเลย ร่างรัฐธรรมนูญที่มีผล
 เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
 เป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะกระทำมิได้ ๑ ประการ ประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กับการเปลี่ยนแปลงรัฐซึ่งมีลักษณะจากรัฐเดี่ยว ออกไปเป็นสาธารณรัฐหรือมลรัฐอะไรพวกนี้จะกระทำมิได้ และตอนที่าย เขาขมวด ไว้อีกครับ ในการที่รัฐสภาวินิจฉัยว่า ร่างรัฐธรรมนูญมีลักษณะตามวรรคสี่ ให้ร่าง รัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป เพราะฉะนั้นอันนี้เท่ากับเขาบัญญัติขีดไว้เลยว่า เป็น หลักการสำคัญที่เราก้าวข้ามเส้นนี้ไม่ได้ เส้นนี้เราตกแน่ อันนี้กระผมก็ฝากไว้ใน การแปรญัตติที่ดี ในการพิจารณาที่ดี อย่างมีหลายคนที่วิจารณ์ว่าการเลือกผู้ว่าฯ โดยตรงก็ดี การเลือกนายก รัฐมนตรีโดยตรงนี่มันก็เฉียดอันนี้เข้าไปแล้ว แล้วเราก็ไม่รู้ใจคนเขา ถ้าเขาไปพูดตอนนั้นพูดหาเสียงด้วย แล้วก็พูดในทางข้อเท็จจริง ด้วยว่า ร่างรัฐธรรมนูญอันนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐหรือจะกระทบ กระเทือนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พุดแบบนี้ แล้วพอพูดขึ้นมาเขาไม่ยกมือให้เรา จริงอยู่ เรายังประขามติ เรฟเฟอเรนดัม (Referendum) เราทำได้ ประทานโทษ ที่ใช้ภาษาต่างประเทศ เราทำได้อีก แต่แน่ใจหรือรับประชาชนจะเอา เราถ้าเขาได้ฟังอย่างนั้น ว่าเราเอง ถูกตกไปโดยหลักการที่เขาเขียนไว้ดังนี้ อันนี้เป็นหลักการสำคัญที่สุดจริง ๆ ที่กระผม อยากกราบเรียนทุกคน กระผมรับรองได้ทีแล้วมาไม่ได้คิดถึงอันนี้ละครับว่าเป็น หลักการ เพราะฉะนั้นกระผมกราบเรียนข้อสังเกตไว้ดังนี้ขอรับ หลักใหญ่ ๆ แล้วก็กระผมก็กราบเรียนจริง ๆ เรื่องที่ทำนกรรมาธิการมาชี้แจง ผมเห็นด้วย แล้วก็เราต้องทำอย่างนี้ แต่ว่าถ้าจะให้สมศักดิ์ศรีถูกต้องเสียเลย เพราะว่าไม่มี ในประวัติศาสตร์ของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายใดที่กรรมาธิการวาระ ๓ จะขึ้นมา ชี้แจงบอกวาระรับหลักการหรือร่างนั้นร่างนี้มันต้องอยู่วาระ ๑ รัฐบาลหรือ กรม. เสนอ แล้วเรามา วาระ ๓ แต่เนื่องจากความจำเป็นดังกล่าวแล้วเราต้องขึ้นมา ผมเห็นด้วยครับ แต่ว่าทำให้เหมาะสมเสีย เพราะว่าข้อบังคับเรายังไม่ได้ยก วัน หนึ่งครับ เรายังไม่มีจะยกเว้นว่าด้วยข้อบังคับในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นถ้าท่านประธาน จะถามที่ประชุมในตอนไหนก็ได้ว่า เห็นชอบด้วยไหมที่กรรมาธิการทำมานี้ แล้วก็ ยอมรับที่ถูก มันก็จะเรียบร้อย และส่วนรายละเอียดอันนี้สุดท้ายที่ประชุมครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ขอบคุณ ท่านอาจารย์ธรรมบุญครับ และเพื่อความสบายใจของท่านกรรมาธิการว่าขึ้นมาถูกเรื่องหรือว่าไม่ถูกเรื่องต่าง ๆ ก็ขอเรียนให้ทราบนะครับ ผมเป็นคนเรียนเชิญขึ้นไปเองนะครับ เหตุที่เชิญนี้ก็ ๑. ไม่ต้องห่วงเรื่องความถูกหรือไม่ถูก เพราะว่าท่านเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญล้วน ๆ มีสิทธิอยู่ในสภาได้อยู่แล้ว ประการที่ ๑ นะครับ ประการที่ ๒ ท่านขึ้นไปอยู่ตรงนั้นนั่นะครับ เพราะว่าท่านเป็นคนขร่างฯ เมื่อสมาชิกเราจะรับร่างฯ นั้นะครับ ก็จะมีการสงสัยนั่นสงสัยนี่ท่านอยู่ตรงนั้นะครับ ในจังหวะอันควรท่านก็ยกมือที่จะชี้แจง ก็ทำให้เราสนิทใจหรือไม่สนิทใจในการรับร่างฯ มากยิ่งขึ้นเท่านั้นเอง และอีกอย่างผมทราบว่าวันนี้มีการถ่ายทอดการประชุมประชาชนเองรู้จักรัฐธรรมนูญ แต่ไม่เข้าใจเนื้อหารัฐธรรมนูญ ยังไม่เคยได้ยินใครอ่านรัฐธรรมนูญให้ฟัง ยังไม่มีใครเถียงรัฐธรรมนูญให้ได้ยิน และคราวนั้นะครับประชาชนจะได้รู้เรื่องรัฐธรรมนูญแต่เบื้องต้น ๆ เพื่อพี่น้องประชาชนจะได้ทำประชาพิจารณ์ได้ตรงประเด็น และก็ตรงใจของตัวเองในสิ่งที่สงสัยอยู่หรือไม่ เห็นว่าเป็นโอกาสดีนะครับ เพราะเราใช้คำว่า ประชาพิจารณ์ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับวิพากษ์วิจารณ์ที่รับ ถ้าได้เห็นเหตุเห็นผล เห็นข้อสงสัย เห็นข้อสอบถามนั้นะครับ เขาก็จะได้ง่ายขึ้นในการที่จะออกความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ จะหนุนหรือจะค้านต่าง ๆ ตรงนั้นละครับ เราก็คือว่าประชาชนมีส่วนร่วมเท่านั้นเองนะครับ ไม่ได้ผิดขั้นตอนอะไรละครับ มันเป็นขั้นตอนที่ผมพิจารณาแล้วว่ามันทำได้นะครับ ขอขอบคุณท่านธรรมบุญอีกครั้งหนึ่งด้วยความห่วงใย ขอเชิญท่านสวัสดิ์นะครับ เอาจหวด ๑ หวด ๓ เลยครับ หรือจะสัมผัสเมทนีดลอย่างที่ท่านอาจารย์ธรรมบุญว่าก็ได้เนะครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สวัสดิ์ คำประกอบ สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ สายประสพการณื ก่อนจะล่วงก้าวไปสู่ประเด็นต่าง ๆ ในหมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๔ นะครับ กระผมเห็นจะต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการกรรมาธิการกรร่างฯ เป็นอย่างมาก ที่ได้ยกกรร่างฯ ด้วยความเห็นดีเห็นชอบและเอาจริงเอาจังจนเป็นเล่มทันการณืและทันเวลา และที่จะขอขอบคุณมากเป็นพิเศษก็คือ คณะกรรมาธิการกรร่างฯ ผู้ทำงาน ๕ ท่านด้วยกัน ก็ไม่ต้องออกนามละครับว่าใคร ได้พยายามกระทำกันค้ำค้ำกฎหมายรัฐธรรมนูญต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ แล้วเอามานวกแก้ไขปรับปรุงจนกระทั่งเป็นฉบับที่เรากำลังถืออยู่นั้นะครับ ขอขอบคุณมาก ๆ เป็นพิเศษครับ

Legislative Institutional Repository of Thailand

พิจารณาร่วมกัน กระผมเองเป็นคณะกรรมการวิชาการร่างฯ ด้วยผู้หนึ่ง ก็มีความเห็นขัดแย้งโดยสัญชาติใจว่า ความเห็นของคณะกรรมการวิชาการร่างฯ ส่วนใหญ่นั้นไม่น่าจะถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการเมือง กระผมจึงได้ทำบันทึกเสนอ แล้วก็คัดค้านว่าแนวความคิดอย่างนั้นมันจะไม่พาให้การเมืองราบรื่นไปได้ กระผมก็เสนอแนวความคิดกันเข้าไปอีก ท่านประธานกรรมการวิชาการร่างฯ ก็บอกว่า ให้เอามาอภิปรายในสภาได้ ให้เอามาแปรญัตติได้ตามความเห็นของกระผม ซึ่งนับว่าเป็นความกรุณาอย่างที่สุดที่กระผมได้มีโอกาสจะต้องอภิปรายในวันนั้นครับ ขอประทานกราบเรียนท่านประธานด้วยความเคารพครับว่า ในฐานะที่กระผมเป็นกรรมการวิชาการร่างฯ ด้วยผู้หนึ่งก็ควรจะไปนั่งบนนั้น แต่กระผมมีความรู้สึกว่ากระผมจะต้องคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้เกือบจะทุกหมวด บางหมวดคัดค้านครึ่งหมวดก็ขอเรียนครับว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีทั้งส่วนดีที่ขอชมเชยกรรมการวิชาการร่างฯ และส่วนที่บกพร่อง ในฐานะที่กระผมมีประสบการณ์ทางการเมืองมา ๕๐ กว่าปีนี้ นะครับว่า มันบกพร่องตรงไหน ถ้าใช้อย่างนั้นแล้วความไม่เรียบร้อยทางการเมืองของเราจะเป็นอย่างไร กระผมจึงไม่ขึ้นไปขึ้นที่นั่น ก็ตัดสินใจว่า เราจะทำอย่างไร เราจะไปค้านพวกยกร่างฯ เสียกันเอง มันก็จะเสียมารยาทครับ ท่านประธาน

- ๒๘/๑

เพราะฉะนั้นกระผมจึงกราบเรียนต่อท่านประธานว่า ณ บัดนี้กระผมขอลาออก
จากคณะกรรมการยกร่างฯ คงไว้แต่สิทธิของสมาชิก สสร. เท่านั้น ทั้งนี้
ก็เพื่อให้กระผมได้มีโอกาสอภิปรายไม่เห็นด้วยในรัฐธรรมนูญที่กรรมการยกร่างฯ
ได้ยกร่างฯ มาด้วยความสนิทใจครับ ก็มี ความเกรงใจท่านประธานยกร่างฯ
อย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่กระผมเคารพ แล้วก็มี ความเคารพท่าน ท่านเกษม
ท่านบวรศักดิ์ ก็คุ้นกันมาก แต่ว่าความเห็นไม่ตรงกันก็ขอภัยในโอกาสนี้
แล้วตอนนี้กระผมก็ไม่ได้เป็นกรรมการยกร่างฯ เพราะลาออก ณ ขณะนี้
แล้วนะครับ เอาละครับ ก็ขอจับเรื่องเลยว่า หมวด ๑ ถึง หมวด ๕ ก็
มีความสำคัญมาก แต่ก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับเดิม
เท่าไรนัก ก็จะขออภิปรายเพียงเล็กน้อย ในหมวด ๔ ครับ ในหมวด ๕ พูดถึง
สิทธิและหน้าที่ของประชาชน มันแตกต่างไปจากกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับเดิม
ซึ่งกระผมก็ได้เคยร่วมร่างกับท่านผู้มีเกียรติมาแล้ว ในฉบับเดิมเราได้เขียน
ไว้ว่า การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้น ให้ถือเป็นสิทธิ
ของประชาชน ใครจะไปลงก็ได้ ใครชอบคนไหนก็ไปลงคนนั้น ถ้าไม่ชอบเลย
ก็ไม่ต้องไปลงก็ได้ หรือมีการกิจส่วนตัวเจ็บป่วยประการใด หรือแก่เฒ่าเดินไป
ไม่สะดวกก็ไม่ไปลงก็ได้ ไม่มีความผิด ถือเป็นสิทธิของ เขา นะครับ เราก็ได้ใช้
ระบบนี้กันมานานทุกฉบับว่าการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงให้เป็นสิทธิของ
ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ แต่คณะกรรมการยกร่างฯ ได้แก้ว่า ถ้าหาก
ให้เป็นสิทธิไปใช้สิทธิ ประชาชนก็ไม่เกรงกลัว ประชาชนก็ไปใช้สิทธิน้อย
ผมเคยถามกรรมการท่านหนึ่งว่า ถ้าประชาชนใช้สิทธิน้อยไม่มากมันเกิดอะไรขึ้น
เขาบอกว่า การที่ประชาชนถูกบังคับให้ไปใช้สิทธิมาก ๆ ใครไม่ไปใช้สิทธิ
ต้องมีโทษ การไปใช้สิทธิมากนั้นจะแก้ไขการซื้อเสียงขายสิทธิได้ ผมก็ตกใจ
แล้วก็แปลกใจว่าการที่ประชาชนไปใช้สิทธิมาก ๆ มันป้องกันกาซื้อเสียงอย่างไร
ก็ถามกัน เขาก็บอกถ้าประชาชนถูกบังคับให้ไปใช้สิทธิ คนก็จะแห่ไปใช้สิทธิมาก ๆ
เพราะเกรงกลัวอาญา เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่ามีความผิดทั้งทางแพ่งและ
ทางอาญาอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ต้องไปใช้สิทธิกันมาก ๆ เมื่อไปใช้สิทธิกันมาก ๆ
อย่างนี้ คนจะซื้อเสียงก็ไม่รู้จะหาเงินที่ไหนหาเอาไปซื้อ คนมันไปมาก
ก็น่าฟังครับ ท่านประธาน แต่พอมาพิจารณาต่อไปครับ ชัดกันเองแล้ว ว่าการเลือกตั้ง
ให้เอาเขตเล็ก ๆ อำเภอเดียวเป็นเขตหนึ่ง บางทีไม่ถึงอำเภอก็เป็นเขตหนึ่ง
แล้วประชาชนจะไปเลือกตั้ง เขตนั้นมากได้อย่างไร อำเภอเมืองนครสวรรค์ hailand
อำเภอเดียวเป็นเขตหนึ่ง เดียวนี้ตั้ง ๔ - ๕ อำเภอเป็นเขตหนึ่ง ถ้าอำเภอเดียว

เป็นเขต คนไปเลือกตั้งมันก็น้อย คนซื้อเสียงมันก็ซื้อได้ เพราะเขตมันเล็ก ๆ มันก็ขัดกับความเห็นของท่านที่ว่า ถ้าคนไปใช้สิทธิมาก ๆ โดยการบังคับ เขาก็ไม่รู้จะเอาเงินที่ไหนหาเอาไหวมาซื้อ มันขัดกันเองในตัว เพราะฉะนั้น ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมจึงไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้ว่า การที่บังคับให้คนไปใช้สิทธิมาก ๆ แล้วจะเป็นการแก้ไขปัญหาการซื้อเสียง เป็นไปไม่ได้ มากเขาก็ซื้อ น้อยเขาก็ซื้อ ถ้าเขตเล็กนิดเดียว ซื้อสบายมากครับ -----

กระทบเคยถามผู้แทนราษฎรบางคนที่ชอบซื้อเสียงและได้เงินไปซื้อเสียง ไม่ใช่
 คนท้องถิ่นเอาเงินไปซื้อ เอาเงินไปซื้อ กระทบถามว่าถ้าเขตเล็กละ สบายมาก
 ถ้าเขตใหญ่ทั้งจังหวัดเป็นเขต เขาหนีเลยครับ ไม่สมัคร เงินเท่าไรก็ไม่พอ
 ตั้ง ๑๕ อำเภอ จะเอาเงินที่ไหนไปหว่านหว่าดไหว เขาไปดูจังหวัดเล็ก ๆ
 อย่างจังหวัดระนองนี่เล็กเหลือเกินครับ กระทบแนะนำให้สภาพสตรีคนหนึ่ง
 บอกอย่าไปสมัคร เลขนครสวรรค์มันใหญ่ เงินเท่าไรก็ไม่พอ เขาเลยไปสมัคร
 ระนอง เสร็จแล้วเขาก็ได้ เขาไปเดือนเดียวได้เป็นผู้แทนฯ กลับมาแล้วมาบอก
 กับกระทบว่า คุณสวัสดิ์ สบายมากเขตเล็ก ๆ ใช้เงินนิดเดียวทั่วถึง นี่ละครับ
 ท่านประธานที่เคารพ กระทบจึงขอประทานกราบเรียนว่า การกำหนดเขต
 เล็ก ๆ แล้วก็บังคับให้ประชาชนไปใช้สิทธิ มันไม่ได้เกิดผลอะไรเลยครับ
 กระทบขอเรียนถามท่านประธานว่า ทำไมจะต้องไปรังแกประชาชน บังคับให้
 เขามีโทษทางอาญาหรือทางแพ่ง บังคับเขาบอกว่าถ้าไม่ไปใช้แก่เสียสิทธินะ
 แล้วเสียสิทธิอะไรก็ไม่บอก แล้วแต่กฎหมายบัญญัติ ถ้ากฎหมายบัญญัติว่า ถ้าไม่ไป
 ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงให้เสียสิทธิ สิทธิในการที่จะไปติดต่อบนอำเภอ สิทธิที่จะ
 ผากลูกเข้าโรงเรียน ถ้าเขียนอย่างนี้เป็นอย่างไร ดายไหมครับ ไม่รู้เสียสิทธิ
 อะไร ก็บอกว่าสิทธินี้ไม่รุนแรงหรอก เล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ คนก็
 ไม่กลัว คนไม่กลัวก็ไม่ไปใช้สิทธิ ไหน ๆ บังคับทั้งที่ต้องบังคับให้กลัวให้ได้
 ให้ไปใช้สิทธิให้ได้ เป็นต้น บังคับว่า สิทธิถ้าไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เลือกลง
 ผู้แทนราษฎร สิทธิที่จะนั่งกางเกงห้าม ให้นั่งโสร่งแทน อย่างนี้คนกลัว ถ้าบอกว่า
 ถ้าท่านไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งท่านเสียสิทธิ ท่านสมัครเป็นผู้แทนราษฎรไม่ได้
 หมดยกสิทธิสมัครผู้แทนราษฎร คนทั้งประเทศไม่กลัว ใครมันจะไปสมัครผู้แทนฯ กัน
 ทั้งประเทศ มันก็มีไม่กี่คน มีท่านกับกระทบเท่านั้นกลัว เสียสิทธิสมัครผู้แทนฯ
 เพราะฉะนั้นการเสียสิทธินี้ทำอย่างไรถึงจะของคนกลัว ก็ต้องเอาแรง ๆ เอาแรง
 ก็เห็นใจเขา ถ้าเอาน้อยคนก็ไม่กลัว ไปร้าย ๆ ไว้ทำไมครับอย่างนี้ ให้เป็น
 หนามยอกหัวใจประชาชนว่าถูกบังคับ ถูกบังคับ ขอประทานกราบเรียนครับว่า
 ถ้าประชาชนคนไทยผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วสำเพ็ง แถวเยาวราชนี่ เขาใช้สิทธิกัน
 ก็คนครับ พวกนี้จะมีความผิดติดตัวไปตลอดชีวิต คนใดไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง
 เลือกตั้งถือว่ามีความผิดทางอาญา โทษจะมากจะน้อยอะไรก็แล้วแต่ เดิมเขียนกัน
 ผุดกันไว้ว่าจะมีโทษปรับ ๕๐๐ บาทเท่านั้น กระทบก็บอก ๕๐๐ บาท คนบ้านนอก
 ก็แค่ ๑๐๐ บาท ก็ไม่ไหวแล้ว ทำไมจะต้องไปปรับเขา เป็นสิทธิของเขาंनीครับ
 เขาไม่ชอบเลยคนที่สมัคร ๑๐ คนนี้ ไม่เข้าทำสักคน เขาก็ไม่ไป กลับต้องมาเสีย

ค่าปรับ ๕๐๐ บาท หรือเสียสิทธิต่าง ๆ นี้ละครับจึงขอประทานกราบเรียนว่า
อันนี้กระผมจะเอาไว้พูดใหม่อีกครั้งหนึ่งให้ละเอียดกว่านี้ แล้วจะชี้ให้เห็นชัดเจนว่า
การไปบังคับประชาชนอย่างนี้ไม่ถูกต้อง มีคนบอกกระผมว่าเสียงประชาชนทั่วไป
ที่ไปชาวเสียงมาแล้วบอกว่า บังคับเถอะ ให้ทุกคนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็น
เสียงประชาชน เสียงประชาชนที่ว่านี้ใครว่า ใครบอกมาว่าประชาชนบอกให้บังคับ
ประชาชนเขาก็ไม่โง่พอที่จะให้มีใครออกกฎหมายบังคับเขา กระผมเห็นด้วยครับที่
ท่านไปชาวเสียงประชาชนหรือไปฟังประชาชนบอกว่าบังคับไม่ไหว หลายคนบอกบังคับ
เถอะครับดี ไปถามใครครับ ไปถามคนประเภทที่อยากจะลงคะแนน ทุกครั้งเขา
ลงคะแนน ทุกครั้งเขาลงคะแนน พวกนี้เกลียดพวกไม่ลงคะแนน มึงสบายอยู่บ้าน
ไม่ต้องไปลงคะแนน กลัวยากต้องไปลงคะแนน ก็ไปถามกับคนที่ชอบลงคะแนน
มันก็บอกต้องบังคับ บังคับมันที่เถอะมันไม่ยากไปลงคะแนน มันไม่พอใจพวกบุคคล
เหล่านั้นนะครับ เพราะฉะนั้นเสียงอันนี้เป็นเสียงที่ไม่แน่นอน เราต้องเอาเหตุผล
มาพูดกันว่า การบังคับประชาชนให้ไปลงคะแนนนี้ ประชาชนส่วนใหญ่จะว่าอย่างไร
ที่ไปชาวเสียงมาได้ ๑๐๐ คน ๕๐๐ คนบอก เขาบอกให้ไปบังคับ มันเป็นเสียงที่
ไม่ถูกต้องละครับ เหตุผลก็คืออะไร บังคับประชาชนเขาไม่เอาด้วยละครับ
เขาไม่พอใจ บังคับเขาก็ไปลงคะแนนให้ -----

ท่านประธานที่เคารพครับ การบังคับประชาชนให้ไปลงคะแนน คนถูกบังคับให้ทำงาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงานจะได้หรือครับ คนถูกบังคับให้ลงคะแนนไปลงส่งเดช ภูไม้ได้อาจจะลงคะแนน บังคับลงใครก็ลง ไม่ได้พิจารณาพิถีพิถันอะไร หรือถูกบังคับให้ลงคะแนนไม่ได้รักษาตรรกคนถูกบังคับไหน ๆ บังคับแล้วก็เอาเงินสัก ๕๐๐ บาท ใครให้ก็เอา มันเป็นคนละคนที่ไม่ใช่สละอาตมาไม่ใสบวิสุทธิ เป็นคนละคนที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน คนคนที่ถูกบังคับเพราะฉะนั้นบุคคลได้เป็นผู้แทนราษฎรมาหนึ่งในสภาโดยการที่คนถูกบังคับให้ไปลงคะแนน คนคนเหล่านั้นที่ได้มาเป็นผู้แทนฯ เป็นคนคนที่ถูกต้องหรือครับ เป็นคนคนที่ชอบธรรมหรือครับ เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่า การที่คณะกรรมการวิธีการร่างฯ ซึ่งกระผมมีความเคารพแล้วก็เห็นใจที่ได้มีความพยายามอย่างยิ่งที่คัดค้านปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นมา ซึ่งกระผมไม่เห็นพ้องด้วยในข้อนี้หนึ่งละครับ ในหมวดนี้มีพูดถึงสิทธิอีกอันหนึ่งครับ สิทธิในการตั้งพรรคการเมือง ในหมวดนี้มีสิทธิว่าด้วยการตั้งพรรคการเมือง ได้มีบัญญัติไว้ว่าจะมีกฎหมายออกมา กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองว่าให้จดทะเบียนอย่างไร บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนราษฎรจะต้องสังกัดพรรค ไม่สังกัดพรรคไม่ได้ต้องสังกัดพรรค แต่ให้จดทะเบียนง่ายเข้า ทุกวันนี้ต้องมีผู้สมัครเป็นสมาชิกทั้ง ๕,๐๐๐ คน ๕,๐๐๐ คน ทั้ง ๕ ภาค ๕ ภาค ถึงจะตั้งพรรคได้ การตั้งพรรคคงจะง่ายขึ้น กระผมไม่ขัดข้องละครับ ตั้งพรรคง่ายขึ้น แต่ว่าความรู้ลึกของกระผมในการปฏิรูปการเมือง กระผมไม่เห็นตรงกันข้ามเลยครับ ถ้ากระผมพูดขณะนี้ ท่านประธานอาจจะแปลกใจว่า กระผมนี้มีความคิดไปอย่างไร กระผมมีความเห็นว่าไม่ควรมีกฎหมายพรรคการเมืองเลยในประเทศไทยนี้ที่เขียนไว้ว่ามีกฎหมายพรรคการเมือง กระผมไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า เมืองไทยบุคคลแบ่งเป็นพรรคนี้ กระผมไม่เห็นด้วยกระผมมีความเห็นว่าทุกคนมีอิสระและเสรีภาพที่จะรวมกลุ่มกับทางการเมืองเป็นชมรมการเมืองก็ดี เป็นพรรคการเมืองก็ดี ไม่เป็นพรรคการเมืองเป็นอิสระก็ดี ก็สามารถสมัครผู้แทนราษฎรได้ไม่ต้องสังกัดพรรค ให้เป็นอิสระ ใครอยากเป็นพรรคก็เป็นพรรคใครไม่อยากจะ เป็นพรรคก็อยู่เดี่ยว ๆ ใครอยากจะเป็นชมรมก็เป็นชมรม ทำไมกระผมจึงคิดอย่างนั้นครับท่านประธาน เพราะกระผมมีความรู้สึกส่วนตัวว่า พรรคการเมืองในเมืองไทยนี้ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในประเทศไทยเลย เราชินกันมานานว่าพรรคนี้ พรรคนั้น พรรคนั้นจนกว่าพรรคการเมือง

เหมือนชีวิตของเราที่จะเลิกไม่ได้ แต่เพราะพรรคการเมืองใช้โหมละครับ
บ้านเมืองมันยุ่งยากทุกวันนี้ ทุกวันนี้ต้องคอยเลื่อยขาเก้าอี้กันเรื่อย มา
พรรคชาติพัฒนาว่าออกไปเถอะอย่างนั้น ๆ แล้วเสถียรภาพรัฐบาลมีหรือครับ
ในระบบพรรคการเมือง ที่ณะพรรคชาติพัฒนายังอยู่ วันใดวันหนึ่งพรรคชาติพัฒนา
ลาออก พังเลยครับรัฐบาล มันอาจจะพังทั้งสภาก็ได้ -----

เพราะฉะนั้นกระผมมีแนวความคิดมานานแล้วว่า พรรคการเมืองในเมืองไทยนี้
 ไม่ควรมี เมืองนอกเขาคนละแบบ สิ่งคนประเพณีวัฒนธรรมมันคนละอย่าง
 คนละเรื่อง นโยบายก็คนละอย่าง พรรคการเมืองเมืองไทยนี้แต่ละพรรค
 พรรคของท่านประธานก็เคยตั้ง พรรคของกระผมก็เคยตั้ง นโยบายมันต่าง
 อะไรกันครับ ก็เหมือนกัน นาน ๆ เราก็มารวมกันใช้ใหม่ครับเป็น เอกภาพ
 แต่ละพรรค ๆ รวมกันแล้วเป็นพรรคเดียวกัน นโยบายมันเหมือนกันทุกพรรค
 ถึงในปัจจุบันนี้พรรครัฐบาลก็ดี พรรคฝ่ายค้านก็ดี นโยบายมันก็อันเดียวกันละครับ
 ทำอย่างไรให้ชาติบ้านเมืองเจริญก็ตรงกัน ทำไม่จำเป็นต้องไปแบ่งพรรคแบ่งพวก
 วันก่อนกระผมจะไปที่กระทรวงหนึ่งจะไปติดต่อราชการ เขาบอกถ้าไป
 ก็ระวังให้ต๊ะ บลัดกระทรวงฯ เขาไม่ใช่พรรครัฐบาลนะ ย้ำเตือนกระผมอีก
 นี่ละครับแตกแยกกันไปหมด พอได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาล ชำราชากรผู้ใหญ่ก็ระวังตัว
 แล้วว่าจะเอาอย่างไรกับเรา เพราะคราวก่อนเราเคยรับใช้พรรคการเมืองโน้น
 นี่ละครับท่านประธาน มันแบ่งแยกคนในชาติ คนดี ๆ ไปอยู่พรรคโน้นบ้าง
 พรรคนี้น้าง คราวจะได้มารวมกันเป็นรัฐบาลแห่งชาติ ทุกวันนี้รัฐบาลเป็นรัฐบาล
 ของพรรคการเมืองที่ผลสัมเป็นรัฐบาล คนที่ไม่ใช่เป็นพรรครัฐบาลก็เป็น
 ฝ่ายค้านไป ท่านมองดูสิครับ คนอยู่ในฝ่ายค้านดี ๆ ก็มีเยอะ มีฝีมือก็เยอะ
 น่าจะได้เข้ามาร่วมรัฐบาลก็ทำไม่ได้มันคนละพรรค ท่านประธานไม่ลองคิดบ้าง
 หรือว่า เราตั้งรัฐบาลแห่งชาติได้ใหม่โดยไม่มีพรรคการเมือง มีก็มี แต่ไม่มีถือ
 เป็นสาระสำคัญจนเกินไป เอาคนซึ่งไม่เป็นพรรคเข้ามาเป็นนายกฯ ก็ได้
 คนเป็นพรรคเป็นนายกฯ ก็ได้แล้วแต่ รวมกันเลยครับ กระผมคิดว่าบ้านเมือง
 จะราบรื่นกว่าที่แยกกัน ท่านประธานที่เคารพครับ ท่านเคยเป็นประธาน
 ที่มีชื่อเสียงมาก เวลาท่านออกไปนอกสถานี้ ไปรับประทานอาหารกลางวัน
 ท่านกวาดสายตาดูหรือเปล่าครับ พรรคฝ่ายค้านนั่งตรงนี้ พรรครัฐบาลนั่งตรงนี้
 ไม่พูดกันหรอกครับ รู้จักกันมาสิบปีก็ไม่พูดกัน มันแตกแยกกันไปหมดครับ มีท่าน
 กับผมแยกพรรคก็พูดกัน รวมพรรคก็พูดกัน แต่ใครล่ะจะเป็นอย่างนี้บ้าง
 แตกแยกกันหมดครับ เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่า การมีพรรคการเมืองต่าง ๆ
 มันเกิดประโยชน์อะไร กระผมถามท่านประธานอย่างนี้ ให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎร
 มาพรรคนั้น ๆ อะไรก็แล้วแต่ แล้วทำไม่ต้องไปแตกพรรค เอาทุกพรรคมาเป็น
 รัฐบาลได้ใหม่ คนดี ๆ พรรคนั้นเอามา ๕ คน คนพรรคนี้นี้ ๆ เอามา ๓ คน
 นโยบายมันก็ตรงกันละครับ แล้วต่อไปนาน ๆ เข้า ความรู้สึกของผู้ที่เป็น
 พรรคการเมืองติดแน่นในหัวใจมันจะค่อยสลายไป ๆ แล้วสามารถรวมกันเข้า

ได้ในที่สุดครับ เพราะฉะนั้นกระผมจะขอไปอภิปรายในตอนที่กระผมจะแปรญัตติ
ตัดกฎหมายเรื่องพรรคการเมืองออก กระผมไม่เห็นด้วยเลย ต่างประเทศเป็น
พรรคการเมืองได้ครับ วัฒนธรรมเขาค่อนข้าง นโยบายเขาค่อนข้าง
สังคมก็ค่อนข้างไม่เหมือนกัน เราต้องดูว่าอะไรมันเหมาะกับเมืองไทยเรา
เอาอันนั้นมาบัญญัติใช้ อะไรที่ท่านเอามาจากต่างประเทศ มาบัญญัติใช้มันทำให้
บ้านเมืองเสียหาย เราก็อย่าเอามา ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมขอล่า
นิตเตยว่า เมื่อสักครู่นี้ท่านประธานยกร่างรัฐธรรมนูญ ท่านอภิปรายอย่างยืดยาว
ไพเราะจับใจมากครับ ได้เหตุ ได้ผล ได้อรรถยกระทรงความ แต่ท่านมีอะไร
ในใจครับ ท่านพูดแบบดับแค้นใจนะครับ แบบว่าข้าพเจ้าร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้
หวังจะล้มใคร อะไรท่านองคัล้าย ๆ อย่างนั้น มีอะไรในใจกันอยู่เนี่ย ละครับ
เพราะว่าเราไปหลงพรรคการเมืองกันเสียจนลืมนชาติ ลืมพวกที่เราจะ
ระดับประคองแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง กระผมจึงจะขอแปรญัตติต่อไป
ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอบคุณครับ เนื่องจากได้
เวลาอาหารนะครับ ผมขออนุญาตที่ประชุมพักรับประทานอาหาร แล้วจะประชุม
ต่อเวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ขอบคุณครับ

พักการประชุมเวลา ๑๓.๑๐ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสมาชิกครับเราได้พักการประชุมไปเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน ต่อไปนี่ขอเปิดประชุมต่อจากเมื่อเช้านี้ครับ เราพูดกันให้เรียงหมวดไปนะครับ ก็เอาหมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๔ ซึ่งเป็นเรื่องใกล้เคียงกันต่อเลยนะครับ เชิญท่านอนันต์ บูรณวนิช ครับ

นายอนันต์ บูรณวนิช : ท่านประธานที่เคารพ กระผม อนันต์ บูรณวนิช ลีสร. จังหวัดสระบุรี เท่าที่กระผมได้ฟังท่านประธานคณะกรรมการร่างฯ ได้อภิปรายมาเมื่อเช้านี้ก็มีความรู้สึกเห็นพ้องว่าท่านได้ทำภารกิจอย่างหนักในส่วนประกอบแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่พัฒนาไปในทางที่ดี เป็นส่วนใหญ่ ก็ยังมีหลายส่วนที่ผมเห็นว่าจะต้องมาพัฒนาปรับปรุงกันได้ ซึ่งท่านก็บอกว่าจะไม่มีปัญหาปรับปรุงกันได้ เพราะว่าวันนี้ก็คงจะเป็นการประชุมวาระ ๑ เพื่อให้รับร่างไว้พิจารณา ส่วนหลักการนั้นในรายละเอียดไม่มีอะไรระบุชัดเจน กระผมว่าเห็นเป็นเรื่องดี การที่ท่านประธานให้พูดสรุปเรื่อง ๔ หมวดด้วยกันนั้น เผอิญผมมีความรู้สึกอยากจะต้องข้อสังเกตในหมวด ๒ ว่าด้วยพระมหากษัตริย์ ผมเห็นว่ามาตรา ๑๕ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง ผมคิดว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่น่าจะต้องให้ลาออกได้ เพราะมาตรา ๗ นั้น พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ในเมื่อท่านตั้งแล้วยังไปลาออก อันนี้ก็ข้อสังเกตว่าขอให้ทำการปรับปรุง เว้นแต่เราจะใส่ไว้ว่า ลาตาย ถ้าลาไปตายอันนี้น่าจะให้ เพราะว่ามันง่าย ง่ายผมนี้ถ้าให้ไปตายก็ต้องไปตาย ดังนั้นขอความกรุณา ความจริงก็ไม่อยากจะไปอภิปรายในเรื่องนี้ ผมอยากจะทำเรื่องเกี่ยวกับหมวดสิทธิ เสรีภาพ ในหลาย ๆ เรื่องที่ดี ในหมวดนี้เราได้ระบุไว้ชัดเจนมากมายทั้งก่อนแล้วละมาตราว่า บุคคล บุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพในชีวิต ร่างกาย บุคคลทั้งนั้นเลย ผมอยากจะทำให้รายละเอียดว่าบุคคลนี้น่าจะมีในคำนิยามว่าบุคคลให้หมายความถึงอย่างไร เริ่มจากเมื่อไรให้เรียกว่าบุคคล หรือเป็นคน หรือเป็นมนุษย์ เพราะในนี้มีทั้งคน ทั้งมนุษย์ ทั้งประชาชน ซึ่งสืบสมมาทีเดียว อันนี้คิดว่าคงปรับปรุงด้วยคำกันได้ แต่ว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน อาจจะพูดถึงสิทธิของมนุษย์ในการเกิด มนุษย์ก่อนเกิด เมื่อจะเกิด เมื่อเริ่มผสมพันธุ์กันใหม่ ๆ แล้วคิดเป็นลูกอ่อนในท้อง ใครจะอนุมัติให้เขามีสิทธิไม่ให้เกิด นี่เกี่ยวข้องกับ

กฎหมายการทำแท้ง ในโลกนี้พูดกันมากที่สุดแล้ว หลายประเทศได้พูดกันถึง
ในรัฐธรรมนูญด้วยว่า สิทธิในการเกิดของมนุษย์จะเป็นของแม่ เป็นของพ่อ
หรือเป็นของทั้งพ่อทั้งแม่ หรือเป็นของหมอ เป็นของรัฐบาล เพราะมนุษย์ทุกวันนี้
ที่เกิดปัญหามากที่สุดก็คือ มนุษย์เกิดมาแล้วไร้คุณภาพ ไม่มีคุณภาพ แม้กระทั่ง
เมื่อเช้านี้ท่านประธานยกเรื่อง ก็ยังพูดว่า ที่เราต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนา
ปฏิรูปการปกครองประเทศเสียใหม่ เพราะว่าหมกหมมกันมานาน ไม่สามารถ
พัฒนาไปได้ตามโลกโลกาภิวัตน์ ดังนั้นต้องเริ่มจากการเกิดที่ขาดคุณภาพ
ท่านประธานทราบไหมครับว่าเดี๋ยวนี้คนเกิดโดยพ่อ แม่ไม่ตั้งใจให้เกิดมากมาย
ถ่ายทอด เกิดมาโดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการทำให้เกิด เกิดโดยปราศจาก
ความรักเยอะแยะไปหมด -----

แล้วเห็นไหมครับว่า ในประเทศไทยคนยากไร้นั้นเกิดลูกมากเกินไป แล้วทำอย่างไรครับ คนมีเงินไม่มีลูก แต่ว่ามีเมียมากเกินไป ขาดความสมดุลครับท่านประธาน ดังนั้นอยากจะให้ท่านช่วยกำหนด กฎเกณฑ์ใหม่ในรัฐธรรมนูญว่าสิทธิมนุษยย์ สิทธิบุคคลในการเกิด ๆ อย่างเป็นไร ทำไม่ถึงต้องเกิด เกิดเพื่ออะไร ทำไมคนไหนไม่ควรเกิด เกิดไม่ควรเกิดนะครับ สิทธิในการอยู่การกินนี้ท่านก็พูดอยู่ สิทธิ ในการตายของมนุษยย์ในขณะนี้มีปัญหาทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกาเอง ก็มีประชาชนไปขอกินยาตาย หมอให้ยาไปกินแล้วตาย ปราบกฏว่าหมอ ถูกฟ้อง ญาติพี่น้องไปรุมกันหมดเป็นพยานว่าเขาจะต้องตาย เขาต้องการ ที่จะตายแล้ว แม้แต่รัฐธรรมนูญในประเทศญี่ปุ่นก็เขียนไว้ว่า การตาย ให้หมายความถึงอะไร ในขณะที่การตายให้หมายความถึงการไม่ ทำงานของสมอง ให้ถือเป็นการตายเบ็ดเสร็จ ดังนั้นการตายของบ้านเรา นี้ อะไรคือว่า ตาย ตายแล้วจะมากตนี้ไว้บังมรดกได้หรือเปล่า ให้มรดกถูก ตายแล้วอยู่ในโรงพยาบาล เอานิ้วม้กดหัวแล้วมีอ้วก มอมมรดกให้คนนี้ได้หรือเปล่า สิ่งเหล่านี้รัฐธรรมนูญที่ว่าก้าวหน้า นั้น จะต้องมีทั้งการเกิดการตายนี้ผมอยากให้เห็นชัดเจนนว่า ใครจะเป็น เจ้าของสิทธิ เกี่ยวกับเราพูดถึงสิทธิส่วนบุคคลถูกไหมครับ บุคคลที่พูด ไม่ได้ บุคคลที่ตาบอด บุคคลที่เกิดมาพิการ ใครเป็นเจ้าของสิทธิครับ รัฐบาลหรือบิดามารดาและบุคคลที่ไม่มีบิดามารดา สิ่งเหล่านี้ควรจะ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่เราคิดว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดของ ประชากรโลก ผมเห็นว่ามีหลายสิ่งหลายอย่างที่ เราไม่เคยคำนึงถึง ข้อเท็จจริงของการเกิดมาเป็นมนุษยย์ เกิดมาเป็นคน แม้แต่คำว่า คน กับมนุษยย์ก็มีความหมายไม่เหมือนกัน คน แปลว่า ผู้รู้ มนุษย์ แปลว่า มีบุคลิก มนุษย์ แปลว่า ผู้รู้ คน แปลว่า เกิดมาเป็นคนเท่านั้น เหมือนกับพระกับพระสงฆ์ พระก็แปลว่า พระ เอาผ้าเหลืองมาห่ม พระสงฆ์ก็แปลว่า พระสงฆ์ผู้รู้ ดังนั้นคำนิยามสิ่งเหล่านี้เราต้องกำหนดไว้ ไม่ใช่เขียนรัฐธรรมนูญล้วน ๆ ไม่มีคำนิยาม ไม่มีคำนิยาม ไม่มีการตีความ ดังนั้นเวลาตีความจะเกิดปัญหาหาคำที่พูดไว้นี้เพื่อป้องกันว่า คุณากรรัฐธรรมนูญหรือศาลรัฐธรรมนูญเวลามีปัญหาเกิดขึ้นขัดรัฐธรรมนูญ ใครจะเป็นคนวินิจฉัย พูดไว้เพื่อให้เป็นหลักฐานว่าสิ่งเหล่านี้ต้องมี

คำนิยามที่ไม่เหมือนกัน ในประเด็นสำคัญ ๆ ที่ผมเห็นในมาตรา ๓๐ อย่างนี้ สิทธิของผู้ต้องหา ในจำนวนสิทธิทั้งหลายนี้ผมมาวิเคราะห์แล้วเห็นว่า สิทธิของคนที่กระทำความผิดมากกว่าคนที่เสียหาย อย่างร่างจนคนคิดไม่ผิดนะครับ อย่างร่างจนคนชั่วสบายใจนะครับ คนเสียหายน่าจะมีสิทธิ สมมุติว่าผม ถูกคนขี้ยกออกทรัพย์ไปส่งศาลปรากฏว่าคนที่ผมแฉความนี้มีสิทธิมากมายเลย จนผมไม่สามารถทำอะไรได้เลย คนเสียหายก็เสียประโยชน์ และคนที่ทำไม่ได้ เกิดได้ประโยชน์ อันนี้ขอความกรุณาเอาวิเคราะห์ไว้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพว่า เราจะทำอย่างไร สิทธิการศึกษามาตรา ๔๒ การศึกษาให้ประชาชนนี้ ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ปี แต่ไม่ได้พูดว่าให้เปล่าหรือให้ฟรีมันต้องเขียนไว้ชัดเจนว่า รัฐบาลจะให้การศึกษาไม่ต่ำกว่ากี่ปี แต่จริง ๆ แล้ว ๑๒ ปีเขาเลิกใช้แล้ว นะครับ รัฐนี้จะต้องให้การศึกษากับประชาชนตลอดชีวิต เพราะโลกนี้มีน เปลี่ยนแปลงไปตลอดชีวิต เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ประเทศไทยพอพูดถึง การศึกษาทุกคนก็จะบอกว่าต้องใช้เงินเท่านั้นเท่านั้น เดี๋ยวนี้การศึกษาทางไกล ใช้วิทยุใช้โทรทัศน์ใช้หลายสิ่งหลายอย่างก็แก้ไขปัญหาได้แล้ว ก็ขอให้ คณะพวกเรา สสร. ทั้งหลายช่วยกันพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ พวกนี้ให้ประชาชนมีสิทธิได้รับการศึกษาจากรัฐฟรีตลอดชีวิต -----

- ๓๔/๑

ซึ่งรัฐก็คงจัดอยู่แล้วบ้างในบางเรื่องนะครับ อันนี้ก็อยากจะถูกแต่ประเด็นสำคัญ ๆ แต่อยากจะย้อนไปถึงที่ท่านประชาชนได้พูด บังเอิญท่านประธานกรรมาธิการท่านพูดรวม ๆ อยู่มากในหลายประเด็นว่า ประเทศของเราเนี่ยจำเป็นที่สุด เป็นสุดท้ายแล้ว ที่จะต้องได้รับการแก้ไขไม่อย่างนั้นแล้วจะมีปัญหาเกิดขึ้น ผมก็สอดคล้องในบางอย่าง แต่บางอย่างเห็นว่าจะไกลเกินไป ประเทศเราถึงแม้ว่าเรายังไม่เสร็จแต่รัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาก็พอใช้ได้อยู่ อย่างไรก็ตามแต่การจะเดินไปข้างหน้าขอให้ระมัดระวัง เพราะว่าดูจากปัญหาของต่างประเทศที่ใช้แล้วก็ได้ไม่ได้แปลว่าดีเสียทั้งหมด โดยเฉพาะบทซึ่งเลยจากนั้นไป ผมจะขอท่านประชาชนไว้ก่อนว่า บทที่เลขจากนั้นไปก็อยากจะถูกให้มากอันนะครับ ส่วนปัญหาที่เราพบอยู่ใน ๘ อันนี้ผมก็ให้เป็นคร่าว ๆ เท่านั้นก่อนนะครับ ท่านประธาน ระยะเวลาหลังจากนั้นผมอาจจะพูดมากหน่อยนะครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : อาจารย์มนตรี ครีวัณ

รองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ : กราบเรียนท่านประธานสภา

ร่างรัฐธรรมนูญ ท่านกรรมาธิการและท่านสมาชิกสภาร่างทุกท่านนะครับ ขอขอบคุณท่านประธานที่ให้โอกาส ผมเองอยากจะกราบเรียนในเรื่องของหลักการและเหตุผลว่าความจริงแล้วในเรื่องหลักการและเหตุผลคงไม่มีปัญหานะครับ แต่ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตนิดหนึ่งว่าในรัฐธรรมนูญฉบับที่ร่างอยู่นี้มีประเด็นนำพิจารณาก็คือว่าจำนวนของมาตราถึง ๓๓๐ กว่ามาตรานะครับ ถ้าเทียบกับรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ๒๒๓ มาตรา มากกว่าเดิมประมาณ ๑๐ กว่ามาตรา ปัญหาที่อยู่ที่ว่าการร่างรัฐธรรมนูญนั้นควรจะร่างให้พอเหมาะจะสั้นหรือยาว สิ่งนี้ผมคิดว่าท่านสมาชิกสภาร่างฯ ทุกท่านก็คงจะได้รับ ผมขออนุญาตเชิญเชิญกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๐ ซึ่งพระองค์ท่านได้ทรงดำริไว้ขออนุญาตเชิญเชิญสั้น ๆ นิดเดียวนะครับว่า ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านจะตัดสินใจจะร่างหรือร่างรัฐธรรมนูญให้ยาวหรือสั้น แต่เข้าใจว่าถ้ามีข้อความมากเกินไปจะลำบากในการสร้างรัฐธรรมนูญที่เหมาะสม เพราะความจริงรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เป็นแม่บทหรือเป็นกฎหมายที่วางระเบียบกว้าง ๆ สำหรับที่จะปกครองประเทศดังนั้นผมขออนุญาตเรียนนิดหนึ่งว่า ถ้าดูในภาพรวม ๆ นะครับว่า มีหลายมาตราหลายประเด็นหลายเรื่องที่กรรมาธิการร่างฯ ซึ่งด้วยความเคารพอย่างยิ่งว่าท่านได้กรุณาใส่ในเรื่องของรายละเอียดไว้ค่อนข้างจะมากนะครับ อย่างเรื่องศาลรัฐธรรมนูญท่านใส่ไว้ทั้งหมด ๑๕ มาตรา เรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๕ มาตรา และยังมีอีกหลายประเด็นที่ท่านใส่ลงไปถึงเรื่องขององค์ประกอบอำนาจหน้าที่ ปัญหาตรงนี้อยู่ที่ว่า การที่ใส่มากนั้นมันมองได้สองแง่สองมุมนะครับ ประเด็นกว่าในข้อ

ก็คือว่าคนที่จะไปร่างกฎหมายลูก หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก็จะถูกจำกัดว่า
 อย่างน้อยที่สุดในรัฐธรรมนูญได้วางองค์ประกอบอำนาจหน้าที่ไว้แล้ว แต่เราต้อง
 ไม่มีในทางปฏิบัติว่า การออกกฎหมาย พระราชบัญญัตินั้นเป็นอำนาจของรัฐสภา
 ส่วนหนึ่งแล้วเราก็ต้องไม่มีในทางปฏิบัติ เช่นเดียวกันว่ากฎหมายเท่าที่ผ่านมา เราใช้
 เวลาว่าที่จะออกเป็นพระราชบัญญัติแต่ละฉบับนี้ใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร
 บางฉบับหลายรัฐบาลก็ยังไม่ออกนะครับ ตรงนี้ผมจึงคิดว่าเราน่าจะคำนึงอีก
 สักครั้งหนึ่งใหม่ครับว่า บางประเด็นบางเรื่องเราควรจะมีบทบัญญัติหรืออำนาจให้
 เป็นดุลพินิจของรัฐสภา ผมอยากจะฝากประเด็นตรงนี้ไว้เป็นข้อคิดพิจารณา แต่ผม
 เห็นใจครับว่า กรรมการร่างท่านปรารถนาดี แต่บางส่วนก็น่าจะต้องกลับไปคิด
 ทบทวนอีกสักครั้งหนึ่ง นี่คือประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒ ผมเองในเรื่องของบทที่เกี่ยวข้องตั้งแต่หมวด ๑ ถึง
 หมวด ๕ ผมเองตั้งใจอยู่ ๒ - ๓ ประเด็น บางประเด็นท่าน สสร. ผู้อาวุโส
 ได้พูดแล้วนะครับ เรื่องเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นสิทธิหรือหน้าที่ อันนั้นผม
 อยากจะให้โยงไปถึงทฤษฎีที่เรารับมาจากของตะวันตกด้วยว่า พื้นฐานเราไว้บทฤษฎี
 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หรือทฤษฎีที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ
 อย่างไรนะครับ มี แบนกราวด์ (Background) ที่งั้น-----

และก็ไม่ลืมทางภาคปฏิบัติว่า คนแม่ฮ่องสอน คนที่อยู่ต่างจังหวัด คนที่อยู่
แถว ๆ ที่ชนบทจริง ๆ ผมเป็นเด็กบ้านนอก ผมรู้ว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
บางครั้งไม่ง่าย จริงอยู่ที่ท่านอาจจะเขียนว่ารัฐจะอำนวยความสะดวก
ในการไปเลือกตั้ง แต่ผมถามจริง ๆ เกือบครบว่า คนที่อยู่บ้านนอกตำบลที่อยู่
ห่างไกลจริง ๆ มีเยอะแยะครบท่าน ตรงนี้ถ้าเราไปบอกว่าให้เขาเป็นหน้าที่
และยังเขียนบอกว่าไปตัดสิทธิถ้าไม่ไป อันนี้เป็นประเด็นที่ผมอยากจะให้
ท่านทบทวนหรือพิจารณาพิจารณาให้รอบคอบ อีกประเด็นหนึ่งที่พิจารณาก็คือ
ขออนุญาตสั้น ๆ ว่า มาตรา ๔๗ อย่างกรณีเกี่ยวกับเรื่องมติของ
พรรคการเมืองต่าง ๆ ถ้อยคำที่ท่านร่างนั้น ผมอยากจะให้ท่านพิจารณา
ทบทวนสักนิดหนึ่งว่าบางที่ต้องตีความหรือแก้ต่างไป ในรายละเอียด
บางเรื่องท่านกำหนดอย่าง มาตรา ๔๙ กำหนดเลยว่า บัญชีรายชื่อ
รายชื่อของพรรคต้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ผมเรียนถามครับว่า
ภาคปฏิบัติอะไร มันคืออะไรกันแน่ ฉะนั้นตรงนี้ด้วยความเคารพ
ท่านกรรมาธิการร่างฯ ทุกท่านว่า ในหมวด ๖ ถึง หมวด ๘ ผมยังมี
อีกหลายประเด็นที่คิดว่าจะนำไปแปรญัติ แต่ว่าในเบื้องต้นผมก็ฝากไว้ว่า
มีบางประเด็น ถ้าหากว่าเราจะเอารัฐธรรมนูญมาเขียนรายละเอียดทั้งหมด
มันก็ต้องคิดถึงภาคปฏิบัติคิดถึงความเป็นจริง ผมเองมีโอกาสได้พบ
ท่านเอกอัครราชทูตซึ่งเพิ่งเดินทางกลับมา ท่านก็บอกว่ารัฐธรรมนูญไทย
ควรจะต้องจากจิตวิญญาณของคนไทย การเอาของเมืองนอกมาผมก็ไปเรียน
เมืองนอกเหมือนกับหลาย ๆ ท่าน แต่ว่าถ้าเอามาแล้วไม่ว่าจะประเด็น
ที่ยังไม่ได้พูดถึงอย่างการห้าม ส.ส. เป็นรัฐมนตรีในขณะที่เดียวกัน ถ้านำมาแล้ว
เราต้องกลับไปดูเหมือนกันว่าสิ่งที่เขาใช้อยู่เขามีปัญหาหรือเปล่า ผมเพิ่งกลับ
จากฝรั่งเศส ผมทราบตีประเด็นปัญหาตรงนี้ประเทศฝรั่งเศสกำลังประสบปัญหา
แล้วเราก็คงว่าเราจะเดินตามเขาทั้ง ๆ ที่เขาเดินไปแล้วเขามีปัญหา
เขาจะแก้กลับ ฉะนั้นตรงนี้อาจจะฝากท่านกรรมาธิการร่างฯ และ
สสร. ทุกท่าน เพราะผมเองก็ปรารถนาอยากจะได้เห็นรัฐธรรมนูญฉบับนี้
ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา ขอขอบคุณ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญกรรมาธิการครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมศ ชวีญเมือง (กรรมาธิการ) :

ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม โกเมศ ชวีญเมือง ในฐานะกรรมาธิการ
ก่อนอื่นผมต้องขออนุญาตว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้สิ่งที่เราทำ ถ้าเปรียบเทียบกับ

เปรียบเทียบกับเหมือนคนสอขมะม่วง คนที่สอขอยู่ข้างบนอาจจะมอง
 ไม่ได้ทุกลูก แต่คนที่อยู่ข้างนอกเจ้าของส่วนก็บอกว่าลูกโน้น แต่คนสอข
 เขาอาจบอกมองไม่เห็นเพราะใบบัง เพราะฉะนั้นสิ่งนี้ที่เรากำลังทำอยู่อาจจะ
 เป็นสิ่งที่เราตั้งเป้าว่าทำอย่างไรให้ดีที่สุด รอบคอบที่สุด เพราะฉะนั้น
 การที่เพื่อนสมาชิกได้กรุณาตั้งข้อสังเกตก็มีเหตุผลทุกด้าน โดยเฉพาะ
 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ท่าน สสร. อานันท์ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้
 เบื้องต้นว่าทำไมเราถึงเขียนว่า บุคคลในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะ
 กฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเรื่องของการรับรองสิทธิของบุคคล ผู้มีสัญชาติ
 สัญชาติในนั้น เพราะฉะนั้นการที่กำหนดบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญก็หมายถึงผู้มี
 สัญชาติไทย แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ต้องการระบุให้แจ่มชัดก็พูดถึงคนต่างด้าวด้วย
 เราก็ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเช่น คุณสมบัติของผู้สมัครผู้แทนราษฎร
 ในกรณีบิดา มารดา เป็นคนต่างด้าวเราก็กำหนดไว้ -----

แต่ถ้าหากว่าเราประสงค์จะให้คุ้มครองสิทธิ ขยายสิทธิไปถึงบุคคลต่างชาติดี้อัน ก็เป็นเรื่องของสนธิสัญญา เป็นเรื่องของกฎหมายอื่น ส่วนในประเด็นที่ ๓ ที่ท่าน สสร. อนันต์ได้กรุณาตั้งข้อสังเกตว่าท่านจะพูดถึงสิทธิเรื่องความตาย โดยเฉพาะท่านได้ยกตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่นซึ่งสภาไดเอท (Diet) ได้ผ่านการแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อ ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ผมคิดว่า ในกรณีอย่างนั้นน่าจะพิจารณาถึงประเด็นของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของไทย มาตรา ๑๕ สภาพบุคคล เริ่มแต่เมื่อคลอด ถึงสิ้นสุดลง (เมื่อตาย แต่ของไทยหมายความว่า คำว่า ตาย คือไม่หายใจ แต่เนื่องจากว่า ในประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้นผมจำได้ว่ามีการอภิปรายเพื่อแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่านอกจากความตายที่ไม่หายใจแล้ว ในบางกรณีอาจจะ เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลนั้นสมองไม่ทำงานหรือกล้ามเนื้อหัวใจกำลังจะไม่ทำงาน สาเหตุที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่าผู้ที่สมองไม่ทำงานนั้นได้บริจาคส่วนของร่างกาย ให้แก่บุคคลภายนอก และต่อมาบุคคลคนนั้นนอนในโรงพยาบาลมาเป็นแรมปี เพราะฉะนั้น เมื่อถึงเวลาที่บุคคลภายนอกซึ่งมีสัญญากับบุคคลที่สมองไม่ทำงานนั้น ขอให้แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าถ้าอย่างนี้ถือว่าเป็นความตาย ในที่สุดสภาไดเอทของญี่ปุ่นเมื่อ ๒ อาทิตย์ที่แล้วก็ลงมติเสียงข้างมากให้แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าในกรณีอย่างนี้ให้ถือว่าบุคคลนั้นตาย ซึ่งต่างกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ในส่วนของท่าน สสร. มนต์รี รูปสุวรรณ์ ท่านอาจารย์ ดอกเตอร์มนตรี รูปสุวรรณ์ ที่ได้ตั้งข้อสังเกต ในประการที่ ๑ ว่าการที่ระบุไว้ในองค์การหรืออำนาจหน้าที่ของหน่วยตรวจสอบ อำนาจรัฐ โดยเฉพาะคณะกรรมการเลือกตั้งก็ดี คณะกรรมการ ป.ป.ป. แห่งชาติใหม่ก็ดี ศาลรัฐธรรมนูญก็ดี สิ่งเหล่านี้เราเริ่มต้นคิดอยู่เสมอว่าถ้าเรา ไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ กลัวความเบี่ยงเบน กลัวว่าสิ่งที่เราต้องการที่เป็น อยู่จริง กลัวว่าในประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ยกตัวอย่าง เรื่องศาลปกครอง ในอดีตเขียนไว้สั้นมาตราเดียว เรื่องผู้ตรวจการรัฐสภา ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับเก่า ในที่สุดพระราชบัญญัติศาลปกครองออกมาจึงบัญญัติไว้ นี่คือความจริง ของสังคมไทย พระราชบัญญัติของสำนักงานกฤษฎีกาอย่างหนึ่ง พระราชบัญญัติ ของฝ่ายรัฐบาลอย่างหนึ่ง ของศาลอย่างหนึ่ง สิ่งนี้เราจึงเป็นห่วง เป็นกังวลว่า ถ้าหากว่าไม่ได้ระบุเหล่านี้ไว้ ผูกไว้บ้าง กฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นออร์แกนิก ลอว์ (Organic law) นั้นเป็นกฎหมายที่ออกมาจาก พรรคการเมือง เป็นกฎหมายที่ออกมาจากรัฐบาล รัฐบาลผสม พรรคการเมือง

ที่สามารถแปรพฤติในชั้นวุฒิสมาชิกได้ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เลยเป็นความคาดหวังว่าน่าจะผูกมัดไว้ใบบางประเด็น จากสิ่งเหล่านี้ทำให้มีเพื่อน สสร. ตั้งข้อสังเกตว่าทำให้ร่างรัฐธรรมนูญยาว เพราะฉะนั้นสิ่งใดในบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องพระราชบัญญัติพรรคการเมืองก็เห็นว่าการตกลงบัญญัติขุดหลุมฝังศพได้ในรอบปีนั้นน่าจะช่วยให้เปิดเผยเพื่อสอดคล้องกับพรรคการเมืองที่จะเป็นพาหนะแห่งการนำประชาชนไปสู่อำนาจรัฐที่บริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น ถ้าไม่ผูกไว้ตรงนี้ไปเขียนในพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พระราชบัญญัติพรรคการเมืองก็เป็นออร์แกนิก ลอว์ (Organic law) เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้น่าจะเป็นหัวใจ เมื่อพบว่าเป็นหัวใจ ตรงนี้ก็เลยเอามาใช้ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญซึ่งอาจจะดูแลอะทะอะยาวไปหน่อย แต่ในขณะเดียวกันเท่าที่ผมทราบกฎหมายรัฐธรรมนูญของบางประเทศ เช่น อเมริกาก็ดี อันนั้นเขาเขียนไว้ในรายละเอียดก็มี เขียนเรื่องเงินเดือนก็มี เพราะฉะนั้นก็แล้วแต่ว่าสภาพสังคมเราจะเอาอย่างไร มุ่งทิศทางในขณะที่เหตุการณ์เกิดขึ้นในสังคมนั้น เราจะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นผมขอเรียนตอบกว้าง ๆ แค่นี้ก่อนครับ ขอคุณครับท่านประธาน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านพวงเล็กครับ

นางพวงเล็ก บุญเชียง : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ ดิฉัน พวงเล็ก บุญเชียง สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จากจังหวัดพะเยา ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันเห็นว่าในการเรียงหมวดหมู่ ของร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างได้นำเสนอต่อสภาแห่งนี้ อาจจะ เป็นความเข้าใจของตัวเอง หรือว่าอาจจะ เป็นความคิดรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็อยากจะขอทราบเรียงตามท่านประธานผ่านไปถึงท่านกรรมการด้วยนะคะว่า ในหมวดพระมหากษัตริย์มีอยู่หลายมาตรา ในหมวดของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เช่น มาตรา ๒๒๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตรา พระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือมาตรา ๒๒๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งในมาตรา ๑๐ ก็ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ ที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทำไมไม่เอาไว้ใน หมวดเดียวกัน ดิฉันได้เปิดดูรัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๔ ก็ระบุไว้คนละหมวดคนละหมู่ ไม่ทราบว่าจะถือเป็นบรรทัดฐานหรือเปล่า ทำไมในเมื่อเราจะยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เราควรจะนำหมวดหมู่พวกนั้นมาไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อความและความหมาย เดียวกัน ซึ่งในการนี้ดิฉันดูคร่าว ๆ แล้วมีอยู่ประมาณ ๕ มาตรา ที่ควรจะมาไว้ใน หมวดที่ ๒ ได้

อีกประการหนึ่งในหมวดอื่น ๆ ที่ท่านประธานอนุญาตให้สมาชิก อภิปรายได้ คือมาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา คำว่า บริบูรณ์ หมายความว่าอย่างไร คนเราในเมื่อจะตัดสินใจหรือการที่จะนับถือ ศาสนาใดตามบุพการีแล้ว อาจจะมีการตัดสินใจด้วยตนเองที่ว่าเราไม่อยากจะ นับถือตามบุพการี เราอาจจะอยากไปนับถือศาสนาอื่นของเราเองเพราะความ นับถือก็เป็นได้ ทำไมจะต้องมีคำว่า บริบูรณ์ ดิฉันอยากจะทราบเหตุผลของท่าน ในตรงนี้ก่อน ขอขอบคุณค่ะ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่านพนัส ครับ

นายพนัส ทัศนียานนท์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ ผมขออนุญาตตอบคำถามที่ท่าน สสร. จากจังหวัดพะเยาที่ยกขึ้นมาว่าทำไมถึง จำเป็นจะต้องมีคำว่า บริบูรณ์ อยู่ในมาตรา ๓๗ ซึ่งเป็นเสรีภาพเกี่ยวกับการนับ ถือศาสนานั้น ผมขอทราบเรียนว่าในเบื้องต้น เสรีภาพในการนับถือศาสนานี้

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันรวมทั้งฉบับอื่น ๆ ในอดีตก็กำหนดว่าจะต้องเป็นเสรีภาพ
ที่บริบูรณ์ เพราะฉะนั้นสำหรับการกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เราได้
มีการเปลี่ยนแปลงความหมายตรงนี้แต่อย่างใด ที่นี้สำหรับนับว่าทำไมเฉพาะ เรื่อง
การนับถือศาสนาจึงจำเป็นต้องมีคำว่า บริบูรณ์ อยู่ด้วย ทั้ง ๆ ที่ในเสรีภาพ
อย่างอื่น ๆ นั้น ถ้าหากว่าท่านลองตรวจดูในมาตราอื่น ๆ อาจจะไม่มีการนับถือด้วย
ผมคิดว่านัยของมันก็คือในความเชื่อของคนอื่นนี่เขาถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานจริง ๆ
ของมนุษย์เราทุกผู้ทุกนาม ไม่ว่าบิดามารดาจะนับถือหรือจะเชื่อในลัทธิ
ในศาสนาอะไรมาก่อน แต่คนเราทุกคนเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วสุดท้ายแล้ว
เขาก็จะ เกิดความคิดความเชื่อของเขาขึ้นมาเอง -----

แล้วความคิดความเชื่อของคนเรานั้นจะเป็นสิ่งที่ เป็นเครื่องชี้ว่าในการที่เราจะ
ดำรงชีวิตของเขาต่อไป โดยมีความเป็นอิสระและเป็นไทยแก่ตัวเองอย่างแท้จริง
เพราะฉะนั้นการมีเสรีภาพในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องมีการเน้นย้ำว่าเป็นเสรีภาพ
ที่บริบูรณ์โดยที่ไม่มีการบีบบังคับโดยทั้งจากภายในและภายนอกของบุคคลคนนั้นเอง
ผมคิดว่านโยบายในทางกฎหมายคงจะเป็นเช่นนั้นเพื่อเป็นการเน้นความสำคัญของเสรีภาพ
อันนี้ของบุคคลเรา และกระผมคิดว่าสิ่งนี้ก็คงจะเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป
ไม่ใช่เฉพาะในประเทศไทยเรา สังคมไทยเราเท่านั้น กระผมนอกจากตอบคำถาม
ที่ท่าน สสร. จากพะเยาถามมาแล้ว ผมใคร่ขอถือโอกาสชี้แจงตามที่ท่าน
สสร. จากจังหวัดสระบุรีได้ตั้งประเด็นเป็นข้อสังเกตไว้เกี่ยวกับสิทธิในการเกิด
และการตายด้วย อันนี้กระผมขอกราบเรียนในเบื้องต้นว่า ตามมาตรา ๓๐
ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการระบุไว้ชัดเจนว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ
ในชีวิตและร่างกายของตนเอง อันนี้เป็นจุดเริ่มต้น ผมอยากจะขอกราบเรียนว่า
ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ รวมทั้งฉบับปัจจุบันที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ สิทธิในชีวิต
ไม่ได้มีการกำหนดไว้ และความเป็นมนุษย์ก็ไม่เคยมีการกล่าวถึงไว้ในรัฐธรรมนูญ
ฉบับก่อน ๆ สิ่งนี้มีความหมายมาก เป็นนัยที่สำคัญอย่างยิ่งของร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ ซึ่งถ้าหากว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านออกมาจะมีผลใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญ
ต่อไป ผมคิดว่านี่คือจุดเริ่มต้นของการที่ในสังคมไทยเราจะได้มีการสร้าง
หลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่า สิทธิในการเกิดและสิทธิในการตายนั้นจะมีกันได้
แค่ไหนเพียงใด เรามีภลโลกที่ชัดเจนคือศาลรัฐธรรมนูญ แต่สิ่งนี้เป็นประเด็น
ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่สำคัญ
เป็นอย่างยิ่ง และขณะนี้ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ ผมคิดว่าในหลายประเทศ
แม้ในประเทศที่ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มาก ๆ อย่างสหรัฐอเมริกาที่
หรือญี่ปุ่นก็ยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่ชุกมาก ว่าคนเราเกิดเมื่อไร ถึงจะถือว่า
ตัวเองมีสิทธิในชีวิตของตัวเอง ถือว่าเมื่อจุดในครรภ์มารดาแล้ว ทารกใน
ครรภ์มารดานั้นมีสิทธิในชีวิตของตัวเองแล้วหรือยัง ซึ่งจะโยงไปถึงสิทธิ
ในร่างกายของผู้เป็นมารดา ถูกไหมครับ ในเมื่อโยงกันอย่างนี้ก็เกิดปัญหาว่า
เป็นสิทธิของแม่หรือของลูกที่อยู่ในครรภ์กันแน่ อันนี้ผมคิดว่าเป็นปัญหาซึ่ง
เกี่ยวเนื่องไปถึงหลักที่สังคมไทยเราถือว่าเป็นหลักศีลธรรมอันดีด้วย เป็น
เรื่องทีละเอียดย้อนมาก เพราะฉะนั้นการพัฒนาหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย
ในเรื่องนี้คงจำเป็นต้องใช้เวลาตามสมควร และในเมื่อเรามีภลโลกที่
ชัดเจนคือ ศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องทำหน้าที่นี้แล้ว ผมคิดว่าในโอกาสต่อไปนี้

วิวัฒนาการของหลักเกณฑ์ในกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในสิทธิและร่างกายในระบบกฎหมายไทยเราก็จะชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางวิทยาศาสตร์การแพทย์และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และหลักยึดเหนี่ยวในสังคมไทย ซึ่งถือกันว่าเป็นศีลธรรมอันดีงามของคนไทยครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขออนุญาต เมื่อคืน ท่าน สสร. พวงเล็ก ได้ถามว่า ที่มีมาตราเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์เข้าไปปรากฏในหลายที่ทำไมไม่ไว้ในหมวดพระมหากษัตริย์เสียเลยครับ เชิญท่านพงษ์เทพครับ

นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา (กรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม พงศ์เทพ เทพกาญจนา ในฐานะกรรมาธิการ ขอกราบเรียนตอบประเด็นที่ท่านสมาชิกสภาร่างฯ จากจังหวัดพะเยาได้ตั้งไว้ว่า เหตุใดถึงมีการกำหนดเกี่ยวกับเรื่องพระราชอำนาจไว้ในหมวดของคณะรัฐมนตรี ไม่มารวมไว้ในหมวดของพระมหากษัตริย์ เราจะเห็นได้ครับว่า ในหมวดพระมหากษัตริย์นั้นจะมีในเรื่องของพระราชอำนาจที่จะสถาปนาวันนั้นครุฑก็ดี และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ในเรื่องของการถอดถอน ในเรื่องของการตราพระราชกฤษฎีกา ในเรื่องของการพระราชทานอภัยโทษนั้นไปอยู่ในหมวดคณะรัฐมนตรี เหตุที่แยกหมวดไว้ก็เพราะว่า การใช้พระราชอำนาจในมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ ไม่ว่าจะในมาตรา ๒๒๐ ก็ดี มาตรา ๒๒๔ ก็ดี เหล่านี้เป็นเรื่องที่มีการเสนอผ่านขึ้นมาทางคณะรัฐมนตรีก่อน -----

- ๓๘/๑

พูดง่าย ๆ ครับ ผู้ริเริ่มให้มี เรื่องเช่นนั้นเกิดโดยคณะรัฐมนตรี อย่างการ พระราชทานอภัยโทษนั้นก็ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งผ่านความเห็นชอบ ของคณะรัฐมนตรีมาก่อน ใน เรื่องของการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหาร ค่ำรวจต่าง ๆ และทรงให้หั้นตำแหน่งนั้น ก็ผ่านความเห็นชอบและเสนอผ่าน คณะรัฐมนตรีมาก่อน ตรงนี้จึงมีการแยกหมวดกันไว้ ส่วนที่ไม่ได้แยกหมวดนั้น ก็เป็นพระราชอำนาจที่พระองค์ทรงใช้เองครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คุณอนันต์

นายอนันต์ บุรฉวนิช : ผมเผชิญไม่อยากจะใช้เวลาของ สภากงนะครับ แต่ว่าดีแล้ว โหน ๆ เราได้พูดกันก็เข้าท่าแล้ว แสดงว่า ท่านกรรมาธิการก็มีความสนใจและรู้ซึ่งถึงปัญหาที่แท้จริง ที่ผมพูดเป็น ประเด็นเล็ก ๆ ไว้ก็เพื่ออย่างนี้ละครับ ในเมื่อเรามีศาลรัฐธรรมนูญแล้ว สมมุติว่าผู้ต้องหาติดคุก มีลูกอยู่ในห้อง ออกมาจากคุกเกิดคลอลูกขึ้นมา ลูกเสียสิทธิ์อยู่ในห้อง รัฐบาลต้องจ่ายไหม อันนี้เป็นประเด็น อนาคต เราต้องมี ท่านประธานได้พูดแล้วว่ารัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่จะก้าวหน้า ที่สุด จะเปิดรับอนาคตของคนที่มีการศึกษา เราจะต้องพูดว่าการเสียสิทธิ์ ของเด็ก การเสียสิทธิ์ตั้งแต่ยังเริ่มเกิด จุดเมื่อไร ดังนั้นก็ควรจะเพิ่มเติม ในกฎหมายนี้ไว้ให้ดี แล้วเดี๋ยวนี้มันอย่างนี้ที่ผมเกิดปัญหามาก คือผมมีลูกชาย ผมเห็นว่าผมไม่สามารถมีลูกได้มาก โดยข้อจำกัดที่อาจจะหลงทางไป มีลูกได้ ๒ - ๓ คน อยากจะมีมาก ก็อยากจะให้ลูกชายผมมีลูกได้มาก แต่ที่นี้ เขาก็มีภรรยาไม่กี่คน ก็จะต้องเขานำเชื้อไปผสมกับไข่ซึ่งเอามาจาก ผู้หญิงได้สัก ๔ - ๕ ใบ แล้วสิทธิ์ตรงนี้ก็จะสมบูรณ์แต่ไหน เพราะแม่ไม่ได้เป็น ภรรยาถูกไหมครับ แล้วก็ไปเอาแต่ไข่มาด้วย แล้วเขานำเชื้อไปผสมอีก ลูกเกิดมาก็จะเป็นลูกในหลอดแก้วซึ่งมีเชื้อของพ่อ อยากจะทราบว่า เวลาเราขมรดกให้ บททรัพย์สินให้ เด็กคนนั้นเกิดเสียชีวิตไป คนที่จะมี สิทธิ์รับมรดกจะเป็นพ่อหรือจะเป็นแม่ของเด็กที่ขายไข่ให้เรา อันนี้ก็เป็น คำพูดที่เตือนไว้ว่าอนาคตแห่งรัฐธรรมนูญจะต้องมีอัตราธิบาย แล้วเกี่ยวกับ เรื่องการทำโคลนนิ่ง (Cloning) ทำก็อปมี (Copy) ชีวิต เราก็ควรจะ พูดถึง เพราะในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคที่วิทยาศาสตร์ก้าวหน้าไปแล้ว เรามี ปัญหาในการเขียนรัฐธรรมนูญว่า เราจะเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ ไม่ใช่เป็น รัฐธรรมนูญที่ไปแก้ปัญหา เพราะปัญหามันเป็นอดีต เราเขียนรัฐธรรมนูญใหม่

เพื่อที่สังคมนี้ไม่เกิดปัญหา ดังนั้นปัญหานี้จะนำมาใช้ เราไม่ต้องการให้มันเกิดปัญหาอีกในอนาคต เราทุกคนเสมอว่าเพื่อไปแก้ตรงนั้น เพื่อไปแก้ตรงนี้ มันไม่ได้แล้ว มันเลยมาแล้ว แก้ไม่ได้แล้ว เราต้องใช้ปรัชญาว่าเราจะเขียนรัฐธรรมนูญเพื่อไม่ให้อนาคตเกิดปัญหา ดังนั้นสิ่งที่เราจะว่ากันต่อไปนั้นเป็นการไม่ให้อนาคตเกิดปัญหาต่างหาก ที่ผ่านมาแล้วปัญหานั้นคืออดีตนะครับ จึงฝากไว้ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ เราควรจะบันทึกไว้ให้เป็นแนวทาง ฝากไว้ก่อนที่ท่านจะหมดวาระนี้ ทำอย่างไรไว้เป็นแนวทางในการพิจารณาการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ต่อไป ฝากไว้ครับ ขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขออนุญาตไปหมด ๕ เลยนะครับ เชิญคุณประวิทย์ครับ

- ๔๐/๑

นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมขอ
หมวด ๓ ลึกนิดได้ไหมครับ

- ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ได้ครับ เชิญครับ

นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น : ท่านประธานที่เคารพครับ ในเรื่อง
ของกรอบทั้ง ๓ ที่กล่าวมานั้นเท่าที่ดูทุกมาตราแล้ว ในเรื่องของกรอบ
การเมืองที่จะให้สมบูรณณ์ยังขาดอยู่ แต่ว่าที่ขาดอยู่นี้ผมขออนุญาตถามกรรมการ
ยกร่างนะครับ ในประเด็นแรกเห็นว่ากรอบทั้ง ๓ นี้ความพึงพอใจผมต้องขอชมเชย
ว่าดี แต่ว่าถ้าขาดส่วนนี้ไปแล้วก็จะทำให้มีปัญหาในการปฏิรูปการเมืองที่ไม่สมบูรณณ์
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในเรื่องของการศึกษาที่เขียนเอาไว้ในมาตรา ๔๒
มาตรา ๕๔ ซึ่งอยู่ในหมวด ๓ แล้วถ้าโยงไปถึงหมวดต่อไปก็คือหมวดที่ ๕ จะไม่
พูดถึง เพราะว่าท่านประธานให้พูดในหมวดนี้คือ มาตรา ๔๑ เท่าที่ผมดูแล้วเราแก้
รัฐธรรมนูญเพื่อความชัดเจน เพื่อจุกบพร่องต่าง ๆ ที่มีปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในมาตรา ๔๒ นั้น ได้เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดให้
อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพไม่น้อยกว่าสิบสองปี

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการศึกษาอบรม เมื่อไม่ขัดต่อหน้าที่ของบุคคล
ตามรัฐธรรมนูญ

การจัดการศึกษาอบรมทุกระดับต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในมาตรา ๕๔ ในหมวดที่ ๓ หน้า ๑๔

เด็กและเยาวชนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการปฏิบัติ
อันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษา
ความควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในส่วนนี้ในหมวดสิทธิในเรื่องอื่น ๆ เขียนไว้ได้ดี แต่เรื่องของ
การพัฒนาคน พัฒนาจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตยนี้ที่ขาดหายไปในเรื่องของ
ผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มด้อยโอกาสต้องได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ
จากรัฐ และทั้งการประกันสิทธิในการได้รับการศึกษาของผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม
อีกสิ่งหนึ่งที่ขาดหายไปคือในระดับคุณภาพ ในระดับอุดมศึกษาที่ขาดหายไป
ไม่ได้เห็นในส่วนนี้ พูดไว้กว้างเกินไป เป็นไปตามกฎหมายกำหนด แต่เรื่องอื่น ๆ นั้น
ไม่ว่าเรื่องของระบบการตรวจสอบ เรื่องการเข้าสู่อำนาจรัฐ การใช้อำนาจรัฐ

เขียนไว้ชัดเจน เพราะฉะนั้นดูเหมือนว่าจะถูกสลิมนส่วนนี้ไป ความจริงที่พัททยานั้น คินนั้นผมก็บอกว่าจะมาพูดกันที่นี่เพราะว่างนอนแล้ว เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ผมขอ ความชัดเจนว่าคำว่า ๑๒ ปีให้เปล่า ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติเขียนไว้ ท่านไปเขียน ไว้ตรงไหน เด็กผู้คือโอกาสทั้งหลายที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เขียนไว้ตรงไหน โดยหน้าที่ของกรอบนั้นมี ๔ เรื่อง เรื่องสิทธิเป็นเรื่องใหญ่ แล้วก็ เรื่องของการพัฒนาจิตสำนึกที่ฝ่ายวิชาการก็ประชุมกันหลายรอบ ผมจำได้ว่า จากนิด้า (NIDA) ก็ดี จากจุฬา ก็ดี ท่านได้เน้นถึงเรื่องนี้ว่าการพัฒนาอะไร ก็คิดว่าถ้าไม่พัฒนา เพราะฉะนั้น เรื่องของการศึกษาที่จะเขียนไว้ในหลักกว้าง ๆ แต่ความมองให้เห็นเป็นรูปธรรมนั้นไม่มี มีอยู่ ๓ อันเท่านั้นเอง แต่ว่าเรื่องสิทธิ ขยายอย่างมหัพสาร เรื่องการใช้อำนาจรัฐก็ขยายได้ดี แต่ส่วนนี้ขาดหายไป ผมจึงขอให้ผู้ยกร่างได้ชี้แจงว่าท่านไปไว้ตรงไหน ชี้แจงเพื่อความชัดเจนในส่วนนี้ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ก็อภิปรายฝากไว้ในสภาที่แล้วกัน นะครับ เพราะว่าต่อไปคงเป็นเรื่องของกรมการที่จะต้องมีอีก เชิญ ท่านสุรินทร์ครับ

นาวาโท สุรินทร์ แสงสนิท : ขอบขอบคุณท่านประธาน ผม นาวาโท สุรินทร์ แสงสนิท สสร. อุดรดิตต์ เรื่องที่ผมจะเขียนให้ทราบก็อาจจะ ไม่สำคัญนะครับ แต่ว่าเนื่องจากรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ในหมวดที่ ๓ เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ข้อความหรือบทบัญญัติ ที่กำหนดในมาตรานี้ ในหมวดนี้ ผมว่าไม่ค่อยเป็นมาตรฐาน ผมยกตัวอย่าง ให้ฟังนะครับ อย่างมาตรา ๒๕ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร มาตรา ๒๖ ก็มีเกี่ยวข้องกันครับ และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย

มาตรา ๓๙ เกี่ยวกับคลื่นความถี่ ก็มีบอกว่าวรรคสอง ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ มาตรา ๖๒ เกี่ยวกับสิทธิของบุคคล ก็มีข้อความที่ว่า หรือองค์กรอื่นของรัฐ แต่ในบางมาตราในหมวดนี้ เป็นต้นว่ามาตรา ๔๒ วรรคสาม มีว่า องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน มาตรา ๔๔ มีคำว่า องค์กรการเอกชน มาตรา ๕๓ วรรคสอง ก็มีข้อความว่า ต้องส่งเสริมให้องค์กรการปกครองท้องถิ่นและเอกชน คือถ้าตามความหมายเท่าที่ผมฟังจากพหุภาคีมีคนให้คำจำกัดความของคำว่า องค์กร องค์กร ผมเข้าใจว่าที่พูดคือว่า องค์กรเป็นหน่วยเล็ก ๆ ที่อยู่ในองค์กร ถ้าหากว่าเขียนลักษณะนี้ กระผมเข้าใจว่าองค์กรของรัฐทุก ๆ องค์กร เป็นองค์กรหมด ยกเว้นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างนั้นหรือครับ ผมคิดว่าน่าจะใช้คำว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า เพราะว่าไม่ใช่ องค์กรอิสระ เป็นองค์กรของรัฐเหมือนกันครับ ผมมีข้อความติดหน่อยเท่านี้ อยากให้ทำให้ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น ขอบคุณมากครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผมขอไปหมวดที่ ๕ เลยนะครับ หมวดว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ เชิญ ศาสตราจารย์ดร.จาง ตอกเตอร์ลิจิต ครับ

ศาสตราจารย์ลิจิต ซีรเวกิน (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ ในหมวดว่าด้วยหลักการพื้นฐานหรือแนวนโยบายแห่งรัฐนั้น ข้อสังเกตซึ่งผมได้รับฟังมา ประการแรกมีความกะทัดรัดดี แต่ว่าเนื้อหาสั้นกว่าเดิมมากแล้วการครอบคลุมเนื้อหาให้ยาวนานอาจจะทำให้รัฐธรรมนูญวางแต่อย่างน้อยที่สุดเป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลที่จะ เอาอันนั้นเป็นพื้นฐานในการที่จะวางนโยบายเพื่อแถลงต่อสภา อันนั้นข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ ไม่ทราบเป็นไปได้หรือไม่ว่าในแนวนโยบายแห่งรัฐนั้นมีอยู่มาตราหนึ่งพูดถึง เรื่องการจัดให้มีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ แต่ขณะเดียวกันจากการที่รับฟังมาและจากการที่กระผมมีประสบการณ์เองนั้น การปฏิรูประบบราชการซึ่งกระทำขึ้นในปัจจุบันนี้หรือในอดีตก็ตามจะมีลักษณะการตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการโดยรัฐบาล ที่ขึ้นมาบริหารประเทศ ซึ่งถ้ารัฐบาลอยู่ไม่นานก็จะ เปลี่ยนกรรมการทุกครั้งจึงมีความคำวิจารณ์จากหลาย ๆ ฝ่ายว่าน่าจะกำหนดไว้ในแนวนโยบายแห่งรัฐว่า ให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปฏิรูประบบราชการแบบถาวรควบคู่ไปกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาหรือปฏิรูประบบการเมือง ซึ่งถ้าหากกระบวนการเมืองนั้นยังเป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้น การปฏิรูประบบราชการน่าจะใส่ไว้เป็นลักษณะหน่วยงานถาวร โดยมีตัวแทนจากหลาย ๆ ฝ่ายทั้งอดีตข้าราชการ

อดีตนักการเมือง อดีตนายกรัฐมนตรื อะไรก็ตามแต่ ถ้าเป็นไปได้กระผมคิดว่า น่าจะใส่ไว้ในแนวนโยบายแห่งรัฐ ขอบคุณครับ

ประธานสภาว่าารัฐธรรมนูญ : คุณอนันต์ เชิญครับ

นายอนันต์ บูรณวิเศษ : ท่านประธานครับ หมวกว่าด้วยนโยบาย ความจริงแล้วผมก็ได้วิเคราะห์ไว้หลายเรื่อง คือเดี๋ยวนี้ทำไมต้องมึนโยบาย ทำไมต้องมีหมวดนโยบาย ผมอยากจะทำความเข้าใจอดีตผมเคยเป็น ส.ส. เคยตั้ง รัฐบาลกันมา มีปัญหาอยู่ว่าพรรคการเมืองที่เข้ามาเกิดได้คะแนนเสียงก้ำกึ่งกัน แล้วมีความจำเป็นที่จะต้องร่างนโยบาย เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรทีนี้แต่ละ พรรคการเมืองก็มีนโยบายเป็นของตัวเองก็เกิดขัดแย้งกันขึ้น อันนั้นนโยบาย ของพรรคฉันประกาศไปแล้ว อันนั้นนโยบายของพรรคฉันประกาศไปแล้ว ประชาชนรับรู้แล้ว ก็เกิดปัญหาว่าเสียงกันเรื่องจะเอานโยบายใครเป็น นโยบายแห่งรัฐในการที่จะแถลงในรัฐสภา ดังนั้นนโยบายที่จำเป็นต้องเขียนไว้ ให้มากก็เพื่อที่จะให้เป็นบรรทัดฐานให้กับพรรคการเมืองได้ถือ เป็นหลักในการ ที่จะดำเนินการร่างนโยบายเพื่อแถลงต่อสภาให้มีการรับนโยบาย ในรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ก็มี แต่ว่าถ้าเราไม่เขียนไว้ เขาไม่ทำก็ได้ทำก็ได้ มีหลายประเด็นที่เรา ไม่เขียนไว้นี้ คนจนผู้ยากไร้จะไม่ได้รับการเอาใจใส่เพราะบางครั้งรัฐบาลที่ เข้ามาซึ่งผมมองเห็นแล้วว่าตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ส.ส. ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี การตัดขาดจากความทุกข์ยากความเดือดร้อนหายไปอย่างน้อยห้าสิบเปอร์เซ็นต์ ดังนั้นการกำหนดคนนโยบายจำเป็นจะต้องเขียนไว้ให้ชัดเจนในทุก ๆ เรื่อง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองประเทศ อย่างเมื่อสักครู่นี้มีสมาชิก พูดว่าต้องกำหนดไว้การปฏิรูปองค์กรของรัฐ อันนี้ผมเห็นด้วย -----

ดังนั้นโดยรวมนั้นหากจะให้เพิ่มความสำคัญลงไป แล้วก็กำหนดลงไป
 บางท่านอาจจะถือว่าไม่เป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าผมมีประสบการณ์อยู่
 ผมเห็น โดยเฉพาะมาตรา ๘๒ ท่านอาจารย์สัจจิต ผมฝากไว้แล้วนะครับ
 รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับการบริการ
 ที่ได้มาตรฐาน โดยให้คำนึงถึงการเกิดตึ กินดี อยู่ดี ตายดี อย่างมี
 ประสิทธิภาพและทั่วถึง ถ้าไม่เต็มให้ผม ผมไม่รับนะครับ เดี่ยวประชุม
 เต็มไว้เลยนะครับ ผมบอกไว้แล้วที่ประชุมที่พืทยาบอกว่าต้องมีเกิดตึ กินดี
 อยู่ดี และตายดี ลงไป เพราะเดี๋ยวนี้ทุกคนเลี้ยงที่จะพูดคำว่าเกิดกับตาย
 พูดแต่กินดีอยู่ดี นโยบายใครก็พูดแต่กินดีอยู่ดี แล้วกินดีอยู่ดีกระผมพูดอยู่แล้ว
 ว่าเกิด ถ้าเกิดไม่ดีจะกินดีได้อย่างไร เกิดมาพิกลพิการตาบอด คุณรู้ไหมครับ
 ว่าในขณะนี้ ๑ ปี ในประเทศอินเดียตาบอดตอนเกิด ๘ ล้านคนต่อปี
 ประเทศไทยไม่มีสถิติ เกิดมาพิกลพิการเกิดมาเป็นโรคเอดส์ก็คนในประเทศไทย
 สถิติออกมาเท่าไร ไม่มี เกิดมาอายุถึง ๑๕ ปี ถึงได้บัตรประชาชน ถามว่า
 ทำไมตอนเกิดไม่ไห้บัตรประชาชนนั้นเป็นเพราะอะไรครับ เกิดมายังไม่ไห้
 เป็นคนไทยเลย แล้วรัฐธรรมนูญเขียนไว้หรือเปล่า เกิดปีไหนเป็นคนไทย
 ก็ยังไม่พูดเลย ดังนั้นขอเอาแค่นี้ เรื่องนั้นไม่พูดก็ไม่มีไร เอาแค่ว่า
 การส่งเสริมสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับการบริการที่ได้มาตรฐาน
 ให้พูดรวมไปถึงเกิดตึกินดีของผมโดยเดิมอย่างนี้ โดยให้คำนึงถึงการเกิดตึ
 กินดี อยู่ดี ตายดี อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ไม่อย่างนั้นไม่ผ่านจริง ๆ
 นะครับ เพราะผมวิเคราะห์แล้วเอาแค่นี้เอาแค่เกิดตึ กินดี อยู่ดี ตายดี
 เพราะหลาย ๆ เรื่องผมคิดว่าคงจะมีปัญหา เรื่องนโยบายจึงฝากไว้ว่า
 ที่เราพูดในหลาย ๆ เรื่องขอให้คำนึงให้มากว่าจะต้องเพิ่ม แล้วสิ่งที่สำคัญที่สุด
 ท่านประธานกรรมาธิการพูดว่า เราฟังเสียงประชาชนมาากแล้ว แล้วเรา
 จะเอามากำหนดไว้ในนี้ได้ไม่หมด กำหนดไว้อีกมาตราหนึ่ง ที่เราฟังเสียง
 ราษฎรมาทั่วประเทศทั้งหมดนี้ จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐ จะได้รับการปฏิบัติ
 จากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดอีก ๑ มาตรา หากประชาชนมีความต้องการ
 ให้รัฐดำเนินการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนนั้น โดยมีขีดต่อกฎหมาย
 และศีลธรรมอันดี ให้รัฐเร่งดำเนินการโดยมิชักช้า ฟังดูแล้วเป็นอย่างไรรครับ
 ฟังดูนะครับ หากประชาชนมีความต้องการให้รัฐดำเนินการเพื่อสนอง
 ความต้องการของประชาชนนั้น โดยมีขีดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดี
 ให้รัฐเร่งดำเนินการโดยมิชักช้า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน

ลงคะแนนเอา ส.ส. ออกได้ เอารัฐมนตรีออกได้ ถ้าประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน เช่นกัน ร้องขอให้รัฐดำเนินการมีอะไรใหม่ครับที่จะต้องชัด นี่แค่นโยบายเท่านั้น หากประชาชนมีความต้องการให้รัฐดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์กฎหมาย และศีลธรรมอันดีมีปัญหอะไรใหม่ครับที่รัฐจะไม่ทำ เขียนไปอีก ๑ มาตรา ก็จะครอบคลุมสิ่งที่เราไปถามมา สิ่งที่เราประชาสัมพันธ์ไป เห็นไหมครับ เขียนรัฐธรรมนูญแค่มาตราเท่านี้ สามารถบังคับให้รัฐดำเนินการในสิ่งที่ประชาชนต้องการโดยไม่ขัดกับกฎหมายอื่นเลย ถ้าขัดก็ทำไม่ได้อยู่แล้ว ถ้าผิดศีลธรรมก็ทำไม่ได้อยู่แล้ว เขียนไปอีก ๑ มาตราเท่านั้น เราก็สามารถที่จะสนองความต้องการแทนประชาชนทั่วประเทศ ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญคราวนี้หัวใจอยู่ตรงนี้เอง ประชาชนอยากได้ที่ดินในเขตป่าสงวน อยากได้โรงเรียน อยากได้ถนน อยากได้ไฟฟ้า อยากไม่ให้คนรังแกทางเศรษฐกิจ เดียวนี้ถ้าไม่เราต้องมาเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ เพราะประชาชนถูกรังแกทางเศรษฐกิจ ความอยากไว้เข้าไปแทรกแซงจนถึงในครัว ในบ้าน ในเมืองจนถึงต้องมีการซื้อเสียงขายสิทธิ ซื้อเสียงขายสิทธิแค่ ๕๐ บาท ก็ยอมขาย คนจนขายโอกาส คนรวยขายชาติ คนมีอำนาจขายแผ่นดิน มันเกิดมาแล้ว

แต่ถ้าเขียนมาตราตรงนี้ใส่ลงไปทำนประชนาครบ ก็จะสามารถสนองความต้องการแห่งประชาชนที่เดือดร้อนทุกหมู่เหล่าเวลาที่ของแผ่นดินนี้ได้อย่างดี และทันที จึงฝากไว้ว่าเขียนอีกหนึ่งมาตราเท่านั้น มาตราอื่น ๆ ทุ่มเพื่อเขียนเดี่ยวผมจะพูดตัดออกไปได้เลยมาตราไหนบ้าง ซึ่งมนุษย์ปกติเขารู้กันอยู่แล้วไม่ต้องมาเขียนก็ได้ ผมเขียนรัฐธรรมนูญมาหลายฉบับ เป็น ส.ส. ตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี แล้วก็ไม่เคยพูดนอกเวทีว่า ตรงโน้นดีไม่ตืออย่างนี้ ผมขอ ๒ เรื่องนโยบายเกิดตึกดินเมื่อตะนั้น อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เรื่องนี้ให้เขียนไปเลยอะไรก็ตามที่ประชาชนอยากได้โดยไม่ขัดกับกฎหมายและศีลธรรมเขียนไปเลยไม่มีอะไรที่จะต้องเสียหายถูกไหมครับ มีอะไรเสียหายบ้างครับ มีแต่ดี แล้วก็ สสร. กลับบ้านเขากถามว่า เอ๊ะ ได้อะไรคราวนี้รัฐธรรมนูญ แก้อะไรได้อะไรและอยากได้อะไรก็อันอย่างไร เขียนให้แล้ว อยากได้อะไรก็ร้องขอมาถ้าไม่ขัดกับกฎหมายและศีลธรรมก็ได้ ก็แค่นั้นเอง เห็นไหมครับ เรื่องผิดกฎหมายประชาชนก็ยังไม่อยากได้ ผิดศีลธรรมก็ยังไม่อยากได้ เขาก็อยากได้แต่สิ่งดี ๆ กันทั้งนั้น ทำไมเราจึงไม่กล้าเขียนบังคับให้รัฐบาลทำในสิ่งที่ดีที่สุด อย่างนั้นผมฝากไว้ นะครับ นี่แหละหัวใจสุดท้ายของนโยบายแห่งรัฐก็ถ้าก่อนจะหมดภารกิจของท่าน ประชุมลับไปก่อนก็ได้วันนี้ต้องมีอภิปรายทั้งวันใช้ไหมครับ ประชุมลับไปก่อนเอาตรงนี้ใส่ลงไปเลยก็จะดีครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่านวิศิษฐ์ครับ

นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม

นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ สสร. จากจังหวัดเพชรบูรณ์ ในหมวดที่ ๕ นี้มีเรื่องสำคัญหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องประชาชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นสาระสำคัญที่จะต้องกล่าวถึงเอาไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นการรับรองสิทธิและก็เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตของพี่น้องประชาชน

ประการแรกที่ผมอยากจะหยิบยกมาก็คือ เรื่องชื่อหมวด อยากจะขอกราบเรียนว่า เราได้เปลี่ยนชื่อจากหมวด แนวนโยบายแห่งรัฐ มาเป็น หลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งค่อนข้างที่จะเป็นสิ่งที่ดีและตรงกับความเป็นจริง เพราะว่าแนวนโยบายแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญเล่มก่อน ๆ นั้นก็ได้รับรู้ว่า ไม่มีใครที่สามารถจะหยิบยกไปฟ้องร้องต่อรัฐเพื่อให้ดำเนินได้ จุดนี้ผมอยากจะขออภิปรายว่า เป็นการกำหนดชื่อได้ถูกต้องและก็เหมาะสม

ประการต่อไปที่ผมอยากจะหยิบยกมาเห็นความสำคัญคือในหมวดนี้เอง แตกต่างจากในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ตรงที่ว่ามีมาตรา ๑๒๒ ที่กำหนดว่า

ประชาชนสามารถเข้าชื่อกัน ๕๐,๐๐๐ คน ที่จะเสนอกฎหมายเกี่ยวข้องกับหมวดนี้ได้ให้สภาเพื่อพิจารณา หมายความว่า ในหมวดนี้ที่เกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐที่จะต้องดูแลประชาชนนั้นถ้ารัฐบาลไม่เสนอกฎหมาย ถ้าสภาไม่ว่าจะเป็นทางสภาผู้แทนราษฎรเพิกเฉยหรือละเลยไม่ยอมเสนอกฎหมายในหมวดนี้ ประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน สามารถที่จะเข้าชื่อกันเสนอกฎหมายในหมวดนี้ได้ และยิ่งไปกว่านั้นครับ ยังครอบคลุมไปถึงในหมวดเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย ท่านประธานที่เคารพครับ ๒ จุดนี้เป็นจุดสำคัญ เป็นจุดเปลี่ยนแปลง เป็นจุดที่จะทำให้พี่น้องประชาชนได้สมความตั้งใจในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดชะตาชีวิตหรือความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน และก็เป็นหลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่เป็นเจ้าของประเทศนั้นได้มีโอกาสเสนอกฎหมายของตนเอง ท่านประธานที่เคารพครับ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่อง ผมในฐานะที่เป็น สสร. มาจากต่างจังหวัดจึงอยากจะได้มีโอกาสนี้ได้หยิบยกสัก ๒ ประเด็น เพื่อจะฝากไปถึงคณะกรรมการปรกติที่ เราจะตั้งกันในวันนี้หรือจะเป็นพรุ่งนี้ ก็แล้วแต่ที่จะได้นำไปพิจารณาประกอบในการพิจารณาว่าในวาระที่ ๒ ต่อไป

ท่านประธานที่เคารพครับ ในมาตรา ๕๕ ในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับพี่น้องเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของเมืองไทยเรา ในมาตรา ๕๕ นั้น ได้กล่าวถึงเรื่องการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินนะครับ ซึ่งถูกต้องตามความต้องการของพี่น้องประชาชนว่ารัฐจะต้องดูแลจุดนี้ ในมาตรา ๕๕ พูดถึง เรื่องแหล่งน้ำที่จะต้องจัดให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง แต่ท่านประธานครับ จุดนั้นครับ ยังมีข้อบกพร่องอยู่ ความต้องการของพี่น้องเกษตรกรไม่ใช่แค่น้ำ จะต้องรวมทั้งหมดถึงปัจจัยการผลิตทุกอย่าง การทำเกษตรนั้นไม่ใช่ใช้น้ำอย่างเดียวไม่ได้ ไหนจะปุ๋ย ไหนจะยากำจัดศัตรูพืช ไหนจะเงินทุน ซึ่งผมคิดว่า ๒ คำ เพียงแค่นี้ดิน น้ำ ไม่พอครับ จะต้องเพิ่มคำว่า ปัจจัยการผลิต ให้กับพี่น้องเกษตรกรในจุดนี้ด้วย เพื่อจะได้ครอบคลุมไปถึงในหลายสิ่งหลายอย่าง พี่น้องเกษตรกรจำเป็นต้องการประกอบอาชีพ นอกจากนั้นครับท่านประธาน มีอยู่อีก ๒ หัวข้อ คือ ในเรื่องของสหกรณ์ สหกรณ์นั้นเป็นที่ยอมรับว่าเป็นระบบที่ดี ในการรวมตัวของพี่น้องประชาชน ในการบริหารตัวเอง ดูแลตัวเอง และไปสู่ระบบการขายผลิตผล เพื่อให้ผลประโยชน์สูงสุดกับพี่น้องเกษตรกร รัฐธรรมนูญทุกฉบับส่วนใหญ่ที่ผ่านมา แม้กระทั่งฉบับปัจจุบันนี้ ที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ก็เขียนถึงว่า รัฐจะต้องส่งเสริมระบบสหกรณ์ แต่เป็นที่น่าเสียดายเหลือเกินครับว่า สหกรณ์ ระบบสหกรณ์ถูกตัดออกไปจากแนวนโยบายแห่งรัฐในกรอบนี้อย่างสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นจุดนี้จึงอยากขอเรียกร้องให้ท่านกรรมาธิการช่วยพิจารณาอีก ๑ ครั้งว่า ควรจะนำระบบนี้เข้ามาสู่ในรัฐธรรมนูญเพราะเป็นที่ยอมรับ และเขียนอยู่ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ แต่ทำไมฉบับนี้หลุดออกไป

ประการแรก ในเรื่องของสภาเกษตรกร หรือองค์กรที่จะเข้ามาจัดการเรื่องผลิตผลทางการเกษตรให้กับเกษตรกร ในการวางแผนการผลิตว่าประเทศไทยเราควรจะผลิตพืชผลชนิดไหน จำนวนเท่าไรในพื้นที่ไหนที่เหมาะสม โดยใช้การประกันราคาเป็นเครื่องมือสิ่งจูงใจตามที่ผมเคยอภิปรายหลายครั้งหลายหนแล้ว จุดนี้ก็ไม่ได้อภิปรายเอาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะฉะนั้นการจะดูแลพี่น้องเกษตรกรในมาตรา ๕๕ ตามเจตนารมณ์ของท่านกรรมาธิการยกวางฯ นั้น ผมทราบว่า ท่านไม่ได้ละเลยในความสำเร็จของพี่น้องเกษตรกร เพียงแต่ว่าถ้อยคำของท่านนั้น บางครั้งอาจจะยังคลุมเครือ อาจจะยังไม่ชัดเจน จึงจะขอฝากจุดนี้เอาไว้ แล้วก็จะได้มีการแปรญัตติต่อไป ท่านประธานครับ

ประการที่ ๒ นะครับ ประการแรกคือมาตรา ๕๕ ประการที่ ๒ คือมาตรา ๕๐ ครับ เรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในมาตรา ๕๐ นั้น

เป็นการพูดถึงการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตัดสินใจในกิจการท้องถิ่น
 ได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขบริการในท้องถิ่น
 ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วทั้งประเทศ จุดนี้ครับ เป็นจุดสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตย
 ของเราจะทำให้ระบบการเมืองของเรานั้นไปสู่ระบบที่ไม่มีปัญหาในอนาคต
 เพราะการกระจายอำนาจนั้นเป็นการสอนให้ประชาชนในพื้นที่ได้รู้ความสำคัญ
 ของระบบการเมือง ได้รู้ว่าการเมืองหรือการพัฒนาเป็นภาระหน้าที่ของเขา
 จุดนี้เห็นว่าเป็นจุดที่เป็นขี้ตาส ซึ่งผมยินดีที่มีการกำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ นี้ แต่
 ท่านครับ ท่านที่เคารพครับในข้อความต่อไป รวมทั้งอาจพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อม
 ให้เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชน
 ในจังหวัดนั้น ท่านประธานครับ ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ถูกเถียง เป็นเรื่องที่มี
 ความเห็นขัดแย้งกันอยู่อย่างมากมาย ผมจะขอกราบเรียนท่านประธาน โดยอ้างอิง
 ความคิดเห็นของพี่น้องประชาชนจากการเราไปรับฟังความคิดเห็นเบื้องต้นในรอบแรก
 ซึ่งทางมาตรา ๒๑๑ ได้กำหนดว่า เราจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
 เป็นสำคัญ ได้กำหนดออกมาแล้วอย่างชัดเจนว่า อยากรจะมีการ ขออนุญาตไม่ใช่
 คำว่า เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ขออนุญาตไม่ใช่คำนี้ ขออนุญาตใช้คำว่า
 มีส่วนเลือกผู้บริหารท้องถิ่นในระดับจังหวัด -----

พูดง่าย ๆ ก็คือมีการยกฐานะจังหวัดให้เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
อย่างเต็มรูปแบบและเต็มพื้นที่ ส่วนผู้บริหารนั้น จะเรียกว่า ผู้ว่าฯ
จะเรียกว่าอะไรนั้น ผมขออนุญาตยังไม่ระบุไว้ตรงนี้นะครับ เป็นเรื่องที่เรา
จะต้องคุยกันต่อไป แต่ว่าตรงนี้นะครับ ร่างของกรรมาธิการนั้น ทำอย่าง
ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ไม่สามารถที่จะไปตอบกับพี่น้องประชาชนได้ ไม่สามารถ
จะตอบแม้กระทั่งพวกเราเองได้ว่า ตกลงตรงนี้เป็นอย่างไร ได้เป็นไหม ให้มี
หรือให้เป็น มันต่างกันอย่างไร แล้วองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีอยู่แล้ว
ทุกวันนี้ ที่เขา มีอยู่นั้นะครับ เต็มพื้นที่ด้วย ท่านจะไปยุบเขาหรือเปล่า
ท่านบอกว่า โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัด แล้วที่มีกันอยู่
ทุกวันนี้จะเป็นอย่างไร ท่านประธานครับ จุดนี้ผมขอหยิบยกความเห็นตรงที่ว่า
ไม่ได้ชี้ว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด แต่ขอหยิบยกตรงที่ว่า ตรงนี้ไม่ชัดเจน
ท่านเขียนไม่ชัดเจน ที่จะนำออกไปตอบพี่น้องประชาชน ในทั่วทั้งประเทศได้
ในมาตรา ๘๐ ข้อความสุดท้ายนี้ ซึ่งท่านควรจะคำนึงถึงความคิดเห็น
ของประชาชนเป็นสำคัญด้วย เพราะมันถึงเวลาแล้วที่ประชาชนจะได้พัฒนา
ตัวเอง จะได้ดูแลตัวเองในแต่ละท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นระดับ อบต.
ระดับเทศบาล สุขาภิบาล และในระดับจังหวัด ซึ่งเราต้องมีความกล้าหาญ
ที่จะต้องตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ท่านที่เคารพครับ จำเป็นอาจจะต้อง
อ้างอิงต่างประเทศบ้าง แต่ก็หลายประเทศที่เขาใช้ระบบ ที่ว่า
มีการปกครองส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น โดยเราอาจจะตัดการปกครอง
ส่วนภูมิภาคออกไป หรือลดบทบาท ลดหน้าที่ออกมา แค่ว่ากับดูแลเรื่องกฎ
ระเบียบเท่านั้น แต่อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการดูแลพี่น้องประชาชน
ต้องมาจากประชาชน จะได้เกาให้ถูกที่คัน คนที่ได้รับการแต่งตั้งมา แล้วก็ไป
มาเพื่อพร้อมที่จะไป นโยบายต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่องไม่สอดคล้อง ท่านมีความสุจริต
ท่านมีความเป็นกลาง ท่านก็อยู่ในลักษณะควบคุม แต่ลักษณะที่จะทำให้จังหวัด
เจริญพัฒนาและก้าวหน้าได้นั้น ต้องมาจากประชาชนครับ ท่านประธานที่เคารพ
เพราะฉะนั้นในหมวดนี้ ผมจึงขอตั้งข้อสังเกตไว้ ๓ มาตราครับ คือมาตรา ๘๕
และมาตรา ๘๐ ตามที่กราบเรียนให้ทราบครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญคุณประวิทย์ ครับ

นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น : ท่านประธานที่เคารพครับ

ผม ประวิทย์ ทองศรีนุ่น สสร. จากจังหวัดพัทลุง ในหมวดที่ ๕ นะครับ

เกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ หน้า ๑๘ มาตรา ๘๐

ซึ่งตรงนี้ ความจริงผมเข้าใจว่า เจตนาต้องการเขียนให้ดี แต่ว่ายังเผลอคงตก
 ที่ว่าดั้นนั้ก็เพราะว่า เขียนว่าอย่างนี้ครับ ของเดิมครับ มาตรา ๘๑ รัฐธรรมนูญ
 การศึกษาและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม สร้างเสริม
 ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย สนับสนุน
 การค้นคว้าวิจัย พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ
 และส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ผมเข้าใจว่า ผู้เขียนจะเจตนาหรือไม่
 ไม่ทราบ แต่เขียนองค์ประกอบตรงนั้นว่า ต้องสนับสนุนเรื่องของหลักของการ
 จัดการศึกษาคู่คุณธรรม นี้ไม่ครบ ที่ว่าไม่ครบถ้ามองในแง่ของหลักการศึกษาเดิม
 เรื่องพุทธศึกษาก็ดี จริยศึกษาก็ดี พลศึกษาก็ดี หัตถศึกษาองค์ ๕ นะครับ ตรงนี้
 ไม่ครบคลุมณะครับ แล้วถ้ามองในหลักวิทยาของการจัดการศึกษามองในแง่
 ของในเชิงความรู้ณะครับ ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษว่า ด้านคือกเนทีฟ
 (Cognitive) นี้มี ด้านแอทแทรคทีฟ (Attractive) คือความสนุกไม่มี
 แต่ด้านไตรโคโมเตอร์ (Tricomoter) นี้คือทักษะที่นำความรู้ไปใช้
 เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคมประเทศชาติ ไม่มีนะครับ ตรงนี้ผมเข้าใจว่า
 ครั้งหลังครั้งต้น ผมก็ไปอยู่ด้วยตรงนี้ แต่ผมบอกว่าจะขอแปรที่นี้แล้วก็ว่า
 ให้นำความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง โน้นไปคนละเรื่องกันอีกนะครับ
 ความรู้มันต้องไปใช้ในชีวิตรับ ไปใช้ในชีวิตที่ว่าเกิดดี ตายดี ของอาจารย์เกษม
 ตรงนี้ต้องปรับแน่นอนนะครับ เพราะฉะนั้นน่าจะเขียนในรูปของที่ว่า รัฐต้องส่งเสริม
 เพราะว่า ภารกิจของเรื่องรัฐธรรมนูญทุกฉบับครับท่านประธานครับ เขาต้อง
 เน้นในเรื่องของการศึกษา การศาสนาและศิลปวัฒนธรรมแน่นอนทุกฉบับ และจะ
 สอดใส่ไว้ในตรงนี้คือว่า มันคงของชาติ ความเป็นอยู่ของคนในบ้านในเมือง
 อะไรรู้ถ้าดีระบบจะดี ระบบตรวจสอบดี คนเข้าไปได้ แต่ถ้าหากว่าขาดในเรื่อง
 ของการศึกษา ขาดในเรื่องคุณธรรม ขาดในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขาดในเรื่อง
 จิตสำนึกในเรื่องของศาสนาแล้ว บ้านเมืองนั้นอยู่ไม่ได้ครับ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องใส่
 เพราะว่ารัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา
 และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท เพื่อให้การจัดการศึกษา
 ของประเทศเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ของท่านรัฐมนตรี มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง
 ทันต่อวิวัฒนาการของโลกอยู่ตลอดเวลา นี้เทคโนโลยีจะ คัฟเวอร์ (Cover) อยู่ในนี้
 ทั้งหมดจะครอบคลุมทั้งหมด -----

เพราะฉะนั้นผมเห็นว่ามาตรา ๘๑ เขียนไว้แคบแคบ เพราะฉะนั้นขอ
ความโปร่งใสกับการขึ้นแจ้งผู้เขียนตรงนี้ด้วยว่า ความมุ่งหมายของท่าน เอาเกิน
เรื่องเทคโนโลยี ให้เอาในเรื่องของการเมืองการปกครองอย่างเด็ดขาด หรือ
คุณภาพของชีวิตละครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญอาจารย์แก้วสรรครับ

นายแก้วสรร อติโพธิ : เรียนท่านประธานและเพื่อนสมาชิกนะครับ
ผมคิดว่าอันอภิปรายกันไปมีปัญหาที่ปรากฏชัดเป็นปัญหาในเชิงความคิด ซึ่ง สสร.
เราก็จะต้องพบกันอยู่ทุกระยะ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องแนวนโยบายของรัฐ ขณะที่เรา
ออกรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผมรู้สึกว่าคุณก็หรือในที่ที่เราขยายออกมา สามารถ
แปลงเป็นกฎหมายต่าง ๆ อะไรเออะแยะ เราควรจะมีกฎหมายนี้ มีกฎหมาย
วางแผนการใช้ที่ดิน แล้วส่วนให้ฟ้องต้องกัน แล้วแยกเป็นการวางแผนภาค
แผนเมือง แผนอะไรต่าง ๆ เมื่อฟังจากกลุ่มแพทย์สภา กลุ่มแพทย์ชนบท ผมก็
เห็นนโยบายดี ๆ หลายอย่างที่เขาสอนมา ว่าการแพทย์ การสาธารณสุขที่ดี
ต้องเกี่ยวพันอะไรบ้าง เรื่องการศึกษาที่ท่าน สสร. ประวิทย์ ซึ่งพูดไป นั่นก็มี
ข้อเสนอดี ๆ เออะแยะ ทั้งการออกพื้นที่ที่ผ่านมาทั้งหมด ผมรู้สึกว่าถ้าเราทำ
ตามเขาหมด เขียนลงไปหมดในรัฐธรรมนูญคงไม่ได้ ผมถามว่าไม่ได้เพราะอะไร
คำตอบก็คือว่า แท้ที่จริงแล้วผมต้องเป็นรัฐบาล ผมต้องตั้งพรรคการเมือง ผม
ถึงจะผลักดันสิ่งเหล่านี้ ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปการจัดการทรัพยากร ปฏิรูประบบ
กระบวนการยุติธรรม ต้องไปถึงตรงนั้นให้หมด แล้วผมเดินหน้าลืมหิ้วว่า ขณะนี้
ผมเป็นเพียงผู้ร่างกฎหมายแม่บทส่วนหนึ่ง กระผมลืมหิ้วว่า ผมจะเป็นรัฐบาลแล้ว
ผมจะตอบสนอง ผมจะทำปัญหาของประเทศให้หมดไป แล้วผมจะเขียนอะไรต่าง ๆ
เหล่านี้ลงไปรัฐธรรมนูญเป็นเนรมิตขึ้นมาให้ได้ ผมคิดว่ามันจะไม่ใช่รัฐธรรมนูญ
มาได้คิดตรงนี้ แต่ขณะเดียวกันท่านก็จะเห็นว่าพวกเรารั้งหลายก็อาจจะขาด เห็น
ปัญหาแล้วอยากจะทำให้รัฐธรรมนูญมีส่วนแก้ปัญหานี้ให้ เป็นรูปธรรมที่สุด ขณะเดียวกัน
เราก็หวังว่าเราจะเปิดโอกาสให้มนุษยชาติรุ่นลูก รุ่นหลาน หรือรุ่นน้องเขาพัฒนา
สร้างรัฐบาล สร้างกฎหมายไปด้วย แต่เรายังพยายามที่จะเขียนกฎหมายบังคับ
อนาคตไปด้วย เพราะฉะนั้นภารกิจมาดกกับตรงแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ละครับ
ยังเขียนไปเท่าไรเพื่อให้ตรงกับปัญหาที่เห็นบนดินเท่าไร ผมกลายเป็นนโยบาย
พรรคการเมืองมากขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็คือสิ่งที่คณะกรรมการมาธิการร่างฯ
ซึ่งกระผมก็มีส่วนเป็นคณะทำงานด้วย เราก็มามองกันว่า สิ่งที่เราควรจะเป็นเขียนให้
เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ ควรจะเป็นหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย เป็น

หลักการพื้นฐาน ซึ่งเป็นความฝัน เป็นความต้องการ แล้วทุกรัฐบาล ทุกสภา หรือทุกคนที่อ่านแล้วก็พยักหน้าได้ จะไม่พยายามล่องเข้าไปเป็นรายละเอียด เสร็จแล้วเราก็พยายามประดิษฐ์กลไกไว้ ซึ่งเมื่อสักครู่ท่าน สสร. วิศิษฐ์ จับ ขึ้นมาถก ก็คือว่า

๑. ทุกรัฐบาลจะต้องรายงานความคืบหน้าของการปฏิบัติตามหลักการ พื้นฐานนี้ ไม่ใช่แค่เขียนโก้ ๆ ทุกรัฐบาลอีกต่อไป คุณต้องรายงานต่อสภาทุกปี ว่า ข้อนั้น ข้อนี้คุณทำไปถึงไหน

๒. เนื่องจากมีหลักการพื้นฐานที่คนทั้งประเทศรับกันว่าน่าจะเป็นอย่างนี้ และประชาชนมีสิทธิที่จะริเริ่มกฎหมายได้ ขยับให้กระบวนการนิติบัญญัติทำงานได้ เพราะฉะนั้นด้านการศึกษาที่ดี การแพทย์ที่ดี ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือการจัดการต่าง ๆ ก็ดี หรือแม้กระทั่งเรื่องผูกขาด การไม่คุ้มครองผู้บริโภค เราฟังมาของดี ๆ ทั้งนั้น แต่เราขยับลงไปได้ เป็นหน้าที่ของกลุ่มประชาชนทั้งหลายที่ท่านมีความสันทัด มีความเชี่ยวชาญ ถ้ารัฐธรรมนูญนี้ผ่านมาได้ท่านต้องใช้กลไกอื่นนี้ให้รัฐบาลหน้า รัฐสภาหน้าทำสิ่งเหล่านี้ให้เป็นจริง ผมขอออกไปยังกลุ่มสิ่งแวดล้อมท่านค้นคว้า ท่านวิจัย ท่านเขียนกฎหมายอะไรไปไหนกระดาษใส่ตู้เหล็กไว้เยอะแยะ ถ้ารัฐธรรมนูญนี้ผ่านมามีออกมาได้จึงใช้การริเริ่มกฎหมายนี้ผลักดันให้เกิดกฎหมายนั้น ผลักดันให้เกิดการจัดการทรัพยากรที่ไม่เอาเปรียบชนบทท่านต้องสู้เองครับ เราได้เปิดได้สร้างกลไกไว้ให้แล้ว ท่านประวิทย์ท่านเป็นนักการศึกษา กลุ่มนักการศึกษาหัวก้าวหน้าในเมืองไทย ผมก็ทราบว่าเป็นปีกแผ่นพอสมควร ถ้ารัฐธรรมนูญนี้ผ่านไปท่านจงใช้กลไกอื่นนี้ในการเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ดันเข้าไป แต่ถ้าให้เรา สสร. ทั้งสภา ๓ กาลนี้เวลานี้ ซึ่งมีกำลังอยู่เท่านี้แล้วก็โถมกันหมดเท่านี้แน่ครับ ต้องมาอาราธนาว่าความฝันทั้งหลายให้มาอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ให้เราปฏิบัติดีกว่าครับ ถ้าเรามีกำลัง เพราะฉะนั้นนี่คือสิ่งที่ผมคิดว่าการมองแนวนโยบายแห่งรัฐโปรดเข้าใจตรงนี้ว่าเราได้พยายามนำทางได้พยายามสร้างกลไก ได้พยายามสร้างความชอบธรรมให้แก่ความเคลื่อนไหวของทุกฝ่ายทุกความต้องการ ประชาธิปไตยในการต่อสู้ด้วยตนเอง คือการขอความเห็นพ้องจากคนในสังคมของตนเอง รัฐธรรมนูญไม่มีหน้าที่ ไม่มีหน้าที่ที่จะนำความต้องการอันหลากหลายและกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงให้ตรงติดอยู่ในรัฐธรรมนูญนี้ เราได้สร้างกลไกสร้างช่องทางไว้ให้แล้ว เพราะฉะนั้นการวิพากษ์แนวนโยบายแห่งรัฐผมคิดว่าต้องเข้าใจหน้าที่ตรงนี้ให้ชัด ท้ายที่สุดเมื่อคืนนี้ท่าน สสร. วัลลภได้พูดถึงการกระจายอำนาจในระดับจังหวัด กระทบก็ทราบว่ากลุ่มกษัตริย์ ผู้ใหญ่บ้าน หรือแม้กระทั่งกลุ่มเพื่อนข้าราชการมหาดไทย ผมเป็นข้าราชการเหมือนกันผมก็เรียกเพื่อน ก็เริ่มบอกว่าเราจะเปลี่ยนแปลงการปกครองหรืออย่างไร ตามว่าเอามาใส่ในนโยบายแห่งรัฐหมายความว่าอย่างไร คกลงจะให้ไม่มีหรือไม่มี คำตอบก็คือว่าการจะนำมาใช้ตรงนี้ในทรงชนะของผมที่เป็นนักกฎหมาย คือหมายความว่าต่อไปนี้ถ้าใครเสนอเรื่องการกระจายอำนาจในระดับจังหวัดจะมหาว่า เขาแบ่งแยกดินแดน

หลักการกระจายอำนาจหมายความว่า บริการสาธารณะตัวนี้คุณเลี้ยงตัวเอง
ได้แล้ว สมาชิกได้แล้ว โปรดรับไปไฟฟ้า ประปา ถนนหนทาง โรงพยาบาล
รัฐจะสนับสนุนแต่เฉพาะกรณีที่เป็นสวัสดิการจริง ๆ กรุงเทพฯ ทำได้ ถามว่า
จังหวัดอื่นทำได้ไหม ตรงนี้เป็นความแปรผันทางเศรษฐกิจ ผมก็หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่า ถ้าบ้านเมืองสามารถกระจายความเจริญ กระจายโภคทรัพย์ และประชาชน
รู้จักจ่ายภาษีเพื่อบำรุงตัวเองมากกว่านี้ การกระจายอำนาจจะเกิดขึ้น ท้องถิ่น
จะสามารถสร้างการพัฒนาของจังหวัดตน ตำบลตน อำเภอของตนได้ ซึ่งตรงนี้
เราก็เขียนรัฐธรรมนูญบังคับให้เกิดขึ้นไม่ได้ ก็ขอจบว่าทั้งหมดนี้ก็คือสิ่งที่ สสร.
ต้องเผชิญ ว่าทำตัวเป็นผู้เนรมิตสังคมนี หรือว่าจะทำตัวเป็นผู้ที่สร้างโอกาสที่จะ
โตไปด้วยกัน และให้คนในภายหลังหรือคนหลังเสือกตั้งทั้งหลายต่อสู้สร้างสังคม
ของเขาเอง จะให้เราเป็นพ่อมดแม่มดหรือเป็นเทวดาเนรมิตให้ไม่ได้ อันนี้ก็
เป็นจุดที่ผมขอความเข้าใจ ขอความเป็นธรรม โดยเฉพาะพี่น้องประชาชนทั้งหลาย
ซึ่งผมก็ออกไป ๒๕ จังหวัด กับเพื่อน ๆ สสร. มีความต้องการต่าง ๆ มากมาย
ขอได้โปรดทราบไว้แล้วว่าเราได้พยายามทุกอย่าง เข้าไปอยู่ในกรอบของการ
ร่างรัฐธรรมนูญ ขอบพระคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คุณหมอธีระวัฒน์

นายธีระวัฒน์ ร่วมไทรทอง : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ
กระผม นายแพทย์ธีระวัฒน์ ร่วมไทรทอง จากที่ผมดูหมวดที่ ๕ เกี่ยวกับหลักพื้นฐาน
ในการกำหนดนโยบายแห่งรัฐนั้น อย่างที่ท่านผู้มีเกียรติได้อธิบายไปเมื่อกี้ ผมคิดว่า
เป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าสิ่งที่จะทำให้การพัฒนาดังไรต่าง ๆ นั้น จะต้องยึดแนวนโยบาย
แนวนโยบายนั้นก็คงจะเป็นสู่ทาง ๔ - ๕ สู่ทาง มีเศรษฐกิจ การเมือง สังคม
จิตวิทยา ความมั่นคง ทรัพยากร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ผลงานพวกนั้น
ซึ่งก็บรรจุอยู่ในแนวนโยบายแห่งรัฐนี้แล้ว แต่ในสู่ทางเหล่านั้นก็มีโครงสร้างในของ
แต่ละสู่ทางนั้น ในข้อบางข้อในมาตราบางมาตราในหมวดที่ ๕ นั้น มีข้อบกพร่องไป
ผมคิดว่าวันนี้นำมาพูดถึง เรื่องการที่จะพิจารณาปรับร่างหรือไม่ปรับร่าง เพราะฉะนั้น
ก็คงจะไม่ได้จำกัดสิทธิ์ว่าจะยึดอยู่แค่ไหนอย่างไร จากที่ผมมองดู มาตรา ๘๖
เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจนั้น สิ่งที่เราขาดกบพร่องไปนั้นก็คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ รวมทั้งองค์กรที่จะมาทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นไปได้นั้น
ก็คือ ควรจะต้องมีสภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพิ่มเข้าไป ถึงจะมาจาก
เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจนี้ได้ เพราะเนื่องจากความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์นั้น

ซับซ้อนเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ เกี่ยวกับเรื่องการเมืองและการต่างประเทศ ตลอดจนการผลิตทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมซับซ้อนมาก จำเป็นที่จะต้องมีการรวมเป็นเอกภาพ ที่จะให้แนวนโยบายการบริหารและการออกกฎหมาย เพื่อสนองวัตถุประสงค์นั้นให้เป็นไปอย่างมีความเข้มข้น เปรียบเสมือนแสงเลเซอร์ (Laser) ที่จะพุ่งไปในทางที่จะเข้าไปพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ไปแข่งขันกับนานาประเทศ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าด้านนี้จำเป็นมาก อีกส่วนหนึ่งที่ขาดไปก็คือ สนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทในทางเศรษฐกิจ อันนี้สำคัญมาก เพราะความเชื่อของโลกเสรีเราก็คือความเชื่อในเอกชนที่จะเข้าไปมีพลังศักยภาพในการที่จะเข้าแข่งขันอย่างเสรี ส่วนอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับ มาตรา ๘๒ เกี่ยวกับรัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนรับบริการและได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง อันนี้เป็นสิ่งที่ดี แต่ผมคิดว่าประเทศไทยที่รัฐบาลจะไปอุ้มชูประชาชนมากเกินไป ประเทสนั้นก็จะอ้วยอ้าย -----

ผมคิดว่าควรจะบรรจุเกี่ยวกับการประกันสุขภาพของประชาชน เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่ว่าเป็นรัฐเข้าไปคุ้มครอง การประกันนั้นเป็นการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าไป มีส่วนในการประกันสุขภาพด้วย อย่างบัตรประกันสุขภาพนั้น รัฐบาลออกให้ ๕๐๐ บาท และประชาชนหรือคนไข้ออกอีก ๕๐๐ บาท เท่าที่ปัจจุบันนี้สามารถครอบคลุมไปได้ประมาณ ๖ ล้านครอบครัว ผมคิดว่าอันนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ปัญหาเกิดขึ้นคือ การประกันสุขภาพแบบนี้ยังผิดกฎหมาย กฎหมายของกระทรวงการคลัง เพราะฉะนั้นจำเป็นที่จะต้องสนับสนุน เพราะในโอกาสต่อไปเป็นโอกาสที่ดีที่จะให้ประชาชนได้พึ่งตัวเองในวิธีการแบบนี้ด้วย ผมคิดว่าสิ่งนี้ควรจะบรรจุเพิ่มเข้าไปบรรทัดหรือประโยชน์เดียวแต่นั้น คงจะเป็นประโยชน์มาก ขอกราบขอบพระคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่านแล้ว

นายแคล้ว นรปดิ : ท่านประธานครับ กระผมก็ไม่ได้คิดว่าจะพูดในบทนี้หรอกครับ ก่อนอื่นผมขอฮั่นไปสักนิดเดียว มาตรา ๓๙ ที่ผ่านมาแล้ว จะฮั่นได้ไหมครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ฮั่นฮั่นเลยครับ เอาตรงนี้ตรงที่อยากจะพูดครับ

นายแคล้ว นรปดิ : คือกฎหมายมาตรา ๓๙ บัญญัติไว้ว่า ชายกับหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ว่าอย่างนั้น รัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วก็เขียนอย่างนี้ ทุก ๆ ฉบับมาก็เขียนอย่างนี้ แต่ปรากฏการณ์ก็ยังอยู่เช่นเดิมนั้นแหละ ท่านจะออกกฎหมายลูกอย่างไร ท่านจะทำอย่างไร ขอให้กรมการตอบด้วยว่า ให้ชายหญิงและมีสิทธิเท่าเทียมกัน ให้เป็นไปตามนี้ แต่เท่าที่ปรากฏมาแล้วมันไม่มี ท่านเอาประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบว่าภาษาอังกฤษก็วัน แมน วัน โหวต (One man one vote) คือหมายความว่าคนเดียวเสียงเดียว อังกฤษเขาเอาอย่างนั้น รัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณีเขาก็บอกว่า คนมีสิทธิเท่าเทียมกัน จารีตประเพณีของเขาว่าอย่างนั้น เขาเอาจริง ทำจริงนะท่านประธาน เขาเอาจริงนะ คนตาบอดก็ได้เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลในนายโทนี่ แบลร์ (Tony Blair) เลือกตั้งเมื่อ ๒ - ๓ วันมานี้ ผู้หญิงเขาชนะการเลือกตั้ง อังกฤษเขาชนะการเลือกตั้ง พรรคแรงงานชนะการเลือกตั้ง ๕๐๐ กว่าคน กว่าเท่าไรผมจำไม่ได้ ผู้หญิงได้ตั้ง ๑๐๐ กว่าคน และอย่างนี้เขาเอาจริง แล้วท่านทำไม่ท่าน เขียนไว้ว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ขอเรียนถามกรมการว่าวันข้างหน้าท่านจะทำอย่างไร จะออกกฎหมายลูกอย่างไร เพื่อที่จะให้มาตรานี้เป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับ

ผมจำได้ว่าเมื่อครั้งที่พัทธา มีใครไม่รู้ ตอนนั้นนึกเกินไปผมก็ไปนอน
 แปรผู้ตติว่า ให้หญิงในปาร์ตี ลิสต์ (Party list) คือในบัญชีของพรรค ให้
 ผู้หญิงมีสิทธิต้องกำหนดให้ผู้หญิงมี ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แต่นั่นก็แพ้ไป เสียใจ
 ซึ่งผมจะต้องแปรผู้ตติอีกในชั้นแปรผู้ตติเพื่อให้ ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน
 ให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ตามมาตรา ๒๙ ท่านประธานครับ
 ผมขอกราบเรียนว่าต่อไปอีกว่า ท่านเขียนรัฐธรรมนูญ ขอให้ทศศรีบอาจจะ
 ร้ายแรงไปหน่อย ด้วยฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ -----

รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ ได้บัญญัติว่า ในการเขียนรัฐธรรมนูญนั้น เจตนารมณ์ให้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ จากการที่ผมไปสัมผัสกับประชาชนมาแทบจะทั่ว ๆ ไปแล้วก็อ่านหนังสือด้วย เขาต้องการให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นอย่างนั้นที่วราฮาณาจักร แต่ท่านไม่กล้าเขียนหรือ ท่านเขียนข้อความคลุมเครือเหลือเกิน ไม่รู้ว่าท่านเกรงใจมหาดไทยหรือท่านเกรงใจใครไม่ทราบ เพราะท่านเขียนแต่เพียงว่าการพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ท่านเขียนคลุมเครือเหลือเกิน กระผมและ สสร. หลายจังหวัดทุก ๆ คนได้ เข้าเผ้ากราบบังคมทูลถวายต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอประทานโทษครับ ในหลวงก็ทรงมีพระราชดำรัสว่า การเขียนรัฐธรรมนูญนั้นต้องเขียนง่าย ๆ เข้าใจง่าย เขียนให้ประชาชนเข้าใจ นี่ท่านไม่ได้ทำอย่างนั้นหรือท่านประธาน และนอกจากนั้นขอต่อไปอีกสักนิด นายกรัฐมนตรีความเห็นทั่ว ๆ ไปในประเทศนี้ ท่านก็ทำให้มาจากกาเลือกตั้ง เขาว่าให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี แต่ท่านก็ไม่ได้เขียนหรือครับ ผมถึงกล่าวหาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่า ท่านทำผิดกฎหมาย จะให้ผมไปแก้ตัวกับประชาชนว่าอย่างไร ว่าเขาอยากให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นี่ถ้าหากว่าเอามาตรานี้ให้ดูเขาก็ไม่เข้าใจอีก เพราะท่านเขียนยากเกินไปขัดกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นประการหนึ่ง ขอกล่าวหาท่าน

ประการที่ ๒ ประชาชนต้องการให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ท่านไม่เขียนอย่างนั้น แล้วจะให้ผมไปกล่าว ไปแก้ตัวเขาว่าอย่างไร เรายังประชุมกันวันที่ ๙ ถึงวันที่ ๑๑ เขาก็จะมาแสดงความเห็นอย่างนั้นละครับ ท่านเตรียมตัวไว้เถอะ บอกประชาชนเขาทั่วประเทศ ท่านไม่ได้เขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญให้ถูกสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ เราจะปฏิรูปรัฐธรรมนูญปฏิรูปคือ ทำให้ดีขึ้น เปลี่ยนแปลง แต่ผมก็รับอยู่ว่ายังมีหลายบทที่เปลี่ยนแปลงเป็นการปฏิรูป แต่เท่าที่ผมกล่าวมา กราบเรียนมาไม่ใช่การปฏิรูป ไม่มีการปฏิรูปครับ

ท่านประธานกระผมขอกราบเรียนต่อไปว่านอกจากนั้น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดท่านก็ไม่ได้เขียน การเลือกตั้งผู้ปกครองท้องถิ่นท่านก็ไม่ได้เขียนไว้เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ท่านไม่ได้

เขียนไว้ เราเป็นประชาธิปไตยแล้ว สมิธนี่เป็นโลกาภิวัตน์แล้วเราต้อง
เปลี่ยนแปลงแล้วทุกคนมาจากการเลือกตั้ง ท่านกลัวแต่ว่าท่าน ผู้ใหญ่บ้าน
เขาไม่ให้มีการเลือกตั้ง ไม่กลัวครับ เราต้องเขียนเพื่อประชาชนท่านประธาน
สมิธนี่เป็นสมิธเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ควรจะต้องเลือกตั้ง ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน
ทั้งนั้น ต้องมีการเลือกตั้ง ท่านอย่าไปเกรงใจ ท่านจะทำอย่างไรต่อไปขอได้โปรด
กรุณาตอบผมด้วย ในหมวด ๕ ผมจะพูดเพียงเท่านี้ ขอขอบพระคุณ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : คุณชงชาติครับ เดี่ยวต่อไป
ท่านอนันต์ แล้วคุณอุตรครับ

นายอุตร กามา : ท่านประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญที่เคารพ
กระผม นายอุตร กามา สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ จากจังหวัดยะลา
ในนโยบายของรัฐนี้ ผมเห็นว่ารัฐสนับสนุนเป็นการให้อยู่แล้ว แต่ข้อกำหนด
ในนโยบายของรัฐที่ผมตระหนักอยู่อย่างดีคือ วันนักประดิษฐ์ไทย เราต้องบรรจุ
เข้าในวาระนี้ด้วย ในมาตรฐานด้วย เพราะว่ามี วันนักประดิษฐ์ไทย ด้วย
เพราะฉะนั้นคณะกรรมการมาธิการว่างฯ นี้ต้องคิดว่าวันนักประดิษฐ์ไทยนี้ก็ต้อง
ให้บรรจุในนี้ด้วย เพราะว่ารัฐต้องสนับสนุนส่งเสริมวันนักประดิษฐ์ไทยด้วย
ผมมีความเห็นแค่นี้ ขอขอบคุณมากครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี นายอภัย พิมพ์ใจชน ประธานสภา
ว่างรัฐธรรมนูญได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ ศาสตราจารย์กระมล ทองธรรมชาติ
รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่าน
ชงชาติครับ

นายชงชาติ รัตนวิธา : ท่านประธานที่เคารพ กระผม
ชงชาติ รัตนวิธา สสร. จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ในหมวดนวนโยบาย
แห่งรัฐที่เขียนไว้ส่วนใหญ่ก็รัดกุม แล้วครอบคลุมครบถ้วนดี แต่ว่าผมอยากจะ
ใคร่ตั้งข้อสังเกต ให้คณะกรรมการที่จะแปรญัตติต่อไปได้พิจารณา ถึงแม้ว่า
คณะกรรมการวิชาการจะไปพิจารณาต่อ ในกาที่จะร่างกฎหมายลูกตั้งไว้
เผื่อว่ารัฐสภาต่อไปในอนาคตจะได้หยิบขึ้นมาพิจารณาต่อไป

เรื่องสำคัญ ที่อยากจะขอตั้งเป็นข้อสังเกต เพื่อได้โปรดพิจารณา
ก็คือว่า เรื่องของวัฒนธรรม จากการออกไปรับฟังความคิดเห็นของพี่น้อง
ประชาชน พี่น้องประชาชนได้ให้ความสนใจสังเกตุเห็นในเรื่องของวัฒนธรรม
ไว้เป็นอย่างมาก พี่น้องส่วนใหญ่ต้องการเห็นการพูดถึงวัฒนธรรมไว้ใน
รัฐธรรมนูญมากกว่านี้ รัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาไม่มีเรื่องวัฒนธรรมอยู่เพียง
๒ มาตราเท่านั้นเอง คือมาตรา ๕๗ กับมาตรา ๗๖ ในหมวดหน้าที่ของ
พลเมืองและในหมวดนวนโยบายแห่งรัฐ พี่น้องประชาชนเขาบอกว่ารากฐาน
พื้นฐานที่สำคัญของชาติขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม มีการกล่าวอ้างว่า แม้แต่พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชดำรัสว่า การรักษาชาติคือการรักษาวัฒนธรรม
หรือการรักษาวัฒนธรรมก็คือการรักษาชาตินั่นเอง ก็แสดงให้เห็นว่า คำว่า

วัฒนธรรม นั้นมีความสำคัญเท่าเทียมกับชาติ เราทุกท่านประจักษ์กันดีอยู่แล้วว่า วัฒนธรรมนั้นคือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม มักจะควบคู่อยู่กับศิลปะ แต่เวลานี้ เป็นที่น่าสนใจว่า ประเทศของเรา สังคมของเรา มักจะลืมเรื่อง วัฒนธรรมของเรา มักจะลืมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น มักจะลืมเรื่องภูมิปัญญาของ คนไทยเราด้วยกัน และมักจะหยิบยกเอาวัฒนธรรมต่างชาติ เข้ามาเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต ซึ่งหลายฝ่ายวิตกกังวลว่า ถ้าเป็นอย่างนี้วัฒนธรรมของคนไทย จะอยู่ตรงไหน แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงามของคนไทยจะอยู่ตรงไหน เพราะฉะนั้นเป็นไปได้หรือไม่ที่จะพูดถึงเรื่องนี้ คือเรื่องวัฒนธรรมไว้ใน รัฐธรรมนูญมากกว่านี้ หลายคนได้แสดงความเห็นว่าน่าจะบรรจุไว้สักหมวดหนึ่ง ว่าด้วยหมวดวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐได้จัดการส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรมให้มากขึ้น เวลานี้ที่เราส่งเสริมกันนั้น เรามักจะส่งเสริมกันในเรื่องของศิลปะ ในเรื่อง ของการกีฬา ในเรื่องของการดนตรี เรายกข้อยกกันว่ากีฬาเป็นยาวิเศษ จริง ๆ แล้วกีฬา ดนตรี ศิลปะ ก็เป็นเพียงนันทนาการอย่างหนึ่ง ภูมิปัญญา ของคนไทย เรานั้นมีศิลปะพื้นบ้าน มีศิลปะพื้นบ้านที่เป็นรากฐานรากเหง้าของ ความเป็นไทย แต่เวลานี้กำลังจะถูกกลบเลือนไป เรามีกีฬาของฝรั่ง เรามี นันทนาการของฝรั่ง เข้ามา-----

ซึ่งไม่น่าจะเหมาะสมกับภูมิปัญญาไทย ถ้าเราไม่เอาภูมิปัญญาไทยเข้าประยุกต์ใช้ และท้ายที่สุดภูมิปัญญาไทยอาจจะล้มหายตายจากไปหรือสูญสิ้นไปก็ได้ถ้าเราไม่ส่งเสริมกันอย่างจริงจัง ท่านประธานที่เคารพ ในร่างรัฐธรรมนูญใหม่ของเรา นั้น มีพูดถึงไว้ในแนวนโยบายแห่งรัฐในมาตรา ๘๕ ก็พูดถึงเหมือนกับรัฐธรรมนูญฉบับเก่า นั่นแหละครับว่าจะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พูดไว้อย่างเดียวกัน แม้จะมี มาตราอื่นมีอยู่บ้างในมาตรา ๕๗ เป็นหมวดของสิทธิหน้าที่ของพลเมือง เป็นหมวด สิทธิชนะครับ สิทธิของประชาชน เปลี่ยนหมวดครับ คราวนี้มาอยู่ในหมวดสิทธิ เดิมเป็นหมวดหน้าที่มาอยู่เป็นหมวดสิทธิ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เห็นว่าเขียนเพิ่มไว้ มากหน่อย คือพูดถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้บ้าง แต่ว่าการจะส่งเสริมอย่างไรนั้น ให้ไปตราเป็นกฎหมายลูกกันอีกครึ่งหนึ่ง ก็ยังพอมองเห็นอยู่ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ เขาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามท่านประธานที่เคารพ กระผมก็อยากจะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับชีวิตของ คนไทยเรา สำหรับการดำเนินชีวิตของคนไทยเราต่อไปในอนาคต ดังนั้นทำอย่างไร ถึงจะให้เรื่องนี้มีปรากฏชัดขึ้น มีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น มีความเป็นไทยที่เด่นชัดขึ้น ตรงนี้จึงอยากขอฝากท่านคณะกรรมการธิการที่จะเป็นผู้ทำหน้าที่แปรญัตติต่อไป ในการที่จะพิจารณาบรรจุ เรื่องนี้ลงไปให้เหมาะสมกับความน่าจะเป็น ท่านประธาน ผมมีเรื่องที่จะกราบเรียนในช่วงนี้แต่เพียงเรื่องนี้ เพราะผมถือว่าเป็นเรื่อง ที่สำคัญไม่ควรที่จะละเลยในการที่จะพูดถึงในสิ่งเหล่านี้เสีย ขอฝากท่านกรรมาธิการ ได้โปรดไปพิจารณาต่อไปด้วย ขอพระคุณมากครับ

นายอนันต์ บูรณวิเศษ : กระผม อนันต์ บูรณวิเศษ คืออยากจะทำ ความเข้าใจกับอาจารย์แก้วสรร อธิบายร้อนนะครับ ที่เราฟังเสียงพี่น้อง ประชาชนมาทั่วประเทศ ต่างหมู่ ต่างเหล่า ต่างอาชีพ ต่างแนวความคิดนั้น มิใช่ว่าเราไม่สามารถที่จะนำความคิดทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้นมากำหนด ในรัฐธรรมนูญไม่ได้ ไม่ใช่ครับ ถ้าคิดว่าทำไม่ได้เราก็ไม่ต้องมีรัฐธรรมนูญ ในบางประเทศเขาก็ไม่มี ประเทศอังกฤษก็ไม่มีรัฐธรรมนูญ ก็ในเมื่อคิดจะทำ ไม่ได้ก็ไม่ต้องทำตั้งแต่ต้น ในเมื่อคิดว่ามันยากเราก็จำเป็นต้องอดทน ผมจึงได้ พูดแล้วว่าใจเย็น ๆ มันต้องได้ ความหวังและความสำนึก ความหวังความต้องการ ของพี่น้องราษฎรในหมวดอื่นมีตรงไหน ว่าด้วยรัฐมนตรี ว่าด้วยที่มา ว่าด้วย ส.ส. ว่าด้วยศาล ว่าด้วยกระบวนการตรวจสอบ ประชาชนอันรัฐธรรมนูญแล้วมี ความหวังตรงไหน ก็มีอยู่ตรงนั้นแหละที่ว่า เขาจะทำอย่างนั้นให้ฉันนะ เขาจะให้สิทธิ ฉันตรงนั้นนะ อย่างนี้ ๆ ก็เป็นความภาคภูมิใจของประชาชนตรงนั้น และผมขอขม

คณะกรรมการธิการชุดนี้ด้วยใจจริง มาตรา ๗๒ ท่านเขียนเอาไว้เลย หมวดที่ ๕ หลักการพื้นฐานการกำหนดนโยบายของรัฐ เขียนไว้เลยว่า บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เป็นแนวทางสำหรับตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ต้องพูดเรื่องนี้เพราะว่าเป็นแนวทาง อันนี้ที่สุด แล้วก็ไม่มีหมวดอื่นซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วนั้นได้เขียนว่าห้ามฟ้องร้องรัฐ นี่ก็ยกออกไปแล้ว

ผมต้องขอชมเชยด้วยใจจริง ความต้องการหลากหลายของมนุษย์นั้นที่แท้จริงก็เพื่อสนองความสุข การมีชีวิตมีความสุขยืนยาวต่อเนื่องถึงบรรพบุรุษ นั่นคือความต้องการที่หลากหลาย สะดุดหยุดลงตรงนั้น ความสุขทั้งหลายทั้งสิ้นทั้งปวงเหล่านั้นเขาก็มีความหวังตรงนโยบาย มีหลายท่านได้พูดถึงการไม่กล้าเขียนของคณะกรรมการชุดนี้ก็คือ มาตรา ๘๐ โดยเฉพาะคุณวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ ก็ได้พูดว่า ทำไม ทั้ง ๆ ที่คุณวิศิษฐ์เองก็รู้สึกจะเป็นกรรมการ

จริง ๆ แล้วปรัชญาในการแก้ปัญหาของคนในต่างประเทศ ผู้มีอำนาจอยู่ใกล้ปัญหาซึ่งแก้ปัญหาได้สำเร็จ สมาชิกคนจนมากกรุงเทพฯ ทำไม มาหาผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจเป็นรัฐมนตรีอยู่กระทรวง ไม่สามารถเอาปัญหาของเขามาแก้ปัญหา โดยทันทีที่ คนเป็นผู้ว่าราชการฯ เป็นนายอำเภออยู่ต่างจังหวัด เป็นคนนำปัญหามาให้รัฐมนตรีเท่านั้น จึงไม่ได้ เรียกว่า เป็นคนที่มีอำนาจอยู่ใกล้ปัญหา ปัญหาจึงไม่ได้สามารถแก้ไขให้จบสิ้นไปได้ ในประเทศแคนาดาก็มีรัฐมนตรีอยู่ทุกจังหวัด ในประเทศอินเดียก็มีรัฐมนตรีอยู่ทุกจังหวัด ในประเทศออสเตรเลีย เขาก็มีรัฐมนตรีอยู่ตามจังหวัด ท่านประธานที่เคารพ พอเราพูดถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ประชาชนอยากได้ แต่พวกเราไม่กล้า เป็นเพราะอะไร คำว่าผู้ว่าราชการจังหวัด นั้น หมายความว่า เป็นอุปสรรคในการร่างรัฐธรรมนูญ กลัวมหาดไทย กลัวการแบ่งอำนาจ กลัวให้โอกาสประชาชน ผู้ว่าราชการจังหวัด พึงให้คืนะครับ เป็นผู้ดูแลข้าราชการในจังหวัด แล้วงานบำบัดทุกข์ บำรุงสุขนั้นเป็นงานเสริม เกี่ยวกับราษฎรต้องการผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องการผู้ที่จะไปแก้ปัญหาให้กับราษฎร นี่ต่างหากคือความต้องการที่แท้จริง ในสหรัฐอเมริกา เขาทำอย่างไร เขาใช้ชื่อว่าผู้ว่าการรัฐ มีอำนาจเหนือรัฐมนตรี สั่งการได้เลยเด็ดขาด แล้วประเทศอื่น ๆ ที่เขาทำ อย่างประเทศอินเดียมีรัฐมนตรี ๔ - ๕ คนจังหวัดหนึ่ง เห็นไหมครับ เขาเคยปฏิวัติไหม ถึงแม้จะยากจนอยู่บ้าง แต่ในขณะนี้เป็นประเทศที่ ๒ ที่มีเศรษฐกิจได้ไต่เต้าขึ้นสูงสุดรองจากประเทศจีน เห็นไหมครับ ดังนั้นปรัชญาในการแก้ปัญหา นั้นถึงเวลาแล้วหรือยังจะเอาคนที่มีอำนาจไปอยู่ใกล้ปัญหาเพื่อแก้ปัญหา ถ้าถึงเวลานั้นแล้วช่วยกันคิดเถอะครับว่า การเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นเสียหายตรงไหน ซึ่งเป็นคนดูแลกิจการของราษฎร ถ้าเสียอนาคตมีแน่ครับ เราว่าการเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดในอนาคตมีแน่ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีแน่ แต่ถ้าเราเอามาใช้ได้ก่อนจะดีกว่าไหม อันนี้ไม่ได้ว่ากันอยู่ในชั้นกำลังคุยกันว่า จะเอาดีไม่เอาดี อย่างไรก็ตามผมก็อยากจะบอกว่า นี่แหละคือความต้องการที่แท้จริงของราษฎร สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ราษฎรยากจนก็อยู่ในหมวดคนนโยบาย นโยบายที่สำคัญคืออะไร การผูกขาดตัดตอนสิทธิ ในขณะนี้ประเทศเรา ถูกการผูกขาดตัดตอนโดยรัฐและเอกชน เป็นเหตุให้มีคนรวยเป็นแสนล้านอยู่ในประเทศนี้ แล้วคนหาเงินแสนบาทอยู่ในประเทศนี้ไม่ได้ก็มี คนหาเงิน ๑๒๐ บาทต่อวันเท่านั้นก็มี คนมีเงินแสนล้านในประเทศนี้ก็มี ความร่ำรวยกับความยากจนห่างกันเพราะอะไร ระบบการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ ท่านรัฐมนตรีชิงชัย

ออกทีไรทุกวัน เราร่างรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยนั้น ให้เรียกชื่อการบริหารทางธุรกิจ ทางเศรษฐกิจ ประชาธิปไตยแปลว่า เศรษฐกิจเสรีนิยม เสรีนิยมในขณะนี้มีไอครยาวสาวได้สาวเอา เราจะพอแล้ว หรือยังที่จะห้ามการผูกขาดตัดคอนโดยรัฐและเอกชน บุคนี้ เป็นบุคที่ประชาชน เตื่อครือนเพราะเศรษฐกิจ เราร่างรัฐธรรมนูญในขณะที่เศรษฐกิจกำลังแย่ แต่เราไม่กล้าพูดถึงระบบการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในรัฐธรรมนูญ แล้วเราจะ ทำอย่างไร ดังนั้นไม่มีหมวดใดเลยที่จะแทรกในสิ่งเหล่านี้ไว้ได้ ก็มีหมวดว่า ด้วยนโยบายนี้เองที่รัฐนี้เองที่จะทำได้ การผูกขาดตัดคอนโดยรัฐหรือเอกชนนั้น ควรจะให้อยู่คงอยู่ต่อไปไหม แล้วการผูกขาดโดยทุนนิยมผูกขาดนั้นควรจะทำ ใหม เราต้องมาคิดกัน ไม่ใช่เป็นความคิดของผมคนเดียว แต่เท่าที่ผมได้ สัมผัสกับเพื่อนมนุษย์เบอะแยะมากมายก่ายกอง ก็ได้วิเคราะห์แล้วว่าเราควร จะเขียนลงไปนโยบายนี้แหละ ซึ่งเป็นความหวังครั้งสุดท้ายของทุก ๆ คนที่ เป็นคนไม่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญในมาตราอื่น ก็อยากจะฝากไว้ว่านี่เรื่อง สำคัญหัวใจ แต่ก็มีหลายท่านก็เกรงใจไม่อยากจะเอา ๆ ก็ไม่เป็นไร อยาก จะให้จารึกไว้ว่านี่คือความสำคัญคือความต้องการของพี่น้องราษฎร อย่างที่ ผมบอกว่า อาจารย์แก้วสรรใจเย็น ๆ นะครับ ผมได้พูดไปแล้วว่าเราเขียน ไว้มาตราแค่นี้ หากประชาชนมีความต้องการให้รัฐดำเนินการเพื่อสนองความ ต้องการของประชาชนโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมก็ต้องได้ นี่ก็จะได้หมด ราษฎรทุกคนได้หมด แล้วเรามาร่างกฎหมายขอให้ทุกคนใจเย็นนะครับ ไม่เป็นไร ผมใจเย็นอยู่แล้ว ขอบคุนครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คงจะหมดแล้ว
ใช้ใหม่ครับ ทางกรรมาธิการขอชี้แจง เชิดดอกเตอร์สุจิต บุญบงการ

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม สุจิต บุญบงการ ขอชี้แจงในฐานะกรรมาธิการ ในประเด็นแรกที่ผมอยากจะขอ
ทำความเข้าใจกับเพื่อน สสร. ทุกท่านก็คือว่า ในหมวดนี้เป็นหมวดว่าด้วย
หลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งแตกต่างไปจากที่เคยได้กำหนด
ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนที่ให้อำนาจเป็นแต่เพียงแนวนโยบายแห่งรัฐ ทั้งนี้ก็เหมือน
อย่างที่ท่าน สสร. หลายท่านได้พูดไว้แล้วว่า ในหมวดนี้เป็นเรื่องของ
การกำหนดหลักการอันจะพึงมาใช้ให้เป็นแนวทางสำหรับรัฐบาล หรือว่ารัฐที่จะ
ออกกฎหมายและกับบัญญัติใช้ รวมทั้งออกเป็นนโยบายของรัฐบาล ไม่ใช่เป็น
ตัวนโยบาย จึงต้องมีการแยกให้ชัดเจนระหว่างสิ่งที่เรียกว่านโยบายกับสิ่งที่
เรียกว่าหลักการพื้นฐาน ตรงนี้เป็นหลักการพื้นฐาน ดังนั้นจึงไม่สามารถจะ
ระบุนโยบายต่าง ๆ ไว้ได้โดยครบถ้วน ทั้งนี้เพราะเนื่องจากว่านโยบายนั้น
เป็นเรื่องของรัฐบาลในการจะเข้ามาบริหารประเทศ แล้วเมื่อได้เข้ามา
บริหารแล้วจะใช้นโยบายอย่างไรนั้นก็คงต้องเป็นเรื่องของรัฐบาลชุดนั้น
ก็จะสามารถดำเนินนโยบายไปได้มากน้อยเพียงใดก็คงเป็นเรื่องของความ
สามารถของรัฐบาลชุดนั้น แต่การที่เราบัญญัติให้มีหลักการพื้นฐานและการ
กำหนดนโยบายของรัฐนั้นไว้เป็นการชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีหลักการบางอย่าง
ซึ่งไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามที่จะมาใช้อำนาจรัฐ จะมาเป็นรัฐบาล จะมาเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนฯ จะต้องคำนึงถึงในการกำหนดนโยบาย และก็ในการออก
กฎหมาย คือหมายความว่าต้องมีหลักการที่เป็นพื้นฐานชัดเจนบางประการ
ที่ควรจะต้องนำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า
นโยบายอื่น ๆ นั้นทำไม่ได้ แต่จะต้องมีหลักการพื้นฐานไว้ชัดเจน อันนี้ก็ออก
จะขอชี้แจงให้ตรงกัน ถ้าไม่อย่างนั้นแล้วในหมวดนี้จะมีมาตรามากมาย
ก่ายกอง เพราะว่ามันเป็นเรื่องของนโยบายจะมีจำนวนมากพอสมควร
ในประกาศที่ ๒ หลักการนี้ก็ได้อธิบายแยกไว้ชัดเจน มีทั้งเรื่อง
หลักการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง หลักการที่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจ
แล้วก็สังคม อันนี้ได้พยายามแยกแยะออกไปอย่างนั้น เพื่อให้ครอบคลุม
หลักการพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดนโยบายของรัฐ เพราะว่าการนโยบาย
ของรัฐนั้นก็น่าจะครอบคลุมทั้งในส่วนที่เป็นการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ
แล้วก็สังคมโดยทั่วหน้ากันก็จะเป็นในรูปนั้น อย่างไรก็ตามในประเด็นที่

เพื่อน สสร. ได้ระบุถึงนั้น มีประเด็นบางประเด็นที่ผมในฐานะกรรมาธิการ
อยากจะทำข้อชี้แจงก็คือว่า

ในประเด็นแรก ถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการที่จะให้ประชาชนมีความ
กินดีอยู่ดี อย่างที่ท่าน สสร. อนันต์ ได้พูดถึง อยากจะให้เกิดขึ้น ถงนี้
ถ้าพูดตามความจริงแล้ว ทางคณะกรรมการไม่ได้เพิกเฉย ก็ได้ใส่ไว้ใน
มาตรา ๘๒ และในมาตรา ๘๕ ในเรื่องของกรรมาธิการวิสามัญแล้ว
ในการกระจายรายได้ส่งเคราะห์คนชราผู้ยากไร้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง
ความต้องการจะให้บุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศชาติของเรานั้นได้มีความกินดี
อยู่ดี ได้เกิดขึ้น ได้กินดี อย่างที่ท่าน สสร. อาพันธ์ ต้องการ เป็นแต่เพียงว่า
คำพูดนั้นอาจจะผิดแผกแตกต่างกันออกไป แต่ในแง่ของเจตนารมณ์ ในความ
ต้องการนั้นก็ต้องการไว้ใกล้เคียงกัน ในขณะเดียวกันการที่จะระบุให้ชัดเจน
ไปกว่านั้น มันก็จะกลายเป็นเรื่องของนโยบายของแต่ละรัฐบาลไป

ในประเด็นต่อไป เรื่องที่มีการพูดถึง เรื่องของสหกรณ์ขาดหายไป
เรื่องของสภาเกษตรกรไม่มี และเรื่องของการที่ไม่ได้พูดถึงการผูกขาดตัดตอน
ทั้งโดยเอกชนและโดยของรัฐ อันนี้ผมอยากจะทำเรื่องเพื่อความเข้าใจว่า
ในส่วนของการป้องกันการผูกขาดตัดตอน ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ระบุ
ไว้แล้วในมาตรา ๘๖ คิดว่าได้ครอบคลุมพอสมควร ส่วนเรื่องของการสหกรณ์
และสภาเกษตรกรนั้นได้หายไป อันที่จริงแล้วไม่ได้หมายความว่าไม่เห็นความ
สำคัญ ในมาตรา ๘๖ ได้พยายามเขียนไว้อย่างกว้าง ๆ และให้ครอบคลุมใน
ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้พอสมควร ในข้อความที่ว่ารัฐต้องสนับสนุนระบบ
เศรษฐกิจแบบเสรี วางมาตรการให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม คัดกรอง
ผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาดตัดตอน -----

ตรงนี้จะรวมความถึงการสนับสนุนเอกชน และในขณะเดียวกันป้องกันการค้าผูกขาด และความเป็นธรรมก็มักจะหมายถึงความถึงการทะนุบำรุงสหกรณ์และการจัดตั้งสภาเกษตรกรแบบนั้นด้วย เรามีความรู้ลึกว่าเรื่องเกี่ยวกับสหกรณ์ก็ตีสภาเกษตรกรที่ตีน่าจะเป็น เรื่องของนโยบายที่รัฐบาลแต่ละชุดจะได้กำหนดค่าใช้จ่ายต่อไป แต่โดยหลักการแล้วเราต้องการจะทะนุบำรุงค้ารายไว้ซึ่งความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ได้มีการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง และก็รวมทั้งการรักษาประโยชน์ส่วนรวมด้วยในเวลาเดียวกัน ตรงนี้ก็คงจะเป็นเรื่องที่ยากจะขอชี้แจง

ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ก็เห็นด้วยกับท่าน สสร. ประวิทย์ ที่ได้พูดมา แต่เราได้พยายามให้ข้อความอันนี้ให้สื่อ แต่ถ้าไม่สื่อนั้นก็อาจจะสามารถไปดำเนินการในชั้นแปรญัตติได้ แล้วความรู้คู่คุณธรรมนั้น ในมาตรา ๘๑ นั้นเราคิดว่ากว้างขวางพอสมควร ซึ่งหมายความว่าทั้งในแง่ขององค์ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบ ๔ ประการ ที่เป็นเรื่องของความรู้ นั้นเราคิดว่านั้น เป็นการตีความที่ชัดเจนก็จริง แต่คำว่า ความรู้ ที่เราใช้ตรงนี้จะ เป็นความรู้ที่หมายความว่าอย่างนั้น ดังนั้นด้วยเหตุนี้เองคงจะไม่ใช่เป็นความรู้ในแง่ของความรู้เชิงเทคนิค ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นความรู้ทั้งหมดที่สามารถที่จะใช้ได้ นั่นคือความรู้ ไม่น่าจะมีอะไรที่ขัดแย้งกันตรงนั้น

เรื่องของวัฒนธรรม อันนี้ก็ตรวจสอบอยู่กับมาตราอื่น ๆ ด้วย ก็อยากจะขอเรียนในที่นี้ว่า แนวนโยบายแห่งรัฐนั้นจะต้องใช้ให้สอดคล้องและประกอบกันไปกับหมวดว่าด้วยสิทธิของบุคคล ซึ่งตรงนั้นจะเป็นการรับรองสิทธิ จะเป็นการกำหนดโดยพอสมควรว่ารัฐจะต้องคุ้มครองสิทธิอะไรบ้าง ส่วนหลักการพื้นฐานในเรื่องของนโยบายนั้นจะเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่จะเป็นแนวทางในการออกนโยบาย ดังนั้นหมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ กับหมวดว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายนั้นจะต้องพิจารณาควบคู่กันไป

ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๘๐ ว่าด้วยการกระจายอำนาจ กระผมอยากจะขอชี้แจงอย่างนี้ก็คือว่า เราคงต้องแยกกันระหว่างหลักการของการกระจายอำนาจ กับโครงสร้างของการบริหารส่วนท้องถิ่น ในหมวดนี้เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ เราจะกำหนดแต่เพียงแนวทางในการกระจายอำนาจ คือหมายความว่าแนวทางกระจายอำนาจนั้นจะให้ท้องถิ่นสามารถที่จะมีอำนาจในการดูแลตนเอง ในการบริหารกิจการของตนเอง

ได้อย่างไร ครึ่งนี้จะเป็นแนวนโยบายกำกับไว้ว่า ไม่ว่าใครจะเป็นรัฐบาล จะต้องดำเนินการพัฒนาจังหวัดให้มีการปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระดับที่สูงขึ้นไป ถ้าจังหวัดนั้นมีความพร้อม อันนี้จะเป็นแนวทางการกำหนดค่าให้มีการกระจายอำนาจ ส่วนหมวดว่าด้วยการกระจายอำนาจนั้นจะอยู่ใน เรื่องของหมวดของรัฐกับการกระจายอำนาจ ความสำคัญระหว่างรัฐกับการกระจายอำนาจครึ่งนี้จะมีภาระที่ชัดเจน มากขึ้นไปอีก

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับที่ท่าน สสร. หลายท่านตั้งข้อสังเกต ไว้ว่า ทำไมคณะกรรมการไม่กล้าพูดตรง ๆ ว่า จะให้เลือกผู้ว่าราชการ จังหวัดหรือไม่ กระผมอยากขอเรียนตรงนี้ว่า ในหมวดว่าด้วยหลักการ พื้นฐานว่าด้วยนโยบายแห่งรัฐนั้น คงจะไม่สามารถระบุถึงที่มาที่ไปของ ผู้บริหารท้องถิ่นไว้ได้ครึ่งนี้ คงจะได้ระบุแต่เพียงถึงแนวทางในการจะ กำหนดว่า ตรงไหนควรจะ มีการกระจายอำนาจ เมื่อไรควรจะ มีการกระจาย อำนาจ เป็นการกำหนดหลักการกว้าง ๆ ไว้เท่านั้น เราคงจะไม่สามารถ กำหนดถึงที่มาที่ไปของผู้บริหารท้องถิ่นได้ในหมวดนี้ ผมก็คงจะมีคำชี้แจง เพียงแค่นี้ และผมอยากขอให้ท่านกรรมาธิการ เอนกได้ชี้แจงเพิ่มในส่วนนี้ด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอเชิญ
กรรมาธิการ เอนก สิทธิประศาสน์ ชี้แจงเพิ่มเติม

นายเอนก สิทธิประศาสน์ (กรรมาธิการ) : กระผม เอนก สิทธิประศาสน์ เป็นกรรมาธิการร่างฯ ด้วยครับ ผมขออนุญาตเรียนเพิ่มเติม จากที่ท่านอาจารย์ในฐานะที่ท่านอยู่ในวงการศึกษาด้านนี้โดยตรงมา ส่วนผมนั้นมาในทางสายผู้ปฏิบัติ แต่บังเอิญเหลือเกินไม่ทราบว่าจะปลัดจับพลู มากลายเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายไปได้ ผมเป็นผู้ชำนาญการด้านปฏิบัติมากกว่า และอยู่ในสายงานมหาดไทยมาเกือบจะโดยตลอด จนกระทั่งมันปลายถึงได้แปรเปลี่ยน เป็นอย่างอื่นไป พอลงถึงการปกครองท้องถิ่น ผมอยากจะขออนุญาตเรียนชี้แจงจาก ประสบการณ์ทั้งหมด และจากการที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ว่าอย่างไร ๆ เสีย หลักเบื้องต้นในการปกครองท้องถิ่นนั้นยังต้องขึ้นอยู่กับรัฐ ท่านจะหาไม่ได้หรอกครับ การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นอิสระจากรัฐทำไม่ได้ แล้วการควบคุมจากรัฐลงไปนั้น ก็มีหลายขั้นตอนเหลือเกินครับ มีตั้งแต่การควบคุม ใช้จ่ายว่า ควบคุม เลียนะครับ และได้ลงไปเรื่อย ๆ ตามความจำเป็นและความหนักเบาของท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ ซึ่งจะได้กำหนดขึ้น และอย่างไรก็ตามเวลานี้จะไปตกลง สำหรับประเทศไทยบ้านเรา คงจะอยู่แถว ๆ การกำกับดูแลอย่างนี้เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามโปรดอย่าลืมนะครับว่า อำนาจรัฐนั้นยังคงอยู่ในกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดตั้งท้องถิ่นหรือในระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดินประการใดก็ตามยังคงต้องคำนึงถึง เรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา ผมอยาก จะเรียนว่าในประเทศที่เจริญแล้วบางประเทศขนาดที่สูงสุดในสหรัฐอเมริกา ท่านเชื่อไหมครับยังมีนายกเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งครับ หลายปีมาแล้วครับ เหตุเกิดหลายปีมาแล้ว มันเป็นเรื่องซึ่งผลิตปรมาณูแห่งแรก เพราะฉะนั้นเขาไม่เอา คนนอกเข้ามา เขาเอาคนในเป็นที่มาจากการแต่งตั้งก็ฟอร์มกันขึ้นมาข้างใน คงจะมี ตัวอย่างเดียว ที่นี้มาถึงประเทศไทยเราระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ตาม คำว่า จังหวัด ก็ตาม ทางนักวิชาการอาจจะตีความเป็นอีกอย่างหนึ่ง แต่สำหรับ ผู้ปฏิบัติการตลอดมานั้นคำว่า จังหวัด ใช้ทดแทนกันได้เลยด้วยความเคยชิน เพราะเหตุว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขณะนั้นไปเขียนว่าให้ชื่อว่า ทำหน้าที่ เสียเอง แต่ท่านโปรดอย่าลืมนะครับขณะนั้นกระทรวงมหาดไทยเองกำลังร่าง รัฐวิสาหกิจกฎหมายนั้นยังอยู่ในรัฐสภา ว่าจะต้องมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นใหม่ แล้วให้มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มันเกือบจะตลอดมาแล้วครั้งหนึ่งครับท่าน เกือบจะตลอดอยู่แล้วครั้งหนึ่ง แต่ ในขณะที่นั้นเองก็ไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นก็เกิดการปฏิวัติขึ้น เพราะฉะนั้นตอนนั้น จึงล้มเลิกไปโดยปริยายกฎหมายนั้นไม่ได้นำออกใช้ แต่อย่างไรก็ตามความที่ ทางฝ่ายกระทรวงมหาดไทยเองนั้น ขอโทษนะครับผมไม่ได้พูดแทนกระทรวงมหาดไทย

ผมพูดในนามของตัวเองเลยครับ เราจะเห็นได้ว่าคุณคิดความเห็นหรือ
 ความเจริญต่าง ๆ ในเขตเมืองกับในเขตชนบทกับในเขตชานเมืองไม่เหมือนกัน
 ส่วนใหญ่ท่านจะมาจากต่างจังหวัด ท่านก็คงจะเห็นพ้องกับผมว่าความจริง
 มัน เป็นเช่นนั้น และถ้าใครสามารถให้คำอธิบายชี้แจงได้ชัดเจนกว่าและจะ
 สามารถโน้มน้าวความรู้สึกชีวิตจิตใจเข้าไปได้ดีกว่า ตรงนั้นแหละครับที่จะทำให้
 บรรลุถึงบางอ้อได้ เพราะฉะนั้นกลับมาถึงเรื่องที่มีหลายท่านได้ให้ความสนใจ
 อย่างเช่นท่าน สสร. วิศิษฐ์ ผมก็นั่งฟังท่านมาโดยตลอด ท่านได้กล่าวถึงว่า
 การกระจายอำนาจให้ซึ่งตนเอง อันนี้เป็นหลักปกติต้องปฏิบัติอยู่แล้ว และอันนี้
 เป็นแนวที่ชัดเจนครับ ชัดเจนเพียงพอที่เดี๋ยวนี้อ่า ต่อไปนี้หากจะมีรูปแบบการปกครอง
 ท้องถิ่นรูปใดก็ตาม ซึ่งตอนนี้รู้สึกในรัฐธรรมนูญเราเขียนไว้เปิดพอสมควร จะมี
 หลายรูปแบบอย่างไรก็ยังพอชับชวยกันได้ในการเขียนกฎหมายลูก แต่ต้องอยู่
 ในกรอบอันนี้ ถัดไปนั้นที่ว่ายังข้องใจกันมาก นั่นคือการอาจจะพัฒนาจังหวัดให้มีความ
 พร้อมให้เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์
 ของประชาชนในจังหวัดนั้น อันนี้ที่เขียนขึ้นมาความจริงในระหว่างพิจารณากัน
 ก็มีข้อสงสัยกันมากมายแต่ถามกันโต้เถียงกัน ผลสุดท้ายสรุปออกมาเป็นอันนี้
 อันนี้ผมขอ เวียนว่า สำหรับผมขณะนี้ผมรับได้ เพราะเหตุว่าการพัฒนาจังหวัด
 มันก็ต่ออยู่ที่สภาพความเป็นอยู่ของเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมทั้งหลายทั้งปวง
 เป็นหลักสำคัญ -----

ถ้าหากเราจะเหมาขกทั้งหมด อย่างรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดอันปัจจุบัน ถ้าหากยกขึ้นมาเมื่อไรแล้ว ผลก็คือเขาจะทำงานในชนบท ส่วนเทศบาลนั้นจะทำงานในเขตเมือง สุขาภิบาลนั้นจะทำในเขตเมืองขนาดเล็กครับ ถ้าจะเรียกเป็นภาษาอังกฤษก็อาจจะเรียกว่า ขนาด ทาวน์ชิพ (Township) หรืออะไรทำนองนั้น เทศบาลก็อาจจะเรียกว่าเป็นใหญ่หน่อย มิวินิซิแพลิตี้ (Municipality) ถ้าใหญ่ ๆ มากเป็นซีตี (City) ไปเลยอย่างนั้นนะครับ ก็แล้วแต่จะเรียกกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาตามความเคยชินที่เราได้เคยรู้เคยเห็นและเคยปฏิบัติกันมา ที่นี้ความหมายใน ๓ บรรทัดสุดท้ายว่า อาจพัฒนาจังหวัดให้มีความพร้อมให้เป็นการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่นี้บางครั้งผมอ่านไปแล้วผมยังหลงเลย ผมยังคิดว่าคงจะเป็นแบบกรุงเทพมหานครกระมัง แต่คุณวัฒน์ก็ไม่เชิงนะครับ ยิ่งอ่านต่อไปในหมวดที่ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นแล้วจะเห็นว่ามีการปกครองท้องถิ่น ซึ่งที่เตรียมไว้มันมีทั้งขนาดใหญ่มาก แล้วก็ขนาดกลางและขนาดเล็กที่สุดแต่เรียกนะครับ อันนี้เป็นขนาดของเขาที่จะต้องเขียนกำหนดไว้ แล้วก็ไม่มีคำว่า เติมเขตพื้นที่ ท่านโปรดสังเกตนะครับ คำนี้เดิมมีครับ แต่ตอนหลังได้มีการตัดออก ในมาตราถัดไปในหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นนั้นจะเขียนว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นอาจมีเขตซ้อนกันได้ ทับกันได้ ซึ่งอันนี้ผมคิดว่าเป็นแนวความคิดซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาปัจจุบันนี้ได้อย่างมากเลยครับ ผมขออนุญาตยกตัวอย่าง ในประเทศญี่ปุ่นแม่น้ำถ้าขนาดใหญ่มาก เป็นของกรมชลฯ ขนาดรองลงมา เป็นของจังหวัด แน่นอนครับจังหวัด เขาไม่มีภูมิภาค เขามีแต่ท้องถิ่น เล็กกลงมาหน่อยเป็นของอำเภอ มีการปกครองท้องถิ่นระดับอำเภอ เล็กกลงไปอีก เป็นของตำบล เล็กกลงไปอีก เป็นของหมู่บ้าน และเล็กที่สุดตอนเอาน้ำเข้ามา ชาวบ้านต้องรับผิดชอบนะครับ เสียค่าน้ำด้วย ทุกคนดูแลกันเองเป็นระดับ ๆ ไป ไม่ใช่ใช้ใช้น้ำอย่างเดียวยุคครับ ต้องดูแลการใช้สอย ต้องดูแลล้าง ถัดสิ่งพึงต้องทำ ถ้าน้ำท่วมต้องทำ เขื่อน นั่นคือภารกิจและหน้าที่ที่รัฐมอบหมายให้ไป นครี่บ้าน ส่วนการดูแลอะไรต่าง ๆ นั้นจะเห็นได้ว่าจากหลักเบื้องต้นที่ผมได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐยังคงมีอำนาจเหนือท้องถิ่นอยู่ เพราะฉะนั้นรัฐมีหน้าที่คลี่คลายกระจายอำนาจออกไปให้แก่ท้องถิ่น แต่ต้องมีประการใดประการหนึ่งซึ่งจะต้องมีการควบคุมในขั้นสุดท้าย ในกฎหมายซึ่งจะเขียนไว้สั้นที่สุดและน้อยที่สุด ผมยกตัวอย่างนะครับ เช่น สมมุติว่าเกิดมีการทุจริตกันทั้งมวลเลย ขณะนี้เราเขียนไว้ว่าให้ประชาชนโหวตเอาออกได้ แต่รัฐนั้นประการใดประการหนึ่งต้องมีอำนาจเหนือสิ่งเหล่านั้น เพราะ

เป็นไปได้ที่ผู้บริหารหรือสภาสมาคมกัน แล้วกระทำผิด ขอบทษณะครีမ် ในสหรัฐอเมริกหลายรัฐซึ่งใช้อำนาจเด็ดขาดยุบทิ้งกันไปเลย แต่ส่วนมากขออนุญาตนะครีမ်ว่าเป็นท้องถิ่นขนาดเล็ก ซึ่งยังมีอยู่ในโลกนี้ครีမ် เพราะฉะนั้นอันนั้นผมพูดเพื่อที่จะทำให้ความเข้าใจระหว่างคำว่า ภูมิภาคกับท้องถิ่นเคลียร์ออกไป ที่นี้คำว่าภูมิภาค คนหลายคนถามว่าทำไมไม่เคลียร์ออกไปให้หมด ทำไมจึงต้องยังมีผู้ว่าอยู่ เพราะประชาชนเรียกร้อง ผมไม่ทราบว่าทางคณะของเราได้ไปให้คำอธิบายไปชี้แจงเพียงพอหรือไม่ ลักษณะของการตั้งคำถามเป็นอย่างนี้ ผมไม่ได้ไปโต้กระแสนะครีမ်ซึ่งมากกว่าจากเสียงที่ออกมาเป็นตัวเลขมากกว่าจริง ๆ ครีမ် แต่ถ้าหากอธิบายให้ชัดเจนแล้วก็จะเห็นได้ว่า อย่างไรก็ตามเสียความคาดคะเนของผมนี้ อย่างน้อยใน ๑๐ ปี ๒๐ ปี ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนของส่วนกลาง ยังคงจะต้องทำงานต่อไปอีก นายอำเภอซึ่งเป็นผู้บริหารรองลงมาจากผู้ว่าราชการจังหวัด ยังคงต้องมีต่อไป แต่นายอำเภอก็ลดบทบาทลงตามกระแสคลื่นความรู้สึกของประชาชนเคยเป็นประธานสภาภิบาลลดลงไปแล้วครีမ် เดียวนี้ไม่มีเหลือแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดกำลังจะลดอำนาจของตัวเองลงไป แล้วประกอบกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหลายนั้นก็มีย่านอำนาจมากขึ้น เพราะฉะนั้นความรับผิดชอบต่าง ๆ สูงขึ้น ผมว่าท่านอย่าวิตกดีกว่าครีမ်ว่า เหตุใดร่างจึงออกมาเป็นอย่างนี้ แล้วเหตุใดจึงไม่มีการเขียนว่า ให้เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงจากประชาชน เพราะถ้าเลือกแล้วผมขออภัยคุณของท่าน สสร. ท่านใดท่านหนึ่งซึ่งอยู่ในที่นี้ กระผมต้องขออภัยจำท่านไม่ได้ -----

ท่านบอกถ้าอย่างนั้นอธิบดีต่าง ๆ ต้องเลือกตั้งด้วย ท่านโปรดอย่าลืมมหาวิทยาลัย
หลายแห่งเลือกตั้งโดยตรง ตอนนั้นแนวโน้มจะไปทางด้านเลือกตั้งอธิการบดี
กันแล้วขณะนั้นถึงกลับหมด ในสหรัฐอเมริกาเองก็ถึงกลับหมดแล้วไม่ได้มาจากเลือกตั้ง
โดยบอร์ด (Board) หรือเป็นบอดี้ (Body) ของนักศึกษาต่อไปอีกแล้ว ผมขออนุญาต
ใช้เวลานี้แจ้งตามประสบการณ์ของผมและตามความคาดหมายของผมแต่เพียงเท่านี้
ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่านกรรมาธิการ
บวรศักดิ์ข้อชี้แจงอีกเล็กน้อย ขอเชิญครับ

ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ในฐานะกรรมาธิการ ขอประทานอนุญาตท่านประธาน
กราบเรียนชี้แจง ๓ ประเด็น

ประเด็นที่ ๑ ที่ท่านสมาชิกหลายท่านตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักการ
พื้นฐานในการกำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งท่านกรรมาธิการสุดิต ท่านกรรมาธิการ
เอนก และท่าน สสร. แก้วสรวร ได้ชี้แจงไปแล้ว ขอกราบเรียนข้อสังเกตสั้น ๆ
เพื่อชี้แจงว่า ในรัฐธรรมนูญของประเทศหลาย ๆ ประเทศและเป็นประเทศ
ส่วนใหญ่ด้วยไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐเอาไว้เลย มีน้อย
ประเทศมากที่สุดที่กำหนด เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐเอาไว้ ต้นแบบคือรัฐธรรมนูญอินเดีย
ประเทศไทยเองเมื่อร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาว่างรัฐธรรมนูญในปี ๒๕๕๒ นั้นก็ไป
เอาต้นแบบมาจากอินเดีย แนวความคิดในเวลานั้นก็คือ การกำหนดหลักการพื้นฐาน
ที่ทุกรัฐบาลจะต้องยึดถือและปฏิบัติ จะเปลี่ยนแปลงมิได้ ถือว่าเป็นคุณค่าเป็นหลักการ
ที่รัฐธรรมนูญและคนทั้งสังคมต้องให้กระทำตลอดเวลา จึงเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ
ซึ่งหมายความว่าต่อไปจะแก้ไขได้ยากที่สุดและจะอยู่กับรัฐนั้นตลอดไป ในอินเดีย
ซึ่งเป็นต้นแบบเองมีความยาวแค่ ๑๕ มาตรา ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ มีความยาว
แค่ ๑๕ มาตรา แต่เนื่องจากชื่อหมวดว่า แนวนโยบายแห่งรัฐ อาจจะทำให้ผู้ร่าง
รัฐธรรมนูญในภายหลังไขว้เขว สับสนกับคำว่า แนวนโยบายที่รัฐบาลควรจะทำ
ไม่ใช่เรื่องที่ถือปฏิบัติตลอดไป แต่เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรจะทำ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ
ฉบับหลัง ๆ จนถึงฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่ก็ยาวขึ้นทุกขณะ ท่านประธานครับ บทบัญญัติ
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้นมีความยาวถึง ๓๕ มาตรา และใน ๓๕ มาตรานั้นพูดไว้
ในเรื่องหลาย เรื่องซึ่งเป็นเรื่องนโยบายของรัฐบาล หรือเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรทำ
เช่น บอกว่ารัฐพึงส่งเสริมการกีฬา ก่อรท่องเที่ยวและการันทนาการ อีกมาตรา
หนึ่งบอกว่า รัฐพึงส่งเสริมการศึกษาด้านการเกษตร เป็นต้น

๑๑๒

สร ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

สะแกกรัง ๕๘/๒

หรือช่วยเหลือราชการ หรือปฏิบัติหน้าที่ตามมรรยาทหรือเนื่องจากสาธารณภัย
เมื่อเกิดอย่างนี้ขึ้นรัฐธรรมนูญฉบับหลัง ๆ และฉบับปัจจุบันจึงยาวขึ้น ๆ และ
ยาวขึ้น คำถามคือว่าถ้าอย่างนั้นรัฐบาลมีไว้เพื่ออะไร แนวนโยบายรัฐบาล
จะต้องตามแนวนโยบายแห่งรัฐไปตลอดหรือเปล่า-----

- ๕๙/๑

และถ้าสังคมเปลี่ยนไปความจำเป็นที่จะมีเรื่องนั้นเอาไว้หมดไป แต่รัฐธรรมนูญยังคงเป็นเอกสารที่เป็นกฎหมายสูงสุด ยิ่งบังคับให้ต้องทำอะไร อย่างไร เพราะฉะนั้นคณะกรรมการจึงกำหนดชื่อหมวดใหม่ ชื่อหมวดใหม่นั้น ตรงกับสิ่งที่ควรจะเป็น คือเป็นหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อการตรากฎหมาย และเพื่อการแถลงนโยบายของรัฐบาล ทุกรัฐบาลต้องปฏิบัติ จะปฏิบัติผิดแผกแตกต่างไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้อยคำที่บอกว่า รัฐพึงต้องทำนั้น รัฐพึงทำนั้น จึงถูกเปลี่ยนเป็นว่ารัฐต้อง พุด่างๆ ก็คือว่าหลักการพื้นฐานต่อไปนี้ จะบังคับบนระดับ แต่เมื่อหลักการพื้นฐานที่ว่านี้จะบังคับให้ต้องทำตลอดไป คำถามก็คือว่าหลักการพื้นฐานนั้นต้องไม่ใช่ในนโยบายของรัฐบาล ต้องเป็นหลักการพื้นฐานของสังคม เพราะรัฐธรรมนูญเป็นเอกสารที่แก้ไขยาก ด้วยเหตุนี้หมวดที่ว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐจึงสั้นและกะทัดรัด แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือ ประการแรก บังคับให้รัฐต้องกระทำ ประการที่ ๒ มีกลไกให้รัฐต้องทำ คือบังคับให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายของรัฐบาลว่า เรื่องสั้น ๆ ซึ่งมีอยู่ในบรรดา ๑๕ มาตราที่ท่านทำอะไรมั่ง และต้องบังคับให้รายงานทุกปีด้วยว่า ในแต่ละปีท่านทำอะไรไปแล้ว มีอุปสรรคอะไร และท่านจะทำอะไรต่อไป ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วมาทุกฉบับ ๑๕ ฉบับ ไม่มีเรื่องนี้ ยิ่งกว่านั้นครับ ท่านประธานที่เคารพครับ สภาพบังคับที่สำคัญที่สุดอยู่ในเรื่องของ การให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเสนอกฎหมายเข้าชื่อกัน ๕๐,๐๐๐ คนละครับ เสนอกฎหมายให้รัฐสภาพิจารณา ถ้ารัฐบาลหรือรัฐสภาไม่เสนอกฎหมายที่กำหนดไว้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพก็ดี หรือเรื่องหลักการพื้นฐานก็ดี หรือว่าเสนอกฎหมายแล้วรัฐสภาพิจารณาไม่ไปตามความประสงค์ของประชาชนก็ดี เพราะฉะนั้น หลักการพื้นฐานตรงนี้จึงเป็นหลักการพื้นฐานจริง ๆ รัฐต้องทำและมีสภาพบังคับให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบาย และประชาชนสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ ข้อสังเกตข้อ ๒ ท่านสมาชิก ท่านแคว้ว ท่านถามเรื่องชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันท่านบอกว่ารัฐธรรมนูญก็เขียนมาทุกฉบับ จะทำอย่างไร กฎหมายและการกระทำ ซึ่งยังไม่เท่าเทียมกันนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีอะไรใหม่ ๆ ให้ใหม่ กราบเรียนว่าจริงอยู่ครับ มาตรา ๒๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บอกว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ว่าสิ่งที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่มีอยู่ก่อน ๆ ก็คือได้ให้เครื่องมือ ได้ให้อาวุชนแก่สตรี ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ไม่มีอย่างน้อยที่สุด ๓ ประการ ประการที่หนึ่ง ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เองบัญญัติไว้ชัดแจ้งใน

มาตรา ๒๖ บอกว่า สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความเคารพ ความคุ้มครอง ผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์การอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและตีความกฎหมายทั้งปวง มาตรานี้หมายความว่าอย่างไร หมายความว่าตั้งแต่นี้ไปรัฐสภาจะออกกฎหมาย จะออกให้หญิงมีสิทธิน้อยกว่าชาย ไม่ได้ ฝ่ายบริหารจะไปใช้กฎหมายให้หญิงมีสิทธิน้อยกว่าชายไม่ได้ ศาลจะไปตีความกฎหมายให้หญิงมีสิทธิน้อยกว่าชายก็ไม่ได้อีก นอกจากนั้นเครื่องมือที่ชัดแจ้ง ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งไม่มีในรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ อยู่ในมาตรา ๒๗ ครับ ซึ่งบอกว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดความเป็นมนุษย์ สิทธิ หรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้

ท่านประธานครับ ต่อแต่นี้ไปถ้าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาหรือจากประชามติแล้วก็แล้วแต่ ถ้ารัฐสภาตรากฎหมายที่ไม่ให้สิทธิหญิงเท่าเทียมชาย หญิงมีสิทธิที่จะนำคดีไปสู่ศาลรัฐธรรมนูญได้ ถ้าฝ่ายปกครองคือรัฐบาลข้าราชการ รัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อหญิงโดยไม่เท่าเทียมกับชาย หญิงสามารถนำคดีไปสู่ศาลปกครองได้ สำหรับกฎหมายที่ออกมาแล้วเป็นจำนวนมากมาฆมหาศาสตร์ซึ่งอาจจะให้สิทธิหญิงไม่เท่าเทียมกับชายนั้น หญิงไปร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทำหน้าที่ยกทบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวขึ้นคำเนนคดีในศาลที่เขตอำนาจได้ นั้นเป็นประการแรก

ประการที่ ๒ สิ่งที่มาไกลกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ก็คือ ถ้ารัฐบาลไม่เสนอกฎหมายให้ชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน หญิงในฐานะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้ตรากฎหมายเช่นนั้นได้ตามมาตรา ๑๗๒

ประการสุดท้าย ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๐ ว่า คณะกรรมการที่พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรีและเด็ก จะต้องมีส่วนขององค์การพัฒนาเอกชนทางด้านสตรีและเด็กไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ท่านประธานครับ อวูขทั้งทางกฎหมาย ทางศาล ทางการเมืองได้รับการติดตั้งให้กับสตรีทั่วประเทศแล้ว เครื่องมือทั้งหลายที่จะทำให้บัญญัติดังกล่าวเป็นไปได้จริงได้ถูกสร้างขั้นแล้วในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คำพูดที่ว่าชายมีสิทธิเท่าเทียมกับหญิง หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชาย จะไม่ใช่วาทกรรมลอย ๆ ที่เขียนไว้เพื่อเอาใจใครอีกต่อไป

ประการสุดท้ายที่อยากเป็นข้อสังเกตบังเอิญมันผ่านมาแล้วแต่กรรมการที่ยังไม่ได้ตอบ ขออนุญาตประธานกราบเรียนย้อนไปเรื่องหน้าที่ไปเลือกตั้ง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ ท่านประธาน ความจริงเรื่องหน้าที่ไปเลือกตั้งไม่ใช่เรื่องใหม่เลย ท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญท่านหนึ่ง ขอประธานอนุญาตที่ต้องเอ่ยนามท่านท่านสวัสดิ์ คำประกอบ ซึ่งเป็นผู้อาวุโสที่พวกเราเคารพนับถือ ท่านเองก็เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๕ ในมาตรา ๕๐ เขียนไว้แบบนี้ บุคคลมีหน้าที่ที่จะใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยสุจริต และความจริงแล้วนอกจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๕ บัญญัติไว้แล้ว ถ้าหากว่าท่านสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจะกรุณาดูผลการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องนี้จะได้ชัดว่า สิ่งที่คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์สรุปมานั้น ประชาชนกว่าร้อยละ ๙๐ เห็นด้วยกับการให้ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่

เพราะฉะนั้นที่มีการกล่าวว่าคุณสมบัติการไม่ได้นำผลการรับฟังมา โดยท่านสมาชิกบางคนใช้คำว่า กล่าวหา นั่นคือรับ จริง ๆ แล้วไม่มีการนำมาใช้ครับ นอกจากนั้น เรื่องหน้าที่ไปเลือกตั้งนี้ยังอธิบายได้ทางทฤษฎีด้วยครับ ท่านประธานครับ ในทางทฤษฎีนั้นต้องถือว่าประชาชนก็เป็นองค์กรหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อเป็นองค์กรหนึ่งและเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดด้วยก็มีการกิจที่จะต้องทำ นั่นก็คือภารกิจในการมีส่วนร่วมในการชี้ขาดชะตาของบ้านเมืองโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการไปออกเสียงเป็นประชามติ หลายประเทศที่เป็นประชาธิปไตยก็ใช้หลักการนี้ ผมคงไม่ต้องกราบเรียนอ้างอิงนครับไม่ว่าจะเป็นเบลเยียม ไม่ว่าจะเป็นประเทศในลาตินอเมริกาทั้งหมด แม้กระทั่งในประเทศออสเตรเลียก็ใช้หลักการที่ว่านี้ ท่านประธานครับ การให้หน้าที่ไปเลือกตั้งนั้นมันไม่ได้หนักหนาสาหัสอะไรเลย เมื่อเราเทียบกับสิ่งที่ เป็นเสรีภาพอื่น ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ รัฐธรรมนูญทุกฉบับรับรองเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยของคนไทยทุกคน แต่ก็มีกฎหมายการทะเบียนราษฎรบอกว่า ถ้าย้ายออกจากบ้านภายใน ๑๕ วัน ไม่ได้ไปแจ้งย้ายออกก็ต้องถูกโทษปรับ ท่านประธานครับ ขนาดเรื่องเล็กน้อย เรื่องการย้ายออกจากบ้านนี้ยังมีโทษปรับได้เลย ทั้ง ๆ ที่เป็นเสรีภาพในการเดินทาง แล้วเรื่องการปกครองประเทศ เรื่องการขึ้นชื่อตายของบ้านเมือง ทำไมจึงจะเป็นหน้าที่ไม่ได้ ที่สำคัญที่สุดครับ คณะกรรมาธิการตระหนักดีว่าพี่น้องประชาชนที่อยู่ในจังหวัดทั้งหลายไม่ได้มีการคมนาคมสะดวกทั่วถึงกันหรือครับ เพราะฉะนั้น มาตรา ๖๘ ที่กำหนดให้การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้จึงมีข้อยกเว้น เยอะแยะเลย ครับ

ข้อที่ ๑ ก็คือให้มีการแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่ไปเลือกตั้งได้ ก่อนการเลือกตั้ง

ข้อที่ ๒ ก็คือว่ากำหนดไว้เลยว่ารัฐต้องอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง อาจจะต้องจัดรถจัดราให้

นอกจากนั้นครับบทบัญญัติที่ว่าด้วยการให้สิทธิคนซึ่งอยู่นอกจังหวัด อันตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ก็เป็นมาตรการที่ ๓ ที่กำหนดขึ้นมารองรับท่านทั้งหลายซึ่งอาจจะไม่อยู่ในเขตเลือกตั้งในวันนั้น และท้ายที่สุด คณะกรรมาธิการได้ถกเถียงกันมากมายว่าควรจะมีโทษหรือไม่ และข้อยกติกาคือว่าการไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่ไปแจ้งเหตุก่อนวันเลือกตั้งนั้นจะไม่มีโทษ โทษจำคุกไม่ต้องพูดถึงเลยไม่มี โทษปรับก็มีไม่ได้ แต่ท่านที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

ซึ่งกรมขออนุญาตอ้างท่าน คือ ท่านประมาธ อติเรกสาร ท่านบอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็ต้องกำหนดให้มีการเสียสิทธิบางอย่างบ้างเป็นธรรมดา แต่สิ่งเหล่านี้ถ้ามานำมาเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญได้ไหม หลายท่านก็บอกว่ารัฐธรรมนูญยาวนานครับ แต่บางท่านก็บอกว่า แล้วทำไมไม่เขียนไว้ คณะกรรมาธิการก็บอกว่า เรื่องนี้ก็ต้องให้รัฐสภาซึ่งมีอำนาจจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนกำหนด เพราะถ้าเอารายละเอียดมากำหนดในนี้ต้องกำหนดไว้ยาวครับ ต้องขอประทานกรวบเรียนว่า ทั้ง ๓ ประเด็นที่กราบเรียนชี้แจงนั้นะครับ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งหลักการ ทั้งทางปฏิบัติโดยถี่ถ้วนแล้วครับ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านยุพา
จะพูดในหมวด ๕ หรือเปล่าครับ หรือว่าจะพูดต่อ เพราะจะได้ขึ้นหมวด ๖
ของพูดหมวด ๕ เรีกุครับ แล้วต่อไปคุณบัวพรม เดี่ยวให้ท่านยุพาพูดก่อน

นางยุพา อุดมศักดิ์ : ดิฉัน ยุพา อุดมศักดิ์ สสร. จังหวัดพิจิตร
อยากจะทำเรื่องร้องเรียน เนื่องจากมาตรา ๘๘ ของหมวด ๕ นั้นเกี่ยวข้องกับ
มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ ของหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล กล่าวคือ มาตรา ๘๘ เขียนไว้ดังนี้

รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม ส่งเคราะห์
คนชรา ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ คำถาม
ก็คือว่า ในมาตรา ๘๘ นั้นได้พูดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเอาไว้ดังนี้
มาตรา ๘๘ เด็กและเยาวชนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ
โดยรัฐจากการปฏิบัติไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษา
ตามควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แต่ในมาตรา ๘๘ นั้นดูเหมือนจะตกคำว่า เด็กและเยาวชน ไป
ทั้งนี้ด้วยความตั้งใจหรือเกิดจากการผิดพลาดทางเทคนิค เพราะว่าเราได้
กล่าวถึงคนชราที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๖ ไว้ด้วย แต่เด็กและเยาวชนหายไป
ท่านกรรมาธิการช่วยตอบด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านบัวพรมครับ
นายบัวพรม ชีร์กัลยาณพันธ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระทบ
บัวพรม ชีร์กัลยาณพันธ์ จากจังหวัดชัยภูมิ อยากจะขอเรียนถามท่านกรรมาธิการ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวด ๖ นี้ คือว่าในรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ๆ มาก็ได้
กำหนดเอาไว้แต่ว่าฉบับนี้นั้นไม่มี และเรื่องนี้นั้นอย่างที่ท่านกรรมาธิการทุกท่าน
ที่มานี้แจ้งว่า ไม่สามารถที่จะบรรจุเรื่องต่าง ๆ ไว้ได้ครบถ้วนหรือมากมาย
แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ผมเห็นว่ามีผลสำคัญมาก การบริหารราชการแผ่นดิน
ถ้าขาด เรื่องนี้เสียแล้วไม่มีทางจะสำเร็จได้ นั่นก็คือเกี่ยวกับระบบราชการ
เราจะเรียกว่าการบริหารราชการ การจัดการระบบราชการหรือการ
พัฒนาระบบราชการก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วนั้นได้บรรจุไว้ในมาตรา ๖๓
แต่ในฉบับนี้นั้นไม่มีเลย ผมเชื่อเหลือเกิน ไม่ว่าจะป็นรัฐมนตรี นักการเมือง
หรือใครก็ตามที่เดินเข้าไปในกระทรวงนั้นไม่มีก็คนนอกครับ ผู้ที่จะเป็น
Legislative Institutional Repository of Thailand
ไม่เป็นมือให้กับฝ่ายบริหารทางการเมืองได้ก็คือข้าราชการประจำ เพราะฉะนั้น

ไม่ได้ระบุไว้หรือไม่ได้กำหนดไว้เลยเกี่ยวกับเรื่องระบบราชการ ซึ่งขณะนี้
ก็เป็นที่อยู่แล้ววาระบบราชการ จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน
มีเปอร์เซ็นต์ที่สูงมากที่ยังไม่พอใจการให้บริการของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง
หรือไม่ว่าจะเป็นส่วนภูมิภาค เพราะฉะนั้นอันนี้ผมจึงเห็นว่าเป็นความสำคัญมาก
และระบบราชการของไทยเราก็รู้กันอยู่ว่าศูนย์รวมมันอยู่ที่ส่วนกลาง เรา
พยายามที่จะกระจายไป แม้ว่ากระจายไปยังส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น
อย่างไรก็ตาม แต่ว่ามันมีอุปสรรคอยู่มาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าอำนาจในการ
สั่งการก็ดี ในการอนุมัติก็ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน เรื่องบุคคล มันจะอยู่ที่
ส่วนกลาง-----

การแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น จะไม่ทันต่อเหตุการณ์และไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อก่อนนี้ เราจะได้ยินว่าระบบราชการเรียกว่า เข้าขาม เย็นขาม เดียวนี้ครับ ผมไปพบประชาชนที่นครราชสีมาผมไป เดียวนี้ เข้าครึ่งขาม เย็นครึ่งขาม อันนี้ นายอบายแห่งรัฐนั้น ถ้าจะ เขียนให้สวยหรืออย่างไรก็ตามตั้งแต่มาตรา ๗๖ ถึง ๘๗ นั้นไม่มีทางที่จะทำได้ถ้าขาดข้อนี้ เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะเรียนถาม ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทำเนียบ ที่สมัยชาคนจนที่เพิ่งเลิกล้มไปนี้ ถ้าไม่ แก้ไขปัญหาระบบราชการ การบริหารราชการ ทำอย่างไรก็ต้องมีประชาชน เข้ามาทำเนียบอีก อันนี้อยากจะเห็นว่าควรจะได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามอย่างที่ท่านกรรมาธิการท่านสุดท้ายท่านพูดว่า ๑. รัฐบาลจะต้องกระทำ ๒. กระทำไปแล้วจะต้องมีกลไกในการที่จะรองรับในการ กระทำนั้น กระทำไปแล้วจะต้องรายงานว่ามีอุปสรรคอะไรบ้าง อันนี้แน่นอน แม้แต่ครูล้างหนี้สินครูขณะนี้อย่างนี้เป็นต้น เรียกว่าเป็นอุปสรรคในเรื่องนี้มาก แต่ผมไม่ทราบว่าหลงหลงตาท่านกรรมาธิการไปได้อย่างไร เพราะฉะนั้น ผมก็จึงอยากจะขอฝากไว้เพื่อสงวนเวลาของสภาฯนี้ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านอาจารย์
ธรรมนุกูญ ครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนุกูญ ลัดพลี : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม ศาสตราจารย์ธรรมนุกูญ ลัดพลี จากธรรมศาสตร์ ในเรื่องของสิทธิ
แนวนโยบายแห่งรัฐและหน้าที่ของบุคคล ผมอยากจะกราบเรียนเป็นข้อสังเกต
อย่างนี้ คือกระผมก็สุดแต่ที่ประชุม แต่ว่ามีข้อเท็จจริงอยู่บางประการ
คือเดิมเราใช้คำว่า สิทธิเลือกตั้ง และเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ เราได้
แก้ไขไป อย่างเช่น ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เราก็ยังจะใช้ แล้วตอนหลัง
ก็ได้ตัดเหลือแต่ความเป็นมนุษย์ ที่นี้ความเป็นมนุษย์ สิทธิเลือกตั้งเป็น
ประชาชนพลเมืองของประเทศใด เขาก็ย่อมมีสิทธิในนั้น แต่ที่ตอนนี้กลับมา
กำหนดให้เป็นหน้าที่ ซึ่งที่แรกผมก็ยังหนักใจอยู่ เพราะบอกมีหน้าที่ที่ต้องไป
เลือกตั้ง และถ้าไม่ไปโดนปรับ ผมก็ยังได้ทิ้งไปว่า ถ้าปรับไปอีกสิบชาติ
ยังจับคนที่ไม่ไปแล้วโดนปรับยังไม่หมดเลย เพราะคนที่มิสิทธิเดี๋ยวนี้
๓๐ กว่าล้านคน ถ้าไม่ไปเสีย ๑๐ ล้านคน ก็ตามกันไม่สู้ก็ไป แล้วตำรวจนี้
อาจจะใช้การเลือกปฏิบัติได้ คือถ้าชอบใจก็ไม่จับคนที่รู้จักกัน ก็ไม่ไปใช้สิทธิ
ถ้าไม่ชอบใจใครก็วิ่งไล่ตามจับเขามาปรับ มันก็จะโกลาหล เลือกตั้งอีก

หลายหนก็จะทวีคูณจำนวนนี้ไป กิตติที่ท่านกรรมาธิการก็ได้แก้ไขไว้ ไม่ปรับ แต่มี แซงก์ชัน (Sanction) อย่างอื่น แต่นี้ก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งไป บอกหน้าที่ไปเลือกตั้ง ผมก็บอกนั้นก็ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญเรา รับรองสิทธิ เขาไว้ สิทธิพื้นฐาน มีสิทธิเสรีภาพทุกอย่าง และสิทธิในทางการเมือง เมืองทุกคนเขาหวงกันมาก เขาระวังไม่ให้ไปเบียดเบียนหรือไปรบกวน หรือว่าไป ภาษาอังกฤษ ประทวนโทษนะครับ ขออนุญาต คือ อินเทอร์เฟีย (Interfere) เลยสิทธิของเขา หนักยิ่งกว่าสิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งอันนั้นยังพอสละได้ แต่สิทธิในทางการเมืองนี่ถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องให้เกียรติต้องให้ความเคารพนับถือ ไม่จำเป็นจริง ๆ แล้ว ไม่ควรไป ตัดสิทธิของเขา เพราะฉะนั้นในอันนี้คณะกรรมาธิการก็ได้แก้ไขให้ว่า มีหน้าที่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันนี้ก็ดี แต่ที่นี้ผมก็ยังไม่ค่อยพอใจนิดหนึ่ง คือว่าในเมื่อ เขาเป็นคนมีสิทธิ อย่างมากเราเคยว่าคนที่ไม่ไป และอันนี้ผมอยากจะ ตั้งข้อสังเกตตาสีตาสา โดยมากก็มักจะต้องไป โดยความจำเป็นทางวิชาชีพ คืออาจจะได้เงินได้ทองบ้าง แล้วก็อาจจะพออยากจะมีความเด่นขึ้นมาบ้าง แต่ว่าคนที่ไม่ไปใช้สิทธิส่วนใหญ่ ผมกราบเรียนตรง ๆ ส่วนใหญ่ที่ประชาชนทั้งนั้น พวกที่มีวิชา พวกคนเมืองหลวง พวกคนมีสตางค์ นักธุรกิจ โดยมาก ไม่ค่อยอยากไป และถ้าเราอ้างอิงอย่างนี้ว่า ถ้าไม่ไปจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่อาจ ไปเลือกตั้งอันสมควร พวกนี้จะมีเหตุมากยิ่งขึ้นกว่าตาสีตาสาร้อยเท่า เป็นนายธนาคารบ้าง เป็นนายพลเอกบ้าง เป็นอธิบดีบ้าง เป็นพ่อค้าใหญ่บ้าง มีลูกมากบ้าง อะไรต่าง ๆ พวกนี้เขอะแยะ เหตุผลที่จะอ้าง มันก็จะเกิด เลือกปฏิบัติได้ และโดยเฉพาะถ้าเราเขียนไปของอย่างนี้บอกว่า เหตุที่ไม่ไป ก็จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ -----

ผมว่าพวกผู้แทนฯ ปานนี้เขาคงไปบนบานศาลกล่าวแล้วว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้อ่าจะได้มืออะไรเพิ่มมาอีกเลย เพราะว่ามีแค่กฎหมายบัญญัติ บัญญัติให้เขาไปเขียนใหม่ทั้งนั้นแล้วก็ ๑๒๐ วัน แทนที่จะเป็น ๒๕๐ วัน ก็จะเป็นภาวะกับเขา เพราะฉะนั้นเรื่องนี้

ผมกลัวว่าเหตุที่มาอาจจะได้มาลวก ๆ เพราะถ้าจะให้เขียนกฎหมายมารองรับจะให้แข็งแรง เอียนนั้นก็ไม่ได้ และถ้ายิ่งแจ่มมากเท่าไรผู้ที่ควบคุมปฏิบัติงานอย่างนี้เขาก็ยิ่งได้ประโยชน์ จะเห็นได้อย่างเพิ่มค่าปรับคนที่ผิดจรรยาบรรณ คนรายคนแรกก็คือตำรวจหัวบึงปอง คนทำผิดก็ไม่ค่อยจะเข็ดหลาบมีเงินเสียก็เสียไปก่อน พวกเราที่ निकออกกฎหมายก็ออกไปให้เขา เข้าทำนองว่าตะหนุเข้าปากสุนัขอะไรต่าง ๆ พวกนี้ไป เพราะฉะนั้นอันนี้ผมก็เกรงว่าในเรื่องหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ฟังดูแล้วมันสวิงสวาย คือสิทธิมันแต่ต้องเป็นหน้าที่แล้วถ้าไม่ไปสูญเสียสิทธิ ซึ่งความจริงผมนึกผมพยายามต่อรองก็ยังไม่ได้สำเร็จคือว่า ถ้าจะให้เขาไปแทนที่จะเป็นหน้าที่ที่ต้องไปเสียเงินในเรื่องสิทธิ เราก็ถือเขามีสิทธิแล้วพยายามมีสิ่งจูงใจอย่างคนงานปกติก็จะเกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกัน แต่ถ้าเรามีสิ่งจูงใจมีอินเซนทิฟ (Incentive) ประทานโทษที่ใช้ภาษาอังกฤษให้ตรงตัวก็จะเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้เขามีกำลังใจทำงานมากขึ้น แล้วผลผลิตก็เพิ่มขึ้น อันนี้เหมือนกัน ถ้าเราให้สิ่งที่เขาพอใจ ถนนหนทางสะดวก แล้วมีรถมารับแทนที่จะให้ผู้สมัครมารับไปเสียเอง แล้วมีบัตรลดราคาค่าเล่าเรียนให้บุตร ยิ่งยามนี้ยามเปิดเทอมถ้ามีเลือกตั้งคนไหนใคร ๆ ก็อยากไป ลูกเสียเพียงครึ่งราคา มีบัตรลดราคาหรือบัตรลดค่าโดยสาร บัตรลดค่าเสียภาษี บัตรลดส่วนอาหารอะไรต่าง ๆ ตามที่รัฐจัดมาขายมาจำหน่าย ร้านสหกรณ์อะไรต่าง ๆ พวกนี้ ผมว่าอันนี้จะได้ผลดีกว่าที่ไปบอกว่าเป็นสิทธิ แต่ว่าถ้าไม่นั้น เราจะต้องเสียสิทธิ ถ้าเราออกมีสิทธิแล้วต้องมาใช้เอาทางด้านโทษนะครับ กระทบไม่ค่อยได้พูดภาษาอังกฤษมาก แต่ว่าตอนนี้ต้องขอใช้หน่อย คือทางด้านแอคทีฟ (Active) แทนที่จะเป็นทางด้านเนกาทีฟ (Negative) คือทางด้านแอคทีฟที่เห็นว่าเป็นไปได้ประโยชน์ ตัวเขาก็ได้ประโยชน์ รัฐก็ได้ประโยชน์อันนี้ทุกคนก็แฮปปี้ (Happy) คือมันเป็น เรื่องที่อย่างไร แต่ถ้าตรงกันข้ามถ้าเมื่อเราบอกนี่นะมีสิทธิ คุณมีสิทธิเหลือเกินคุณเป็นพลเมืองไทยสิทธิมีผม เขียนรับรองไว้รัฐธรรมนูญ แต่พอตอนท้ายซึกอ่อนลง ๆ ดีไม่ได้อ่านจบก็ทำดีไม่ได้คิดตระวางไปแล้วกว่าจะรู้เรื่อง เพราะฉะนั้นอันนี้ต้องระวัง เหมือนกันผมก็ทราบเขียนเป็นข้อสังเกตว่าเวลานี้คนตื่นตัวเรื่องสิทธิมาก เหมือนอย่างที่รัฐมนตรี ถ้าเป็นรัฐมนตรีแล้วต้องพ้นจากผู้แทนอะไรต่าง ๆ พวกนี้ คือถ้าไม่มีอะไรประกอบเราเขียนอันนั้นไปอันเดียวก็น่าจะสมเหตุผล แต่ถ้ามีอันประกอบคืออยู่แล้วการซื้อเสียงจะน้อยลง ข้อนั้นอาจจะไม่จำเป็น เพราะเช่นเดียวกับเรื่องนี้ ถ้าเราให้ความสะดวกเขาแม้แต่ผู้สมัครเราก็มีแล้วว่า

รัฐจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร เช่น ทำโปสเตอร์ให้ ทำสถานที่ไปออกเสียงให้ ไปอภิปรายให้ เหล่านี้ดีขึ้นมาก ฉะนั้น เขาอาจจะไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกันมากนักก็จะดี เพราะฉะนั้นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งผมเห็นว่าเวลานี้มี ๓๐ กว่าล้านคน และเราพยายาม จะรณรงค์ให้ตีมากขึ้นอีก เพื่อจะได้ซื้อเสียงน้อยลง เราก็ควรจะกระตุ้นให้ เขามีกำลังใจ ไปมากกว่าถือไม้ เรียวคดอyle่เลียนเหมือนเด็กนักเรียน อันนั้นผมว่าการสูญเสียสิทธิมีนรุนแรง คนเราเกิดมากกว่าจะได้อะไรก็ลำบาก นี่คิดตัวมาเป็นสิทธิพื้นฐาน อย่าไปตัดเขาเลยครับ ผมกราบเรียนเป็นข้อสังเกตไว้ ขอพบพระคุณ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : กรรมาธิการสุจิตจะ
ชี้แจงเพิ่มเติมใช้ใหม่ครับ เชิญครับ

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
ผม สุจิต บุญบงการ ขอชี้แจงเพิ่มในฐานะกรรมาธิการนะครับ ในประเด็นที่ท่าน
รองประธานสภาได้ทักท้วงว่า ในมาตรา ๘๕ ซึ่งกล่าวไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้มี
การกระจายรายได้ให้เป็นธรรม สงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสให้มี
คุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ อันนั้นจะตกคำว่า เด็ก ไปหรือเปล่า หรือเยาวชน
ไปหรือเปล่า เพราะมาตรา ๘๕ นั้น ได้รับรองสิทธิของเด็กและเยาวชนว่า เด็กและเยาวชน
มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ตรงนี้กระผมในฐานะ
กรรมาธิการอยากขอชี้แจงว่า ในมาตรา ๘๕ นั้น เราจงใจที่จะเน้นถึงความสำคัญ
ที่รัฐจะต้องสงเคราะห์คนที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองให้ช่วยเหลือตัวเองได้-----

- ๖๔/๐

อันได้แก่ คนชรา ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส อันนี้ถือว่าเป็นหลักสำคัญที่รัฐจะต้องออกนโยบายมาดำเนินการ เพื่อสงเคราะห์บุคคลเหล่านี้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเอง บุคคลเหล่านี้ถ้าไม่ระงับไว้ชัดเจนแล้วอาจจะมีการเทิกเฉยจากรัฐบาลชุดใหม่ได้ ส่วนกรณีของการประกันสิทธิของเด็กนั้นเราคิดว่าเขียนไว้ในมาตรา ๕๔ นั้นน่าจะเพียงพอแล้ว เพราะว่าถ้าจะให้รัฐดำเนินการสงเคราะห์เด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ จะเป็นช่องว่างให้ผู้ปกครองทั้งหลายมาเรียกร้องให้รัฐดำเนินการปรับปรุงคุณภาพของลูกหลานของท่านเอง ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นั้นจะเป็นปัญหาตามมามากมายว่าแค่ไหนจึงจะเรียกว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จุดตรงนี้เราจึงคิดว่ามาตรา ๕๔ นั้นเน้นเฉพาะบุคคลผู้ยากไร้ ส่วนเด็กนั้นมาตรา ๕๔ น่าจะเพียงพอแล้วในการที่จะให้รัฐดูแลตรงนี้ว่าใครละเมิดสิทธิของเด็ก ใครทำให้เด็กมีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น รัฐจะต้องเข้าไปคุ้มครอง ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบราชการที่ท่าน สสร. ท่านบัวพรมได้ท้วง อันนี้ก็อยากจะขอชี้แจงว่าอยู่ในมาตรา ๗๗ แล้วและยังอยู่ในมาตรา ๗๑ รวมทั้งในหมวดว่าด้วยศาลปกครองที่ให้เอกชนสามารถจะฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐได้ อันนี้อยากจะขอชี้แจงว่าการปฏิรูประบบราชการจะเป็นไปในแนวทางใดนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุด แต่เราเขียนลือเอาไว้ในมาตรา ๗๗ ว่า ไม่ว่าใครจะเป็นรัฐบาลก็ตามจะต้องมีนโยบายที่จะต้องจัดระบบงานราชการและงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ตรงนี้เขียนลือไว้แล้ว อย่างนั้นถ้ารัฐบาลชุดไหนเวลาแถลงนโยบายไม่มีนโยบายตรงนี้จะถือว่าทำผิดรัฐธรรมนูญ เขียนไว้แล้ว ส่วนจะจัดอย่างไร จะปฏิรูปร่างอย่างไร จะจัดการอย่างไรนั้นก็คงต้องให้เป็นวิจารณญาณและดุลยพินิจของรัฐบาลแต่ละชุดไปครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่ารัฐธรรมนูญ : คุณวิศิษฐ์

จะเดิมหรือครับ เชิญครับคุณวิศิษฐ์

นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ : กราบเรียนท่านประธานครับ ผม นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ สสร. จากจังหวัดเพชรบูรณ์ ผมมีเรื่องที่จะรบกวนถามท่านกรรมาธิการนิดเดียวเพื่อที่จะได้เติมประเด็นให้เต็มเสีย ท่านประธานครับ ในมาตรา ๒๘๑ สิ่งที่ผมอยากจะขอกราบเรียนเพื่อจะได้ปรากฏเป็นหลักฐานและสร้างความเข้าใจกับพี่น้องประชาชนที่บางคนอาจจะฟังการถ่ายทอดอยู่ว่า

เราพูดถึงเรื่องการกระจายอำนาจ การให้อิสระแก่ท้องถิ่นนั้นจะมีข้อห่วงใยใด ๆ หรือไม่ ในมาตรา ๒๘๑ นั้นบอกว่า ภายใต้บังคับของมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น เพราะฉะนั้นความห่วงใยของท่านที่จะต่อต้านหรือว่าห่วงใยในเรื่องการกระจายอำนาจนั้นก็คงหมดห่วงไปได้ เพราะว่ามาตรา ๑ นั้นบอกว่า ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว ผู้ใดจะแบ่งแยกมิได้ เพราะฉะนั้นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะกระจายแบบไหนก็แล้วแต่จะทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศไทยนั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่ได้ อันนี้อยากจะขอเพิ่มเติม

ส่วนประการที่ ๒ อยากจะกราบเรียนถามท่านกรรมาธิการท่านเอนกหรือท่านสุจิตก็ได้ เพื่อจะได้ปรากฏไว้เป็นหลักฐานในการประชุมในครั้งนี้ คือ มาตรา ๘๐ ในช่วงสุดท้ายบรรทัดที่ ๓ คำว่า จังหวัด หมายความว่าจังหวัด ตามการปกครองส่วนภูมิภาคหรือจังหวัดตามการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะว่าที่แรกนั้นผมก็หมายถึงการปกครองส่วนภูมิภาคตามที่เข้าใจกันทั่วไป แต่ท่านกรรมาธิการเอนกบอกว่า ในทางการปกครองแล้วสามารถใช้แทนกันได้ไม่ว่าจะเป็นการปกครองส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น เพราะฉะนั้นอยากจะขอกราบเรียนถามสั้น ๆ ตรงนี้ครับว่าท่านหมายถึงอย่างไรกันแน่ เพื่อจะได้ปรากฏไว้ในรายงานการประชุม เป็นประวัติศาสตร์ต่อไป ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : คุณบัวพรม มีเพิ่มเติมหรือครับ เชิญ

นายบัวพรม อีรภัณฑพันธ์ : ท่านประธานครับ ตามที่ท่านกรรมาธิการชี้แจงนั้นก็มือปัดเดียว ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ผมก็น่าจะแยกไว้ต่างหาก ท่านเอาไปรวมไว้กับรัฐต้องดูแลที่มีการปฏิบัติตามกฎหมายและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล มันก็คนละเรื่องกันเลยนะครับ และเสร็จแล้วก็มาขมวดไว้ปัดเดียว ซึ่งอันนี้ผมอยากจะขอให้แยกต่างหาก และขอเพิ่มเติมอีกสักนิดหนึ่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบราชการดังนั้นครับ -----

ที่ท่านเขียนไว้ในมาตรา ๒๘๘ และในมาตรา ๓๒๘ การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ก็มีหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล เทศบาล เหล่านี้เป็นต้นนะครับ และก็มีองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ท่านเขียนไว้ในบทเฉพาะกาลว่าให้ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต่อไปได้อีก ๑๐ ปี แต่ในขณะที่เดียวกันองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้มีเลยครับ ซึ่งขณะนี้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ อันนี้ก็เป็นการแตกต่าง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผมก็ได้คุยกับอดีตท่านผู้ว่าราชการจังหวัดหลายท่าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนะครับ เทศบาล สุขาภิบาล มีอายุ ๕ ปี องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๕ ปี อย่างนี้เป็นต้น ก็มักกันกันอยู่ ๕ ปีบ้าง ๕ ปีบ้าง แม้แต่พื้ทหายก็ ๕ ปีอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ เพราะฉะนั้นก็อาจจะผากไว้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องนี้อยากจะขอทราบว่าทำไมนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่ได้มีบทเฉพาะกาลครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : คงจะพอแล้วครับมังครับ เพราะว่านี่หมวดหลักการพื้นฐานสั้น ๆ ๖ มาตรา เราใช้เวลาไป ๒ ชั่วโมงเศษแล้ว น่าจะขึ้นหมวด ๖ ได้หรือยังครับ ถ้าจะขึ้นหมวด ๖ ก็ขอเริ่มหมวด ๖ ได้เลย เชิญครับ

นายวรพจน์ วงศ์สง่า : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม วรพจน์ วงศ์สง่า สสร. จากจังหวัดสกลนคร ก่อนอื่นกระผมได้ขอแสดงความชื่นชมต่อ คณะกรรมาธิการสำหรับภาพรวมของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งออกมาโดยส่วนใหญ่แล้ว ต้องยอมรับว่ามีส่วนซึ่งก้าวหน้าแล้วก็ให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นไปกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ๆ มา อย่างไรก็ตามเนื่องจากความจำกัดของเวลาประการหนึ่ง และเนื่องจากความสับสนยุ่งเหยิงของปัญหาประการหนึ่ง และสิ่งซึ่งเราต้องการจะแก้ เรื่องสำคัญที่สุดก็คือ เรื่องสถาบันการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมืองนั้น ด้วยเจตนาที่จะร่างรัฐธรรมนูญออกมาเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดมาจากความสัมพันธ์ของสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ เหล่านั้น เหมือนหนึ่งเราพยายามคลายกลุ่มต้ายซึ่งยุ่งเหยิงทำให้ตั้งไปทางซ้ายมันก็ไปอยู่กับทางขวา ดิ่งไปทางขวามันก็ยุ่งไปทางซ้าย จนบางทีก็ดูไม่ออกว่าอันนี้จะแก้อะไรกันแน่ เราคงจะต้องใช้ความมานะพยายามหลังจากที่ได้ร่างฯ นี้ออกไปสู่ประชาพิจารณ์แล้ว เราอาจจะได้รับความคิดเห็นจากประชาชนกลับมาช่วยกันแก้ไขอีก หรือพวกเราอาจจะเกิดสติปัญญาในการที่จะช่วยกันแก้ไขหากงอกก็ได้อันนี้ก็เป็นอันว่าสำหรับวุฒิสภา ที่มาของวุฒิสภานั้นร่างฯ ได้กำหนดไว้ว่าจะมีที่มาเป็น ๒ ทาง อันนี้กระผมจะข้ามไป อาจจะมีเพื่อนสมาชิกท่านอื่นที่จะพูดในปัญหาอื่น กระผมอยากพูดถึงส่วนที่ว่าด้วยสถาบันแทนราษฎร

Legislative Institutional Repository of Thailand
สภาผู้แทนราษฎรนี้ผมขออนุญาตรัฐธรรมนูญฉบับแรก คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม

พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทน
 ของปวงชนชาวไทย มิใช่แทนแต่เฉพาะผู้ที่เลือกตั้งตนขึ้นมา ต้องปฏิบัติหน้าที่ตาม
 ความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอำมิตมอบหมายใด ๆ
 กระหม่อมอ่านแล้วพยายามหาถ้อยคำนี้ในรัฐธรรมนูญฉบับหลัง ๆ ต่อมาก็ปรากฏว่า
 ขาดหายไป ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะว่าการเมืองในระยะหลัง ๆ นั้นไม่ปล่อยให้
 ส.ส. ได้ออกความคิดเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่อยู่ภายใต้อำมิตมอบหมาย
 ใด ๆ เนื่องจากระบบพรรคการเมือง เนื่องจากระบบการรวบรวมเสียงเพื่อ
 สันับสนุนผู้ที่จะเข้าสู่อำนาจรัฐทำให้อำนาจรัฐทำให้อำนาจนี้หายไป -----

ข้อความดังกล่าวนี้ปัจจุบันนี้ยังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญเยอรมัน กระผมรู้สึก
 อิจฉาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยนี้ที่มีอิสระในการตัดสินใจ มีอิสระที่จะฟัง
 คำอภิปรายของเพื่อนสมาชิก ฟังเหตุ ฟังผล แล้วก็ตัดสินใจด้วยเหตุด้วยผล
 ไม่ได้ตัดสินใจโดยคำสั่ง โดยโหมของผู้ที่ควบคุมอยู่ ซึ่งบางครั้งอาจจะผิมน้ำใจ
 บางครั้งอาจจะขัดกับผลประโยชน์ของประชาชนจากเขตเลือกตั้งของตนเอง
 กระผมได้มีความตั้งใจมาตั้งแต่ต้นว่าสภาพการณ์อย่างนี้ สภาพการณ์ที่ผู้แทน
 ของราษฎรต้องอยู่ภายใต้อำណิขององค์กร ของพรรคการเมือง ของกลุ่ม
 ผลประโยชน์นั้นน่าจะหมดสิ้นไปได้ เพราะว่ากาที่ ส.ส. ถูกบังคับให้เข้า
 ไปอยู่ในสังกัด ถูกบังคับให้ออกเสียงตามโหม ตามความต้องการของผู้อยู่
 เบื้องหลังพรรคการเมืองนั้น เป็นบ่อเกิดของความชั่วร้ายอื่น ๆ ที่ติดตามมา
 เป็นบ่อเกิดของปัญหาซึ่ง เราต้องมานั่งแก้กันอยู่ทุกวันนี้ เป็นบ่อเกิดของการที่
 มีที่มาของแหล่ง เงินอันมากมายมหาศาลไปก่่มซื้อเสียงมอมเมาประชาชน
 จนคนไทย เราเห็นแทบจะลืมไปแล้วว่ากาที่ไปเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้นกระทำ
 ไปเพื่อเลือกตัวแทนของตนเข้ามาทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของตนเองใน
 สภา เลือกเข้ามา เพื่อให้ดูแลบ้านเมืองแทนตน คนไทยถูกมอมเมาจนกระทั่ง
 รู้แต่ว่าถ้าจะไปเลือกตั้งก็ต้องมีเงิน เงินไม่มา กาไม่เป็น สาเหตุที่มาอย่างนี้
 เงินเหล่านี้มาจากไหน มาจากผู้แทนราษฎรเหล่านั้นหรือ หลายคนมองไปยัง
 ผู้แทนราษฎรว่าพวกนี้คือรับชั้ชั้ชั่วร้ายซื้อเสียงแล้วก็เข้ามาถอนทุน แต่ข้อเท็จจริง
 มันปรากฏจากการเลือกตั้งในคราวที่แล้วมานี้เองว่า ส.ส. ที่ออกไปหาเสียงนั้น
 หมไม่ได้ทราบมาได้รับเงินพอเกิด มันนี่ (Pocket money) จำนวนหนึ่ง ได้เงินใส่
 กระเป๋าจำนวนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายหาเสียง แล้วก็จะมีการบวนการมีองค์กรออกไป
 จัดการซื้อเสียงให้เสร็จเรียบร้อยไม่ต้องทำอะไรเลย เงินจำนวนตั้งเอาไป
 ชั้ชั้ชั้ ๓๐ ล้านบาท ๓๐ ล้านบาท ผู้สมัคร ส.ส. แต่ละคนนั้นขายทรัพย์สินทั้งหมด
 ทั้งครอบครัวก็ไปพอสำหรับเงินจำนวนอย่างนั้น เงินเหล่านี้มาจากไหน กระผม
 ตั้งคำถามอย่างนี้ กระผมจึงได้ข้อสรุปในใจของตนเองว่าที่มาของเงินเหล่านี้
 มาจากผู้ซึ่งต้องการจะรวบรวมเสียง ส.ส. ให้ได้มาก เพื่อสนับสนุนให้ตนเข้า
 สู่อำนาจรัฐนั่นเอง ดังนั้นกระผมจึงมีความเห็นว่า ถ้าหากเรายังคงบังคับให้ ส.ส.
 ต้องอยู่ในสังกัดตั้ง เช่นนี้เป็นอยู่ เราไม่มีวันที่จะแก้ปัญหานี้ได้ มีปราชญ์
 ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของหลายท่านซึ่งกระผมไม่อยากจะออกนาม และเคยพูด
 ไว้ว่า การบังคับให้ ส.ส. สังกัดพรรคคนก่ เทากบบังคับในทางการเมืองไปเข้า
 เล้าของนายทุนนั่นเอง ข้อเท็จจริงอันนี้กระผมอยากจะฝากไว้ กระผมกราบเรียน

ตั้งแต่วันแรก ๆ ของการมาอภิปรายในสภาแห่งนี้ และเมื่อเราเริ่มร่างรัฐธรรมนูญ
นี้เราก็มีความตั้งใจว่าจะอนุญาตให้ ส.ส. ผู้สมัคร ส.ส. สมัครได้โดยอิสระ
ไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง แต่แล้วจากผลการไปรับฟังความคิดเห็นซึ่งก็ไม่
แน่ใจว่าเนื่องจากเรากามไม่เป็น หรือว่าผู้ตอบคือประชาชนนั้นยังตอบไม่เป็น
ยังไม่เข้าใจลึกซึ้งก็เป็นได้ คำตอบก็ออกมาทำให้เราต้องแก้ไขจากเดิมกลับไป
บังคับให้ ส.ส. ไปสังกัดพรรคอีกครึ่งหนึ่ง -----

อย่างไรรก็ตามผมหวังว่าในการทำประชาพิจารณ์นี้ กระผมคงจะมีโอกาสได้อธิบายให้ประชาชนฟังถึงข้อดีข้อเสียของการที่ผูกมัด ส.ส. ให้ไปอยู่ในเล้าของนายทุนดังกล่าวแล้วนั้น เราอาจจะแก้ปัญหานี้ได้ บางอย่างที่เรากำหนดขึ้นมาในรัฐธรรมนูญนี้เป็นต้นว่าระยะเวลาของการเลือกตั้ง กระผมจะไม่พูดในรายละเอียด แต่จะพูดกว้าง ๆ ไปอย่างนี้ เพราะคิดว่ารายละเอียดนั้นกระผมคงจะได้มีโอกาสแปรญัติติการกำหนดเวลาเลือกตั้ง กำหนด ๓๐ วัน ๔๕ วัน เป็นต้น เหตุผลนั้นบอกได้ว่า ถ้าหากว่าระยะเวลายาวเขาจะมีเวลาข้อเสียมาก ต้องรีบ ๆ เลือกจะได้ข้อเสียไม่ทัน แต่ท่านที่เคารพ กระผมก็หาเสียงมาหลายครั้ง คนซึ่งหาเสียงโดยไม่มีข้อเสียนั้นต้องไปพูด ๔ - ๕ ชั่วโมง กว่าจะได้คะแนนสัก ๑๐๐ คะแนนกว่าจะได้พูดหมู่บ้านหนึ่งต้องไปตอนเย็น เข้าต้นไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง เข้าไปอีกหมู่บ้านหนึ่งถึงจะได้พูดกับผู้คนคน กว่าจะได้คะแนนสัก ๕๐ คะแนน สัก ๑๐๐ คะแนน แล้วกว่าจะครบเขตใช้เวลาก็วัน แต่เงินมันไปเร็วกว่า มอเตอร์ไซด์แค่ครึ่งชั่วโมงมันไปได้แล้ว ๓ - ๔ หมู่บ้านแล้ว ท่านจำกัดเวลายิ่งสั้นเท่าไรใครจะเสียเปรียบ ท่านบอกว่าจะให้การข้อเสียไม่เป็นผล ให้ฝ่ายซึ่งหาเสียงด้วยปากด้วยการปราศรัยได้เปรียบ แต่เวลาเป็นอย่างนี้ ผลมันเป็นตรงกันข้าม อันนี้ผมเข้าใจว่าพวกเรามีเจตนาดี แต่อาจจะขาดประสบการณ์ กระผมบังเอิญไม่มีโอกาสได้กราบเรียนในเรื่องนี้ แต่ถึงอย่างไรรก็ตามผมคิดว่าผมคงจะมีโอกาสแปรญัติติอีกนั้นแหละ และต่อไปในการขึ้นเวทีหาเสียงที่ ส.ส. นี้ เราก็มาคิดวิธีหลายวิธี ซึ่งผมคิดว่าคงจะมีท่านอื่น ๆ มาพูด แต่ผมอยากจะฝากไว้ว่า ความพยายามของเราที่จะแก้ปัญหาตรงนี้ ในเรื่องรัฐสภา ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมืองอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ มันยังสับสน ยังเหมือนหนึ่งกลุ่มด้ายซึ่งยังยุ่งเหยิงกันอยู่ มันยังไม่เป็นเส้นตรงที่เรียวกว่าก็อย่างนั้นมันได้ผลอย่างนั้นอย่างที่เราคิด เพราะฉะนั้นคงจะต้องมีการพิจารณาและให้โอกาสพวกเราแก้ไขในเรื่องนี้กันอีกครั้งหนึ่งจากการประชาพิจารณ์ ซึ่งเราจะนำร่างนี้ไปปรึกษาหารือกับประชาชน ให้ประชาชนออกความเห็นมา ให้ช่วยกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และจากความคิดของประชาชนซึ่งเราได้นี้แหละ เราจะนำกลับมาเรียนขอแก้ไข ขอแปรญัติเพื่อให้อำนาจของรัฐธรรมนูญสมบูรณ์ขึ้น ให้สอดคล้องกับส่วนอื่น ๆ ซึ่งสวยงามดีแล้ว แต่ตรงนี้มันยังยุ่งเหยิงอยู่ กระผมไม่อยากจะใช้เวลาของสภานี้มากนัก เพราะว่ามีปัญหาทั้งหลายซึ่งผมมองเห็นอยู่นี้ ผมกราบเรียนอย่างนี้ ท่านก็ว่ารัฐธรรมนูญมาด้วยกันก็คงจะมองเห็นแล้วว่ามันมีอะไรบ้างที่ควรแก้ไข ผมคงจะใช้ช่วงเวลาในการ

แปรญัตติแก้ไขปัญหานี้อีกครั้งหนึ่ง ดอนนัฒมฆอกราบเรียนเพียงเบื้องต้นไว้เพียงเท่านั้น
ขอพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เชิญครับ

นายสุนทร ทิพย์มณี : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม
นายสุนทร ทิพย์มณี สสร. จังหวัดสระแก้ว ท่านประธานที่เคารพ กระผมได้ติดตาม
การว่างรัฐธรรมนุญ และได้พิจารณาเห็นว่าว่างรัฐธรรมนุญฉบับนี้ คณะกรรมาธิการ
ยกร่างรัฐธรรมนุญนั้นได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยความวิริยะอุตสาหะ ได้นำเอา
แบบอย่างรัฐธรรมนุญของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา แอฟริกา
เอเชีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอื่น ๆ ได้นำเอาส่วนที่ดีที่เห็นว่าเหมาะสม
สำหรับการนำมาใช้ในประเทศไทยมารวบรวมเอาไว้เพื่อปรับใช้ในรัฐธรรมนุญนี้
เพื่อนำมาปฏิรูปการเมืองในประเทศไทย ผมเห็นว่าในหลักการนั้นเป็นสิ่งที่สภานี้
ควรจะได้รับได้ -----

และก็ต้องขอแสดงความคิดเห็นบางประการที่เห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะข้อสังเกตที่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร เมื่อตะกี้เพื่อนสมาชิกได้พูดถึง เรื่องเวลา ๓๐ วันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนฯ สิ้นสุดลงนั้น กระผมเห็นว่าในฐานะที่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาตลอด ระยะเวลา ๓๐ วันเพื่อนสมาชิกได้พูดในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่กระผมนั้นเห็นว่า ๓๐ วันสำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเป็นระยะเวลาที่สั้นมากสำหรับเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องทำงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในอดีตที่ผ่านมาเราเคยทำงาน ๖๐ วัน แล้วลดมาเหลือ ๕๕ วันก็พอที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะต้องมีการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งจากเดิม ๆ ที่เราเคยปฏิบัติกันมาเป็นการเลือกตั้งระบบผสมแบ่งเขต เขตละ ๑ คน ผสมกับระบบสัดส่วนซึ่งเป็นเรื่องใหม่ การปฏิบัติงานในเรื่องนี้ของเจ้าหน้าที่ในต่างจังหวัดนั้น กระผมคิดว่าจะต้องใช้เวลาทำการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีการเลือกตั้งรวมทั้งรายละเอียดของการทำงานของผ่าน ๆ มานั้น เห็นว่าระยะเวลาอันสั้นนั้นสั้นไป อย่างน้อยก็ควรจะเป็น ๕๕ วันตามเดิมตามร่างฯ เพราะว่าการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นรัฐบาลก็มีนโยบาย และเจ้าหน้าที่ก็มี ความปรารถนาที่จะดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การทำงานเลือกตั้งนั้นทำดีก็เสมอตัว ทำไม่ดีมีแต่ขาดทุน ก็อาจจะขอฝาก ทั้งคณะยกเว้นฯ และคณะกรรมการการปฏิวัติ ซึ่งกระผมจะได้ขอแปรญัตติ ในโอกาสต่อไป

อีกประเด็นหนึ่งที่อยากจะนำเวียนไว้ในโอกาสนี้ ในมาตรา ๒๒๒ (๓) ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ใน (๓) ได้เขียนไว้ว่า เคยเป็นข้าราชการตุลาการตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือเทียบเท่าขึ้นไป และอื่น ๆ อีกมาก ผมก็ขอเพื่อประหยัดเวลาแต่เราลืมบุคคลประเภทหนึ่งที่เห็นว่าควรมีสิทธิได้รับเลือกตั้งในข้อนี้ด้วย อย่างเช่นประธานสภาท้องถิ่น เช่นประธานสภาเทศบาล ประธานสภาจังหวัด หรือผู้บิหารท้องถิ่น เช่นนายกเทศมนตรี เป็นต้น ผมคิดว่าบุคคลเหล่านี้ควรจะ ได้รับสิทธิโดยการเพิ่มเติมแก้ไขในมาตรานี้ในวงเล็บนี้เพิ่มเติม กระผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์ และเป็นการให้เกิดดินแดนที่ผู้นำท้องถิ่นที่จะเข้ามาสู่รัฐสภาในโอกาสต่อไป

๑๓๓

สร ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

วันที่ ๒๘/๒

ไว้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง สุดท้ายในวรรคแรก อันนี้กระผมไม่ทราบว่าพิมพ์ผิดหรือหลงลืมอย่างไรไม่ทราบว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ถูกต้องน่าจะเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ผมให้ข้อสังเกตไว้เท่านี้ ขอขอบคุณครับ

- ๓๐/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาวาระรัฐธรรมนุญ : เชิญคุณอนันต์ นายอนันต์ บรรณวิชัย : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม ขอกราบเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่มาของ ส.ส. ของรัฐมนตรี ของ ส.ว. รวมเลขนะครับ เพราะว่าเกี่ยวพันกันทั้งนั้น การเลือกตั้งคราวนี้มองเห็นว่า เหมือนกับจะแยกกันโดยเด็ดขาด เพราะว่า ส.ส. เป็นรัฐมนตรีไม่ได้ นายกรัฐมนตรีเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ ส.ว. เป็นไม่ได้ การเขียนกฎหมายว่าจะ เป็นแล้วต้องลาออก ก็คือไม่ให้เป็นนั่นเอง ถูกไหมครับ สาเหตุที่รัฐธรรมนุญยาว ก็ตรงนี้ครับ ความจริงก็เขียนไว้เสียเลยว่า นายกรัฐมนตรีมาจากไหนก็ได้ รัฐมนตรีมาจากไหนก็ได้ ส.ส. มาจากไหนก็ได้ทั้งหมด เรื่อง ถูกไหมครับ เพราะมันต้องลาออกอยู่แล้ว ทำให้ผมมองเห็นว่าทำไมถ้าเป็นวิธีอย่างนี้แล้ว ทำไมเราจึงไม่เลือกคณะรัฐมนตรีโดยตรงไปเลย ทำไมต้องมีปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ทำไมต้องมีเขตละคน เพราะอะไร ในขณะที่เดียวกันพี่น้องประชาชนทั่วประเทศก็อยากให้เลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงอยู่แล้ว ถ้าอย่างนั้นก็มีความจำเป็นจะต้องให้มีการเขียนไว้ว่า ส.ส. แล้วต้องลาออก เพราะในที่สุดก็ต้องไม่ได้เป็น ส.ส. นั่นเองถึงจะเป็นรัฐมนตรี ถูกไหมครับ ผมมองไปมองมาที่มันยาวก็ยาวตรงที่ท่านประธาน เขียนยาวกันไป ตาม รัฐธรรมนุญที่เขียนในขณะนี้ปรากฏว่าเราแยก ส.ส. เป็น ๒ ประเภท ประเภทที่ ๑ ให้เลือกมาเขตละคน ประเภทที่ ๒ เลือกโดยบัญชีพรรค ซึ่งในชั้นเขียนกรรณนั้นก็บอกไว้ให้ ส.ส. มี ๕๐๐ คนตามพื้นคะแนนของจำนวน ประชาชน ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อ ๑ ส.ส. พอมาข่างๆ ใหม่ก็เปลี่ยนไปใหม่ เป็นเหลือ ๓๕๐ คน เหลือมาจากบัญชีรายชื่อพรรค ๑๕๐ คน ผมไม่เข้าใจว่า ท่านได้ใช้ฐานจำนวนเท่าไร ในขณะที่เราพยายามจะให้มีผู้แทนราษฎรได้มี โอกาสเข้าถึงและรับใช้ประชาชน แสงหาความเดือดร้อน ความทุกข์ ความยาก ความลำบากของพี่น้องประชาชน แล้วนำความทุกข์ ความยาก ความลำบากเหล่านั้นมาแก้ไขปัญหาในทางการขึ้นนิติคดี ทำเป็นกฎหมายก็ จำนวนประชาชน ๑๕๐,๐๐๐ คน ผู้แทนราษฎรเองถ้าหากไปเยี่ยมประชาชน ไปพบปะประชาชน อยู่ใกล้ชิดประชาชนผมว่ายิ่งมาก ในประเทศอังกฤษ ๕๐,๐๐๐ คน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ๓๐,๐๐๐ คนเท่านั้นก็ได้ ๑ ส.ส. ก็เป็นเรื่องแปลกที่ว่าประเทศไทย ๑๕๐,๐๐๐ คนแล้วยังว่าเขตเล็ก ก็นั้นแหละ พี่น้องประชาชนถึงบอกว่าคุณไม่เคยเจอหน้าผู้แทนราษฎรเลย เพราะผู้แทนราษฎร มีเขตดูแลใหญ่เกินไป ดังนั้นอำนาจเงินในการซื้อเสียงจึงเกิดขึ้น ปัญหาการเมือง

จึงเกิดขึ้น ผมเป็นผู้แทนฯ มาแล้ว เป็นมา ๒ จังหวัดแล้ว สมัยครมา ๕ จังหวัด
 ดั้งนั้นรู้เลยว่า เป็นอย่างนี้จริง ๆ ไปเยี่ยมเยือนราษฎรไปไม่ทั่ว รถก็คันพังหมด
 ในที่สุดราษฎรมีงานบวชพร้อมกันทีเดียว ๕ อำเภอ ท่านประธานฯ ไปไม่ทันหรือครับ
 เขาก็ค่า งานนี้ก็สำคัญ งานนี้ก็สำคัญ ไอ้โฮ ไปอย่างไรหมด เดียวนี้เราพยายาม
 ย่อให้เล็กลงว่าผู้แทนฯ เขตละ ๑๕๐,๐๐๐ คนก็น่าจะเหมาะแล้ว พอแล้ว
 ที่อยากจะให้ใหญ่ผมก็ไม่เห็นด้วยเขตละคน เอาละนี้ผู้แทนฯ เขตละคน ต่อไปนี้
 ถ้าหากรัฐธรรมนูญผ่านไปได้ เขตละคน ผมไปคุยกับเพื่อนสมาชิกซึ่งเป็น
 ผู้แทนราษฎร เป็นเพื่อนฝูงกันทั้งหลายส่วนใหญ่ก็พอใจ มีอยู่ครั้งหนึ่ง
 ท่านประยูรวงศ์แห่ง ทองสวัสดิ์ เป็นประธาน มีการเสนอเรื่องนี้ในสภานั้นแหละ
 เสนออันก็ได้กันไปโต้กันมาถึงขั้นว่าเขตละ ๑ คนนี้ให้ประชาชนมีสิทธิทั่วประเทศ
 ได้เลือกผู้แทนฯ คนละ ๑ คนเท่านั้น ทั่วประเทศมีสิทธิเท่ากัน ปรากฏว่าครั้งนั้น
 คณะนั้นเสมอกัน เป็นประวัติศาสตร์ของประเทศฯ ไปเปิดดูได้เลยการประชุม
 คณะนั้นเท่ากัน ๒ ข้าง ท่านประธานลงคะแนนข้างที่เขตใหญ่ ในที่สุดก็เลย
 ตกไปเขตละคน -----

ในที่สุดมาถึงวันนี้ก็แล้ว คณะชกต่างๆ เสนอมาตามนี้ ผมเห็นด้วยในเรื่องของ
เขตละคน ในเรื่องของปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ผมก็ไม่ขัดข้อง แต่มี
ปัญหาอยู่ว่าการเป็นรัฐมนตรี ทำไม่ต้องไปเขียนว่า ถ้าเป็นรัฐมนตรีให้ลาออก
ลาออกแล้ว เลือกซ่อม แล้วมาจากบัญชีรายชื่อต้องลาออก ลาออกเสร็จแล้วให้
คนที่ได้รองลงมาในบัญชีรายชื่อขึ้นไปอีก อย่างนี้ก็เท่ากับว่าคุณไม่ต้องให้เขา
เป็นรัฐมนตรีไปเลย มันจะชัดเจนขึ้น เลือกคณะรัฐมนตรีใหม่เสียเลย มีนายกฯ
มีรัฐมนตรีขึ้นมาเลย แล้ว ส.ส. ก็ทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรเท่านั้นก็พอ

อันที่ ๒ วุฒิสมาชิกก็เช่นเดียวกัน เอาวุฒิสมาชิกใหม่ ๒ ประเภท
ประเภทหนึ่งมาจากการเลือกสรร อีกประเภทหนึ่งมาจากการสมัครแต่ละจังหวัด
จำนวนจังหวัดใดให้จังหวัดละ ๑ คน จังหวัดใดเกิน ๑ ล้านคนให้มีวุฒิช ๒ คน
๑ คน ตามจริงวุฒิสมาชิกไม่ควรอาศัยตามพื้นคะแนนของประชาชน เพราะเป็น
ตัวแทนของจังหวัด ถ้าต้องการให้มีวุฒิสมาชิกจริง ๆ มาจากการเลือกตั้งก็
จังหวัดละ ๑ คนก็จบ ไม่ต้องคำนึงเหมือนผู้แทนราษฎร แต่ผมเคยถามแล้วว่า
ตอนที่เราเขียนกรอบนั้นว่า เรามีความจำเป็นใด ๆ จึงจะต้องใช้วุฒิสมาชิกทำ
อะไรบ้าง อธิบายให้ชัดเจนเลยว่า ภารกิจหน้าที่มีอย่างไรบ้าง เสร็จแล้วเราจึง
จะรู้ที่มันจะไป จึงจะรู้ว่าท่านควรมาจากไหน ถ้าอำนาจหน้าที่มีเท่าเดิมเหมือนกับ
ในรัฐธรรมนูญปัจจุบันนี้ ทำไม่ต้องไปเลือกตั้ง ผมมองไม่เห็นความจำเป็นเลยครับ
แต่ถ้าอำนาจหน้าที่อย่างนี้สักรับ น่าจะให้เลือกตั้ง หน้าที่อย่างไร ท่านจำได้
ไหมครับว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการเสนอผู้ตติอภิปรายไม่ไว้วางใจใน
สมัยท่านนายกฯ บรรหารเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อว่าต่อขานไม่ว่ายกเรื่องอะไร
มาพูด ชกเมฆมาบ้างก็มี ปราบฎไปฟ้องศาล แพ้บ้าง หลอกกันบ้าง จริงบ้างไม่จริง
บ้าง แล้วก็ถึงมติไว้วางใจ ไม่ไว้วางใจ ในที่สุดประชาชนก็ไม่ไม่มีสิทธิ์รู้เลยว่า
เรื่องที่พูดเป็นเรื่องจริงกันหรือเปล่า ถ้าให้วุฒิช มาจากการเลือกตั้ง อำนาจใน
การไม่ไว้วางใจต้องเป็นของวุฒิช ไม่ใช่ของผู้แทนราษฎร ในฐานะเป็นผู้แทนราษฎร
เพราะ ส.ส. ฝ่ายค้านทุกคนไม่เคยยกมือให้รัฐบาล ในกรณีที่ไม่วางใจ ไม่มี
นับหัวได้เลยมาถึงด้านตลอดเวลานี้แหละครับ ถ้าจำเป็นจะต้องให้มาจากกา
รเลือกตั้ง อำนาจวุฒิช ๑. ต้องยุบสภาได้ ๒. ต้องยับยั้งกฎหมายงบประมาณแผ่นดินได้
๓. ต้องออกกฎหมายได้เอง เพราะเขาเลือกตั้งมาจากประชาชน ในประเทศอเมริกา
วุฒิช ออกกฎหมายได้ โดยออกกฎหมายเสร็จส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทน ออก
กฎหมายได้ส่งให้วุฒิสมาชิก แล้วส่งให้ประธานาธิบดี แล้วประเทศไทยยกให้วุฒิชiland
มาจากการเลือกตั้ง ถ้าเลือกต้องเลือกตั้งระบบ ถ้าไม่เลือกก็ต้องไม่เลือก

ในจำนวน ๖๐ ประเทศนั้น ปรากฏว่าผู้แทนฯ เขตละ ๑ คน เลือกผู้แทนเขตละ ๑ คน แล้วเลือกผู้แทนฯ ในลักษณะของปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) หรือบัญชีรายชื่อพรรค เขาจะไม่มีวุฒิฯ ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นเท่านั้นเอง ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวที่มีวุฒิสมาชิก แล้วมี ส.ส. ๒ ประเภท ดังนั้นท่านประธานครับ เลือกเอาอันใดอันหนึ่ง ถ้าจะมีวุฒิฯ โดยการเลือกตั้งต้องเพิ่มอำนาจ ถ้าไม่เพิ่มอำนาจควรจะให้วุฒิสมาชิกซึ่งมาจากกาเลือกตั้งเป็นผู้อาวุโส ซึ่งเราเคารพนับถือ เป็นคนที่ม่ประสพการณ์ เป็นสภาที่ปรึกษาของรัฐบาลได้หมดครับ สภาที่ปรึกษามีหน้าที่ชี้แนะชี้ช่องบอกกล่าวเล่าขานประวัติที่นำไปข้องกฎหมายแต่ละฉบับ แล้วรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ความเป็นมาอย่างไร รัฐธรรมนูญฉบับนี้เราเขียนไว้ มีศาล กระทำผิดไปถึงศาล ก่อนจะออกกฎหมายก็ไม่มีใครดักเตือนได้เลย ส.ส. จะออกกฎหมายเข้าสู่สภา เสนอกฎหมายเข้าสู่สภาแล้ว ถ้าหากมีคนสามารถชี้บอกได้ว่า คุณอย่าเสนอแนะเรื่องนี้มันขัดรัฐธรรมนูญ อย่างนี้ก็จะ เป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนทั้งประเทศ ไม่ต้องเสียเวลาออกกฎหมาย รัฐบาลออกกฎหมายเสร็จแล้วมีคนมาชี้บ่อกว่าขัดรัฐธรรมนูญ เห็นไหมครับเสียเวลาของประเทศเท่าไร ประชาชนเสียขวัญไปเท่าไร -----

ดังนั้นผมเห็นว่า ถ้าหากจะให้มาโดยการเลือกสรรแล้วควรเปลี่ยน ถ้าหากให้วุฒิชัย มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นก็ขอให้ความเห็นว่า ถ้าเราจะให้มาจากการเลือกตั้งต้องเพิ่มอำนาจให้ ถ้าให้มาจากการแต่งตั้ง ควรเปลี่ยนไปเป็นสภาที่ปรึกษารัฐบาล มีหน้าที่ชี้ช่อง ชี้แนะ ชี้หน้า บอกกล่าวเล่าชาน ว่าสิ่งนี้ควรทำ ไม่ควรทำ ให้ความคิดเห็น อรรถาธิบาย ไม่เช่นนั้นก็ทำเหมือนหลาย ๆ ประเทศ มี ส.ส. เขตละ ๑ คน มี ส.ส. จากบัญชีรายชื่อ แล้วก็ไม่มีวุฒิชัย เห็นไหมครับ มี ๓ ทางเลือก, ดังนั้นก็เรื่องนี้ผมคิดว่าอย่างไรก็ตาม เราคงจะจับกันไม่ได้ง่าย ๆ ก็มี ๓ ทางเลือก ซึ่งที่ผมให้ความคิดเห็นไว้สุดท้ายที่สุด เรื่องของนายกฯ เรื่องของรัฐมนตรี ที่นี้เขียนไว้มีปัญหามาก ผมอ่านดูแล้ว การสิ้นสภาพของรัฐมนตรีให้ถือสิ้นสภาพของผู้แทนฯ มาด้วยคือคนเป็นรัฐมนตรีแล้ว หมายความว่าหมดจากความเป็น ส.ส. แต่พอหมด หมายความว่า สิ้นสุดอายุของรัฐมนตรี ให้ไปถือกฎหมายตาม ส.ส. เช่นว่า ได้รับการเลือกตั้งโดยผิดกฎหมาย คือเขาพ้นอำนาจจากการเป็น ส.ส. มาแล้ว เรื่องนี้ไปใช้บังคับไม่ได้ก็อยู่ในมาตรา ๙๕ หรืออะไร นี่ผมขอพูดโดยรวมว่า เรื่องมันเป็นอย่างไร นี่เป็นเรื่องนี้ก็ขอเวลา ผมคิดว่า ท่านประธานครับ การประชุมจริง ๆ ถ้าอย่างไรก็อย่าให้มันตึกเกินไป ถ้าวันนี้ไม่เสร็จ พรุ่งนี้มาใหม่ เพราะเรื่องสำคัญ ยังจะต้องมีพูดกันอีกหลายประเด็น เดี่ยวจะประชุมกันถึง ๖ ทูม ต่างคนต่างก็ไม่ไหวเหมือนกัน ผมก็คิดแล้วไล่ตามมาตราไปแล้ว ผมบอกท่านประธานตรง ๆ ว่า มันมีเรื่องที่จะต้องคุยกันหลายเรื่อง เพราะว่าทางนี้ เขียนไว้ยาว ก็จำเป็นจะต้องอธิบายกันต่อไป ผมขอกราบเรียน ท่านประธานไว้เป็นข้อสังเกต เพียงแค่นี้ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เชิญท่านสวัสดิ์ครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม สวัสดิ์

คำประกอบ นครสวรรค์ ว่าด้วยเรื่องรัฐสภา หมวดที่ ๖ ก็ขอประทานกราบเรียนว่า เรื่องรัฐสภา หมวดที่ ๖ นี้ เป็นหัวใจสำคัญในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นหัวใจสำคัญอันหนึ่งที่ยั่งยืน ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนุญฉบับนี้ เพราะฉะนั้นสภาว่าง รัฐธรรมนุญ ควรจะได้วิจิพิจารณาให้ถ่องแท้ว่า ร่างฯ ที่กรรมาธิการร่างฯ ขึ้นมา เป็นรัฐสภาดังที่เราถืออยู่นี้ควรจะแก้ไข ควรจะปรับปรุง หรือควรจะรับได้หรือไม่ พดถึงรัฐสภา ผมขอประทานกราบเรียนว่า ที่ร่างฯ มาที่กระผมไม่เห็นพ้องด้วย ทั้งหลักการและเหตุผล ก่อนจะกล่าวถึงว่าทำไมถึงไม่สามารถจะรับหลักการรัฐสภา ที่เขียนมาในฉบับนี้ได้ ก็ขอทำความเข้าใจว่า ในสมัยก่อนเรามีรัฐสภา เมื่อเปลี่ยนแปลง การปกครองใหม่ ๆ เราจะมีสภาเดียว คือสภาผู้แทนราษฎรในรัฐธรรมนุญฉบับปี ๒๕๓๕ มีสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๑ ประเภท ประเภทที่ ๑

ประมาณ ๗๐ กว่าคน มาจากราชฎรเลือกตั้งแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑ คน เป็นส่วนมาก จังหวัดละ ๒ คนบ้าง อย่างมากที่สุดก็เห็นจะ ๓ คน รวมแล้ว ประมาณ ๗๐ - ๘๐ คน เป็นผู้แทนราชฎรประเภท ๑ ซึ่งราชฎรทั้งประเทศเลือกตั้ง มาแต่ละจังหวัด เมื่อได้ผู้แทนฯ ประเภท ๑ เท่าใด ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ให้ทางรัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรีตั้งผู้แทนราชฎรประเภท ๒ ขึ้นอีกจำนวนเท่ากันคือ ประมาณ ๘๐ คนเท่ากัน จุดประสงค์ของการมีผู้แทนฯ ๒ ประเภท ก็เพื่อเป็นการ ค้ำบัลลังก์รัฐบาลในยุคในสมัยนั้น เวลาลงคะแนนเสียง ผู้แทนราชฎรซึ่งมาจาก ประชาชน จากจังหวัดต่าง ๆ อาจจะมายกมือให้กฎหมายของรัฐบาล อาจจะไม่ เห็นด้วยกับผู้ตติต่าง ๆ ของรัฐบาล อาจจะค้าน -----

แต่ผู้แทนฯ ประเภทสองซึ่งรัฐบาลแต่งตั้งเองนั้น ทุกคนยกมือให้แก่วิชาการทั้งสิ้น ผลการนับคะแนนในสภาครั้งนั้น ฝ่ายรัฐบาลต้องชนะทุกครั้ง และก็ไม่เคยใกล้เคียงที่รัฐบาลจะแพ้เลยแม้แต่ครั้งเดียว ที่มาของสภายุคนี้ เป็นการทำเพื่อค้ำบัลลังก์รัฐบาลให้มั่นคงถาวรมีเสถียรภาพ เพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในโอกาสต่อ ๆ มาอีกหลายสิบปี ชี้กจะมีความเห็นว่า การที่รัฐบาลเอาเปรียบให้มีผู้แทนประเภทสองที่ตนตั้งขึ้นเอง ยกมือค้ำบัลลังก์ของตนในสภานั้น น่าจะหมดสมัย จึงได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นว่าให้มี ๒ สภา คือ สภาหนึ่งคือ สภาผู้แทนราษฎรจากประชาชนเลือกตั้งทั่วประเทศ อีกประเภทหนึ่งก็คือวุฒิสภา กลายเป็น ๒ สภาขึ้น แต่วุฒิสภานั้นเอง หรือวุฒิสมาชิกนั้นเองก็ไม่มีหน้าที่ นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้สรรหาและแต่งตั้ง กราบบังคมทูลลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ก็ถือว่าเป็นพวกรัฐบาลนั่นเอง แต่วุฒิสมาชิกที่แต่งตั้งในยุคหลังนี้ ไม่มีสิทธิและอำนาจที่จะเป็นผู้นับค้ำบัลลังก์หรือยกมือล้มรัฐบาลหรือให้รัฐบาลทรงตำแหน่งอยู่ได้ ไม่ใช่วุฒิสภา จึงแยกเป็น ๒ สภา วุฒิสภาซึ่งเป็นอีกสภาหนึ่งนั้น มีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเสร็จเด็ดขาดถึงขั้นกรรมาธิการวาระ ๓ เรียบร้อยแล้ว เห็นว่าควรใช้ได้แล้ว เป็นกฎหมายที่ถูกต้องแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะส่งกฎหมายที่สำเร็จรูปแล้วนั้น ไปยังวุฒิสภา ให้วุฒิสมาชิกทั้งหลายพิจารณาถกเถียงอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นพ้องกัน ประธานรัฐสภาก็นำความขึ้นกราบบังคมทูลทูลเกล้าฯ ถวายประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาต่อไป แต่ถ้าหากวุฒิสภามีการแก้ไขไม่เห็นด้วยบางมาตรา ก็ตั้งกรรมาธิการผสมระหว่างวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาแก้ไขปรับปรุงจนเรียบร้อย เสร็จแล้วก็เสนอกราบบังคมทูลต่อไปน่ะครับ ที่นี้เมื่อกระผมได้ชี้แจงมาอย่างนี้แล้ว ก็เพื่อจะให้สภานี้ได้พิจารณาว่า เราควรจะมี ๒ สภาต่อไปไหม ในเมื่อการเมืองก้าวล่วงมาถึงปัจจุบันนี้ สภาผู้แทนราษฎรทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นผู้แทนราษฎร ได้มีสภาวะความรู้ความสามารถดีขึ้น เป็นลำดับ ๆ มาจนทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่ามีดลกเตอร์พวกปริญญาตรี โท เอก มาเป็นผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้น คุณภาพของผู้แทนราษฎรในยุคนี้สมัยนี้ดีขึ้น เป็นอันมาก มีความเข้าใจปัญหาทางการเมืองในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น การที่จะร่างกฎหมายผ่านสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้แทนราษฎรในสภาซึ่งมีจำนวนประมาณ ๘๐๐ คน ได้กลั่นกรองอย่างดีที่สุด เสร็จแล้วก็เสนอต่อวุฒิสภาให้กลั่นกรองอีกครั้งหนึ่ง การกลั่นกรองของวุฒิสภาในระยะหลังนี้ปรากฏว่าไม่สู้จะมึนอะไรเห็นแตกต่างไปจากของสภาผู้แทนราษฎรเลย มักจะผ่านไปทุกเรื่อง

เมื่อข้อเท็จจริงเป็นอย่างนี้ เราจะตั้งเป็นรัฐสภาที่มี ๒ สภาต่อไปจะเหมาะหรือ
 ขอประธานกรรมาธิการเรียนครับว่า การมี ๒ สภา-ประกอบกกัน เรียกว่ารัฐสภานั้น
 ทำให้กฎหมายของบ้านเมืองเขียนย่อล้าเข้าเป็นอันมาก กฎหมายฉบับใดควรจะเร่ง
 ก็เร่งไม่ได้ เพราะต้องไปผ่านวุฒิสภาอีก วุฒิสภาก็ต้องไปแก้ไขปรับปรุงกันอีก
 เป็นเดือน ถ้ามีการแก้ไขเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ต้องมาตั้งกรรมการระหว่างทั้ง
 ๒ สภาผสมและพิจารณาถ้อยแถลงอีก กฎหมายล้าช้ามากครั้นท่านประธาน
 ที่เคารพครับ เพราะฉะนั้นในความรู้สึกของกระผมที่มีประสบการณ์ เราไม่ควร
 จะมี ๒ สภาอีกต่อไป เราไม่ควรจะมีรัฐสภาอีกแล้ว -----

- ๗๕/๒

แต่เรายังต้องมีวุฒิสมาชิก เราต้องมีอยู่ เพื่อช่วยกลั่นกรองกฎหมาย เพราะวุฒิสมาชิกนี้จะเพิ่มมาจากผู้ทรงคุณวุฒิสภาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภากฎหมาย วุฒิสมาชิกยังมีความจำเป็นที่จะเป็นผู้เลี้ยง หรือผู้กลั่นกรองกฎหมายอยู่ แต่เราไม่มีเหตุผลอะไรเลยที่จะต้องไปตั้งสภาอีกสภาหนึ่ง พอเสร็จจากสภานี้แล้วไปถึงสภานั้น ความคิดเห็นของกระผมเห็นว่า วุฒิสมาชิกนั้นเองมาอยู่ในสภาของเราแล้วแหละ เรียกว่า รัฐสภา รัฐสภาใหม่ที่กระผมคิดนี้ เป็นรัฐสภาซึ่งประกอบด้วย ๑. ผู้แทนราษฎรจากจังหวัดต่าง ๆ ๒. วุฒิสมาชิกที่คณะกรรมการสรรหา และกรรมาชั่งคตมูลแต่งตั้ง เป็นวุฒิสมาชิกจำนวนต้องไม่มากนัก วุฒิสมาชิก ผู้แทนราษฎร รวมกันพิจารณาในสภาเดียวกันและให้มันเสร็จเด็ดขาด เมื่อพิจารณาเสร็จรับหลักการแล้วไปกรรมาธิการ กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ววาระ ๒ วาระ ๓ เสร็จกรรมาชั่งคตมูลได้เลย ไม่ต้องส่งไปที่วุฒิสภาอีก เพราะคนที่ เป็นวุฒิสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถได้มากลั่นกรองกฎหมายในขณะเดียวกันกับผู้แทนราษฎรในสภาเดียวกันอยู่แล้ว แล้วขอประธานกรรมาธิการ เรียนว่า เาบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถมาก ๆ ของวุฒิสมาชิกนั้น เามาพูดในสภากับผู้แทนราษฎรนี้แหละ ได้โต้โต้เถียงกัน ได้ถามกัน ได้ตั้งกัน ได้ไล่เสียงกัน จากวุฒิสมาชิกผู้รู้ จากผู้แทนราษฎรจากต่างจังหวัด ว่ากันเสียในสภาเดียวให้มันเสร็จเด็ดขาด แล้วก็ได้ผลด้วย วุฒิสมาชิกบางครั้งโดนผู้แทนราษฎรที่ว่าทำไม่เป็น อย่างนั้น ๆ อาจจะทำให้เกิดความคิด อ้อ น่าจะเห็นด้วยกับผู้แทนราษฎร เขา ได้ว่ากันเสียในคราวเดียว แล้วจะได้กลั่นกรองกฎหมายในคราวเดียวกัน ระหว่างผู้แทนราษฎรกับวุฒิสมาชิก ร่วมกันอยู่ในสภาเดียวกัน ลงมติวาระ ๑ วาระ ๒ แก้อ้อ กรรมาธิการร่วมกันระหว่างวุฒิสมาชิกกับผู้แทนราษฎร เป็นกรรมาธิการร่วมกันพิจารณา วาระที่ ๒ เสร็จจากวาระที่ ๒ เข้าวาระที่ ๓ กรรมาชั่งคตมูลเสนอได้เลย กฎหมายจะรวดเร็วอย่างที่สุด ไม่จำเป็นต้องมี ๒ สภาอย่างปัจจุบันที่แล้วมา ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย อ้อแล้วข้าต้องตั้งกรรมการผสมอะไรต่ออะไร ซ้ำอย่างที่สุด เพราะฉะนั้นผมจึงขอประธานกรรมาธิการ เรียนว่า การปฏิรูปการเมืองเราก็ต้องปฏิรูปให้มันเห็นผลชัดเจน ให้ได้ผลจริง ๆ จัง ๆ การเอาวุฒิสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ กับผู้แทนราษฎรมาได้ในสภาเดียวกัน มันได้จุดที่แน่นอนว่า อันนี้ถูกต้อง ดีกว่าไปพูดกันลับหลังคนและสภา พูดกันคนละที่ กระผมจึงขอประธานกรรมาธิการ เรียนว่า กระผมเห็นว่าควรจะมีสภาเดียว โดยเขียนว่า อย่างนี้ ให้มีสภาสภาเดียว เรียกว่า รัฐสภา ประกอบด้วยผู้แทนราษฎรของกษัตริย์ of Thailand ต่างจังหวัดที่เลือกตั้งเข้ามา จำนวน ๕๐๐ ท่าน และวุฒิสมาชิกจะเอาประมาณ

เท่าไรผมก็ไม่ขัดข้อง ๑๐๐ ท่าน จากการแต่งตั้ง แต่ไม่ใช่ว่านายฯ แต่งตั้ง
 อย่างที่แล้ว ๆ มา ต้องมีกรรมการสรรหาแต่งตั้งที่ค่อนข้างจะรัดกุม ให้บุคคล
 ที่มีคุณภาพเป็นนักวิชาการมีความรู้จริง ๆ เข้ามาารวมกัน เรียกว่า สมาชิก
 แห่งรัฐสภา ผู้แทนฯ ก็เป็นสมาชิกรัฐสภา วุฒิสมาชิกก็เป็นสมาชิกรัฐสภา รัฐสภา
 มีสภาเดียวคือรัฐสภา ประกอบด้วยผู้แทนฯ และวุฒิสภา ผมว่าอย่างนี้จะเป็นการ
 ปฏิรูปการเมือง และทำให้การดำเนินการร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐบาล
 ก็น่าดี ของผู้แทนราษฎรก็ดีไปได้อย่างรวดเร็ว และได้เนื้อหาถ้อยกระทงความ
 เพราะได้ได้ในสภาเดียวกัน ทั้งผู้ทรงคุณความรู้ ทั้งผู้ที่มาจากต่างจังหวัด
 เอาละครับ ก็ถือว่ากระผมให้ความเห็นไว้แต่เพียงว่า ควรจะมีสภาเดียว
 เรียกว่า รัฐสภา แต่ประกอบด้วยสมาชิกผู้แทนฯ กับสมาชิกวุฒิสภา -----

- ๗๕/๑

ต่อไปขอประทานกราบเรียนเพิ่มเติมต่อไปว่า เมื่อมีรัฐสภาประกอบด้วยผู้แทนฯ ประกอบด้วยวุฒิสมาชิก ผู้แทนราษฎรมาจากไหน ผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง มาจากการเลือกตั้งอย่างไรที่เป็นมาแล้ว ๆ นั้นละครับ แต่ว่ากำหนดไว้ว่า ๕๐๐ คน ก็ ๕๐๐ คน สมัยผมร่างกฎหมายฉบับก่อนกำหนดไว้ ๓๖๐ คน ก็ ๓๖๐ คน และไปเฉลี่ยกันเอา คราวนี้เอา ๕๐๐ คน ตามกรรมาธิการก็ไม่ว่าเอา ๕๐๐ คน เพราะประชากรมากขึ้นปัญหาที่จะต้องพิจารณาในเรื่องสภาผู้แทนฯ หรือผู้แทนราษฎรนั้นก็คือว่า ผู้แทนราษฎรนั้นจะมาจากการเลือกตั้งอย่างเดียว อย่างการเลือกตั้งครั้งที่แล้วหรือครั้งที่ก่อน ๆ มาจากการเลือกตั้งทั้งหมดผู้แทนราษฎร แต่กรรมาธิการยกเว้นฯ ได้ค้นคว้าหาความรู้ค่อนข้างน่าเห็นใจนั้นผมขอชม ผมขอชมขึ้นในความสามรถว่า ให้มีผู้แทนราษฎรนั้นแหละ แต่แบ่งเป็น ๒ ประเภทอยู่แล้ว คือ ๑. ราษฎรเลือกตั้ง ๒. ราษฎรไม่เลือกตั้ง มันจะเป็นเอง เอาชื่อเข้าไปใส่ไว้ในลิสต์ (List) ของพรรค ๑๐๐ คน เอาชื่อไปใส่ พวกนี้ไม่ต้องเลือกตั้ง ไม่ต้องลง ราษฎรไม่ต้องรู้จักก็ได้ ฟังข่าววิทยุบ้าง หนังสือพิมพ์บ้าง คนไหนมีค่านิยมมากก็ได้รับเลือกตั้งผู้แทนราษฎรก็มี ๒ ประเภท อันนี้ละซึ่งผมขอประทานกราบเรียนต่อกรรมาธิการและท่านประธานว่า กระผมไม่เห็นพ้องด้วย ว่าคนที่จะเป็นผู้แทนราษฎรนั้นไม่น่าจะมาจาก ๒ ลักษณะ ลักษณะบัญญัติสัดส่วนปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นี้เมื่อนอกอาจจะใช้ได้ผล แต่เมืองไทยสภาพวัฒนธรรมและสังคมไทย ตลอดจนความเจริญของบ้านเมืองในยุคสมัยนี้ไม่เหมาะที่จะมีปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เลย ผมกลั่นกรองเหลือเกิน คิดหลายครั้งว่าควรจะมีปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ใหม่ ผู้แทนฯ สัดส่วน คือไม่ต้องสมัครรับเลือกตั้งแต่ขึ้นบัญชีไว้แก่พรรค ถ้าพรรค ก ได้คะแนนนิยมเท่านั้น ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ๑๐๐ คน ได้ ๕๐ คน ที่ ๑ ถึงที่ ๕๐ พรรค ข ความนิยมวันลงมาได้ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ที่ขึ้นบัญชีไว้ ๑๐๐ คน ได้ ๑๕ คน อะไรอย่างนี้เป็นต้น เพราะบุคคลที่เป็นปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) หรือเป็นผู้แทนฯ สัดส่วนนี้ไม่ได้มีโอกาสคลุกเคล้ากับประชาชน การเลือกของประชาชน ประชาชนไม่รู้จักรู้ว่าคนนั้นมีความสามารถอย่างไร ขอประทานกราบเรียนว่า คนที่ดีมีความสามารถเป็นที่นับถือเชื่อถือทั่ว ๆ ไป คนรู้จักทั่วประเทศมีกี่คนที่ประชาชนจะรู้เรื่อง จะไว้วางใจ ก็มิละครับ ท่านประธานยกเว้นฯ ของผมท่านอาโน้นที่ ปันยารชุน ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไหนก็ได้เลย เพราะคนรู้จักทั่วประเทศ เพราะว่าขนาดนี้ใครก็ไม่รู้ ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) คนไม่รู้จักรู้หรือใครไม่รู้ ลิสต์ (List) ไหน อยู่ ๆ ก็ได้เป็น เพราะอยู่ในบัญชีขึ้นต้นอย่างนี้ เป็นต้น และก็อีกคำกล่าวกันว่าปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นี้แหละเป็นมูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้เงินกัน

มากขึ้น บุคคลต้องการเป็นผู้แทนราษฎรโดยไม่ต้องลงเลือกตั้ง ไปเลือกตั้งก็อาจจะไม่ได้ แต่เงินมีเงินมากไปหาพรรค ก ขอเข้าเจ้าอยู่ในลิสต์ (List) ของท่านเถอะ เอาต้น ๆ อย่างให้เกิน ๑๐ คนนะ เพราะว่าพรรคคนอย่างไรก็ได้ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) อย่างน้อยก็ ๓๐ คน ขออยู่ในอันดับที่ ๑๐ ที่ ๑๕ ที่ ๒๐ ให้ได้ก็แล้วกันเถอะ

และก็ให้เงินบำรุงพรรค ๓๐๐ ล้านบาท อาจจะมี ผมไม่ได้กล่าวโดยไม่มีเหตุผล น่าจะเป็นไปอย่างนั้น ในที่สุดก็มีการใช้เงินกันอีก โดยพวกที่จะเข้าปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ต้องเสียเงิน เว้นแต่คนที่มีความรู้ความสามารถดีเด่นเป็นพิเศษ พรรคการเมืองต้องการจึงเข้ามาในพรรคมากเหลือเกิน โดยไม่ต้องเสียเงินก็รับ หรือบุคคลซึ่งมีชื่อเสียงดีเด่น ประชาชนนิยมชมชอบเหลือเกิน เด็กวัยรุ่นชอบที่สุดมาเข้าพรรค ก มาเถละไม่ต้องเสียเงิน มนต์สิทธิ์ คำสร้อย มาเถละ ดังระเบิดเข้ามา ผ่านปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) แล้วอย่าให้ไปอยู่เบอร์ ๑ ให้อยู่เบอร์ ๒๐ ประชาชนทั้งหลายกลัวมนต์สิทธิ์ที่ตนชอบเพลงของเขา เป็นขวัญใจของเขาขณะนี้ กลัวมนต์สิทธิ์จะตก เพราะอยู่ที่ ๒๐ เดียวไม่ได้ ลงคะแนนให้ใหญ่เลย ให้ ๒๐ ติดเข้ามาให้ได้ จะกลายเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น จึงขอประธานกรรมาธิการเรียนว่า เลือกตั้งแบบปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นี้ ประชาชนงมเข็มในมหาสมุทร ประชาชนไม่รู้จึกว่าคนนี้ได้ดีอย่างไร แต่อยู่ในพรรคนั้นพรรคนี้ เมื่อชอบพรรคนี้เอาใจใครมากก็เอาเลย เพราะพรรคนี้เป็นที่นิยม เช่น นิยมพรรคนี้เพราะมีลิสต์ (List) อย่างนี้ เอาอย่างนี้ นี่แหละครับ ผมจึงขอประธานกรรมาธิการเรียนว่า ผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนหรือปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นั้นไม่ต้องลงเลือกตั้ง แต่ให้ประชาชนทั่วประเทศพิจารณาเลือกเอา โดยถ้าปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นี้ อยู่ในพรรคความหวังใหม่ ถ้าชอบพรรคความหวังใหม่ก็ลงปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เหล่านี้ พรรคประชาธิปไตย ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) อย่างนี้ เมืองนอกอาจจะเป็นไปได้ เพราะเมืองนอกการสื่อสาร การเข้าใจ ประชาชนอ่านหนังสือพิมพ์ มากมายถ่ายทองจนรู้ว่าคนเข้าปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) คนไหนมีคุณภาพขนาดไหน สามารถเลือกตั้งได้ แต่ประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นไปอย่างนั้น เพราะฉะนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรให้ประชาชนได้เลือกอย่างสันติก็จำเป็นจะให้ไปลงเลือกตั้งเช่นเดียวกับผู้แทนฯ ทั้งหลายทั้งปวง ไปหาเสียง ไปเลือกก็อยู่กับประชาชน ไปรู้ว่าประชาชนเขาเดือดร้อนอย่างไร วันพรุ่งนี้จะไม่มีข้าวจะกินเลี้ยงลูกอย่างไร จะมีความเข้าใจแต่ว่าทุกคนร่ำรวย ทุกคนมีความสุขไม่ได้ ต้องออกไปสัมผัสกับประชาชนชนบท ต้องไปลงเลือกตั้ง การที่ได้สัมผัสกับประชาชน เห็นชีวิตชนบท มันสะท้อนในใจว่าเมื่อเราเป็นผู้แทนราษฎร จะปล่อยให้ประชาชนอดอยากอย่างนี้ไม่ได้ ต้องแก้ไข คนที่เป็นผู้แทนฯ มีความสำนึกความรู้สึกอย่างนี้ แต่คนที่เป็นปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ผมไม่แน่ใจเลย เมื่อเขาไม่ได้สัมผัสความจริงของประชาชนชนบท เขาก็มีความทกข์ในใจ จะเดือดร้อนแทนประชาชนในใจอย่างไร ผมไม่แน่ใจ เพราะฉะนั้นผมจึงไม่เห็นพ้องด้วยที่มีการเลือกตั้งแบบ

ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นี้เป็นประการที่ ๑ ท่านประธานที่เคารพ
 ในร่างกฎหมายของกรรมาธิการยกร่างฯ มีแปลกอยู่อันหนึ่งก็คือว่าอะไรก็เป็นคู่หมด
 ผู้แทนราษฎรก็เป็นคู่ ๑. มาจากราษฎรเลือกตั้ง ๒. มาจากระบบสัดส่วน
 ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เป็นคู่ ผู้แทนฯ ด้วยกันและสิทธิก็เหมือนกันหมด
 เงินเดือนก็คงเท่ากันอีก ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไม่ต้องเลือกตั้ง เงินเดือน
 ก็เท่าผู้แทนฯ ที่ไปเหนื่อยยาก ทุกอย่างสิทธิในการตั้งกระทู้ถาม ก็เป็นผู้แทนราษฎร
 คนหนึ่งเป็นคู่ ท่านประธานที่เคารพ นอกจากผู้แทนราษฎรจะแบ่งออกเป็น
 ๒ ประเภทเป็นคู่แล้ว ถือว่าเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว วุฒิสภาอีกแหละครับ เอาแล้วสิ
 วุฒิสภาไม่เคยมีวุฒิสภาเป็นคู่ วุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง ก็แต่งตั้งมาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
 จากคณะนิติศาสตร์ จากรัฐศาสตร์ จากอะไรต่ออะไร เอาคนดีมีความสามารถ
 เข้ามาเป็นวุฒิสมาชิก แต่ของท่านกรรมาธิการยกร่างฯ นี้ วุฒิสมาชิกแบ่งเป็น ๒ อีกแล้ว
 ๑. วุฒิสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ต้องไปเลือกตั้งตามต่างจังหวัด จังหวัดละคน
 จังหวัดนครสวรรค์ของหมมีราษฎร ๑ ล้าน ๒ แสนคน อ้าวจังหวัดนี้ได้ผู้แทนคนหนึ่ง
 จังหวัดนครราชสีมามีราษฎร ๒ ล้านกว่าคน อ้าวได้วุฒิสมาชิก ๓ คน พวกนี้ไปเลือกตั้ง
 ไปเลือกตั้งกว้างขวางเหลือเกิน ต้องใช้ความสามารถ ต้องมีบารมี ต้องมีคนรู้จัก
 มากมายทั้งจังหวัด เป็นวุฒิสมาชิกจากการเลือกตั้ง -----

ผมจะขอเขียนว่าวุฒิสมาชิกจากการเลือกตั้งนั้น ถ้าจะว่าโดยทฤษฎีหรือโดยพหุதியแล้วย่อมมีความสำคัญมากกว่าผู้แทนราษฎร เพราะเลือกตั้งทั้งจังหวัด แต่ผู้แทนราษฎรอำเภอเดียวคนหนึ่ง ครึ่งอำเภอได้ผู้แทนฯ คนหนึ่ง ๒ อำเภอได้ผู้แทนฯ คนหนึ่ง แต่วุฒิสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง จังหวัดหนึ่งได้คนเดียวใหญ่เหลือเกิน แต่ดูอำนาจหน้าที่ในรัฐธรรมนูญที่ท่านเขียนมาสิครับ น้อยเหลือเกิน น้อยกว่าผู้แทนราษฎรจะยกอำเภอละคน ๒ อำเภอคน ตรงกันข้าม นี้อวุฒิสมาชิกจากการเลือกตั้งกลับไม่มีความหมาย ความสำคัญ อันนั้นไม่ว่าหรอกครับ จะเขียนแก้ไขอย่างไรก็ได้ อีกอันหนึ่งทำมิวุฒิสมาชิกนอกจากจะมาจาก การเลือกตั้งแล้ว วุฒิสมาชิกอีกประเภทหนึ่งมาจากการแต่งตั้ง อีก ๒ ประเภทเป็นวุฒิสมาชิกด้วยกันจะอยู่ด้วยกันอย่างไร อันนี้มาจากการเลือกตั้งเหนือจะตาย พวกนี้อีกพวกหนึ่งแต่งตั้ง แสดงความสามารถทางไหน ๆ ก็แต่งตั้งเข้ามา มี ๒ ประเภท กลายเป็น ๒ ประเภท มาถึงคณะรัฐบาลอีก คณะรัฐมนตรีมีทุกวันนี้ก็มีคณะรัฐบาลเดียวไปประชุมในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มี ๕๙ คนทั้งนายกฯ ก็ไปประชุมได้ แต่กฎหมายของคณะกรรมการสิทธิการรกร่างฯ รัฐมนตรีมี ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งเข้าห้องประชุมได้ อีกประเภทหนึ่งนั่งแต่หน้าห้องประชุมเล่นหมากรุกรอ ไม่ต้องเข้า เข้าไม่ได้ พวกนี้พวกเล่นหมากรุกรอไปรอว่ารัฐมนตรีที่เข้าไปประชุมในที่ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการจะมาสั่ง คอยนั่งรออยู่ข้างนอก มันอับอายขายหน้าจะตาย เป็นรัฐมนตรีก็เข้าห้องประชุมไม่ได้ เอ๊ะ ไม่รู้เขียนหรือยัง เสียเงินจ้างแล้วให้เข้าประชุมก็ไม่ได้ หรือว่ารัฐมนตรีช่วยฯ รัฐมนตรีที่หนุ่ม ๆ ความรู้ความสามารถจะสู้รัฐมนตรีแก่ ๆ ไม่ได้หรืออย่างไร ถึงเอารัฐมนตรีแบ่งเป็น ๒ พวก พวกหนึ่งอยู่ในห้องประชุมพิจารณาออกความเห็นกัน เป็นการใหญ่ เสร็จแล้วมามอบให้รัฐมนตรีช่วยฯ ไปดำเนินการ รัฐมนตรีช่วยฯ จะรู้สึกอย่างไร ให้เขาเข้าไปนั่งบ้างไม่ได้หรือครับ เขาจะได้โหวกแหวกพูดจาในคณะรัฐมนตรีได้บ้าง ความคิดของคนหนุ่ม ๆ หรือรัฐมนตรีช่วยฯ อาจจะเด่นอาจจะดีกว่ารัฐมนตรีว่าการก็ได้ ผมอยากจะทำตัวของตัวเอง พ.ศ. ๒๕๐๐ ผมเป็นรัฐมนตรีช่วยฯ สาธารณสุข ไปดูหนังสือพิมพ์สยามรัฐตรงนั้นเขียนเลย ขอให้รัฐมนตรีทั้งหลายทิ้งปวงให้เอาอย่างรัฐมนตรีหนุ่มสวัสดิ์บ้าง นี่ค่อยเสียที ก็คนหนุ่ม ๆ อายุ ๓๕ ปี เป็นรัฐมนตรีใหม่ ๆ ทุกคนต้องเอาอย่างเขาว่าอย่างนั้น มรว. ศักดิ์ทิพย์เป็นคนเขียนเองแหละครับ พรศพวกผมขอประธานกรรมาเขียนต่อไปว่า ผมไม่ใคร่จะเห็นพ้องด้วยในเรื่องรัฐสภาที่แบ่งเป็น ๒ ผู้แทนราษฎรแบ่งเป็นอย่างไรนั้น เป็นอย่างไรนี้วุฒิสภาต้องมากลางๆ ผมไม่เห็นด้วย ถ้ามีรัฐสภาเดียว วุฒิสมาชิกก็แต่งตั้งเลยครับ เอาคนที่มีความรู้ความสามารถ

มาเป็นผู้กลั่นกรองกฎหมายร่วมอยู่ในสภาเดียวกันกับผู้แทนราษฎร เอาอย่างนั้น
เถอะครับ ไปอันดับที่ ๕

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : คงจะหมด

แล้วกระมังครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ไม่เป็นอะไรครับ อีกนิดเดียวผมสรุปแล้วครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ , โอ.เค. ลีน ๗

แค่ ๒๕ นาทีแล้ว สรุปได้แล้วครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : คณะกรรมการเลือกตั้งนี้สำคัญมาก

ที่จะขอลุด คณะกรรมการเลือกตั้งที่ท่านเขียนไว้ก็เด็ดขาดดี เลือกตั้ง

คณะกรรมการเห็นว่าหน่วยนี้ไม่ชอบมาพากลสิ่งขกเล็กให้เลือกตั้งใหม่ หน่วยหนึ่ง
ถ้าทั้ง ๕ อำเภอทุกหน่วยจขิดหมด สิ่งเลือกตั้งหมดทั้งเขตเลย รวมความ
ว่าคณะกรรมการเลือกตั้งสามารถให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ทั้งเขต ซึ่งเป็นอำนาจ

ไปซ้อนกับตุลาการรัฐธรรมนูญ ประธานโทษ ศาลรัฐธรรมนูญ ผมจะไม่พูดถึง
ศาลรัฐธรรมนูญ จะพูดเฉพาะกรรมการเลือกตั้งนี้แหละครับ มีอำนาจสูงสุด

ถึงขณะนั้น ไม่ใช่ศาล และก็ขอประธานกราบเรียน ที่ผมห่วงใยก็คือว่า การ
แต่งตั้งกรรมการเลือกตั้งจะดันชั้ตาย ปลายชั้เป็น ว่าคนนี้เป็นโมฆะต้อง

เลือกตั้งใหม่ คนนี้ต้องโมฆะเลือกตั้งใหม่ เขตนี้โมฆะต้องเลือกตั้งใหม่
กรรมการเลือกตั้งมีอำนาจปานนั้นนะครับ แต่ดูที่มาของเขาสักครับ ใครเป็น

กรรมการเลือกตั้ง-----

เป็นบุคคลซึ่งหมดกิเลสแล้วหรือครบ เป็นบุคคลมาจากไหน ทำให้ให้อ่านาจนสูงสุด
 ผมได้รับเลือกตั้งโมฆะใช้ไม่ได้ มีการทุจริตการเลือกตั้งที่นั่น ๆ ให้เลือกตั้งใหม่
 มีอำนาจถึงขนาดนั้น คณะกรรมการเลือกตั้งที่ผมดูแลแล้วรู้สึก ว่า ผมจำไม่ค่อยได้
 เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ซับซ้อน คณะกรรมการเลือกตั้งมี ๕ คนเท่านั้นแหละครับ
 ดูแลทั่วประเทศเลย คณะกรรมการเลือกตั้ง ๕ คน คณะกรรมการเลือกตั้ง ๕ คน
 ดูแลการเลือกตั้งทุกเขต ทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย มาจากไหนครับ พรรคการเมือง
 เป็นผู้เลือกตั้งมา วุฒิสมาชิกเลือกตั้งมาฝ่ายละ ๕ คนเป็น ๑๐ คน แล้วมาให้
 รัฐสภาเลือกตั้งเหลือ ๕ คน มันเป็นการเมืองซัด ๆ เลยกครับ ถ้าพรรคใด
 คุณเสี่ยงข้างมากในสภาได้ คณะกรรมการเลือกตั้งก็เป็นคนของบุคคลนั้น ถ้า
 คณะกรรมการเลือกตั้งเป็นของพรรค ก. แก่ไม่สิ่งหรือว่าพรรค ข. โมฆะ ๆ
 พรรค ข. ก็เจ๊งสิครับ นี่ที่มาของกรรมการเลือกตั้งเป็นอย่างนี้ ไม่ได้เอามาจาก
 คนดีพิเศษที่เราสามารถจะไว้วางใจได้แต่ประการใดครับท่านประธาน เป็น
 ตัวแทนของพรรค พรรคละ ๑ คนมาเลือกบุคคลที่ตนต้องการ ๕ คน วุฒิสมาชิก
 เลือกอีก ๕ คนเป็น ๑๐ คน ๑๐ คนนี้ส่งมาให้รัฐสภา ในสภานี้ฝ่ายรัฐบาล
 มีเสียงข้างมากกว่าแน่นอน รัฐสภาถึงคะแนนเสียงเอาพวกของตัวเองอีก
 เพราะฉะนั้นคนเหลือ ๕ คนที่จะเป็นกรรมการเลือกตั้งก็เป็นคนของคนที่มี
 เสียงข้างมากในรัฐสภานั้นเอง เพราะฉะนั้นอำนาจมันจะถ่วงจะเอียงไปอย่าง
 น่าเสียหาย แล้วก็จะมีพวกขั้ววิจารณ์จันกันหนักว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้เอียง
 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่เป็นธรรม และจะเสียหายตกมาถึงท่านประธานด้วยที่เป็น
 ผู้คุมการยกว้าง ๆ ก็จะต้องมาถึงท่านว่า เอ๊ะ ไปคุมกรรมมาธิการยกว้าง ๆ
 อย่างไรถึงให้มีกรรมการเลือกตั้งเป็นฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ไปได้ละครับ นี่แหละครับ
 ก็ขอประทานกราบเรียนก็เกรงใจท่านประธานอย่างมากละครับ เพราะ
 ท่านประธานก็คงเกรงใจผมเหมือนกันแหละครับก็จะให้พูดมากกว่าเขา เพราะ
 เคยเป็นรัฐมนตรีอยู่ด้วยกัน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านจะสรุปได้
 หรือยังครับ ๓๐ นาทีแล้วครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : เพราะฉะนั้นผมก็เห็นใจท่านประธาน
 ผมก็จะขอเอาแค่นั้นแหละครับ ก็ขอสรุปแต่เพียงว่าด้วยรัฐสภานี้ ผมเอา
 แค่นี้ แต่ว่าผมจะขอแปรญัตติแล้วขอพูดอีกนะครับ แต่ละอัน ๆ ขอพูดอีก เอาให้
 มันเป็นหลักฐานเพื่อกรรมมาธิการยกว้าง ๆ เอาจะเห็นใจ เอาจะกลับใจไปเขียนใหม่
 ตรงตามที่ผมต้องการก็ได้ ขอขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ดอกเตอร์มนตรีศรีศรี

รองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผมเองอยากจะกราบเรียนท่านในหมวดที่เกี่ยวกับรัฐสภาเบื้องต้นก่อนว่า ผมจริง ๆ ที่ขึ้นมาเสนอแนะบางส่วนนี้ด้วยความเคารพในกรรมมาชิกการยกร้างฯ ทุกท่าน มีบางประเด็นที่ผมอยากขออนุญาตในเรื่องของโครงสร้างของรัฐสภาเสียก่อน คือถ้าจะเขียนว่าให้มี ๒ สภานี้ผมไม่ขัดข้อง และในส่วนที่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรนั้นในระบบเลือกตั้งที่เป็นแบบนี้ ผมก็ไม่ขัดข้องเช่นเดียวกัน

แต่ก็อยากจะเรียนถามสักนิดหนึ่งครับว่า ถ้าเราจะเอาของต่างประเทศเข้ามา บางส่วนนี้ ผมไม่ทราบว่าคุณคณะกรรมการยกเว้นได้ลงไปไหนเลยละ เอียด หรือเปล่าว่า ผู้สมัครคนหนึ่งไหนๆ เขาสามารถจะมีชื่อเข้าทั้งในเขต เลือกตั้งได้ และในบัญชีรายชื่อได้ ท่านไปอยู่ที่ญี่ปุ่นก็มีนะครับ นี่ประเด็นที่ ๑ ผมอยากจะเรียนถามนิดหนึ่ง

ประเด็นที่ ๒ ถ้าจะเอามา อยากจะเรียนถามอีกนิดหนึ่งว่า ในบัญชีรายชื่อเขาใช้ระบบเป็นแบบภาคหรือครับ เขาไม่ใช้ทั่วประเทศ เพราะว่ามันจะเจอปัญหาอย่างที่ท่าน สสร. สวัสดิ์ ได้กล่าวว่าบางที่ผู้ไปเลือกตั้งนี้ เขาเลือก พรรคจริง แต่ว่าในขณะที่เดียวกันเขาก็อาจจะพิจารณาตัวบุคคลด้วยเหมือนกัน ว่าบุคคลที่เขาจะดูในบัญชีนั้นเขาพอจะรู้จักหรือไม่ นี่คือประเด็นที่ผมอยากจะ กราบเรียนถามท่านคณะกรรมการยกเว้นฯ ผ่านไปยังท่านประธานนะครับ

ประเด็นต่อมา ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะที่เคยเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการกิจการสภามาหลายครั้ง ผมอยากจะ เรียนด้วยความเคารพจริง ๆ ว่า การให้อำนาจกรรมการเป็นเจ้าพนักงาน ตามกฎหมาย เป็นสิ่งที่ผมยืนยันมานานนะครับ กราบเรียนด้วยความเคารพ ท่านกรรมการ คอกเคอร์บวรัคคิตี ซึ่งก็เคยพูดกันมาขยาดในเรื่องนี้ แต่ว่า ผมเองยังเห็นอย่างไร ๆ ว่าไม่ควรครับ เพราะท่านก็ทราบดีว่าในสภาพปัจจุบัน มันเป็นอย่างไร เรื่องนี้ผมจะไม่พูดยาว แต่ว่าตั้งเป็นข้อสังเกตว่า

ถ้ากรรมการมีอำนาจอย่างนั้น ทุกวันนี้ท่านก็ดูเถาะครับว่ากรรมการใช้อำนาจอย่างไรบ้าง ข้าราชการผู้ใหญ่มาที่ ๔ - ๕ คณะกรรมการ เรื่องเดียวกัน อันนี้เป็นประเด็นที่ผมอยากจะถามว่าในภาคปฏิบัติ ถ้ากรรมการ มีความพร้อมหรือจะมาประชุมพร้อมกัน เรียกกรรมการมาแล้วชี้แจงในเรื่องที่เป็นภารกิจจริง ๆ อย่างนี้ผมไม่ว่า แต่ถ้าให้กรรมการมาที่ ๒ - ๓ คน สตาฟ (Staff) ทำงานส่วนใหญ่มาหนึ่ง แล้วก็ไปเชิญข้าราชการผู้ใหญ่มา แล้วก็มากล่าวหากันหรือว่ากันอย่างรุนแรง ประเด็นตรงนี้เป็นสิ่งที่ผมอยากจะ ผ่าทันทันประธานไปยังท่านคณะกรรมการยกเว้นฯ ว่า ในภาคปฏิบัติมันเป็นอย่างไรระครับ

อีกประเด็นหนึ่งที่ผมเองห่วงใยเหมือนกันว่า ให้อำนาจกระทุ้ง สดผมเองเป็นคนหนึ่งที่เห็นด้วยละครับ แต่ผมไปลงในรายละเอียดแล้ว เห็นว่า

ท่านไปตั้งเอาวันเดียวกัน ตามกันสด ๆ เลย เรื่องนี้ผมกราบเรียนว่าได้ศึกษากันพอสมควรนะครับว่า ในบ้านเรามันพร้อมแบบเมืองนอกหรือเปล่า ตรงนี้ผมคิดว่าน่าจะใช้เวลาอย่างน้อย ๆ สักวันหนึ่งหรือ ๓ วัน ให้เขาเตรียมตัวสักนิดก็ยังดี เพราะว่าในเรื่องกระทู้สดบ้านเรามันต่างกับของเมืองนอก หรือถ้าหากว่าจะไม่เขียนเลย ไปเขียนไว้ในข้อบังคับของสภา ผมก็ว่ายังจะใช้ได้อยู่ นะครับ นี่เป็นอีกประเด็นหนึ่งในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเวลาสั้นผมจะใช้เวลาที่ มีประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวกับวุฒิสภา ผมเห็นด้วยกับท่านสวัสดิ์ดีในตรงที่ขายนะครับว่า ทำประเภทเดียวเลยนะครับ ถ้าจะมาจากเลือกตั้งโดยอ้อมก็อ้อมไปหมดเลยนะครับ ถ้าจะสรรหากี่สรรหาเอามาเสียอย่างเดียว อย่างไปเอามา ๒ ประเภท ตรงนี้เป็นประเด็นที่อยากจะฝากไว้ นะครับ

ในส่วนย่อย ๆ ที่เป็นข้อสังเกต ไม่ทราบว่ามีผมเองจะเข้าใจผิด หรือว่าเป็นความบกพร่องในการพิมพ์ไม่ทราบ อย่างบางประเด็นย่อย ๆ อย่าง มาตรา ๑๐๔ กับ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๘ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี แต่ว่ามาตรา ๑๐๖ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

กลับว่า (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิดอย่างเดียว ผมไม่ทราบเป็นข้อบกพร่องหรือเปล่า ผมเรียนถามว่าทำไมมันถึงต่างกัน มาตรา ๑๑๐ สภาผู้แทนราษฎร จะกระทำการอย่างใดเพื่อเป็นการก้าวก้าวการแต่งตั้งบรรจจุฬาราชการประจำไม่ได้ ตามว่าแล้ววุฒิสภานะครับ ที่ท่านเขียนว่ามาจากการเลือกตั้งก้าวก้าวได้หรือเปล่า ตรงนี้เป็นประเด็นที่อยากจะฝากไว้ว่าท่านได้มองครอบคลุมหมดหรือยัง

อีกประเด็นหนึ่งที่อยู่ในรายละเอียด มาตราที่ผมคิดว่าน่าจะได้มีการพิจารณาทบทวนในเรื่องของอำนาจยุบสภา เรื่องนี้คืออภิปรายไม่ไว้วางใจ ประเด็นตรงนี้ไปห้ามว่านายกา ยุบสภาไม่ได้ เมื่อขึ้นแล้วนี้ ผมด้วยความเคารพจริง ๆ ว่า ผมเข้าใจว่ากลไกตรงนี้ท่านเอามาจากที่ไหนทำให้เลือกนายกา มาก่อน เอาคนใหม่มา ของเยอรมันมี แต่ผมถามว่ามีเหมาะสมไหม สำหรับบ้านเรา มันพอจะไปได้ไหมครับในสถานการณ์การเมือง ไปห้ามนายกา

ไม่ให้ยุบสภา ทั้งหลายทั้งปวงนี้ด้วยความเคารพ ยังมีอีกหลายประเด็น
อย่างที่ประธานสภาต้องเป็นกลางทางการเมือง คำว่า เป็นกลางทาง
การเมืองคืออะไร -----

- ๘๐/๑

อันนี้เป็นประเด็นในทางเทคนิค หรืออีกเรื่องหนึ่งว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเด็กและสตรีบอกว่าต้องขึ้นกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นกรรมาธิการวิสามัญอะไรทำนองนี้นะครับ ในมาตรา ๑๕๐ ขึ้นเพื่อพิจารณา ประกอบด้วยตัวแทนของสตรีและเด็ก ผมให้ความเคารพเรื่องเด็กและสตรีครับ แต่ผมถามว่า ถ้าร่างกฎหมายนั้นเป็นร่างกฎหมายง่าย ๆ ๓ วาระไม่ได้หรือครับ กรรมาธิการเดิมสภาไม่ได้หรือครับ อันนี้เป็นสิ่งที่ผมอยากจะฝากข้อห่วงกังวลไป

ประเด็นสุดท้ายที่ผมกราบเรียนว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภา หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผมเองก็ให้ความเคารพว่าท่านระวาง หรือว่าท่านเกรงว่ารัฐสภาชุดใหม่เขาจะไม่ร่างความเงื่อนไขของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ผมคิดว่าบางครั้งถ้าเราจะระวางกันไปทั้งหมดเลย ระวางกันไปทั้งหมดเลย กลัวไปทั้งหมดเลย ผมว่าเราต้องให้เกียรติกัน รัฐสภาชุดใหม่คนที่มาจากการเลือกตั้งคนที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาเขาก็มีเกียรติ เขาก็มีศักดิ์มีศรี ฉะนั้นเราต้องให้เขามีโอกาสในการที่จะร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเลือกตั้ง ถ้าท่านไปบรจจุหลักเกณฑ์ทั้งหมดบังคับเขาทั้งหมดเลยนี้ ตรงนี้ผมอยากจะฝากไว้ ด้วยความเคารพจริง ๆ นะครับ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : อาจารย์ธรรมนูญครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนูญ ลัดพลี : ขอบพระคุณครับ ท่านประธานที่เคารพ กระผม ศาสตราจารย์ธรรมนูญ ลัดพลี จากธรรมศาสตร์ กระผมว่าเดี๋ยวอาจจะมีการขยายวงที่หายว่วงได้ นะครับ ถ้ากระผมจะอภิปรายอะไรไป เกิดมีความสนุกสนานขึ้นมาก็อภิปรายด้วย เพราะเรื่องมันจะต้องเป็นอย่างนั้นจริง ๆ คือปลาทายน้ำขึ้น ผมบอกอย่างนั้น ขึ้นแรกกระผมอยากกราบเรียนก่อน กระผมก็ไม่เคยเห็นใบแก้ไขความที่ผิดยาวนานที่ตั้งหลายหน้า อย่างมากเขาผิดกันตัวสองตัว โดยเฉพาะเรื่องของรัฐธรรมนูญไม่น่าจะผิดพลาดมากขนาดมากแก็กกันแบบนี้ และแก้แบบนี้ มันไม่ใช่แก้คำผิดแล้ว มันเหมือนกับขอเพิ่มเติมข้อความใหม่ กลายเป็นอย่างนั้นไป ฉะนั้นเราก็สงสัยว่าในเมื่อร่างฯ นี้ส่งมาถึงมือพวกเราแล้ว และมีเพิ่มเติมใหม่มาแก้ไขอย่างนี้จะสมบูรณ์หรือไม่ กระผมอยากตั้งประเด็นข้อกฎหมายเอาไว้ตอบเวลารัฐสภาเขาถามก็แล้วกันนะครับว่าร่างฯ นี้มันผ่านอย่างไร ทุกข์ทุกอย่างไร นะครับ แล้วอีกอันหนึ่งที่กระผมอยากกราบเรียนจากประเด็นนี้ก็คือว่าในเรื่องนี้ประเด็นแรกเลย ท่านมีอยู่ข้อหนึ่งว่า ประธานโทษ กระผมขออนุญาตท่านประธานที่เคารพท่านนะครับ มาตรา ๕๐ ร่างพระราชบัญญัติหรือว่า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำ
และยินยอมของรัฐสภา กระผมเข้าใจว่า กระผมคงไม่ผิด ถ้าจะถือว่ากฎหมาย
ประกอบหรือร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดย
คำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา คือทั้ง ๒ สภา ร่วมกัน ไม่ใช่สภาหนึ่งสภาใด
เพราะถ้าสภาหนึ่งสภาใดที่ละขึ้นก็น่าจะเป็นว่า โดยคำแนะนำยินยอมของ
สภาผู้แทนราษฎรและหรือวุฒิสภา ถ้ารัฐสภานี่คือร่วม เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้
ถ้าเพื่อมีผลพลาคณะครับ กระผมก็หวังว่าคณะกรรมการก็คงไม่แอบไปแก้อีก
แล้วออกมา เป็นแก้คำผิดอีก ก็คงจะต้องรอให้ไปแปรญัตติ มิฉะนั้นก็จะคิด
ข้อบังคับคณะครับ และกรุณาตอบเฉพาะกาล ท่านเขียนมาเลยว่าคุณหมายเฉพาะ
หรือกฎหมายลูกแต่ละฉบับที่ท่าน ๒๔๐ วันที่ ๓ เดือน ๑๒๐ วันจะเป็นศึกสายเลือด
หรืออะไรล้างแค้นกันหรือเปล่า กระผมก็ไม่ทราบ แต่ว่าในนั้นเขียนเลยครับว่า
ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ถ้าไม่เสร็จก็ให้ยุบ ถ้าเผื่ออย่างไรผ่านมาถึงวุฒิสภา
วุฒิสภาที่วันไม่เสร็จก็ยุบอีก เพราะฉะนั้นนี่จะเห็นได้ว่ามันก็ขัดกับข้างหน้าแล้ว
ข้างหน้าโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา แต่ข้างหลังบอกให้พิจารณาที่ละสภา
จะฆ่าแหละ เนื้อหนึ่งกันคนละที่ ค่อย ๆ เชือดกันคนละครั้ง หรืออย่างไรก็แล้วแต่
แต่นี้มันขัดต่อรัฐธรรมนูญนะครับ ผมมองดูแล้วมันจะขัดกันเอง นอกจากท่าน
จะตีความแบบเอาอะไร เข้าถูกก็แล้วแต่คณะครับว่า รัฐสภาที่ความจริงหมายถึง
๒ สภา คนละที่กันก็แล้วแต่ แต่ว่าถ้าอย่างใดกระผมก็ต้องแปรญัตติแน่ แล้วถ้าท่าน
ไม่แก้ ก็เห็นจะต้องมาพูดกันในสภานะครับ ที่นี้ประการถัดไป กระผมกราบเรียน
ตรง ๆ ไม่ทราบว่าจะมาได้อย่างไร เอาข้อผิดพลาดก่อนนะครับ ผมไม่อยากจะไป
จะขายหน้าด้วยกันหมด อันนี้เป็นการพิสูจน์อักษรง่าย ๆ เท่านั้นเอง ไม่ได้ยกอะไร
เสมือนธุรการก็อาจจะทำได้ ไม่จำเป็นถึงขนาดคณะกรรมการ สสร. เป็นชุด
อย่างนี้ อย่างประการแรก ท่านประธานที่เคารพ กระผมอยากขอให้ท่าน คูมาตรา ๘๔
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวน
สมาชิกทั้งหมด ทำที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็น
สมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๗ (๓)
ถ้าท่านเปิดคูมาตรา ๑๑๗ (๓) เป็นเรื่องที่สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นเขาลาออก แล้วท่าน
อยู่สภาเดียวกัน ไม่รู้เขาลาออกหรือครับ กับทำกันอย่างไรไม่ให้เป็นเรื่องใหญ่
ในตอนที่กลับบอกว่าให้ส่งเรื่องไปที่ประธานแห่งสภาที่รับคำร้องนั้น ส่งคำร้องนั้น
ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

มันอะไรกันครับ อยู่ในสภาเดียวกันไม่รู้เขาลาออก กลับต้องไปขอแรงคนอื่น ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือว่าตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมาแล้วไม่มีงานทำ ก็ทำงานไปให้ดูว่าเขาลาออกจริงไหม แล้วศาลรัฐธรรมนูญไปรู้ได้อย่างไร มันอยู่คนละศาลกัน สภาเราอยู่ที่เขาลาออก ทำไมไม่รู้ครับ ประการที่ ๑ นะครับ แล้วก็มาถึงที่ผมอยากทราบเรียน ในมาตราที่อ้างถึง เมื่อที่นี้อ้างถึงอีกนะครับ หรือมาตราพวกนี้ ถ้ามาดูในเรื่องนี้ ประทานโทษนะครับ คือมันโยงกันไปโยงกันมา ผมอ่านแล้วก็ปวดหัวเหมือนกัน รู้สึกถ้าจะตามคอเคอร์สมกลับไปเร็ว ๆ นี้ก็คงจะเป็นแน่ ตั้งนั้นว่ามีบาร์มีเกาตีแน่ คือเอาอย่างนี้นะครับ ในมาตรา ๑๑๗ ข้อ ๔ (๒) ที่บอกว่า ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วยังไม่ฟื้นคดี ทำไมในเรื่องนี้ไม่รู้หรือครับว่า สมาชิกภาพนี้ได้สิ้นสุดลงแล้ว เพราะว่าในกรณีพิทักษ์ทรัพย์ของศาลนี้ขึ้น เค็ดขาด แล้วก็ยังไม่ฟื้นคดี เขาต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นนิกกกฎหมายก็ควร จะรู้ราชกิจจานุเบกษา มีประโยชน์เพื่ออะไร เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น มีใครทำสัญญาเป็นอย่างไร อะไรเกิดขึ้นอย่างไร บริษัท หุ่นยนต์ หุ่นยนต์บริษัท ถูกล้มละลายอย่างไร เขาจะประกาศแล้วก็ถือ เป็นข้อต่อสู้ที่ยกขึ้นมาไม่ได้ จะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้ แล้วเรื่องนี้นั้นท่านไม่รู้ได้อย่างไรครับ แล้วก็อีกเรื่องหนึ่ง ดูข้อ ๕ (๑๐) สมาชิกวุฒิสภาที่ไปเป็น ต้องห้ามไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ แล้วอยู่ในสภาเดียวกันไม่รู้หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปเป็นสมาชิกวุฒิสภา แล้วถ้าจะเป็นคนนั้น ขอโทษครับ ผิดหนังเหมือนกับถนนซีเมนต์หรืออะไรก็แล้วแต่ ยังไม่ยอมลาออกอีก แล้วท่านกลับต้องไปส่งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย มันอะไรครับ แค่สอบประวัติง่าย ๆ ยกหูโทรศัพท์ก็รู้กันอยู่แล้ว หรือกดคอมพิวเตอร์ก็รู้อยู่แล้ว สมาชิกวุฒิสภาที่สถานภาพเป็นอย่างไร ทางโน้นเขารู้ทางเราเป็นอย่างไร แล้วก็อีกอันหนึ่ง มาตรา ๑๐๘ (๑๒) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตุลาการคดีอาญา ซึ่งพวกนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาทั้งนั้น แล้วก็ไม่รู้หรือว่าพวกนี้เป็นอย่างไร ทั้งที่ตัวให้ความเห็นชอบเขาไปแล้วนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าเขาไปเป็นอย่างนั้น แล้วไม่รู้หรือครับ แล้วยิ่งอันสุดท้ายใน (๑๔) ของข้อ ๕ รัฐสภาถอดถอน รัฐสภาถอดถอนนี้เขาไปแอบถอดถอนกันในห้องน้ำหรืออย่างไรครับ สมาชิกถึง ได้ไม่รู้เลยว่าคนเหล่านี้ถูกถอดถอน จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา อีกว่าคนนี้หมดสภาพ ผมว่ามันน่าจะผิดอะไรสักอย่างหนึ่งนะครับ แล้วกระผม ไม่อยากให้เห็นผ่านไปในเรื่องนี้ นี่ก็เป็นเรื่องของคำผิด ที่เป็นเรื่องที่เราควรจะ

แก้ไขเสียไม่น่าจะปล่อยไป เพราะว่ามันขัดต่อข้อเท็จจริง แล้วที่นำมาถึงเรื่องทางด้านของรัฐสภาที่ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา กระผมก็อยากทราบเรียนเพื่อทวนเวลาว่า กระผมเห็นด้วยกับคำอภิปรายของท่านสมาชิกผู้ที่มีเกียรติผู้แก่อาวุโสณะครับ ซึ่งครั้งหนึ่งก็ได้รับฉายานามว่า นกเขาคู ท่านก็ได้เขาคูมาให้ให้ความละเอียดมา ซึ่งกระผมก็ขอยกย่องท่านแล้วขอรับท่านเป็นส่วนหนึ่งของคำอภิปรายของกระผมว่า กระผมเห็นด้วยว่าสมาชิกวุฒิสภานั้นไม่ควรจะมีเลือกตั้งและมีแต่งตั้ง เพราะกระผมทราบเรียนตรง ๆ ว่า แม้แต่มีวุฒิสภาที่รับแต่งตั้งในสมัยก่อนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับเลือกตั้งอยู่ห่างกัน การประชุมก็คนละวันกัน นอกจากนาน ๆ จะมีกิจกรรมพิจารณา ร่วมกันสักทีหนึ่ง เสร็จแล้วท่านคงได้อินมาบ่อย ๆ มีกระแหนะกระแหนกันอยู่เรื่อย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ร้อง เกียจสมาชิกวุฒิสภาว่าเหมือนกับเป็นกาฝาก หรือว่าไม่มีประโยชน์อะไรนะครับ มีแต่แค่ก่อกองอาจจะเหลือ ๑๐ คนก็ได้ ตั้งที่ปรึกษากฎหมายมาก็ได้ เช่นเดียวกันสมาชิกวุฒิสภาที่ถือว่าได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งมาเป็นเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูลของเขา แล้วตัวเขาด้วยนะครับ ก็อาจจะนึกถึงว่าผู้แทนราษฎรเหล่านี้ได้มาโดยชื่อเสียงก็ยังมีกระแหนะกระแหน แล้วนี่มาอยู่สภาเดียวกันนะครับ ไม่ต้องอื่นไกลละครับ สมาชิกวุฒิสภาได้รับเลือกตั้งก็ต้องก็มีปัญหาแน่ เลือกตั้งก็อย่างที่ท่านสวัสดิ์ว่า ก็ต้องบอกฉันได้รับมาหนึ่งล้านคน แกร็บแต่งตั้งมาจากไหนก็ไม่รู้ ก็อาจจะดูถูกดูแคลนกันได้ แล้วเวลาปฏิบัติหน้าที่ก็เหมือนกัน แล้วถ้ามองอีกมุมหนึ่ง มองสมาชิกวุฒิสภาที่รับเลือกตั้งนะครับ มาเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านดูเถาะครับต่างกันแยะเลย เอาชั้นคุณวุฒีก่อนนะครับ คุณสมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีคุณวุฒิตั้งตำ นอกจากเป็นคนต่างด้าวนั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นคนไทยก็ไม่จำกัดเลขวุฒิเท่าไรก็ได้ แล้วอายุเพียง ๒๕ ปี แล้วได้รับเลือกมาเพียง ๑๕๐,๐๐๐ ในเขตตำบล อำเภอ แล้วแต่จะเป็นเขตอย่างไร แต่สมาชิกวุฒิสภานั้นหนึ่งล้านคนครบทั้งจังหวัด เพราะฉะนั้นก็ต่างกันมากแล้วตั้ง ๕๐ ปี แล้วปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ แต่เสร็จแล้วได้รับอาဏ်ติมอบหมายให้ทำหน้าที่เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎร น้อยกว่าในบางเรื่องด้วยซ้ำ งบประมาณก็ไม่ได้ร่วมด้วย มติไม่ไว้วางใจก็ไม่ได้ร่วม ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนก็เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะค้ำประกันเสถียรภาพของรัฐบาล เพราะฉะนั้นจะเห็นเลยครับ แม้ในกลุ่มเดียวกันสภาเดียวกันก็มีปัญหา ในต่างสภาก็มีปัญหา แต่กระผมต้องกราบขออภัยท่านผู้อาวุโสสวัสดิ์ ขอเอ่ยนามอีกครั้งหนึ่ง ที่บอกว่าควรจะมีสภาเดียวรู้แล้วรู้รอดไปเลย ๕๐๐ คน กระผมกราบเรียนครับ ความคิดนี้ กระผมเสนอมานั่งปี ๒๕๑๙ ตอนนั้นจะให้มาอยู่สภาเดียวจับเข้าด้วยกัน ตัว ส. สวัสดิ์ อาจจะอยู่กับ ส. สวัสดิ์ของผู้แทนฯ ก็ได้ และมีปัญหาที่จับเข้าด้วยกัน เช่น บางที่ท่านสวัสดิ์อภิปรายไปยาวหน่อย ส. สวัสดิ์ ผู้แทนฯ อาจจะอภิปรายบ้าง อาจจะกระดุกหัวเข้าท่านได้ อะไรอย่างนี้ เสร็จแล้วปรากฏอย่างไรรู้ใหม่ ผู้ใหญ่เขาบอกอย่าเลย เขาก็เกี่ยวเดียวโรงพักถ้านึกดีเต็ม บอกทำไม ก็ไปเขย่ากระดุกหัวเข้า เขาจะให้หยุดพูด เขาอาจจะสะดุ้งดีดโงงมาเลย ของ ส. สวัสดิ์ ที่อยากพูดก็ตกเก้าอี้ก็เกิดเป็นปัญหา เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ก็บอกขอเรื่องที่เรายังไม่ถึงจุดนั้น อย่าให้มารวมกันเลย อยู่คนละพวกกันดีแล้ว อยู่คนละแห่งก็ดีแล้ว ขณะนี้ก็ยังชัตกันไปชัตกันมา แม้แต่ในสภาเดียว พรรคคนละพรรค อย่างเวลานี้ท่านจะเห็นว่าสาวกันไปสวดกันมา เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็นเรื่องที่กระผมกราบเรียนว่า ก็ขอให้ไปเลือกตั้งทางอ้อมทั้ง ๓ กลุ่มเถอะครับ อย่างน้อยก็รู้แล้วก็รู้รอดไป ไปเลือกตั้งทางอ้อมหรือสรรหาอะไรก็แล้วแต่ก็ยังเป็นพวกเดียวกันหมด แล้วก็มาประชุมร่วมก็ขอให้มีบทบาทมากขึ้นนี้กระผมอยากกราบเรียนนะครับ คือเกี่ยวกับศักดิ์ศรี หรือไม่อย่างนั้นถ้าเผื่อจะให้เลือกตั้ง กระผมมองก็ยังไปไม่รอด ถ้าให้เลือกตั้งไปอย่างที่ว่า แล้วมาแก้อำนาจหน้าที่ให้มาก มันก็เกิดลักลั่นอีกว่า วุฒิสมาชิกเฉพาะผู้แทนฯ ได้รับเลือกตั้งเท่านั้นให้ประชุมได้ในสภานี้ เวลาเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ หรือผ่านงบประมาณ วุฒิสมาชิกได้รับการแต่งตั้งมาไม่ให้เข้า แบบเดียวกับรัฐมนตรีที่ท่านสวัสดิ์ว่า เป็นระบบผมเห็นด้วยเลย แล้วท่านยังขาดไปอีกอย่างหนึ่งท่านลืม ศาลคู่ ศาลยังโดนเอาไปคู่เลยเวลานี้

เพราะฉะนั้นผู้แทนฯ คู่ วุฒิสมาชิกคู่ รัฐมนตรีคู่ ศาลคู่ เพราะฉะนั้นอาจจะต้องจำกัดอีกเหมือนรัฐมนตรี ท่านรู้ไหม ๓๐ คนเข้าสภาได้ อีก ๑๔ คนเข้าไม่ได้ ก็เช่นเดียวกันสมาชิกวุฒิสภาที่รับเลือกตั้งมาเข้าได้ แต่แต่งตั้งหรือสรรหามาไม่ให้เข้าให้อยู่นอกประตูไปกินน้ำชาเอาเลย แล้วหมดประชุมก็ค่อยมาเจอกันใหม่ อย่างนี้ดูแล้วมันเป็นอย่างไรรับ มันก็แย่ กระทบถึงได้เคยพูดไว้ที่พักขาบางที่เจ้าหน้าที่รัฐสภาเองอาจจะจำไม่ได้ว่า รัฐมนตรีคนนี้ คนไหนมีสิทธิจะเข้ามานั่งในสภาได้ อาจจะต้องป้ายหัวแดง หัวเหลือง ต่อบนเสื้อก็ขาด ถ้าอย่างนั้นสมาชิกสภาก็ต้องเขี้ยว ขาวอะไรอย่างนี้ แล้วก็มาศาลก็อาจจะแดง ดำ อะไรก็ว่ากันไป ถึงจะรู้จักความแตกต่างนี้ละครับ มันเป็นรัฐธรรมนูญที่ทำให้เกิดความแตกแยกไม่ได้ผสมผสานเลย กระทบพยายามอยากเห็นทุกอย่างกลมเกลียวผสมผสานกันมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวไม่ใช่แยกคู่อีก ต่อบนก็แยกเป็น ๓ เป็น ๔ ประเทศศัตประเทศหนึ่งก็อาจจะแยกเป็นหลายมลรัฐอะไรต่าง ๆ พวกนี้ มันก็เสี่ยงเหลือเกิน เสี่ยงต่อรัฐธรรมนูญที่จะตก กระทบก็เกรงอย่างนั้น แล้วอย่างท่าน ขอประทานโทษ กระทบกราบเรียนตัวท่านเลขานุการ ท่านบวรศักดิ์ ท่านก็บอกอาจารย์อยากจะให้รับเสียด่วนนี้ เพราะไม่อย่างนั้นรับวันหน้าเดี๋ยวไปตก แล้วลำบาก ที่แรกกระทบไม่ทันคิด แต่มาคิดตอนหลังมันจริงหรือที่ว่า ๗๖ กับ ๗๓ เวลานั้นมันก็มีรอยปริรอยร้าวอะไรกัน หรือว่าจะตกไม่ตกกระทบก็ยังไม่เข้าใจ เพราะกระทบยืนอยู่กระทบก็ไม่ได้ออกไปไหนก็ยังยืนอยู่ได้ เพราะฉะนั้นมันน่าจะเข้าใจว่าประสานกันดีกว่า

ที่นี้มาสิงใน เรื่องของวุฒิสภานี้นะครับ ก็พูดกันแล้ว กระทบเชื่อว่าคงไม่มีการปรับปรุ
จริงอยู่ใน สสร. เรามีบางท่านอาวุโส อาจจะเห็นมีสภาเดียว ไม่มีวุฒิสภา
แต่กระทบเชื่อว่าคงไม่เป็นไรแล้ว ส่วนใหญ่ก็เห็นมีวุฒิสภา แม้ประชาพิจารณ์
กระทบเชื่อว่าต้องมีวุฒิสภา เพราะว่าการกระทบเองจำได้เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม
ตอนที่ได้มาตกลงกันวันนี้ คณะกรรมการยกร่างฯ มาตกลงตอนนั้นบอกให้ตัด
ระบบที่นายภาฯ เป็นผู้กราบบังคมทูลฯ แล้วให้ตัดระบบที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง
ออกไปเลย แล้วก็วุฒิสภาไม่มี หรือจะมีก็ไปเสียดัง กระทบยังกราบเรียน
ทำเป็นบันทึกไป ซึ่งยังมีอยู่ ท่านผู้ใดสนใจก็ได้บอกว่าเป็นพระราชอำนาจ
แล้วก็อีกอย่างหนึ่งสมาชิกวุฒิสภาไม่ใช่แค่กลุ่มกรอกกฎหมาย แต่ตัวคุณอำนาจด้วย
เพราะว่าการกฎหมายไม่ใช่แค่ถ้อยคำ บางครั้งผู้แทน นี้กระทบกราบเรียนตรง ๆ
นะครับ เมื่อกระทบเคยเป็นกรรมาธิการวินิจฉัยกฎหมายที่จะผ่านเข้าสภาที่หนึ่ง
เสนอมาขอให้ยกเลิกการที่รัฐห้ามต้มเหล้า ขอไปต้มเหล้าเองบ้าง ขอให้ยกเลิกภาษี
ขอให้ยกเลิกดอกเบี้ยหรือเงินกู้ที่กู้ไปจาก ธ.ก.ส. บ้าง ให้ยกเลิกหมดเลย
เป็นอันเข้ากันไป กระทบก็งง แล้วบ้านเมืองจะอยู่อย่างไร ฝรั่งเศสที่วิ่งหนีแน่
ที่จะมาลงทุน ไม่กล้าลงทุน ขนาดรัฐบาลยังถูกยกเลิกหนี้สินได้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้น
อันนี้ก็จะเห็นได้ว่าเรื่องกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญนะครับ เพราะฉะนั้นเราก็ต้อง
มีหลักเกณฑ์ แล้วในประการที่สำคัญที่สุดคือ กระทบอยากจะทำกรรมาธิการวุฒิสภา
ก็คอยดูเรื่องเหล่านี้ไว้ด้วย ไม่ใช่ว่ามีมาเดี๋ยวก็ออกมาเรื่อยเรื่อยไปได้เรื่อย ๆ
อีกหน่อยเราก็ไม่รู้จะออกกฎหมายอะไรมาได้ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอย่าง
เมื่อสักครู่นี้ที่กระทบกราบเรียนว่าในเรื่องสิทธิของเรา วันนี้เราได้เพิ่มขึ้นอีกมาก
ประชาชนที่ด้อยโอกาสหรือยากไร้ แม้แต่คนพิการ คนชรา กระทบก็ยังเสียค่าย
เหมือนกันที่ท่านประธานโดยเฉพาะ ถ้ากระทบกราบเรียนตรง ๆ คืออย่าง
ท่านประธาน คอกเคอร์กรรมลณีท่านก็พยายามทำให้ดีที่สุด พยายามให้
รัฐธรรมนูญนี้ดูสั้น ที่นี้น่าเสียค่ายที่ท่านไปดูสั้นในเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐนี้
ตัดหายไปตั้งแต่ ซึ่งกระทบก็เตรียมที่จะขอแปรญัตติไว้หลายมาตราเหมือนกัน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าตรงนั้นตัดไป ที่อื่นควรจะตัดบ้าง อย่างที่ว่าที่แยก
ออกเป็นคู่ ๆ น่าจะมารวมกันได้ในทางหนึ่งทางใด เช่น โดยเฉพาะถ้อยคำ
หรือมาตราต่าง ๆ ได้ก็จะดี กระทบอยากกราบเรียนฝากไว้แบบนี้ด้วยนะครับ
แล้วตอนสุดท้ายนี้กระทบก็อยากจะกราบเรียนว่า ในเรื่องของผู้แทน กับวุฒิสภาอีก

นอกจากต่างกันแล้ว กระผมอยากฝากข้อสังเกตไว้อีกประการหนึ่ง คือว่า เราต้องนึกถึงคนที่เขาเคยอยู่ที่กินที่อยู่สบาย ถ้าเขาต้องลำบาก มันต้องทนทุกข์ทรมานมากกว่าคนที่ออกยากแล้วมาได้ดี มันต่างกันเยอะ พวกนั้นจะวางตัวไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้แทนฯ ที่เขามาเคยเป็นรัฐมนตรีได้ แล้วเดี๋ยวนี้มาเป็นรัฐมนตรีหรือนายกฯ เสร็จแล้วบอกให้ขาดจาก ส.ส. ผลเสียประการแรก กระผมพูดท่านก็รู้ดี คือว่าเสถียรภาพรัฐบาลก็สั่นคลอนแล้ว ต้องถูกกระทบกระเทือนไปไม่ทางหนึ่งก็ทางใดในระหว่างพวกกันเองหรือต่างพรรค แล้วก็เมื่อเป็นประการนี้ กระผมก็อยากกราบเรียนว่าปัจจุบันไม่ใช่เราจะแก้ตรงจุดนั้นจุดเดียว แต่เราแก้มีองค์กรต่าง ๆ มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีตุลาการคดีอาญา มีศาลรัฐธรรมนูญ มีอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ขึ้นมาเยอะ แล้วมีบทบัญญัติที่จะเอื้ออำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ที่จะไปสมัครรับเลือกตั้ง จัดสถานที่ให้ จัดโปสเตอร์ให้ ค่าพิมพ์ติด ค่าใช้จ่ายให้บ้าง เหล่านี้มันช่วยกันไปได้ตั้งเยอะแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ใช่เราไม่ทำ คือถ้าเราไม่ทำอะไรเลย แล้วไปแก้ตรงจุดนี้กระผมเห็นด้วย แล้วกระผมกราบเรียนตรง ๆ ที่แรกกระผมก็เห็นด้วยในหลักการนี้อย่างมาก ตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ มาแล้ว ผมพยายามแก้มาประมาณ ๕ ครั้ง ขอแยกอำนาจผู้แทนฯ กับรัฐมนตรี แต่ทุกครั้ง ผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ ที่มีบารมีก็มาบอก นื่องอย่าเพิ่งเลย รัฐบาลเดี๋ยวฟังถ้าขึ้นทำอย่างนี้ แล้วต้องถอนมาทุกครั้ง -----

แล้วในเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้ กระผมอยากทราบเรียนอย่างเมื่อก่อน
 ที่กระผมพูดถึง เรื่องกฎหมายต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ถ้าเพื่อต้องได้รับความ
 เห็นชอบร่วมกัน ท่านคิดตุลึครับ ๑๒๐ วัน ไม่มีทันครับ ๒๕๐ วันก็ไม่มีทัน
 กว่าเราจะประชุมกันได้แล้วรัฐสภาด้วยกันก็มีปัญหา เพราะกระผมเคย
 เป็นกรรมาธิการในร่างข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาหลายชุด ไม่ค่อยได้
 สำเร็จละครับ มี ๕๐ - ๕๐ คนมาอย่างมา ๗ - ๘ คน แล้วอย่างมาก็เป็น
 พวกสมาชิกวุฒิสภาที่ไปนั่งคำให้ครับ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้กระผมฝากไว้ว่า
 ถ้าเพื่อท่านจะมีการประชุมร่วมตามที่ว่ากฎหมายลูก กระผมบอกท่านมองเห็น
 อนาคตมันมืดเหลือเกิน เอาตรง ๆ ตัวอย่างที่เห็นชัดกระผมทราบเรียนและ
 ขอภัยท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาด้วย ตามรัฐธรรมนูญ
 ฉบับปัจจุบันที่ยังใช้อยู่กำหนดไว้ว่า ให้มีพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 ขึ้นมาภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ออกมาครบตอน ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
 นี้เดือนพฤษภาคมแล้ว เลยมารับ แต่ก็ไม่เห็นมีใครทำอะไรเลยว่ามีสมาชิกสภาเอง
 ทำผิดรัฐธรรมนูญ อาจจะเป็นเพราะว่าแมลงวัน เขาไม่ต่อมแมลงวันกันเองก็ได้
 ผมก็ไม่แน่ใจ แต่อย่างไรก็ตามได้เห็นตัวอย่างแล้ว กฎหมายที่ผ่านมาตั้งหลายปี
 แล้วเขาต้องทำตามรัฐธรรมนูญยังเลยมาได้ แล้วเดี๋ยวนี้เป็นกฎหมายลูก
 กฎหมายประกอบ ท่านผูกเข้าไปตั้งหลายฉบับ แล้วมีเรื่องที่กระผมมองแล้วว่า
 มันต้องแก่งจริง ๆ ถึงจะเขียนมารองรับเหล่านี้ให้ได้ผล เพราะไม่ใช่เขียน
 แต่รองรับคำพูด แต่ต้องรองรับให้มีผล ๑. การซื้อเสียงน้อยลง ๒. รัฐมนตรี
 จะจับผู้แทนฯ ไปเป็น ผู้แทนฯ ก็ต้องไปถอนทุนคืน ๓. ผู้แทนฯ จะต้องมี
 มโนธรรม อย่างนี้ใช้คำใหม่ด้วยมีมโนธรรม แล้วก็มีเข้ามาร่วมด้วย จะอิสระ
 โดยไม่ต้องสังกัดพรรคก็ได้ หรือสังกัดพรรคก็ได้ ต้องไม่ทำให้พรรคเขาพัง
 อะไรต่าง ๆ เหล่านี้มันเขียนยากเหลือเกิน ที่เคยเหมือนกับล้มลุกคลุกคลาน
 มาเดินได้อย่างมีศักดิ์ศรีนี้กระผมเห็นใจจริง ๆ เพราะฉะนั้นอันนี้กระผมฝากกับ
 ท่านคณะกรรมการการร่างฯ ไว้ว่า ในเรื่องนี้ถ้าเราโยนภาระไปให้คนอื่น
 เขามาก เขาทำไม่ได้ เรารู้ล่วงหน้าเราอย่าไปโยนให้ดีกว่า เราพยายาม
 กลับล่าเสีย พยายามเห็นใจเขา ร่วมมือกัน เพราะถ้าเขาทำไม่ได้ เขาก็
 ไม่เอากับเราเท่านั้นเอง ตัดบทคือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งไปกำหนด
 ให้เขามีภาระหน้าที่มากเหลือเกิน เพราะอย่างที่ว่านี้พระราชบัญญัติคณะกรรมการ
 การเลือกตั้งสำคัญมาก ยิ่งเลยมาตั้งเป็นเดือน ๆ ชัดกับรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น

อันนี้กระผมกราบเรียนฝากไว้ นี่เป็นข้อสังเกตนะครับ ขอบพระคุณมากครับ
ท่านประธาน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : กรรมาธิการจะขอ
ชี้แจง เชิญครับ ท่านบวรศักดิ์

ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ : ท่านประธานที่เคารพครับ
ผม บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการ ขอประทานอนุญาต
ท่านประธานชี้แจงเฉพาะประเด็นที่ท่านสมาชิกอื่นเป็นที่เคารพของกระผมเอง
ในทางส่วนตัวแล้วก็เป็นผู้อาวุโสของสภา เป็นอดีตสมาชิกรัฐสภา เป็นคณะกรรมการ
ซึ่งพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญหลายครั้งหลายครา รวมทั้งรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ใน
ปัจจุบันนี้ด้วย ก็ขออน้อมรับข้อสังเกตของท่านผู้อาวุโสไว้ปรับปรุงต่อไป แต่ขอประทาน
กราบเรียนเฉพาะประเด็นที่ท่านตั้งข้อสังเกต ๒ ข้อ ซึ่งเป็นประเด็นเทคนิคว่าพิมพ์ผิด
เขียนผิด ท่านประธานครับ ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ที่บอก ว่า ร่างพระราชบัญญัติ
หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำ
และยินยอมของรัฐสภา ไม่ใช่ใช้ประติมฐกรรรมใหม่ของคณะกรรมการ รัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบันซึ่งผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และรัฐสภาในอดีตก็มีบัญญัติ
ไว้อย่างนี้ครับ มาตรา ๕๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติ
จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา แต่ว่ารัฐสภา
จะดำเนินการอย่างไร ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เขียนไว้อีกว่า ในมาตรา ๘๘ วรรคสอง
รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกันย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
แล้วร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เองก็มีบัญญัติต่อไปว่า และร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน อยู่ในมาตรา ๑๓๕ เรื่อยไป -----

ซึ่งก็ไม่ได้ทำโครงการอะไรให้ผิดไปจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ เลยครับ
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ มาตรา ๙๐ พรรคสอง ก็เขียนแบบเดียวกันครับ
รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกันย่อม เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
เหมือนกัน แล้วก็มีบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติท่านเอง
เดียวกันว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นให้ เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน ผมคิดว่า
คงไม่ใช่ความผิดพลาดครับ เป็นสิ่งซึ่งชัดเจนอยู่แล้วในตัวร่างรัฐธรรมนูญ
และในตัวรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้

ประเด็นที่ ๒ ท่านประธานที่เคารพ มาตรา ๙๕ บอกว่า
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อ
ประธานแห่งสภาที่ตน เป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่ง
สภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๗ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙)
(๑๐) หรือ (๑๒) อะไรก็แล้วแต่ แล้วก็พอพลิกไปดูในมาตรา ๑๑๗
สมาชิกภาพของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ (๓) ลาออก (๔) ขาดคุณสมบัติ
(๕) มีลักษณะต้องห้าม (๖) กระทำการอันต้องห้าม ท่านประธานครับ
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้เขียนอะไรผิดแปลกไปจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ
เดิมเลยครับ นอกจากเลขมาตรา รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในเวลานี้ มาตรา ๙๗
บอกว่า สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธาน
แห่งสภาที่ตน เป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุด
ลงตามมาตรา ๑๐๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) หรืออะไรก็แล้วแต่ ที่นี้ไปดู
มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อ
(๓) ลาออก (๔) เสียสัญชาติไทย (๕) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ
กระผมขอกราบเรียนครับว่า การที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้แบบนี้ไม่ใช่
เป็นประติษฐกรมอะไรใหม่ เป็นการเขียนเหตุแห่งการพ้นจากสมาชิกภาพ
เหมือนกับรัฐธรรมนูญปัจจุบันเลย แต่ปัญหาก็คือว่า เหตุแห่งการพ้นสมาชิกภาพนั้น
บางครั้งมันไม่ชัดเจนครับ เมื่อไม่ชัดเจนแล้วสมาชิกแห่งสภานั้นยังอยู่ในสภานั้น
ก็เปิดโอกาสให้คนอื่นร้องขอได้ ถ้าท่านประธานจะกรุณายกย้อนหลังไปในอดีต
เมื่อครั้งสมาชิกรัฐสภาท่านหนึ่งลาออกกลางที่ประชุมรัฐสภาแห่งนี้ มีปัญหาว่า
การลาออกนั้นมีผลหรือไม่ อย่างไร นั้นเรื่องหนึ่งแล้วนะครับ

เรื่องที่ ๒ ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นรัฐมนตรีท่านหนึ่ง

แถลงข่าวในสื่อมวลชนครั้งที่ว่า ข้าพเจ้าจะลาออก คำถามก็คือว่า เมื่อเกิดปัญหาขึ้นว่าการพูดในที่ประชุม ลาออกก็ดี การแถลงข่าวก็ดี เป็นการลาออกหรือไม่ ที่มีผลในรัฐธรรมนูญและในกฎหมายแล้วหรือไม่ จะให้ใครวินิจฉัย ถ้าสมาชิกผู้นั้นบอกว่า การลาออกตรงนี้ ผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผมต้องลาออกต่อประธานแห่งสภาที่ผมเป็นสมาชิกอยู่ ใครจะตัดสิน หรือถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านนั้นบอกว่า ผมได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ผมลาออก ผมต้องกลับไปลาออกกับประชาชน ถ้าผมยังไม่ลาออกกับประชาชนใครจะตัดสิน ท่านประธานครับ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ซึ่งท่านผู้มีเกียรติเองก็มีส่วนในการร่างฯ ก็กำหนดไว้ว่า ถ้ามีปัญหาอย่างนี้ให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เข้าชื่อกับร้องขอต่อประธานแห่งสภาที่ตนสังกัดให้ยื่นไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จะได้ไม่ต้องเถียงกันว่า ยื่นต่อใคร แถลงต่อสื่อมวลชนเป็นการลาออกไหม หรือต้องยื่นต่อประธานสภา หรือว่าต้องยื่นต่อประชาชน เรื่องเดียวกันครับ ท่านอภิปรายบอกว่า ถ้าวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้สมาชิกพ้นจากความเป็นสมาชิกแล้วทำไมจะต้องมาวินิจฉัยอีก ก็รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ มาตรา ๙๗ ก็เขียนเอาไว้ เขียนเอาไว้โดยโยงไปใช้มาตรา ๑๐๓ (๗) -----

มาตรา ๑๐๓ (๗) โยงไปใช้มาตรา ๑๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๑๒) พลิกกลับไปดู มาตรา ๑๑๓ (๑๒) บอกว่า สมาชิกนั้นเคยถูกวุฒิสภา หรือ สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ก็รู้ ๆ กันอยู่ว่า เขามีมติให้พ้น ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ยังให้ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ก็เพราะเหตุว่า การมีมติให้พ้นยังมีปัญหาอยู่ได้ว่าองค์ประชุมครบหรือไม่ การลงมติถูกต้องหรือไม่ ตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้เป็นคนตัดสิน ท่านประธานที่เคารพครับ สิ่งที่ กรรมาธิการยกอ้างฯ ยกอ้างฯ ขึ้นนี้ ไม่ได้ผิดแตกต่างอะไรไปจาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้เลย ท่านประธานครับ คณะกรรมาธิการยกอ้างฯ และ สภาร่างรัฐธรรมนูญต่างจากรัฐสภาและสภาร่างรัฐธรรมนูญในอดีตตรงที่ สภาแห่งนี้ ได้พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ทำหน้าที่ตามมาตรา ๒๑๑ เดรส์ มาตรา ๒๑๑ เดรส์ กำหนดเอาไว้ว่าในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องคำนึง ถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ท่านประธานครับ สภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อปี ๒๕๔๒ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อปี ๒๕๓๕ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี ๒๕๐๒ พอลงมือประชุมวันแรก ตั้งกรรมาธิการยกอ้างฯ วันแรก กรรมาธิการยกอ้างฯ ก็ประชุมกัน แล้วเสนอหลักการแต่ละหลักการให้สภาอนุมัติแล้วนำไปเขียน นำไปร่างฯ เป็นบทบัญญัติแต่ละมาตราทันที แล้วเสนอให้สภาพิจารณา เวลาเพิ่มเติมที่ครับ แต่บังเอิญเพราะสภาแห่งนี้ เพราะคณะกรรมาธิการยกอ้างฯ เคารพในเจตนารมณ์ ของมาตรา ๒๑๑ เดรส์ บอกว่า ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ จึงได้วางหลักเอาไว้ว่า ถ้ากระนั้น ๓ เดือนแรก มกราคม กุมภาพันธ์ มีนาคม สภาร่างรัฐธรรมนูญจะไม่ลงมือยกอ้างฯ อะไรทั้งสิ้น อย่างดีที่สุดก็คือ ทำกรอบ แล้วไปถามความคิดเห็นของประชาชน จะลงมือยกอ้างฯ จริง ๆ ก็เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ครับ ๑๐ เมษายน ที่ผ่านมานี้เองครับ โดยมีอนุกรรมาธิการ ๓ ชุด ไปช่วยกันนั่งเขียน แล้วก็การเอา ๓ กรอบ เข้ามาวมเป็น ๑ ร่างฯ เพิ่งทำเมื่อ วันที่ ๑๗ เมษายนนี้เองครับ ถึงวันที่ ๒๗ เมษายน แล้วกระผมเองต้อง กราบขอพระคุณท่านสมาชิกที่ผมเคารพท่านผู้อาวุโส-----

ท่านธรรมนุญ ท่านเสี่ยสละเวลาอย่างยั้งครีบ ไปอยู่กับพวกเรตาลอด ตั้งแต่
 วันที่แรกจนวันที่สุดท้าย ๑๐ วันเท่านั้นครีบท่านประชาชน ๑๐ วันเท่านั้น
 ที่คณะกรรมการยกย่องว่า จำต้องเอาว่างทั้ง ๓ ว่างมาปรับปรุงให้สอดคล้องกัน
 เพราะฉะนั้นแน่นอนครีบ ทำกันทั้งวันทั้งคืน ตั้งแต่ ๐๙.๐๐ นาฬิกา จนกระทั่ง
 บ้างวันถึง ๐๓.๐๐ นาฬิกา ๐๕.๐๐ นาฬิกา สี่เท่าก็รู้ผลลด นักปราชญ์ก็รู้ลึกลับ
 กรรมการยกย่องเองภายในเวลาที่จำกัด เพราะเหตุต้องคำนึงถึงความคิดเห็น
 ของประชาชน และเพราะข้อจำกัดเวลา ๒๕๐ วัน ก็พลาดได้ เอกสารที่เป็น
 ใบแก้ข้อความที่ผิดนั้นก็แก้ เพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น ถามว่าค่าพิมพ์ผิดยังมีอีกหรือไม่
 มีครีบ ยังมีอยู่ ก็ต้องยอมรับก็ต้องกราบขอพระคุณที่กรุณาตั้งเป็นข้อสังเกต
 ซึ่งจะต้องขอความกรุณาท่านคณะกรรมการพิจารณาว่า รัฐธรรมนูญที่จะจัดตั้งขึ้น
 ภายหลังจากการลงมติรับร่างไว้พิจารณา ได้โปรดทบทวนสักครั้งหนึ่ง แต่ทั้งหมดนี้
 ท่านประธานที่เคารพครับ เป็นความผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเพราะการมีเจตนา
 จะทำตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นความผิดพลาดร้ายแรงประการใด
 ก็ขอท่านสมาชิกได้โปรดกรุณาอภัยด้วย แต่ใน ๒ - ๓ จุดที่ท่านตั้งข้อสังเกตมานั้น
 กระผมขอประทานกราบเรียนว่าไม่ใช่ความผิดพลาดครับ เพราะรัฐธรรมนูญ
 ฉบับปัจจุบันก็เป็นอย่างนี้ กราบขอพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่า รัฐธรรมนูญ : คุณจรัสศรีครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนุญ สัตพลี : ขอความกรุณาตีพิมพ์ครับผม
 เพราะว่า เรื่องนี้ เรื่องสำคัญมาก แต่เป็นหลักเกณฑ์ที่จะต้องพิจารณาว่าที่ถูกต้อง
 ตามเรื่องนั้นเป็นอย่างไรมาก่อนอื่นกระผมก็ขอพระคุณท่านเลขาธิการ
 ท่านดอกเตอร์บรรณศิริที่กรุณาชี้แจงให้ผมครับ และกรุณาให้เกียรติกับผมมาเป็น
 ผู้มีอาวุโสอะไรต่าง ๆ พวกนี้ ผมก็ขอพระคุณ เรื่องนี้เป็นเรื่องทางผลประโยชน์
 ของประเทศชาติ ไม่ใช่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ที่ท่านพูดผมก็เห็นด้วยนะครับ
 ว่าตามรูป เรื่องน่าจะเป็นอย่างท่านเข้าใจ แต่ว่าข้อเท็จจริงนั้นมันมีบางประการ
 ที่มีข้ออยู่บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่างนี้ ซึ่งมันทำให้อาจจะต้องหยุดกันในเรื่องนี้
 ให้ชัดเจน คืออย่างที่ท่านว่าทุกอย่างท่านก็ทำไปตามเดิม ตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม
 อย่างสิ้นครับ ว่าเมื่อท่านออกรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ฉบับเดิมมันเลิกไปแล้วครับ
 ท่านเอามาอ้างได้ที่ไหน ท่านไม่มีนะครับในบทเฉพาะกาลว่าระหว่างนี้ถ้ามีปัญหาใด ๆ
 ขอให้ตีความไปตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมด้วย เอามาใช้ประโยชน์ด้วย ท่านทั้งได้แล้ว
 ไม่มีนะครับ โดยเฉพาะตอนหนึ่งอย่างที่ท่านบอกอย่างนี้เรื่องลลออกนั้นนะครับ เมื่อก่อน
 ในสภา เขารู้กันอยู่ เขาให้สภาช่วยกันตีความ เพราะยังไม่มีศาลรัฐธรรมนูญ

แต่เดี๋ยวนี้อ่านมาเพิ่มศาลรัฐธรรมนูญ ผมก็ถามประเด็นนิดเดียวว่า ถ้ามาแล้ว
 พวกเขากันเอง เขาพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่แท้จริงไม่ได้หรือ ทำไมจึงจะต้อง
 ส่งเรื่องมาถึงศาลรัฐธรรมนูญ หรือว่าเพราะเหตุว่าพอดังศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมา
 พยานเห็นว่า มีบทบาทอย่างนั้นหรือเปล่า เพราะมันจะกลายเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะทำ
 และทำให้มีข้ออ้างกันได้ บางทีบอกนี่ยังไม่สมบูรณ์ ส่งศาลรัฐธรรมนูญดีกว่า
 มีศาลรัฐธรรมนูญแล้ว จะอย่างนั้นมันก็เลยไม่จบ และเรื่องลาออกผมมีประสบการณ์ครับ
 ท่านคงไม่ทราบว่ากระผมเอง เคยลาออกในตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา มา ๓ ครั้งแล้ว
 ครั้งแรกตั้งแต่ท่านประธานชารินทร์ และมีป่าเปรม เป็นนายกฯ มีผู้ใหญ่บอก
 อย่าเพิ่งออกเลย ไปเรียนกับท่าน ท่านมานั่งฟังการอภิปรายอยู่ในห้องข้างหลัง
 ท่านเชื้อไหม ผมก็ยังไม่ได้เข้าใจจนปานนี้ เข้าไปนั่งบิ๊บบท่านก็ให้ ปรก. ออกมา
 บอกเดี๋ยวจะมีอะไรพูดกันส่วนตัว ผมมอ้อปากพูดบอกท่านครับ คือท่านถามว่า
 มีอะไรหรือ ทำงานเหนื่อยไหม มีอะไรให้รู้อ่าง ผมบอกผมขอลาออก ท่านเชื้อไหม
 ผมพูดนะไฟมันดับทั้งสภา พอดับ เอ๊ะ เราก็งั้น ผมก็รู้สึกพักยังไม่ติด ผมก็บอก
 ท่านครับผมลาออก ผมไม่ได้ขิ้น ผมบอก ผมลาออกครับ ท่านบอกไฟดับไม่ได้ขิ้น
 ท่านพูดอย่างนี้ เอ๊ะ เราก็งั้นคิดเดี๋ยวนั้นแสบเลย ผู้ใหญ่พูดอย่างนี้เราขิ้นพูดไป
 ประเดี๋ยวกี้ โทษเถอะครับภาษาชาวบ้าน ถ้าผมเป็นลูกน้องท่านก็คงถูกใจขิ้นมา
 บอกพูดอย่างนี้ไม่รู้เรื่องหรือ ก็เลยต้องเงือบ พลเงียบไฟเปิด ท่านบอก เออ
 ไฟเปิดแล้วนี่ อาจารย์กลับไปทำงานเสียไป และขอบคุณ ผมงงเลย ออกมาผู้ใหญ่
 ที่เขารออยู่หน้าห้องหัวเราะก๊ากเลยผมเล่าให้ฟัง บอกก่อนเรียนกับท่านตอนไฟดับ
 บอกว่าผมลาออก ท่านบอกท่านไม่ได้ขิ้น คุณคิดดูผู้ใหญ่ที่ตี และมาอีกคนหนึ่ง
 ผมก็มาลาออก สมัยคุณอุกฤษ ถามท่านได้เลย ผมขิ้นใบลาออกเป็นหนังสือที่เลขาฯ
 รุ่งขึ้นท่านโทรโทรให้ไปกินข้าว เข้าที่บ้านท่านลี โทรตีพท์หมด ๖ คน เรียกละขาฯ มา
 ไม่รับโทรตีพท์หมด และจะเลี้ยงข้าวกลางวันอาจารย์สักหน่อย ผมบอกผมมาขอลาออก
 มาตามหนังสือลาออกผม หนังสืออะไรผมไม่เห็น เลขาฯ เห็นหรือเปล่า บอกไม่เห็น
 ผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไรจนเที่ยงกว่าก็เลยต้องกลับมา ก็รู้แล้วเขาให้บอกแเน่ -----

ครั้งสุดท้ายจึงต้องลาออกกลางสภา ขนาดกลางสภาประชาชนมีชัยบอก ยังไม่ออก
ใช้ใหม่ ยังไม่ออกเดี่ยวไปกินข้าวกันก่อนค่อยพูดอีกทีหนึ่ง กระผมบอกออกแล้วครับ
เพราะฉะนั้นพูดตรง ๆ ในสภานี้ถ้าเผื่อว่าออกแล้วถ้ามีปัญหาพูดกันเองได้ ทำไม่
ต้องส่งภาษารัฐธรรมนูญ มันเสียศักดิ์ศรีสภาหรือว่าเกรงว่าจะไม่โยงยึด ยึดโยง
อะไรอย่างนี้อ้างเหตุที่มีศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมา มันจะเป็นการเปลืองไปโดยใช่เหตุ
แล้วจะเกิดเหตุผลที่อ้างกันขึ้นมาได้ กระผมกลัวอย่างนี้ ในประสบการณ์คนที่อ้าง
ชักชวนขึ้นมากระผมจะลาออกก็ อย่างนี้กระผมก็รู้ไม่ออกแน่ ชักขึ้นมาแล้วชองมันดึง
ไม่ออกเสียที แต่ไม่ใช่ที่มาพูดในสภาเลย ขึ้นในสภาเลย รับแล้วมันจะมีปัญหา
อะไรอีกครับ จะพิสูจน์หลาย เช่นนั้นว่าใช่หรือไม่ใช่ เจ้าตัวจะปฏิเสธว่าไม่ใช่ครับ
คนอื่นปลอมลายมือกระผม มันมาล้อกระผมเล่น ก็คงไม่มีตลกแบบนั้น เพราะฉะนั้น
อันนี้ละครับที่กระผม เริ่ยนถามนิดเดียว แล้วอีกอย่างหนึ่งถ้าอ้างว่า ทุกอย่างนี้ตาม
รัฐธรรมนูญเท่าที่กระผมร่างฯ ใช้ แต่กระผมก็ไม่ได้ เห็นด้วยอย่างที่ท่านก็รู้ เขา
ส่งมา ๒๐๐ กว่ามาตรา กระผมแปรญัติติมา ๓๐๐ กว่ามาตรา เพราะไม่เห็นด้วย
แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องขอม กติกาส่วนใหญ่เขามานั่ง เรียงแถวถามเลย จะผ่านไหม
กระผมก็ทัก ไม่อย่างนั้นก็ต้องลาออกอีก ก็เลยผ่านก็ผ่าน นึกอย่างนี้ แล้วก็ไปบูชา
พระเอา พลเสด็จแล้วกระผม เรียนตรง ๆ นะครับว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องกฎหมายที่มัน
ผ่านไปแล้ว เวลาออกใช้อันนี้ท่านยังถืออยู่หรือ กระผมถามมีบทเฉพาะกาลไหม
อย่างนี้กระผมว่า ระหว่างนี้ให้ใช้กฎหมายเก่าไปพลางก่อน แบบเดียวกับให้สมาชิก
รัฐสภาอยู่ไปจนครบเทอม สมาชิกวุฒิสภาอยู่ไปครบเทอม แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
อาจจะถูกยุบได้ ก็พ้นไปแล้วในเวลาเดียวกัน มีไหมครับว่า ในระหว่างนี้ให้ใช้
กฎหมายรัฐธรรมนูญเก่าไปพลางก่อนถ้ามีปัญหา ไม่มี มันไปแล้ว ตรงนี้ที่กระผมเกรงว่า
จะพลาด ไม่ใช่อะไรครับ ไม่มีเรื่องส่วนตัวเลย ด้วยความเคารพ อยากให้สภานี้
สมศักดิ์ศรี เพราะเวลานี้อะไรต่ออะไรรุมล้อมเข้ามา ทำให้เราในวิถีทางจะลำบากขึ้น
ทุกวัน ขอพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เชิญคุณจรัสครับ

นายจรัส จ๊ะสมัน : ท่านประธานที่เคารพ กระผม จรัส จ๊ะสมัน

จากสตุลครับ กระผมกระผมมีข้อสังเกตอยู่ ๒ เรื่องนะครับ

เรื่องแรก ในสารบัญ หน้า (ก) กระผมสังเกตว่าใน หมวด ๖
รัฐสภา มีการแบ่งออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ๘ ส่วน ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ส่วนที่ ๒
สภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา กระผมคิดว่าเมื่อหมดส่วนที่ ๓ วุฒิสภา
เป็นส่วนที่ ๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วก็ก็เป็นส่วนที่ ๕ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

แล้วก็มีส่วนที่ ๖ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา กระหมุดแล้วในการเรียงตามนี้
 ค่อนข้างจะกระโดด น่าจะพูดในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร แล้วก็ส่วนที่ ๓
 วุฒิสภา แล้วก็น่าจะถึงส่วนที่ ๕ เดิม ขึ้นมา เป็นบทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง แล้วก็
 เป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา แล้วถึงจะมาว่ากันเรื่องของคณะกรรมการ
 การเลือกตั้ง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ในต่อไป อันนี้เป็นข้อสังเกต
 อันแรกว่า เพื่อที่จะให้การวางโครงเรื่องสั้นไหลและกลมกลื่น

ข้อสังเกตอันที่ ๒ เป็นข้อสังเกตแนวเดียวกับของท่าน

ศาสตราจารย์ธรรมนุกุลดิษฐ์ ในมาตรา ๑๔๒ ในเอกสารหน้า ๓๘ มาตรา ๑๔๒
 กรรมการการเลือกตั้งจะต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ
 หรือส่วนราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ไม่เป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา
 หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจโดย
 มุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือลูกจ้างของบุคคลใด ๆ

ในกรณีที่รัฐสภาเลือกบุคคลตาม (๑) (๑) ก็แปลว่า ไม่เป็นข้าราชการ
 (๒) ก็แปลว่า ไม่เป็นพนักงาน (๓) ก็คือ ไม่เป็นประธานกรรมการ แล้วก็ข้อความ
 ตามนั้นนั้นครบ โดยได้รับความยินยอมของผู้นั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้
 ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากตำแหน่งตาม (๑) -----

คำว่า ลาออกจากตำแหน่งตาม (๑) ก็คือ ลาออกจากการไม่เป็นราชการ (๒) ก็คือลาออกจากการไม่เป็นพนักงาน หรือ (๓) ลาออกจากการไม่เป็นประธานกรรมการ ตรงนี้ผมดูแล้วผมเข้าใจผิดว่าในร่างฯ อาจจะไม่กลมกลืนกันในภาษาหรืออย่างไร ผมตั้งเป็นข้อสังเกตไว้แนบครับ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เชิญคุณประวิทย์

นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น : ท่านประธานที่เคารพครับ ผม

ประวิทย์ ทองศรีนุ่น สสว. จากจังหวัดพัทลุง ผมขอตั้งข้อสังเกต ๔ ประเด็นนะครับ
 ในประเด็นที่หนึ่งก็คือ ส่วนที่ ๒ หน้าที่ ๒๒ เรื่องสภาผู้แทนราษฎรมาตรา ๙๖ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา ๙๗ จำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๑ จำนวนสามร้อยห้าสิบคน ท่านประธานครับ ตรงนี้มีการพูดกันหลายครั้งหลายคราว่า เมื่อก่อนในกรอบเรากำหนดไว้ว่า เนื่องจากว่าระบบนี้เป็นระบบปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) สัดส่วนคือระบบนี้เราเพิ่งนำเข้ามาใช้ เพราะฉะนั้นควรจะให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกตั้งโดยตรง เขตเดียว เบอร์เดียวนี้ ๕๐๐ คนแล้วให้เลือกจากบัญชีพรรคอีก ๑๐๐ คน แต่ตอนนี้สัดส่วนเกิดเปลี่ยนแปลงระหว่าง ๓๕๐ คน กับ ๑๕๐ คน ผมขอตั้งเป็นข้อสังเกตว่า ถ้าหากว่าเราเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยเป็นของประชาชนแล้ว น่าจะให้ประชาชนมีสัดส่วนเลือกตั้งโดยตรงมากกว่า แต่อันนี้มากกว่าก็จริง แต่เนื่องจากว่าระบบใหม่นี้เราเพิ่งนำเข้ามา เพราะฉะนั้นระบบบัญชีพรรค น่าจะ ๑๐๐ คนก็พอ เรื่องที่ ๒ ในส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ที่มาที่ไปก็เหมือนกัน มาตรา ๑๒๐ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (๑) สมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนไม่เกินสามในสี่ของจำนวนสมาชิกตาม (๒) (๒) สมาชิกซึ่งเลือกตั้งมีจำนวนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕ ข้อสังเกตข้อนี้ผมมี ๓ ประเด็น

ในประเด็นที่ ๑ ในมาตรานี้ฐานที่มาของวุฒิสมาชิกมาคนละทาง ทางหนึ่งก็มาจากการสรรหากัน อีกทางหนึ่งก็มาจากการเลือกตั้ง แต่ว่าทำงานในหน้าที่เดียวกันเพราะฉะนั้นอันนี้ก็คือ เป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหา ก่อให้เกิดความแตกแยกและไม่เป็นผลดี เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าจะเลือกตั้ง ก็เลือกตั้งตั้งคิด เห็นของสมาชิกหลายท่านที่เสนอมานี้แล้ว ถ้าจะสรรหา โดยทางอ้อมก็เป็นรูปแบบเดียวกัน เพราะว่า เป็นกลุมเดียวกันและทำหน้าที่

เหมือนกัน เพราะฉะนั้นควรจะมากางเดียวกัน และตอนที่เสนอในกรอบที่สภาฯรับหลักการไปในวันนี้รับกรอบไปก็คือเลือกตั้งโดยตรง อันนี้อาจจะเจตนาบริสุทธิ์ของกรรมาธิการร่างฯ ก็ได้ว่า เพื่อพบกับครึ่งทางหรือค่อนข้างก็ตามแต่รักษาน้ำใจอะไรไว้บ้าง แต่เราร่างรัฐธรรมนูญนี้เราไม่มีอคติใด ๆ เพราะฉะนั้นผมก็เห็นใจกรรมาธิการร่างฯ แต่ว่านี่ก็เกิดเป็นผลกระทบต่อรูปแบบว่ารูปแบบมาคนละทาง ซึ่งความจริงในการจัดการบริหารตรงนี้ก็สามารรถแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ หรือตำแหน่งต่าง ๆ ที่จะตั้งขึ้นสามารถถกกันเรื่อง ทำหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสมาชิกก็ยอมได้ ถ้าหากว่าประชาชนเลือกตั้งมาแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ เราก็สามารถทำได้ แก้ปัญหาได้ก็ตรงนี้นะครับ เพราะฉะนั้นควรจะมากางเดียวกันในประเด็นที่หนึ่ง

ในประเด็นที่ ๒ ในมาตรา ๑๓๗ (๗) มาตรา ๑๓๗ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อใน (๗) ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น ตรงนี้เนื่องจากว่าคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นวุฒิสมาชิกต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง ขณะเป็นสมาชิก ไม่เป็นสมาชิกจะต้องไม่เป็น ๑๐ ปี ย้อนหลังไป ๑๐ ปี ก็เป็นไม่ได้ ก็แสดงว่ามีความโปร่งใสปราศจาก เป็นนักการเมืองหรือสมาชิกนักการเมือง แต่มาตรงนี้ก็แสดงว่าวุฒิสมาชิกเป็นรัฐมนตรีได้ ซึ่งในหมวดที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี ผมก็ได้พูดต่อไป ซึ่งตรงนี้ ผมก็เห็นด้วยว่า ใน (๗) ความจริงก็สัมพันธ์กับในหมวดต่อไปนะครับ เพราะฉะนั้นตรงที่ผมขอติงว่าไม่เห็นด้วย -----

ประเด็นที่ ๓ ในมาตรา ๑๒๕ คือที่มาของวุฒิสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง ในเขตของจังหวัด จังหวัดละหนึ่งล้านคน หรือต่ำกว่าหนึ่งล้านคน จังหวัดละหนึ่งถ้าต่ำกว่า ถ้ามากก็เพิ่มตามสัดส่วนของหนึ่งล้านคน ซึ่งในส่วนนี้ ก็เช่นเดียวกันว่า การที่ใช้เขตเลือกตั้งภายในจังหวัดนั้น ผมเคยเสนอว่า ก่อให้เกิดปัญหาคลื่นลูกใหม่ เรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งไม่มีความเป็นกลาง เราอยากจะได้วุฒิสมาชิกที่มีบทบาทหน้าที่เป็นตัวตั้งว่า วุฒิสมาชิกมีหน้าที่อย่างไร ถ้าหน้าที่ชัดเจนแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ามาจากการเลือกตั้งก็ควรจะมีบทบาทหน้าที่ เพราะเขาเหนื่อยยากลำบากพอสมควร แต่ว่าควรจะใช้เขตเลือกตั้งให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผมเคยเสนอว่าอาจจะใช้เขตของประเทศ เป็นเขตเลือกตั้ง แต่ว่าผมก็รู้ว่ามันแพ้ แต่ว่าตรงนี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงกันในมาตรา ๑๒๕ อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นข้อเสนอตรงนี้ก็ขอตั้งเป็นข้อสังเกตว่า ที่มาของวุฒิสมาชิกก็ดี แล้วความเป็นของรัฐมนตรี การพ้นกีดรวมทั้งว่าการป้องกันไม่ให้เกิดความมั่วคดในการที่จะไปรับใช้ประชาชนในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ หลักเลี่ยงการซื้อสิทธิขายเสียงควรจะทำอย่างไร อาจจะมีการสรรหาวุฒิสมาชิกโดยทางอ้อม ในรูปแบบใด ๆ ก็ตามแต่ แต่ว่าการซื้อสิทธิขายเสียงจะไม่มี ซึ่งผมคิดว่าสมองของกรรมาธิการยกว่าฯ ตั้งแต่ท่านประธาน กิติ ท่านเลขาฯ กิติ คิดออกตรงนั้นแน่นอน แต่ถ้าปล่อยไปอย่างนี้ก่อให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงนะครับ อาจจะขยายเขตเลือกตั้งให้กว้างขึ้น ระดับภาคก็ได้ ระดับจังหวัดก็ได้ หรือเลือกตั้งโดยอ้อมก็ได้ ขอขอบคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสมาชิกครับ เราเพิ่งถึงหมวด ๖ ยังเหลือหมวดลำดับอีกหลายหมวด ตอนนี้จะอภิปรายหมวด ๖ ให้จบภายใน ๑๙.๐๐ นาฬิกา ได้ไหมครับ หรือถ้าไม่อย่างนั้นก็ต้องพักเพื่อรับประทานอาหารเย็นก่อนแล้วกลับมาใหม่ในเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา ในหมวดใหญ่ก็คงจะอภิปรายกันต่อเนื่อง แล้วตอนนี้ก็จะ ๑๘.๓๐ นาฬิกาแล้วนะครับ กระผมคิดว่าเราพักการประชุม รับประทานอาหารเย็นก่อนดีกว่านะครับ แล้วก็ประชุมใหม่ในเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา ขอให้ท่านกลับมาที่ในเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา

พักการประชุมเวลา ๑๘.๒๕ นาฬิกา

LIRT

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๒๐.๐๕ นาฬิกา

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : สมาชิกที่เคารพครับ ผมเปิดการประชุมต่อเนะครับ ขอเชิญคุณพวงเล็กครับ

นางพวงเล็ก บุญเชียง : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน พวงเล็ก บุญเชียง สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ จากจังหวัดพะเยา ท่านประธานที่เคารพ หมวด ๖ เป็นหมวดที่รู้สึกว่าจะใช้เวลานานที่สุด เพราะมีทั้งหมด ๔๐ หน้าด้วยกัน และเป็นหัวใจสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นอย่างยิ่ง ท่านประธานที่เคารพ เป็นหมวดที่ดิฉันมีความไม่สบายใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าดู ๆ ไปแล้วในบางครั้งอาจจะเห็นหัวมังกุท้ายมังกรไป เพราะหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างซึ่งเราจะปฏิวัติใหม่ ปฏิรูปกันใหม่ เพื่อจะให้ได้ดีมาซึ่ง ส.ส. ที่มีคุณภาพ หลาย ๆ ท่านก็บอกว่า อยากจะได้ ส.ส. ที่มีคุณภาพ การเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง อันนี้คือเรื่องปลื้มข่อย ถ้าหากประชาชนไม่ร้องขอเงิน ผู้สมัครก็คงจะไม่จ่ายเงินให้ ก็เป็นธรรมดา คงไม่มีคนบ้าคนโง่ที่พอไปถึงก็จะควักเงินในกระเป๋าออกไป และก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากจะมีการเลือกตั้งผู้สมัครแบบเขตจังหวัดเป็น เขตเลือกตั้งโดยใช้ประชากร ๑ ล้านคน ดิฉันก็คิดว่าคนที่ไปลงสมัครก็จะต้องต้องพอสมควร เพราะคงจะมีคนคนเดียวที่จะเป็นตัวละครเอกในจังหวัด หาเสียงก็คนเดียว ไม่มีพรรคสนับสนุน พรรคพวกเพื่อนฝูงก็สนับสนุน โดยที่จะเป็นนักการเมืองก็ไม่ได้ เพราะไม่ให้สังกัดพรรคการเมือง ต่าง ๆ สารพันปัญหา ท่านประธานที่เคารพ ในส่วนนี้ดิฉันอยากจะขอเรียนในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนว่าควรจะมี ส.ส. ๔๐๐ คน ในขั้นที่เราได้เสนอรอบในสภาเราก็ได้เปลี่ยนแปลงกันแล้วจาก ๓๐๐ คนมาเป็น ๔๐๐ คน แล้วเมื่อไปร่างเป็นรัฐธรรมนูญกลับมากลับมี ๓๕๐ คน ก็อยู่ระหว่าง ๓๐๐ กับ ๔๐๐ ก็คือ ๓๕๐ ก็ไม่ทราบว่าคุณจะไปทำอย่างไรกัน ในส่วนนี้เราทำไม่เอื้ออำนวย และดูสภาพความเป็นจริงของขณะนี้ เราทำไม่คิดไปว่ามีแค่ ๓๐๐ คน ๓๐๐ คนก็ถูกต้องถ้าหากจะมี แต่ว่าเป็นการยุบเขตลง ท่านประธานที่เคารพ ถ้าหากว่าเราคิดว่าผู้สมัครส่วนหนึ่งที่เคยสมัครในจังหวัดจะต้องไปอยู่ใน पार्टी ลิสต์ (Party list) แต่ท่านไม่ได้คำนึงถึงว่าจะเป็นการที่สร้างความยุ่งยากให้กับเขาบ้าง ท่านประธานที่เคารพ ดิฉันหวังก็หวัง ถ้าคิดว่าจะไม่หวังถ้าหากพวกเรา ๕๕ คนเดินพร้อมกัน ไปข้างหน้าด้วยกัน ดิฉันก็คง

จะต้องเดินตามท่านไปด้วย เพราะว่าใน เรื่องนี้ เราควรที่จะหาแนวทางมาพบกัน
 ครั้งทาง แล้วไม่ควรจะทำสิ่งใดล่วงแต่ความคิดของกรรมาธิการร่างฯ
 เพียงเท่านั้น เราควรจะคิดถึงสภาพความเป็นจริง และคิดถึงสภาพของ
 ความเป็นไปได้ของผู้ที่จะสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านประธานที่เคารพ
 ท่านคงไม่ต่างจาก สสร. หลาย ๆ ท่านที่ไปฟัง ไปสอบถาม ไปรับฟังจาก
 ส.ส. บอกว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดีไหม ทุกคนเขาบอกว่าดี ๆ ท่านอย่าไป
 หลงเชื่อ เขาจะพูดให้เราคอยใจแค่นั้นเอง เขาบอกร่างมาอย่างไรตอนนี้ก็
 ไม่สนใจแล้ว ถึงเวลานั้นไม่ถูกใจ ไม่ได้ตั้งใจก็ล้มกันไป นี่แหละคือความสัจจริง
 และดิฉันมีเพื่อนที่เป็น ส.ส. เป็นจำนวนมาก แล้วหลาย ๆ ท่านที่เป็นวุฒิสภาให้
 ความเคารพ ความนับถือกันก็ได้พูดมาอย่างนี้เหมือนกัน -----

- ๙๒/๑

ท่านประธานที่เคารพ ในส่วนนี้ดิฉันเห็นว่าวุฒิชัย ที่มาจาก การเลือกจาก จังหวัดคงจะเป็นไปไม่ได้ ถ้าเทียบกับระยะเวลาอายุของการเป็น ส.ส. ๔ ปี เพราะวาระ ส.ส. นี้เขตเล็กก็เลยให้ ๔ ปี วุฒิชัย นี้เขตจังหวัด ก็เลยให้ ๖ ปี ส.ส. อยู่ ๔ ปี แต่มีสิทธิเป็นนายกฯ ได้ วุฒิชัย อยู่ยาวนานน้อย ก็ให้ เป็นแค่รัฐมนตรีก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าจะทำอย่างไร อ่านแล้วก็รู้สึก ทะแม่ง ๆ อยู่ ดิฉันว่าเรายังมีโอกาสอยู่ เพราะว่ากรรมการยกร่างฯ ส่วนหนึ่งก็คงจะต้องไปเป็นกรรมการพิจารณาว่านี่อีกครึ่งหนึ่งก็คงจะ ได้เข้าไปพิจารณาด้วยกันให้ต้องทำให้ดีสมกับที่ทุกคนยอมรับได้ ดิฉันเชื่อว่า ๕๔ คนในแห่งนี้ก็คงจะหนักใจในหมวดที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี้ เป็นอันมาก ท่านประธานที่เคารพ สำหรับกรรมการเลือกตั้งส่วนหนึ่งมาจากพวกที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นพ้องต้องกันแล้ว ๕ คน จากวุฒิสมาชิกอีก ๕ คน แล้วไม่ให้ยุ่งกับการเมืองได้อย่างไร คุณสมบัติต้องไม่เป็นหรือเคยเป็น สมาชิกพรรคการเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี คือเขียนรูปธรรมกับนามธรรม แล้วมันไปด้วยกันไม่ได้ คือเขียนอย่างหนึ่งไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่ว่าให้หนักการเมืองเข้าไปเลือก ท่านคะดิฉันคงข้ามไปนิดหนึ่ง การสรรหา วุฒิสมาชิกของในร่างนี้คือส่วนหนึ่งที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิท่านไม่ต้องระบุไว้หรือว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี ถ้าหากท่านจะเอาผู้ที่เคยเป็นข้าราชการตุลาการ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือเทียบเท่า หรือ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ทหาร ตำแหน่งอธิบดีขึ้นไป ท่านไม่ต้องระบุ อายุหรือคะ ไม่มีใครที่จะออกมาเป็นคณะกรรมการเลือกตั้งซึ่งมีเวลา อยู่ได้ไม่นาน สู้เขาจะรับราชการไปอีกตั้ง ๒๐ ปีไม่ดีกว่าหรือถ้าหากว่า ท่านจะได้วุฒิสมาชิกจากอดีตรองข้าราชการ บ้างก็จะต้องถือไม้เท้า มาประชุม ท่านไม่ต้องใส่ไปหรือคะว่าอายุ ๔๐ ปี ๕๐ ปี ก็คงไม่ดีกว่า ๖๐ ปี เพราะว่าถ้ารับราชการหลังจากเกษียณไปแล้วก็มีบำเหน็จ บำนาญที่กินอยู่ ถ้าหากจะลาออกมาเป็นวุฒิสมาชิกแล้วมีเวลาอยู่แค่ ๖ ปีก็คงจะไม่ต้องการในส่วนนั้นก็ได้ แต่ก็ไม่น่าเหมือนกันว่าในบางครั้ง ก็อาจจะมียีกหลาย ๆ ท่านคงจะคิดอย่างนี้ แต่ดิฉันในขณะนี้รู้สึกว้า ไม่เห็นด้วยในส่วนของวุฒิสมาชิกเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากจะเป็นไปได้ ท่านประธานที่เคารพ ให้แต่ละจังหวัดเสนอชื่อมาจากที่จำนวนไปเลยว้า ให้แต่ละจังหวัดนี้ส่งรายชื่อมาจังหวัดละกี่คน เพื่อที่จะให้อดีตนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรี อธิบดีประธานสภา รองประธานสภา ประธานสภา และ
รองประธานสภาพิจารณารายชื่อที่แต่ละจังหวัดส่งเข้ามา ซึ่งในที่นี้
เราควรจะระบุดึงคุณสมบัติก็คงจะเป็นไปได้ ถ้าหากว่าการเลือกตั้ง
แบบนี้ดิฉันคิดว่ามันเป็นสิ่งที่น่าหนักใจ และคิดว่าในส่วนนี้หลาย ๆ ท่าน
ก็คงจะรับไม่ได้ และโดยเฉพาะดิฉันก็คงจะรับไม่ได้ในส่วนของวุฒิฯ นี้
ท่านประธานคะ ในส่วนนี้ก็คงจะขออภิปรายไว้แค่นี้ก่อน คงจะต้องมี
ในส่วนของในหมวด ๗ คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในโอกาสต่อไป
ขอขอบคุณค่ะ

- ๙๓/๑

ประธานสภาสร้างรัฐธรรมนูญ : เชิญคุณสามารดครับ

นายสามารด แก้วมีชัย : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม สามารถ แก้วมีชัย จากเชียงราย ในหมวด ๖ ว่าด้วยรัฐสภา กระผมถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในรัฐธรรมนูญ และเป็นความหวังอย่างยิ่งของพี่น้องประชาชน เพราะเป็นหมวดที่ว่าด้วยการเข้าสู่อำนาจของบรรดานักการเมืองทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งฝ่ายนี้จะเป็นที่เกิดของฝ่ายบริหาร เป็นที่เกิดขององค์กรตรวจสอบและองค์กรต่าง ๆ อีกมากมาย กระผมได้ดูทั้งหมดแล้วต้องยอมรับว่า ด้วยความชื่นชมท่านกรรมาธิการยกร่างฯ ว่าได้ยกร่างฯ ขึ้นมาส่วนใหญ่สอดคล้องตรงความต้องการของพี่น้องประชาชน มีสิ่งแปลกใหม่เกิดขึ้นมากมายที่จะทำให้การ เข้าสู่อำนาจของนักการเมืองทั้งหลายเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม คิดว่าสามารถจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ใช้จ่ายเงินใช้ทองเข้าสู่อำนาจ เราจะเห็นได้ว่าเราได้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นเป็นอิสระ ที่ผ่านมาเราใช้กระทรวงมหาดไทย ใช้กรมการปกครอง ใช้จังหวัด ซึ่งก็เป็นที่รทานินทาว่าอาจจะผิดใฝ่ฝายนั้นฝ่ายนี้ ไม่มีความเป็นกลาง ต่อไปนี้เราก็จะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นอิสระขึ้นมาดูแลและมีอำนาจมากมาย ดังที่เพื่อนสมาชิกทั้งหลายได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นแล้วเราก็มีวิธีการเลือกตั้งที่แตกต่างออกไปจากเดิม เราให้มีที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งจากเขตเลือกตั้งที่เลือก มีผู้แทนราษฎรได้ ๑ เขต ๑ คน เราเปิดโอกาสกว้างให้กับบรรดาผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความตั้งใจจะเข้ามารับใช้บ้านเมืองในฐานะนักการเมือง โดยใช้วิธีมีบัญชีรายชื่อของพรรคให้ประชาชนได้เลือกอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนั้นเรายังมีมาตรการเสริมที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตยุติธรรม กระผมอยากจะกราบเรียนเพราะว่าพี่น้องประชาชนทั้งหลายก็อาจจะอยากฟังว่า ทำอย่างไรเมื่อนักการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งแล้วจะได้อะไรไม่ต้องใช้เงินใช้ทองของตัวเอง จะต้องไม่ไปเป็นทาสของพรรค เป็นทาสของนายทุน ถ้าเพื่อนสมาชิกทั้งหลายจะดูมาตรา ๑๑๒ ก็จะเห็นได้ชัด คณะกรรมาธิการยกร่างฯ ก็ได้นำเสนอสิ่งที่แปลกใหม่ ซึ่งอันนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าสบายใจสำหรับผู้ที่จะสมัคร ส.ส. กิติ ผู้ที่จะสมัครเป็นวุฒิสมาชิกกิติ ในมาตรา ๑๑๒ ได้บัญญัติไว้ว่า เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม ให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดที่ปิดประกาศและแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- (๒) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- (๓) จัดหาสถานที่หาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- (๔) จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมือง หรือให้แก่ผู้ที่สมัครเป็นวุฒิสมาชิกด้วย
- (๕) กิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

แล้วถ้าท่านจะมาดูในวรรคสุดท้ายของมาตรา ๑๑๒ ก็จะได้เห็นว่า ๑๑๒ ได้บัญญัติไว้ว่า การดำเนินการตามมาตรานี้โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองหรือนุคคลอื่นนอกจากรัฐ จะกระทำมิได้ ผมก็คิดว่ามาตรการนี้จะเป็นมาตรการเสริมที่จะช่วยให้เราได้คนที่มีความรู้ความสามารถได้มีโอกาสเกิดในทางการเมืองมากขึ้น แต่กระผมก็ยังมีหลาย ๆ ประการที่อยากจะกราบเรียนไปถึงท่านกรรมาธิการยกว่า...

สิ่งแรกที่ผมอยากจะกราบเรียนเป็นข้อสังเกต นั่นก็คือเพื่อนสมาชิกหลายท่านก็ได้กล่าวมาแล้วว่า ตามกรอบเดิมของเราจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเราได้กำหนดไว้ที่ ๕๐๐ คน และต่อไปนี้จำนวนนี้จะเป็นจำนวนที่คงที่ตลอดไปไม่ได้มากขึ้นตามจำนวนประชากร เพราะว่าในมาตรา ๑๐๑ เราได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีต่อจำนวนประชากรเท่าไรนั้น เราใช้จำนวน ๕๐๐ หรือ ๓๕๐ ในเขตไปหารจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ ฉะนั้นโดยสรุปก็คือว่า ต่อไปนี้จำนวนผู้แทนราษฎรจะมีจำนวนคงที่ ๕๐๐ คนตลอดไป ซึ่งใน ๕๐๐ นี้แต่เดิมตามกรอบเรากำหนดให้มาจากบัญชีรายชื่อ ๑๐๐ คน และจากเขตเลือกตั้งอีก ๔๐๐ คน -----

ผมจำได้ว่า ตอนนั้นด้วยความเกรงใจท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปัจจุบัน ที่มีจำนวนอยู่ ๓๙๓ ท่าน แต่ผมคิดว่าเพราะหลักการที่เราต้องการที่จะแบ่งเขตเลือกตั้งให้เล็กลง เพื่อให้ผู้แทนราษฎรได้ดูแลราษฎรให้ทั่วถึงโดยอาศัย สัดส่วนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือผู้แทนราษฎร ๑ ท่าน ต่อประชาชน ๑๕๐,๐๐๐ คน ซึ่งตอนนั้นเราก็คิดว่าถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะผ่านออกไป เราจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขต ๕๐๐ คน ก็เพิ่มมาอีกเพียง ๗ ท่านเท่านั้นเอง ๓๙๓ คน บวก ๗ คน เป็น ๔๐๐ คน ซึ่งก็คิดว่าเป็นไปตามหลักการที่ต้องการให้การดูแลพี่น้องประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม แต่ปรากฏว่าพอคณะกรรมการชั่งชั่งว้ๆ ท่านชั่งว้ๆ ขึ้นมาก็กลายเป็นว่า ให้จำนวนสมาชิกที่มาจากบัญชีรายชื่อเป็น ๑๕๐ คน ให้มาจากเขตเหลืออยู่ ๓๕๐ คน ซึ่งผมก็ว่าผิดหลักการที่เราเคยพูดกันไว้ ฉะนั้นก็ฝากเรียนเป็นข้อสังเกต และก็อาจจะมีการแปรญัตติในประเด็นนี้ในช่วงของการแปรญัตติ นอกนั้น ผมอยากจะกราบเรียนมาถึง เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับสมัครเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใน (๑) เราก็มองว่าน่าจะรับเป็นเรื่องใหม่ ทุกรัฐธรรมนูญที่ผ่าน ๆ มา เรามักจะเขียน (๑) ไว้ว่า ผู้ที่มีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎรต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด แล้วจะห้อยท้ายไว้ว่า ผู้ที่มีบิดาเป็นต่างด้าวต้องจบมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ตอนนี้เราได้ตัดออกไป ก็แสดงว่าไม่ว่าท่านใดก็ตามจะมีบิดาเป็นต่างด้าวหรือไม่ ถ้าท่านเกิดในประเทศไทยได้สัญชาติไทยโดยการเกิดท่านก็สมัคร เป็นผู้แทนราษฎรได้ โดยไม่จำเป็นต้องจบมัธยมศึกษาตอนปลายอีกต่อไป แต่ใน (๓) ด้บัญญัติไว้ว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียง พรรคเดียว กระทบผมอยากจะขอความกรุณาว่าถ้าเป็นไปได้ไหน ๆ เราจะ พัฒนาระบบพรรคการเมือง แต่เดิมในกรอบเราบอกไม่ต้องการสังกัดพรรคก็ได้ แต่ตอนนี้เราต้องการสังกัดพรรคเพื่อจะพัฒนาพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง ถ้าไม่เราไม่เติมไปหน่อยว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า ๑ ปี คือผมอยากจะให้ผู้สมัคร จะต้องมีความผูกพันอยู่กับพรรคไม่ว่าวันนี้อยู่พรรคหนึ่งพรุ่งนี้อยู่พรรคหนึ่ง พรรคไหนให้ส่งต่างค์ ย่อยก็ไปอยู่พรรคหนึ่งจะกลายเป็นกวนการ เมือง ไม่ใช้พรรคการเมืองนครับ ฉะนั้นก็จะหาวิธีทำอย่างไรที่จะให้ผู้สมัคร ด้มีความผูกพัน ด้มีอุดมการณ์ร่วมกันกับพรรคที่เขาสังกัดอยู่ ส่วนที่ ท่านเป็นห่วงว่าอาจจะมีการตั้งขึ้นใหม่ก็ต่อไป เราจะเปิดโอกาสว่า

ให้การจัดตั้งพรรคการเมืองจัดทำได้อย่างง่ายแต่ยื่นต่อกรรมการ
การเลือกตั้ง ก็อาจจะเขียนไว้ในบทเฉพาะกาล หรือมีข้อยกเว้นไว้
สำหรับพรรคที่จะเกิดใหม่อายุยังไม่ถึง ๑ ปี นี่ก็เป็นข้อสังเกตข้อต่อไป
และประการต่อไปในเรื่องของกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการ
การเลือกตั้งมีอำนาจมากมายหลายท่านก็ได้กล่าวไปแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
อำนาจที่จะประกาศผลการเลือกตั้ง อำนาจที่จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมี
หลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยนั้นมีได้เป็นไปโดย
บริสุทธิ์ยุติธรรมหรือเที่ยงธรรม ซึ่งเมื่อก่อนนี้ เราต้องอาศัยอำนาจศาล
กว่าจะยื่นเรื่องต่อศาลกว่าศาลจะตัดสินมีคำสั่งก็ยุบสภาไปก่อนแล้วก็มี
ต่อไปนี่ก็จะทำให้การเลือกตั้งของเราน่าจะดีขึ้น ในเมื่อเราให้อำนาจ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่กระผมมาแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งว่า
ในอำนาจของกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่ (๑) จนถึง (๒) เราไม่ได้
บัญญัติไว้ชัดเจนถึงอำนาจในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ต่อไปนี้เมื่อเรากำหนด
ให้การเลือกตั้งต้องเป็นเขตละคน แล้วเรายังมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย
บางจังหวัดที่มีประชากร ๑ ล้าน ๕ แสนคนขึ้นไป อาจจะต้องแบ่งเป็น ๒ เขต
ฉะนั้นบทบาทในการแบ่งเขตเลือกตั้งมีความจำเป็นและมีความสำคัญ
เป็นอย่างยิ่ง กระผมเรียนรัฐศาสตร์มาจำได้ครูบาอาจารย์หลายท่าน
ก็อยู่ในที่นี้ฝรั่งเขาเรียก เจอร์รี่แมนเดอริง (Gerrymandering)
ก็เป็นชื่อของคน ๆ หนึ่ง ซึ่งใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้งซึ่งทำให้เป็นคุณ
เป็นโทษแก่บางท่านบางคน -----

ฉะนั้นผมว่าเราน่าจะบัญญัติอำนาจไว้ให้ชัดเจน อาจจะมีบัญญัติไว้ใน (๑) เลขวาคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) จัดการแบ่งเขตเลือกตั้งเขียนไว้กว้าง ๆ แบ่งทั้งเขตเลือกตั้ง ส.ส. ทั้งวุฒิสมาชิก และผมยังมองไกลไปว่าในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในเมื่อหลักการสำคัญของเราระดับชาติ เราใช้วิธีแบ่งเขต ทำไมในระดับท้องถิ่น ส.ท. ส.จ. ทำไมเราไม่ให้เป็นเหมือนเช่นเดียวกันหมดคือ ๑ เขต ๑ คน ผมยกตัวอย่างสมาชิกสภาเทศบาล ถ้าเป็นเทศบาลเมืองมีอยู่ ๑๘ คน ถ้าเราสามารถแบ่งได้ ๑๘ เขต เขตละคน จะมีคนดีหลุดเข้ามาหลายเขต ปัจจุบันนี้เขตเดียวเขตใหญ่ ๑๘ คน เวลาเขาซื้อ ๑,๐๐๐ บาท เขาได้มา ๑๐ เบอร์ ๑๐ คน จ่าย ๕๐๐ บาท ก็ได้มา ๕ เบอร์ แต่ถ้าเราแบ่งเป็นเขตละคน ๆ ๑๘ เขตเช่นเดียวกันนี้ เราสามารถจะเปิดโอกาสให้คนดี ๆ ได้เข้ามาทำหน้าที่บริหารบ้านเมือง ทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชนได้อีกมาก ฉะนั้นก็ทราบเรียนฝากท่านกรรมาธิการยกร่างฯ เรียนฝากท่านสมาชิกสภาฯ นะครับ ถึงขั้นแปรญัตติก็น่าจะมาพูดคุยกันในเรื่องนี้ต่อไป แต่โดยส่วนรวมแล้วในหมวดนี้กระผมก็มีความสบายใจ และก็คิดว่าพี่น้องประชาชนซึ่งได้ให้ความคิดเรา มา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลายท่านก็พูดถึงเรื่องวุฒิสมาชิกว่าควรมี ไม่ควรมีอย่างไร ก็อยากจะทราบเรียนว่าเรื่องนี้พี่น้องประชาชนที่ให้ความเห็นมาทั่วประเทศจำนวน ๕๑๖,๑๘๓ คน เห็นด้วย ๓๑,๕๕๑ เบอร์ เห็นดี อยากจะให้ มีวุฒิสมาชิก คือ ๓๔๖,๓๓๓ คน นี่คือเจตนารมณ์ของพี่น้องประชาชน กระผมก็ขออภิปรายและเรียนฝากไว้เพียงเท่านี้ครับ ขอบคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ขออนุญาตหลังจากท่านสวัสดิ์สินะครับ
ท่านอำนาจ เขียวเลยครับ

ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์ : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์ สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ครับ กระผมขออนุญาตเรียนถึงหมวดที่ ๖ ส่วนที่ ๗ ครับ นั่นก็คือกระผมขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กล่าวคือตามส่วนที่ ๗ ของร่างรัฐธรรมนูญที่เสนอลงถึงการเกิดของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก็คือเกิดโดยรัฐสภาเป็นผู้สรรหาจำนวน ๓ คน อยู่ ๖ ปี โดยมีหน้าที่ใหญ่ ๆ ๓ ประการคือ

ประการที่ ๑ สอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของประชาชนที่ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น ร้องเรียนในประเด็นที่ว่า ๑. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ และ ๒. ปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่กรณีนี้หมายถึงกรณีที่ประชาชนอ้างว่าได้รับความเสียหาย หรือไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม เมื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้วผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็มีหน้าที่รายงานเสนอความเห็นต่อรัฐสภา หน้าที่อีกประการหนึ่งก็คือการเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลอื่น เพื่อวินิจฉัยกรณีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับว่าการกระทำของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผมทราบเรียบร้อยแล้วทั้งหมดนี้เป็นกรณีของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กระผมกำลังจะเรียนเสนอว่าในทางปฏิบัติเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี คือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจที่ดี เจ้าหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นก็ดี -----

ในเมื่อมีเรื่องร้องเรียนขึ้นก็จะมีผู้ตรวจราชการกระทรวงกิติ ผู้ตรวจราชการกรมกิติ จะออกไปสอบสวนข้อเท็จจริงและดำเนินการทางวินัย หรือถ้าเป็นความผิดทางอาญาก็จะดำเนินคดีทางอาญาคับ เพราะฉะนั้นจากข้อเท็จจริงดังกล่าวกระผมมีความเห็นว่า ดูเหมือนจะมีลักษณะซ้ำซ้อนกับสภาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้คือโครงสร้างของราชการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว และอีกประการหนึ่งกรณีที่มีหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยกรณีกฎหมาย ขอบังคับมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น กระผมก็คิดว่าบทบาทนี้น่าจะเป็นบทบาทเป็นภารกิจของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาอยู่แล้ว

อีกประการหนึ่ง หากจะตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้น ก็คงจะต้องตั้งแน่ ๆ เพราะลาพังเพียงแต่ผู้ตรวจการแผ่นดิน ๗ ท่านนั้นคงจะไม่สามารถที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมเกียรติ อย่างสมภาคภูมิ เพราะฉะนั้นก็คงจะต้องเกิดเป็นสำนักงานขึ้นต่างหากและมีเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น นั่นก็คือรายจ่ายเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก อะไร ๆ มันจะตามมาอีกมาก จากเหตุผลที่กระผมได้กราบเรียนแล้วก็คือ ประการที่ ๑ น่าจะมีลักษณะซ้ำซ้อนกับราชการซึ่งมีอยู่แล้วในปัจจุบันนี้ และประการที่ ๒ น่าจะเป็นการเพิ่มรายจ่ายขึ้น ที่สำคัญกระผมมีความเห็นว่าเป็นการเพิ่มอำนาจให้รัฐสภาใช้อำนาจควบคุมทางฝ่ายบริหารมากเกินไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงใคร่ขอเสนอเพื่อคณะกรรมการสามัญยกร่างได้โปรดพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่งครับ
ขอพระคุณมากครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญท่านสวัสดิ์ ครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ท่านประธานที่เคารพครับ

กระผมใคร่จะขอกราบเรียนหาหรือว่าขณะนี้เรากำลังพิจารณาหมวดที่ ๖ ผมคิดว่าน่าจะเป็นการเพียงพอแล้วนะครับ จะมีใครพูดหมวดที่ ๖ อีก ถ้ามีใครพูดก็ขอให้พูดในหมวดที่ ๖ ต่อไปได้เนะครับ กระผมจะขอขึ้นหมวดที่ ๗ ในโอกาสต่อไปครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอกรรมการ^{ผู้ร่าง}ซึ่งแจ้งหนอยนะครับ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ

กระผม เกשמ ศิริสัมพันธ์ ในฐานะกรรมการ ขอประธานกราบเรียนชี้แจงข้อสงสัยบางประการซึ่งท่านสมาชิกผู้มีเกียรติบางท่านได้ตั้งข้อสังเกต ตั้งข้อสงสัย แต่กระผมอยากจะขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานเสียก่อนว่ากระผมจะไม่ตอบทันที

บาง^{พ-18-๒6} ~~อัน~~ เป็นข้อสังเกต กระผมด้วยความเคารพท่าน สสร. การที่ท่านพูดว่า เป็นข้อสังเกตนั้น ท่านอาจจะต้องการที่จะกล่าวไว้เป็นการนำในการที่ท่านจะ แปรญัตติในขั้นต่อไปก็ได้ซึ่งกระผมก็เคารพ และก็ไม่ใช่สิ่งที่กระผมควรจะไป ลิตรอนท่านหรือโต้ตอบท่านอย่างหนึ่งอย่างใด แต่ถ้าเผื่อว่ามีข้ออะไรที่พาดพิง หรือมีลักษณะซึ่งเป็นความไม่กระจ่างของข้อเสนอที่ปรากฏในร่างที่คณะกรรมการพิจารณา กระจ่างใครจะประทานขออนุญาตท่านประธานที่จะต้องชี้แจง เผอิญผมจะ ชี้แจงท่านก็เดินออกพอดีคือท่านผู้มีเกียรติอาวุโส ท่านสวัสดิ์ คุ้มประกอบ ซึ่งผม เคารพนับถือ ท่านได้พูดไว้นานแล้วและผมก็รอโอกาสนี้ที่จะตอบชี้แจง ท่านพูดว่า ทำไมคณะกรรมการชุดนี้จึงให้มีวุฒิสภา ทำไมไม่มีสภาเดียว ซึ่งท่านเรียกว่ารัฐสภา ความข้อนี้นผมอยากจะขอประทานกราบเรียนท่านประธานและท่าน ~~สมาชิก~~ สสร. ทุกท่าน

ปัญหาเรื่องการเมืองสภาเดียวหรือ ๒ สภา นั้น คณะทำงานของคณะกรรมการ
ได้พิจารณาเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น และเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
เราก็ถามว่าประชาชนจะเอาอย่างไรแน่ อาจจะให้มีวุฒิสภา หรือไม่มีวุฒิสภา ผลซึ่ง
ปรากฏออกมานั้นจากการรับฟัง ซึ่งเป็นคำถามที่ตอบมาจากคณะกรรมการ ~~สว~~
~~วุฒิสภา~~ รับฟังและพิจารณาพิจารณ์ ถามปัญหาว่าสมาชิกวุฒิสภาควรมีอยู่ต่อไป
หรือไม่ เห็นด้วย ๓๑.๕๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่เห็นด้วย ๑๕.๖๕ เปอร์เซ็นต์
เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะประทันทันแจ้งว่า สิ่งทีคณะกรรมการใหม่ ๒ สภา นั้น
มีรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา นั้นเป็นไปตามเสียงที่สัดับรับฟัง
โดยรายงานปรากฏในรายงานของคณะกรรมการ ~~สว~~ ~~วุฒิสภา~~ รับฟังความคิดเห็น
และพิจารณาพิจารณ์ ประชาชนเขาต้องการให้มีวุฒิสภา เมื่อต้องการให้มีวุฒิสภา นั้น
เราจึงต้องให้มีวุฒิสภาเกิดเป็น ๒ สภาขึ้น ท่าน สสร. ผู้มีอาวุโสซึ่งกระผมเคารพ
นับถือเป็นส่วนตัวคือ ท่านสวัสดิ์ คำประกอบ ซึ่งท่านเดินเข้ามาพอดีแล้ว ท่านได้
บอกว่าการการเมืองนั้นทำอะไร ๆ ก็ ๒ เป็นคู่ไปหมด รัฐสภา ก็มี ๒ สภาผู้แทนฯ
วุฒิสภา สภาผู้แทนฯ ก็มี ๒ คือมาจากเลือกตั้งโดยตรงแล้วก็มาจากบัญชีรายชื่อพรรค
วุฒิสภาก็มี ๒ ท่านว่าอย่างนั้น มี ๒ อีก คือมีวุฒิสภาที่เลือกตั้งมาโดยตรงและ
ด้วยการสรรหา คณะรัฐมนตรีท่านก็ว่ามี ๒ อีก มีคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เป็น
คณะรัฐมนตรี ๓๐ คน รวมทั้งนายกรัฐมนตรี และอีก ๒๐ กว่าคน ก็ท่านบอกว่าให้
ไปนั่งรอหน้าห้องประชุมคณะรัฐมนตรี ก็ไม่ได้เข้าประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว
ไปนั่งรอทำไม ผมก็สงสัย ก็กระทบ เขาอยากเป็นกัน อยากจะเข้าห้องประชุม
คณะรัฐมนตรี ทะเลาะเบาะแว้งแย่งชิงกัน จนประชาชนเขาเอือมระอา และ
นี่เองที่เป็นที่มาว่าต้องจำกัดเสียบ้าง ก็ยังสุดสำห ในภาพพจน์ของท่านสมาชิก
ผู้มีอาวุโสก็ยังสุดสำหไปนั่งรออยู่หน้าห้องคณะรัฐมนตรี นี่แหละครับ แต่ที่ว่า
อะไร ๆ ก็มี ๒ ไปหมด แต่ท่านประธานที่เคารพ ของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ
ท่านสวัสดิ์ที่ผมเคารพนับถือนั้นของท่านก็มี ๒ ท่านบอกว่าไม่ต้องมีสภาผู้แทนราษฎร
ไม่ต้องมีวุฒิสภา มีรัฐสภาเดียว แต่มีสมาชิก ๒ ประเภท มี ๒ ไหมครับ
๑. มาจากเลือกตั้ง ๒. สรรหาที่เรียกวุฒิสภา ให้ประชุมร่วมกัน ก็ ๒ ด้วยกัน
ในที่สุด ผมว่าเรา สสร. เห็นจะพ้นเลข ๒ ไปยากนะครับท่านประธาน
แบ่งเป็น ๒ ไปหมด คราวนี้ที่ท่านพูด ท่านบอกว่าไม่ควรแยกกันอยู่เลยจะได้
จับ เข้ากันตักเตือนสิ่งสอนกันว่าจะอะไรที่ผิดที่ถูกต้องกันนั้น -----

ที่จริง เขามีมาแล้วนะครับ ท่านก็พูดเอง รัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๘ ก็มี ๒ คือ
 สมาชิก ส.ส. ประเภท ๑ กับประเภท ๒ ประเภท ๒ ก็วุฒิสภา ที่ท่านตั้งนั่นแหละ
 และเมื่อรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๑ ซึ่งท่านก็อยู่ ผมก็อยู่ในสภาครั้งนั้นด้วยกัน
 ก็ให้มีบทเฉพาะกาลอันหนึ่งซึ่งให้วุฒิสภา เข้ามาร่วมประชุมกับ ส.ส. แล้วครั้งนั้น
 เป็นอย่างไร รัฐธรรมนูญฉบับนั้นมีฉายาว่าเป็นรัฐธรรมนูญครึ่งใบ
 ท่านประธานคงจำได้ แล้วนี่เราจะถอยหลังเข้าคลองกันหรือครับ เราจะ
 ถอยหลังเข้าคลองกันหรืออย่างไร กระผมจึงอยากจะประทานกราบเรียนไว้
 วนที่ว่าสิ่งที่เราพูดกันขึ้นมานี้นั้น เมื่อประชาชนต้องการให้มีวุฒิสภาและ
 ประชาชนต้องการให้มีการเลือกตั้ง เมื่อให้มีการเลือกตั้งเราก็เป็นห่วงว่า
 ยังมีบ้านเมือง บ้านเมืองยังมีผู้มีประสบการณ์ซึ่งไม่ควรจะละทิ้งจากท่าน
 เราจึงเพิ่มอีกจำนวนหนึ่งขึ้นมา เป็นวุฒิสภา โดยให้ข้าราชการ แต่ข้าราชการ
 ที่จะเข้ามาเป็นวุฒิตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้น กระผมอยากจะประทาน
 กราบเรียนว่าต้องเป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในตำแหน่งในปัจจุบันนั้น
 ส่วนใหญ่จะต้องเป็นข้าราชการในอดีต เป็นข้าราชการบำนาญตั้งแต่
 ระดับอธิบดีขึ้นไปแล้วตลอดจนข้าราชการตุลาการและข้าราชการทหาร
 ในระดับชั้นผู้ใหญ่ แล้วเป็นอดีตข้าราชการซึ่งประสบการณ์ของท่านเหล่านั้น
 เป็นคนซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน เราคำนึงว่า
 บ้านเมืองเราทุกวันนี้เนี่ย เมืองไทยสังคมไทยนั้นเป็นสิ่งคมราชการ
 มาช้านาน เพิ่งจะเริ่มคลี่คลายก็เมื่อไม่นานมานี้ เพราะฉะนั้นข้าราชการ
 ชั้นผู้ใหญ่ตั้งแต่ระดับอธิบดี ปลัดกระทรวง ซึ่งท่านบริหารราชการจนเกษียณ
 อายุแล้วนั้น ท่านได้สะสมความรู้ความสามารถซึ่งเราไม่ควรมองข้ามไป
 พร้อมกันนั้นเราก็คิดว่ายังมีพวกบรรดากลุ่มภาคประชาชนอีกจำนวนหนึ่ง
 ซึ่งเป็นคนที่กำลังอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเราก็ไม่ควรมองข้ามไปอีก เช่นกัน
 เราจึงให้มีการสรรหาและให้เข้ามาร่วมกันเพื่อจะเป็นวุฒิสภาซึ่งทำ
 หน้าที่กลั่นกรอง ซึ่งท่านสวัสดิ์ที่ท่านก็บอกว่ามันจะทำให้ล่าช้า แต่เท่าที่
 เป็นอยู่ในขณะนี้นี้ประชาชนก็ยังคงต้องการวุฒิสภาอยู่ กระผมอยากจะ
 เรียนอย่างนี้ ซึ่งตามหลักฐานของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น
 ของประชาชน คราวนี้ที่ผมบอกแล้วว่าถ้าตั้งเป็นข้อสังเกต กระผมจะไม่
 ชี้แจง ถ้าท่านมีข้อสังเกตอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น เป็นสิทธิของท่าน สสร.
 ในการพิจารณาในวันนี้ ซึ่งท่านต้องการที่จะอภิปรายไว้เพื่อเป็นฐาน

ที่ท่านจะให้เริ่มแปรญัตติต่อไป แต่ถ้าเผื่อมันมีความอะไรที่ไม่เข้าใจกัน
 กระผมคิดว่าจำเป็นที่จะต้องชี้แจง กระผมด้วยความเคารพจริง ๆ
 ไม่อยากเลย ด้วยความเคารพนับถือในทางส่วนตัว ท่านสวัสดิ์ก็รู้ว่า
 ผมเคารพนับถือท่านแค่ไหน ทุกครั้งที่เจอท่านผมไม่ได้เรียกท่านว่าอะไรเลย
 ผมเรียกท่านว่าเป็นอา นับถือเหมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง แต่ว่าผมต้องขอ
 อนุญาตท่านด้วยความเคารพที่จะต้องชี้แจงท่าน ท่านพูดถึง เรื่องระบบ
 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเสนอในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้
 ในเรื่องของปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ขอประทานโทษท่านประธาน
 ผมเผอิญลืงไปพูดเป็นภาษาอังกฤษเข้า หรือที่เรียก บัญชีรายชื่อพรรค

บัญญัติรายชื่อพรรคนั้น ท่านบอกว่าการที่สมัครบัญญัติรายชื่อพรรคนั้นไม่ต้องไปเลือกตั้ง ท่านบอกไม่ต้องไปเลือกตั้ง และประชาชนไม่รู้จัก เพราะฉะนั้นศักดิ์ศรีความเป็นผู้แทนฯ จะคือย ท่านว่าอย่างนั้น ผมฟังอย่างนั้นนะครับ ท่านประธานที่เคารพ ผมอยากจะ ประทานตั้งข้อสังเกตอย่างหนึ่ง ผมซักจะมีความเห็นเป็นการส่วนตัวว่าสังคมไทยนี้ มีแค่เรากับเขาคือพอ ถ้าอยู่ที่ไหนถ้ามาจากที่ต่างกัน ผิดกันสักนิดเดียว ผิดสีผิดกลิ่น มันต้องเป็นเราเป็นเขาและเรานั้นต้องคิดว่าเขาเสมอ กระทบซักจะมีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมไทย ท่านสวัสดิ์ ท่านบอกว่าปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไม่ได้เดิน ไปหาเสียง เป็นผู้แทนฯ สบาย ๆ ผมฟังอาพุดว่าอย่างนั้น ขอประทานโทษ ผมขอเรียกท่านว่าอา เห็นหน้าท่านแล้วก็อดเคารพท่านไม่ได้ ไปหาเสียงไม่ได้ เดินหาเสียง เข้าชื่อไว้ที่พรรค แล้วประชาชนเขาไม่รู้จักเลย แล้วเป็นผู้แทนฯ มันเป็นผู้แทนฯ ใช้ไม่ได้ มันไม่ใช่พวกเรา ไม่เหมือนกับพวกเรา เหมือนท่านกับผม เคยเป็นผู้แทนฯ แล้วเดินหาเสียงกันมา แต่ความจริงโลกเวลานี้เปลี่ยน ครับ กระทบที่ท่าน สสร. ต้องพยายามคิดอย่างหนึ่งว่าเรากำลังอยู่ในปลายคริสต์ศตวรรษ ที่ ๒๐ แล้วจะขึ้นคริสต์ศตวรรษใหม่แล้วนะครับ มีหลายอย่างที่ท่านบอก บอกว่า มาจากฝรั่งมังค่า แจ็ก จีน แซกอะไรก็ไม่รู้ แต่โลกยุคนี้นั้นเราไม่มองข้างนอกไว้เลย แล้วมองแต่ตัวเราเองแล้วหลงตัวเราเองตลอดเวลานั้น กระทบว่าเป็นอันตราย อันยิ่งใหญ่ เพราะฉะนั้นเรื่องปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เป็นของฝรั่งมาใช้ ที่เมืองไทยไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นประชาธิปไตยก็เป็นของฝรั่ง ใช้ไม่ได้อีก สภาที่มานั่ง กันอยู่อย่างนี้ มานั่งเถียงกันอย่างนี้ไม่ใช่วัฒนธรรมไทยดั้งเดิม เอาอย่างฝรั่งทั้งนั้น บัญชานี้เราต้องคิดว่าแค่ไหนเราจะเอาบ้างไหม หรือเราจะอยู่กันแบบเก่า ๆ อยู่กันอย่างนี้อยู่กันท่ามกลางความขมขมัว และความไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมใน กระบวนการเลือกตั้งอย่างที่เราทำกันอยู่ และเราไม่ยอมเปลี่ยนอะไรทั้งสิ้น เราจะอยู่กันอย่างนี้ ถ้าเราคิดว่าอย่างนั้นพอ กระทบก็เอา แต่เราต้องล้าหลัง เพื่อนเขาไปเรื่อย ๆ ครับ ผมอยากจะประทานกราบเรียนว่าในเรื่อง ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นั้น ผู้ที่สมัครในปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) หรือว่าในบัญญัติพรรคนั้น แท้ที่จริงเป็นการที่ให้ประชาชนมีโอกาสเลือกพรรค

เลือกพรรคกันเลขทั้งประเทศ ให้เลือกพรรคกันมา ออกมาทั้งประเทศเป็นการเร่ง
ให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในระบบพรรคการเมืองกันสักที ดีกว่าการที่บังคับ
ให้พรรคการเมืองต้องส่งจำนวนเท่านี้ ต้องส่งอย่างนั้นอย่างนี้ ระบบการเลือกตั้ง
ทุกวันนี้ที่ให้เลือก ๓ คนเรียงเบอร์นั้น เป็นระบบที่ทำลายพรรคการเมือง ๓ คน
เรียงเบอร์ แล้วท่านก็รู้ในจังหวัดต่าง ๆ พอเวลาลงสมัครแล้ว ๓ คนก็แข่งกัน
แล้วได้ด้วยฐานของแต่ละคนมากกว่า-----

เพราะฉะนั้นมาตรการที่คณะกรรมการพิจารณา นั้น เราต้องการให้ประชาชนเริ่มมีความเห็นว่าควรจะสนับสนุนเป็นพรรค ในขณะที่เดียวกันเราก็ไม่ได้ตั้งซึ่งในต่างประเทศเขาก็ไม่ได้ตั้ง ผู้แทนราษฎรอีกส่วนหนึ่งต้องเป็นคนที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน คือคนที่มาจากเขตเลือกตั้งที่มาเขตเดียวกันเดี๋ยวเรามีลักษณะที่จะผสมอันนี้ไว้ อันหนึ่งมีประชาชนอยู่ใกล้ชิดประชาชน เป็นตัวแทนประชาชน รู้ทุกข์รู้สุขของประชาชน อีกฝ่ายหนึ่งเป็นตัวแทนของคนซึ่งมองประโยชน์ทั้งชาติ ~~มีทั้งประโยชน์ทั้งชาติ~~ นี้คือต้นเหตุของการมีบัญชีรายชื่อพรรค ที่จริงคณะผู้กร่างฯ ซึ่งผมเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาการกร่างฯ นั้น ในครั้งแรกนั้นเราตั้งกับบังคับไว้คนที่จะเป็นนายก รัฐมนตรีต้องมาจากพรรคี่ ลิสต์ (Party list) เพื่อที่จะให้ประชาชนเขารู้ว่านี่แหละคือกัปตันทีมของพรรคนี้ แต่ทว่าในที่สุดเมื่อไปประชุมกรรมการที่พิทยาก็เห็นว่ามันจะมากไปเราก็ตอย แต่สิ่งหนึ่งซึ่งผมเองคิดว่า วันหนึ่งข้างหน้ามันบุคคลซึ่งเป็นผู้นำของพรรคนั้นควรจะมีพรรคี่ ลิสต์ (Party list) ขึ้นบัญชีเป็นชื่อนำในบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อให้คนทั้งประเทศเขาเห็น และบุคคลที่จะเป็นรัฐมนตรีสำคัญ ๆ นั้นควรจะมีอยู่ในบัญชีรายชื่อพรรค เพื่อที่ประชาชนเขาจะได้ตรวจสอบได้ว่าคนที่จะเป็นผู้นำเขาในฝ่ายบริหารนั้นเป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างขวางอย่างไรแค่ไหน นี่คือสิ่งที่เราต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถ้าการเปลี่ยนแปลงนี้เราบอกว่าเป็นของฝรั่ง มันเป็นคนนิยมกลืนเนย เราจะกินแต่เนื้อฝรั่ง กระผมก็ไม่ว่า แต่กระผมก็เตือนว่าเราก็กินนมกินเนยตามฝรั่งมาจนแต่สุดท้ายก็อยู่เดี๋ยวนี้แล้ว หรือเราจะต้องไปกระผมอยากจะเรียนอย่างนี้ท่านประธานที่เคารพ มีมาตรการหลายอย่างที่คณะกรรมการเสนออันนี้เป็นมาตรการที่เราคิดว่าจะช่วยแก้ปัญหา กระผมเชื่อว่าสิ่งที่ เป็นระบบการเลือกตั้งใหม่มันคงจะไม่ขัดกับกระผมยอมพูดไว้เสียในที่นี้ ~~ว่าไม่สามารถจัดการข้อสิทธิขายเสียงได้หมด แต่ถ้าท่านดูทั้งหมดทั้งระบบของทั้งหมด~~ การเมืองถ้าเกิดขึ้นหลังการประกาศ ถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีโอกาสจะได้สัมผัาปากได้บังคับไว้ซึ่งการที่กรรมการ เสนอวันนี่ซึ่งอาจจะต้องมี การแปรญัตติ เป็นของธรรมดาอย่างหนึ่งมันจะเกิดความโปร่งใส ท่านที่เริ่มใช้คำว่าโปร่งใส ท่านนี้อยู่ที่ท่านประธานกรรมการของมหานายกรัฐมนตรี แต่ผมอยากจะเรียนว่าความโปร่งใสมันคืออยู่ตรงไหนมันต้องทำในที่กระจำงไฟสว่าง ๆ อย่างนี้โปร่งใส ใครจะชี้ใครก็เห็น แต่ถ้าเข้าไปมูมมึน ๆ ดักตีหัว ดักจับมันทำได้ สิ่งหนึ่งที่มีเห็นในระบบในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือความโปร่งใส พรรคการเมืองจะต้องแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายและการเงินที่ได้รับทุกอย่าง

ฉบับ ๓

สร ๑๑/๒๕๔๐ (เป็นพิเศษ)

กรรมา ๑๐๐/๒

เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช้เก็บไว้
เลย ๆ มีท่านอาจารย์ผู้หนึ่งอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านทำวิจัยง่าย ๆ ว่า
ท่านอยากจะทำบัญชีซึ่งบุคคลของพรรคการเมืองขณะนี้เป็นอย่างไร
ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขณะนี้ก็ต้องทำบัญชีเสนอดังนั้นมีบัญชีรายรับ
รายจ่ายประจำปีเสนออยู่ ท่านที่เคยทำงานพรรคการเมืองรู้-----

- ๑๐๑/๑

ท่านอาจารย์ผู้นั้นท่านทำงานง่าย ๆ เมื่อปี ๒๕๓๕ มีการเลือกตั้งใหญ่ ๒ ครั้ง ท่านส่งเด็กของท่านให้ไปดูบัญชีรายรับรายจ่ายที่ยื่นต่อกระทรวงมหาดไทย ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยในฐานะเป็นนายก อบ. ยื่นพรคร. เมือง ท่านบอกผม ผมจะไม่บอกชื่อพรรค แต่ว่าเป็นพรรคการเมืองใหญ่ก็แล้วกัน ปี ๒๕๓๕ บัญชีรายรับรายจ่ายของพรรคการเมืองนั้นไม่ถึง ๕ ล้านบาท มีเลือกตั้งใหญ่ ๒ ครั้ง และกระทรวงมหาดไทยก็เก็บเข้าแฟ้ม เขายื่นแล้ว แต่ยื่นต่อไปท้ออย่างนั้นไม่ได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อได้รับแล้วต้องตรวจสอบแล้วประกาศให้สาธารณชนทราบว่าบัญชีรับจ่ายเป็นอย่างไร ต้องเปิดเผยหมด สิ่งเหล่านี้กระผมพูดว่าการที่จะใช้สิทธิรับวิสุทธิธรรม ในการเลือกตั้งมันไม่ได้แก้ด้วยกระบวนการเลือกตั้ง เป็นเพียงส่วนหนึ่ง แต่ต้องรวมทั้งหมดนั้นมันจะทำให้เกิดความโปร่งใส และความโปร่งใสนี้เอง ที่เรากำลังจะสร้างขึ้นและกำลังจะสร้างความหวังใหม่ให้กับท่านผู้ที่เคยชินที่จะอยู่กับสภาพปัจจุบันในขณะนี้ ท่านประธานที่เคารพ ไหน ๆ ลูกชั้น อภิปรายแล้วกระผมขอพูดสักหน่อย ขอพูดกับท่าน สสร. ทั้งหลายด้วยว่า ท่านกำลังเผชิญกับความหวังใหม่ และในขณะเดียวกันอีกมุมหนึ่งท่านกำลังมีความมุ่งหวังของประชาชน ท่านจะทำอย่างไรกันต่อไป เราจะทำอย่างไรกันต่อไปที่จะหาความสมดุลระหว่างความมุ่งหวังของประชาชนกับหวังใหม่ ของท่านที่อยู่ในปัจจุบัน ผมอยากจะกราบเรียนเตือนไว้ว่า ถ้าเราเอาแต่ความหวังใหม่เกรงกลัวต่อความหวังใหม่กันนัก ในที่สุดถ้าเราเกรงกลัวนัก ความมุ่งหวังของประชาชนก็จะมลายหายไปสิ้น แล้วนั่นแหละ สสร. จะหมดที่พึ่ง และในที่สุดเขาจะขี้ สสร. ในนาที่สุดท้ายทั้ง ๆ ที่คามใจ เขาแค่ไหนก็ตามที่ ผมอยากจะเรียนกับท่านประธานไว้ว่าอย่างนี้ กระผม วันนี้นั้นก็ด้วยความเคารพในชื่อเสียง ผมรู้ว่าท่านสวัสดิ์ เป็นนักอภิปราย มีอหิงษาผมก็ไม่บังอาจอะไร แต่วันนี้ได้พาดพิงไปถึงท่าน ท่านจะใช้สิทธิ พาดพิงประการใดผมขอกราบเรียนท่านประธานไว้ว่าผมไม่ใช้สิทธิตอบได้อีกต่อไป ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เทิดทูนสนั่นครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ขออนุญาต พาดพิงครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขออนุญาตครับ คือเรื่อง

ผมสังเกตมานานแล้วครับ คำว่า พาดพิง แล้วก็ตอบได้จริง ๆ แล้วเนื่องจากว่าท่านสมาชิกได้อภิปรายก่อน และต่อมาสมาชิกอีกท่านหนึ่งก็อภิปรายท่าความเข้าใจ

ฉบับ ๕

สร ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

หน้า ๑๐๑/๒

หรือว่าทำการตอบโต้ เมื่อจบแล้วก็น่าจะจบไม่ได้ถือว่าพาดพิง แต่ไม่เป็นไรหรอกครับ
ในฐานะที่ท่านอาวุโส เชิญท่านเลยครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ท่านประธานที่เคารพครับ

ก่อนที่จะก้าวล่วงไปสู่หมวดที่ ๗ อันเป็นหมวดสำคัญ กระผมใคร่จะขอชี้แจงในกรณี
ที่ท่านอาจารย์เกษมได้กล่าวพาดพิงถึงกระผมในทางดี เพราะว่าท่านก็ยกย่อง
กระผมว่าเป็นนักการเมืองอาวุโส -----

- ๑๐๑/๑

อันนี้แหละครับที่กระผมขiongใจท่านเห็นว่า ผมอายุมากไปกระนั้นหรือ จึงกล่าวผมอย่างนั้นทำให้ราคาตก ขอประทานกราบเรียนครับว่า เรื่อง ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ที่ท่านชี้แจงมาเมื่อตะกี้ ก็มุ่งหวังที่จะให้ประชาชนเลือกพรรค นั้น ๆ แต่เลือกพรรค นั้นมันกลับไม่ได้พรรค นั้นครับ มันได้กับคนของพรรค นั้น เลือกพรรค ความหวังใหม่ แต่ไปได้นายกุนต่าง ๆ ก็ได้ เลือกพรรค ประชาธิปัตย์ก็ได้ นายกุนต่าง ๆ ตาม ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไม่ได้ ประชาธิปัตย์มันไปได้นคนเหมือนกับขอลูกสาวไปให้แม่ยายมาอย่างนี้ไม่ตรง เพราะฉะนั้นที่ท่านอาจารย์กล่าวคลาดเคลื่อนเป็นบัญญัติไตรยางค์ที่เราจับฟังไม่ได้ บัญญัติไตรยางค์ที่บอกว่า เรือลำหนึ่งแล่นไปสิงคโปร์ใช้ เวลา ๗ วัน ถ้าเรือกำปั่น ๗ ลำ ช่วยกันแล่นก็วันเดียวสิครับ มันไม่ได้ก็ต้อง ๗ วันอยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นจึงขอชี้แจงว่า เรื่อง ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นั้นก็ขอเรียนให้ทราบครับว่า บัญชีรายชื่อ ไปเลือกพรรค แต่ไปได้นคน คนจะมีความสามารถมีอะไรหรือไม่สามารถ ชอบพรรค นี้ แต่ ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไม่ได้ความ แต่คนที่ไม่ได้ความนั้นต้องกลับมาเป็นผู้แทนราษฎร เพราะชอบพรรค แต่ไปได้นคนอย่างนี้เป็นต้น ขอประทานกราบเรียนครับว่า คนที่อยู่ใน ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) นั้นไม่ได้หาเสียงเลือกตั้งได้หรอกครับ ก็มีชื่อไปตามข่าวหนังสือพิมพ์ ตามวิทยุ อย่างท่านอาจารย์ดอกเตอร์เกษมอย่างนี้ ลูกศิษย์ลูกหาทั่วประเทศ เข้า ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ไหนก็ได้ทั้งนั้น และเขาก็ต้องการทำมาอยู่ ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ด้วย ผมก็ต้องการ ซึ่งท่านอา นันท์คนซึ่งชอบใหญ่ แต่ว่าบุคคลซึ่งอีกมากมายก่ายกองเหลือเกิน ซึ่งอยู่ใน ปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) ของแต่ละพรรค พรรคละ ๑๕๐ คน เขาไม่รู้จัก เขาไม่รู้เรื่อง และจะบังคับให้เขาต้องเลือกพรรคนี้และจะได้คนอย่างนี้ และท่านบอกว่า เขาอาจจะต้องหาเสียงเลือกตั้ง จะไปหาอย่างไรเดีอนกว่า ๆ ที่ทั่วประเทศครับ จะว่าไปจังหวัดละวันก็ยังไม่ทั่วถึงแล้วครับ เพราะฉะนั้นก็ต้องเดา ก็ต้องสุ่มเลือกมิต ๆ โดยที่เราไม่รู้คนนั้นเก่งหรือไม่เก่ง ถ้าชอบพรรค นั้น แต่ได้คนอย่างนี้ ที่ท่านบอกว่าอะไรต่ออะไรก็ต้องสว่าง ในกรณีบางอย่างบางก็ก็ชอบที่มีดี ไม่ใช่ชอบสว่างเสมอไป จึงขอประทานกราบเรียนชี้แจงครับ ท่านประธานที่เคารพครับ เมื่อตะกี้ท่านอาจารย์เกษมท่านบอกว่า พวกเราอย่างนี้ไหว สสร. อย่างนี้ไหว ทำให้ผมเกิดนึกขึ้นได้ครับ เมื่อตอนเช้า ที่ท่านประธานยกว้างรัฐธรรมนูญท่านพูด ทำให้ผมเกิดความรู้สึกว่า เอ๊ะ คงมีอะไรมาทำ

ให้ทำหนังสือทวงถามเรื่องทำหนังสือได้พูดว่าร่างไม่ได้ร่างเอาใจใคร ไม่ได้ร่างเพื่อใครอะไรต่ออะไร ท่านพูดอย่างนั้น คล้าย ๆ จะมีอะไรอยู่ และบังเอิญท่านกรรมการวิชาการร่าง อาจารย์เกษมมาบอกว่า เราขอทำหนังสือทวง ก็แสดงว่าขณะนี้มีการโยกมีการคลอนให้เกิดหนังสือแล้ว ใน สสร. กระนั้นหรือใครมาทำการทวงให้ใครรับ ถึงจะมีใครมาทำการทวงให้ สสร. ทั้งหมดประการใดก็ตาม สสร. เขาไม่ทวงไปด้วยหรอกครับ เพราะอีกไม่กี่เดือนเขาก็ไปบ้านแล้ว ไม่มีหน้าที่เป็น สสร. ต่อไปอีกแล้ว กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้สภาไม่รับ ตกไป สสร. ก็เลิก เป็นใหม่ก็ไม่ได้เขาห้ามหาว่าร่างแล้วใช้ไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้นไม่มีใครทวงให้ใครรับ เพราะฉะนั้นพวกเราดังสติมัน มีความมั่นใจอยู่ในคณะกรรมการร่างฯ ว่าท่านได้ยกร่างเหมาะแก่บ้านแก่เมืองเราหรือไม่ เมื่อตะกั้นท่านอาจารย์ก็บอกว่า เราต้องเอาแบบอย่างฝรั่งเขา เขาเจริญแล้ว เราจะอยู่กินน้ำพริกกันซะมุกซะมั่วอยู่ในที่มืดต่อไปหรือก็ขอประทานกราบเรียนครับว่า การบริหารชาติบ้านเมืองหรือการปกครองประเทศชาตินั้น เราเอาอย่างฝรั่งเขาเรื่อยไปไม่ได้ ไม่ใช่เข้าไปเอาอย่างฝรั่งแล้วเราอยู่ในที่สว่าง หรือเราจะอยู่การปกครองแบบเก่า ๆ ของเราแล้วอยู่ในที่มืด-----

กระทบจากจะกราบ เร็วด้วยความเคารพท่านอาจารย์ของพระภิกษุคณะศรีวิชัย
 การปกครองอะไรก็แล้วแต่มันดีด้วยกันทั้งนั้นแหละ จะเป็นประชาธิปไตยแบบฝรั่ง
 อย่างนี้ก็ดี แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็ดี หมออยากจะทำด้วยความเคารพว่า
 สมัยรัชกาลที่ ๑ ตอนที่มีสงคราม ๔ ทศ มาตีประเทศไทย ๔ ทศครบ เจ้าพระยา
 ประคองพระเจ้าแผ่นดินแห่งพม่า เรามี ๓ ทศ แต่ละทศก็น้อยกว่าพม่า เทียบทศ
 กับทศก็สู้กันไม่ได้ แต่ด้วยเพราะปรีชาสามารถของพระพุทธรูปฟ้าใช้หรือไม่ครบ
 กองทัพทั้ง ๔ ทศแตกยับ ยืนไปโดยสิ้นเชิง และพม่าไม่มีโอกาสสามารถบุกประเทศไทยอีก
 นี่คือการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือไม่ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีหรือให้
 ให้เราใช้ มีประโยชน์ให้เขาใช้ มีถนนหนทาง จะมากน้อยกว่ากันอะไรก็แล้วแต่
 เกอเอวก็ ย้ายไปนึกว่าระบอบไหนดีกว่าระบอบไหน เมื่อเรากล่าวฝรั่ง เขาเจริญ
 ระบอบประชาธิปไตยเราเอาอย่างเขา กระทบก็ไม่ว่า แต่เอาอย่างเขาเท่าที่
 จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย เอาอย่างเขาเท่าที่วัฒนธรรมไทยรับได้
 เอาอย่างเขาที่สังคมไทยรับได้ ผมไปเมืองจีนครับ ท่านอานันท์นี่ครับส่งผมไป
 อาจารย์ศีกฤทธิ ให้ไปชิมรางวัลเมืองจีนลี รัฐบาลไทยจะเจริญสัมพันธ์ภาพต่อ
 ประเทศจีน เอาผมไป ผมก็กลัวตายเหมือนกันครับ ตอนนั้นไม่มีใครเคยไป
 เมืองจีน ส่งผมกับคณะไป ผมก็ไปครับ เพราะอยากเห็นเมืองจีน ตายเป็นตาย
 ได้พูดกับ เต็ง เสี่ยวผิง ครับ ท่านบอกว่า คุณสวัสดิ์ คุณปกครองของคุณ
 ระบอบประชาธิปไตยก็แล้ว ประเทศจีนต้องปกครองแบบคอมมิวนิสต์ มันก็ดี
 สำหรับผม จังหวัดคุณมีบึงบอระเพ็ด มีปลาช่อน ปลาหมอ เอาไปเลี้ยงในทะเล
 ได้ไหม ตาย เอาปลาที่อยู่ในอ่าวไทยไปเลี้ยงในบึงบอระเพ็ดก็ตาย มันเหมาะกับ
 สภาพของแต่ละประเทศ เพราะฉะนั้นเอาอย่างนี้ เราเป็นเพื่อนกัน คุณปกครอง
 ของคุณไป ผมจะปกครองแบบของผมไป แบบคอมมิวนิสต์ ผมก็อย่าว่า ท่านปกครอง
 แบบคอมมิวนิสต์ ผมไม่ขัดข้อง แต่อย่าส่งกองทัพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ตั้ง
 ผกค. ลีควิบ เขาก็หัวเราะ นี่ละครับผมถึงขอประทานกราบเรียนว่า การจะ
 เอาอย่างต่างประเทศนั้น มันต้องดูว่าอะไรเหมาะกับประเทศไทย เอามาไม่ว่าครับ
 อะไรที่ไม่เหมาะสมอย่าเอามา ฝรั่งเสสเขาปกครองแบบประชาธิปไตยแบบของเขา
 เขามีประธานาธิบดีครับ ประธานาธิบดีของฝรั่งเสส ๖ ปีก่อนแล้วครับ หรือ
 ๕ ปีก่อนผมก็ไม่ทราบ ไม่เคยไปเรียนฝรั่งเสสกับเขา ดอกเตอร์อะไรก็ไม่ได้อ
 เป็นกับเขา เอาละ ประธานาธิบดี ๖ ปีก่อน ออกแล้วไปไหน เดินตอกแต่ก็ครับ
 แต่ของเราไม่ใช้ครับ ของเรามีพระบวรสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววิจิตรครับ เป็น
 ที่รวมศูนย์จิตใจของประชาชนทั้งชาติ ทุกคนยอมตายเพื่อพระองค์ได้ มันต่าง

กันมากมายก่ายกองเหลือเกินครับ เพราะฉะนั้นการปกครองต้องคำนึงถึง
ขนบธรรมเนียมประเพณีความรู้สึคนึกคิดของประชาชนที่ให้อุประมุธของชาติ
เหตุผลนี้แหละครับ กระผมจึงอยากจะขอรับเอาความคิดเห็นของท่านอาจารย์
ทั้งหลายไว้บางส่วนเท่าที่จะเหมาะกับประเทศไทย บางส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะ
กับประเทศไทยก็จะขอคัดค้านพอท่วม ๆ อย่างนี้แหละครับ เรื่องปาร์ตี้ ลิสต์
(Party list) ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสนั่นครับ

นายสนั่น อินทรประเสริฐ : ท่านประธานที่เคารพครับ ก่อนอื่นผมต้องขอขอบพระคุณท่านประธานครับ เรื่องที่ผมจะพูดนี้ค้างคาอยู่ในหัวใจของกระผมและอีกหลายท่าน และผมพยายามยื่นอุทธรณ์ขออภิปรายเรื่องนี้ก็ไม่มีโอกาสได้พูด แล้วตามไปพืथाไปแปรกัฏติอีก แต่ก็ว่าเป็นผู้ร่วมประชุมไม่มีโอกาสได้พูด แต่เรื่องนี้ค้างคาใจในฐานะที่กระผมเป็นเลขานุการรับฟังความคิดเห็นของทุกคณะ ผมต้องขอขอบพระคุณท่านคณะกรรมการฝ่ายยกว้างฯ ซึ่งท่านอาจารย์เกษมได้พูดว่า ท่านรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ผมดีใจมาก และผมก็ได้ตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ที่ประชาชนเสนอมาก็อยู่ในยกว้างฯ เป็นส่วนใหญ่ ก็จะมีเขียนบ้างเพียงเล็กน้อย ก็ถือว่าสอบผ่านครับ แต่อีกจุดหนึ่งที่ผมยอมรับไม่ได้ แล้วกระผมก็ได้ถามบรรดาสมาชิกประมาณ ๕๐ คนก็เห็นว่าน่าจะต้องเอาจึงเอาจึงกับเรื่องนี้ ผมดูจากคอลัมน์ (Column) ต่าง ๆ ที่เสนอไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน อย่างวุฒิสมาชิก โอ.เค. นะครับ แม้กระทั่งอายุและคุณวุฒิอะไรต่าง ๆ ท่านมีหมดสมบูรณ์ นี่ผมก็เกิดข้องใจว่า เอ๊ะ ทำไมทาง ส.ส. ทำไมไม่มีในเรื่องเกี่ยวกับคุณวุฒิ หรือว่าท่านไปถูกใครสั่งมาจึงไม่กล้าที่จะเอาสิ่งที่ดี ๆ สิ่งทั้งามและสิ่งที่ประชาชนต้องการเอาใส่ไว้ในคุณสมบัติของ ส.ส. วันนั้นกระผมได้กลับไปดูข้อมูลต่าง ๆ ที่ทั้งหมด ๓๔ จังหวัดได้เสนอมาปรากฏว่า ส.ส. นี้ ๖๓ เปอร์เซนต์ครับ เขาต้องการ ส.ส. เป็นปริญญาดรที่เห็นผมก็เห็นใจครับ ถ้า ส.ส. ปริญญาดรนี้ถ้าเราใส่อย่างนี้ไปเราก็ต้องมีอะไรเปลี่ยนแปลง คือเราเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เราก็อาจจะลงท่าดูเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงนี้คนที่มีความรู้ ก็สามารถจะรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ฉะนั้นถ้าเผื่อว่าเราจะให้โอกาส ส.ส. ที่เขาเป็นอยู่แล้วมีบทเฉพาะกาลว่า ส.ส. ที่เป็นอยู่แล้วก็ให้ท่านเป็นต่อไป แต่ ส.ส. ใหม่หรือนำใหม่ เลือดใหม่เข้ามา ก็ควรจะเริ่มต้นด้วยปริญญาดรที่เสียก็หนึ่งได้ไหม เพราะสิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราทำสิ่งที่เราเห็นดีเห็นชอบกันนี้คือการว่างรัฐธรรมนูญ ว่างรัฐธรรมนูญนี้จะใช้ได้มากน้อยแค่ไหน ถึงแม้จะกฎหมายดีว่างรัฐธรรมนูญเราทำไว้ดีที่สุดแล้ว แต่ว่าจะดีหรือไม่ดีก็ผู้ใช้และผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญคือ ส.ส. ถ้าเผื่อเราไม่กำหนดคุณวุฒิของ ส.ส. ผมคิดว่าเราจะว่างรัฐธรรมนูญได้อย่างไรก็ไม่สมถกพิผลตามที่ประชาชนต้องการ เพราะฉะนั้นผมก็ดีใจว่า ฝ่ายรับฟังฯ ไม่ใช้ความบกพร่องของฝ่ายยกว้างฯ นะครับ ผมไปดูแล้วไม่มีในคอลัมน์ (Column) ที่ให้ท่านไปนะครับ ประมวลข้อมูลไปไม่มีเรื่องคุณวุฒิของ ส.ส. มีแต่ของ ส.ว. เพราะฉะนั้นตอนนั้นผมก็

หายข้องใจแล้ว ผมอยากจะขอกราบเรียนเสนอว่า ช่วยกันเถอะครี๊บ ไหน ๆ เราว่ารัฐธรรมนูญทั้งที่ ต้องการการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ฉะนั้นเราก็ เริ่มต้นเอา ส.ส. ที่มีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถเข้ามาช่วยกันทำงาน วันหนึ่งผมก็ถามท่านสมาชิกกว้างๆ ว่า เอ๊ะ ทำไมคุณวุฒิของ ส.ส. ไม่กำหนดไว้จะไหวหรือ บางทีคนจบ ป. ๕ บ้าง ไม่จบ ป. ๕ ก็หมายความว่า ก็มีสิทธิเป็น ส.ส. ได้ และการเป็น ส.ส. สมัยนี้ท่านก็ทราบอยู่แล้วว่า คนไหน มีปัจจัยมาก มีอำนาจมาก ก็สามารถจะดลบันดาลตัวเองได้ เมื่อเขาได้มา อย่างนี้ แล้วเขาจะไปคิดเรื่องการเมือง การเมือง หรือเรื่องความก้าวหน้า การพัฒนาของประเทศชาติก็คงจะไปได้ยาก เพราะเขาไม่มีความรู้ ไม่มี ความถนัดในจุดนี้-----

- ๑๐๘/๑

เพราะฉะนั้นในการที่กระผมได้ขอแปรญัตติในเรื่องนี้ ผมคิดว่าท่านกรรมาธิการ ยกร่างฯ คงจะหมดสิทธิ์แล้วที่จะมาช่วยดูแลในเรื่องนี้ แต่ขอฝากท่านประธาน ท่านกรรมาธิการคณะใหม่ที่เข้ามาพิจารณา เรื่องนี้ให้ช่วยดูแลด้วยนะครับ เพราะว่าคุณนี้เป็นจุดสำคัญมาก ผมกลับไปจังหวัดผมนะครับ เพราะว่าผม ทำทุกครั้ง เพราะว่าท่านประธานเองก็รู้ว่าผมเกาะติดอยู่กับประชาชน ท่านประธาน ก็เคยพูดคำนี้อยู่ตลอดเวลาทุกพื้นที่ผมไปหมด ตั้งแต่ อบต. อำเภอ ตำบล จังหวัด ทำไม่รู้กี่หนี่งครั้งครับ ผมไปเก็บข้อมูลมาเสร็จแล้วก็ต้องแถลงให้ประชาชนให้ทราบ ทุกครั้งไปว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องอะไร มีอย่างไรบ้าง แถลง ทางวิทยุ ทางเอกสาร ให้ประชาชนรู้หมด พอเสร็จแล้วการประมวลของระดับ ประเทศก็ได้ไปแล้ว ก็ส่งให้ประชาชนทราบ เขาบอกว่า ไหนละคุณวุฒิของ ส.ส. ที่เขากำหนดไว้ว่า เป็นปริญญาดรีที่ีเคยแถลงไว้ว่า จังหวัดเราต้องการ วุฒิปริญญาดรีถึง ๓๓ เปอร์เซนต์ แต่ทำไมคอลัมน์ (Column) ของระดับประเทศ ไม่มี หรือว่าผมได้ทำหายหกตกหล่นที่ไหน ผมก็ชี้แจงเขาไม่ได้ครับ และเขา เสนอมาในสิ่งที่ดี ที่งามแล้วผมไม่มีเหตุผลที่จะตอบเขา ผมคิดว่าหลายจังหวัด นะครับ ทั้งหมดตอนนี้มี ๓๙ จังหวัดได้เสนอมาแล้ว ฟุ้งนี้ผมคิดว่าเจ้าหน้าที่ คงจะมาแจกได้ว่า ความต้องการของประชาชนแต่ละจังหวัดเป็นอย่างไร ขณะนี้ผมก็ขอทราบฝากท่านประธานและท่านสมาชิก สสร. ทุกท่านไว้ด้วยครับ ขอขอบคุณมากครับ

ประธานสภาว่่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสมาชิกครับ ผมขอไปหมวดที่ ๗
เลขนะครับ เรื่องคณะรัฐมนตรีครับ เชิญคุณวิศิษฐ์ครับ

นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ
กระผม นายวิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ สสร. จากจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้ออภิปราย
ทั้งสอบถามและตั้งข้อสังเกตนะครับในหมวดที่ ๗ ว่าด้วยนายกรัฐมนตรีและ
คณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา ๒๐๑ วรรคสอง ที่มาของนายกรัฐมนตรี
ก่อนจะถึงจุดนี้ผมอยากจะขอทำความเข้าใจ เรื่องที่เราได้กำหนดกันถึงวิธีการ
เลือกตั้ง ส.ส. เพราะว่าในมาตรา ๒๐๑ วรรคสองนั้น กำหนดว่า นายกรัฐมนตรี
จะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนั่นหมายความว่า จะมาได้ทั้งจาก
ในระบบบัญชีรายชื่อและจากระบบเขตเดี่ยวคนเดียวตามที่ท่านรองประธาน
กรรมาธิการยกร่างฯ ได้กรุณาอธิบายเมื่อสักครู่นี้ ท่านประธานครับ ทางกรรมาธิการ
ยกร่างฯ และ สสร. หลาย ๆ คนได้เห็นข้อบ เห็นด้วยกับวิธีการเลือกตั้งแบบผสม
คือแบบบัญชีรายชื่อพรรค และแบบเขตเดี่ยวคนเดียว มีคนโจมตีบอกว่า การเลือกตั้ง

แบบเขตเดียวคนเดียวนั้นจะทำให้ใช้เงินซื้อเสียงอย่างง่ายขึ้น แต่เราก็ได้ตอบว่า การซื้อเสียงนั้นไม่ว่าจะแบ่งเขตอย่างไรก็ตามแล้วแต่ ซื้อได้ทั้งนั้น ยิ่งเขตใหญ่ โอกาสที่คนไม่มีเงินจะไปชนะคนมีเงินนั้นค่อนข้างยาก เพราะว่าท่านสมาชิก หลายท่านที่ได้พูดในช่วงหัวค่ำที่ผ่านมาว่า ไม่ว่าจะ เป็นเงื่อนเวลากี่ดี หรือ เขตที่กว้างใหญ่ไพศาลเหลือเกินนั้นก็ดี คนที่มีความดีแต่ไม่มีเงินนั้น โอกาสที่จะ ไปหาเสียงให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ทุกตำบลนั้น ค่อนข้างที่จะเป็นไปได้ยาก แต่สำหรับ เม็ดเงินที่คนมีเงินที่จะเอาไปซื้อเสียง ซื้อคะแนนนั้นไปเพียงแต่คืนเดียวไปหมด ทั่วทั้งเขต เพราะฉะนั้นระบบการเลือกตั้งแบบเขตเล็กลงมานั้น ท่านบอกว่า เอื้ออำนวยกับคนที่มีเงินน้อยกว่าที่จะมีโอกาสชนะเงินนะครับ ซึ่งผมก็เห็นด้วย แล้วท่านยังบอกว่า คนที่มาจากเขตเลือกตั้งเขตเล็กนี้จะใกล้ชิดกับประชาชนและ เป็นตัวแทนประชาชนได้ใกล้ชิดดีกว่า และดูแลประชาชนได้ดีกว่า ทั้งในแง่ได้เป็น ส.ส. แล้วก็จะกลับไปนำความทุกข์ ความยาก ปัญหาของประชาชนมาเสนอรัฐบาล ซึ่งก็เป็นหลักการที่ดี อีกระบบหนึ่งเป็นระบบบัญชีรายชื่อพรรค ท่านบอกว่า เป็น ภาพรวมของทั้งประเทศที่จะเปิดโอกาสให้คนได้เลือกพรรค ให้โอกาสคนที่มีความรู้ ความสามารถแต่หาเสียงไม่เก่งได้เข้ามาอยู่บัญชีรายชื่อพรรค-----

มีคนบอกว่า ในบัญชีรายชื่อของพรรคนั้นจะมีแต่นายทุนเข้ามา ท่านก็อธิบายว่า การเลือกตั้งนั้นไม่ว่าจะระบบไหนเราก็กินนายทุนไม่ได้อยู่แล้ว จะเลือกแบบ ปัจจุบัน จะเลือกแบบรวมเขตทั้งจังหวัด จะเลือกแบบแบ่งเขตอย่างไรก็ตาม นายทุนไม่ได้อยู่แล้วถ้าเขาจะเข้ามาเสียอย่าง แต่ระบบบัญชีรายชื่อพรรคนั้น เป็นการเอานายทุนนั้นละเข้ามาเปิดเผยโจมตีแข่งกันเลย คุณก็เลยว่าคุณพรรคไหน เอานายทุนเข้ามาหน่อย เข้ามามาก แล้วท่านยังบอกว่า ให้ประชาชนได้ตัดสินใจ ว่าบัญชีรายชื่อของพรรคไหนเอาแต่นายทุนเข้ามา เอาแต่เจ้าพ่อเข้ามา เอา แต่ผู้ค้าขายเสพย์คิดเข้ามา ให้ประชาชนตัดสินใจ เพราะว่าพรรคที่จะต้องแข่งขัน กันนั้นที่จะต้องเอารายชื่อมาเทียบกันนั้น แต่ละคนไล่ตั้งแต่เบอร์ ๑ ไหลลงมา ก็จะต้องมีการเทียบกัน สื่อมวลชนก็ต้องคอยตรวจสอบว่าพรรคไหนเอาแต่นายทุน เข้ามาก็เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่ดีว่า จะต้องมีการถอนทุนหรือว่าไปพัฒนาประเทศ ไปบริหารประเทศ เอื้ออำนวยประโยชน์กับ เจ้าของกิจการที่เป็นนายทุนนั้น จุดนี้ เป็นสิ่งที่ดี แต่ท่านครมียอยู่สิ่งหนึ่ง มีอยู่ตรงที่ว่าการที่ให้ ส.ส. เป็นรัฐมนตรีแล้ว ต้องลาออกจาก ส.ส. ท่านประธานครับ ในทางปฏิบัติแล้วที่ท่านลองนึกภาพดูว่า พรรคการเมืองทุกพรรคนี้จะกล้าเอา ส.ส. ที่มาจากเขตเดียวคนเดียวมาเป็น รัฐมนตรีใหม่ ซึ่งถ้าหากว่าเอา ส.ส. ที่มาจากเขตเดียวคนเดียวมาเป็นรัฐมนตรี จะต้องเลือกตั้งซ่อม เพราะคนที่มาเป็นรัฐมนตรีหมดสมาชิกภาพ คณะเสี่ยง ในสภาอาจจะเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นในอนาคตธรรมชาติของระบบจะสอนให้ พรรคการเมืองทุกพรรค เอารัฐมนตรีมาจากปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เพียงอย่างเดียว เพราะอะไรครับ เพราะว่าเมื่อเป็นรัฐมนตรีแล้ว ก็จะมีการเลื่อนรายชื่อที่อยู่ลำดับถัดไปขึ้นมาแทน ทำให้เสียงในสภาของพรรคนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นการที่เราได้กำหนดไว้ว่าให้ ส.ส. ที่เป็นรัฐมนตรี จะต้องหมดสมาชิกภาพ ในทางปฏิบัติแล้วเท่ากับส่งเสริมให้รัฐมนตรีนี้มาจากบัญชี รายชื่อของพรรค ซึ่งนั่นชอบธรรม เหมาะสมความคิดเห็นครับ ผมเห็นด้วย เพราะว่าคนที่จะมาบริหารประเทศชาติจะต้องเป็นภาพพจน์ที่อยู่ในระดับประเทศ ไม่ใช่จะมาจากเขตเลือกตั้งเล็ก ๆ แล้วมาซื้อตำแหน่งขึ้นมาเป็นรัฐมนตรี ไม้มีความรู้ ความสามารถในทางที่จะไปบริหารกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ แล้ว ยิ่งไปกว่านั้นคนที่มาเป็น ส.ส. เขตเดียวคนเดียว คุณสร้างภาพพจน์ให้ยอมรับในระดับพรรค คุณสร้างภาพพจน์ สร้างผลงานในสภาให้เป็นที่ยอมรับในระดับ ประเทศ คุณก็สามารถที่จะเลื่อนตัวเองขึ้นมาอยู่ในบัญชีรายชื่อพรรค ถ้าหากคุณ ยากเป็นรัฐมนตรีต่อไปในอนาคต ซึ่งจุดนี้ก็เป็นสิ่งที่น่ายินดี เป็นระบบที่ค่อนข้าง

จะเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ท่านครับเมื่อเสร็จแล้ว ระบบบัญชีรายชื่อพรรค ก็เท่ากับประชาชนได้เลือกทีมบริหารในอนาคตต่อไปเมื่อระบบมันเดินเครื่องเต็มที่ ประชาชนรู้จักเลือก รู้จักวิเคราะห์ เท่ากับว่า पार्टी ลิสต์ (Party list) นี้หรือบัญชีรายชื่อนี้เท่ากับประชาชนได้เลือกทีมบริหารประเทศ ประชาชนจะเอารายชื่อมาเทียบกัน लेकर ว่าใครจะอยู่กระทรวงไหนใครจะอยู่กระทรวงไหนของแต่ละพรรค ๆ เหมือนอย่างการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาก็มีการเทียบทีมเศรษฐกิจของแต่ละพรรค พรรคความหวังใหม่เป็นอย่างไร ประชาธิปัตย์เป็นอย่างไร ชาติพัฒนาเป็นอย่างไร กิจสังคมเป็นอย่างไร เป็นแนวโน้มที่คล้าย ๆ กันมีการเทียบกันอย่างนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วมาเทียบกับอีกข้อหนึ่งตรงที่ว่าประชาชนอยากเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง ท่านประธานครับ ผมก็นำเอาความข้อนี้ไปอธิบายให้ประชาชนฟังว่าการที่จะมีบัญชีรายชื่อพรรคนี้ท่านอยากจะได้ใครเป็นนายก ท่านก็เลือกพรรคนั้นเมื่อคะแนนเสียงเบอร์ หนึ่งที่สูงออกมา หัวหน้าพรรคก็จะได้เป็นนายก เพราะมีจำนวนสมาชิกอยู่ใน पार्टी ลิสต์ (Party list) ก็ดี หรือว่าอยู่เขตเลือกตั้งที่ดีรวมกันแล้วก็จะ เป็นการันตีให้เขามีเสียงส่วนใหญ่ในสภา อันนี้ก็ เป็นสิ่งที่อยากขอกราบเรียนท่านประธานว่า เป็นการเทียบเคียงผมยอมรับว่าการเลือกระบบบัญชีรายชื่อไม่ใช่เลือกนายกฯ ไม่ใช่ครับ แต่มีผลลึกลับเคียงกัน-----

ทำให้ประชาชนมีโอกาส มีส่วนร่วมที่จะกำหนดตัวผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ผมก็นำเอาระบบนี้ นำข้อดี ข้อแข็งต่าง ๆ เหล่านี้ไปเสนอให้ประชาชน จนเป็นที่ยอมรับ และหลายครั้งหลายหนที่เราอภิปรายในสภาก็เป็นอย่างนั้น แต่ท่านประธานในมาตรา ๒๐๑ วรคสอง เหมือนต้นขี้มนาคตลอดจนครบ จนมาพอวรคสองนี้ กลับทำไปอีกรอบว่า ปรากฏกลับกลายเป็นว่า นายกรัฐมนตรีสามารถมาจากบัญชีรายชื่อก็ได้ มาจากเขตเดียวคนเดียวก็ได้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราวางระบบขึ้นมา วางที่มอบบริหารให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือก กำหนด ตัดสิน และ เทียบกันระหว่างบุคลากรของแต่ละพรรคในแต่ละบัญชีรายชื่อ จะมาถูกกลบเกลี้ยงปิดไว้ในช่วงขอยอดครั้งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายมาก มันขัดกับหลักการต่าง ๆ ที่วางมาตลอดทั้งมาตรา ท่านประธานครับ ท่านรองประธานกรรมการร่างฯ ได้พูดถึงจุดนี้ เมื่อสักครู่นี้บอกว่า แต่เดิมนั้นเรากำหนดให้นายกรัฐมนตรีมาจากบัญชีรายชื่อพรรคแค่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับระบบที่ท่านวางไว้ แล้วผมเห็นด้วย แต่เหตุผลที่ท่านบอกว่า เราก้เลยแก้กลับมาให้มาจากได้ทั้ง ๒ ทาง ซึ่งผมไม่รู้จะไปตอบประชาชนอย่างไรในจุดนี้ เพราะไม่สอดคล้องกับระบบที่เราวางมาเลย เหตุผลของท่านที่ท่านตอบผมมาเมื่อสักครู่นี้ ท่านบอกว่า เอ๊ะ เรารู้สึกว่ามันจะมากเกินไปเพียงแค่นั้นเอง เพราะฉะนั้นจุดนี้ผมจึงอยากจึงอยากจะขอทราบเรียนท่านกรรมการร่างฯ ช่วยตอบมากกว่านี้อีกหน่อยเถอะว่าทำไมท่านถึงเปลี่ยนไป เปลี่ยนไปเอามาจากได้ทั้ง ๒ ทาง ทั้ง ๆ ที่ท่านวางระบบรากฐานขึ้นมาเป็นอย่างนี้แล้ว ทำไมท่านมาเปลี่ยนขอยอดเสียง่าย ๆ อย่างนี้ ทำให้ไปอธิบยาระบบต่าง ๆ ที่มีบัญชีรายชื่อขึ้นมา มีการกำหนดที่บริหารมีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำรัฐบาลอะไรต่าง ๆ หายไปหมดสิ้น จริงอยู่ที่ปฏิบัติ อาจจะเป็นได้ เราหวังว่าพรรคการเมืองก็คงจะส่งหัวหน้าพรรคมาอยู่เบอร์ ๑ ของบัญชีรายชื่อพรรค แต่ก็ไม่มีอะไรรับประกันว่าจะมาจากเขตเล็ก ๆ ชื่อเข้ามาแล้วก็มาเป็นนายทุนพรรค และเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์พิจารณาของประชาชนทั้งประเทศตามจุดมุ่งหมายของระบบบัญชีรายชื่อพรรค และการที่ไม่ให้ ส.ส. ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในขณะที่เดียวกัน ซึ่งเป็นระบบที่เรากำลังจะนำมาชื้อยู่ จึงขอทราบเรียนถามท่านกรรมการร่างฯ ในจุดนี้แต่เพียงเท่านี้ ขอบคุนมากครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : อาจารย์มนตรีครับ

รองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ : กราบเรียนท่านประธานสภา
 กระผมเองอยากจะขออนุญาตเรียนว่า ด้วยความเคารพท่านคณะกรรมการ
 ยกร่างฯ ซึ่งบางท่านก็เป็นครูบาอาจารย์ผม บางท่านก็เป็นเพื่อนอาจารย์ด้วยกัน
 ในประเด็นที่ผมอยากจะกราบเรียนก็คือว่า ในมาตรา ๒๐๕ ที่บอกว่า
 นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
 ในขณะเดียวกันไม่ได้ ตรงนี้ผมเข้าใจว่าเจตนารมณ์ของท่านเป็นอย่างไร
 ผมพยายามอ่านบทความของท่านเลขานุการกรรมการยกร่างฯ ว่า จุดประสงค์
 คืออะไร อย่างไรก็ตามผมก็พยายามค้นต่อไปอีกว่า ในอดีตเคยมีเทียบเคียง
 อย่างนี้ไหม รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๑๑ ตอนนั้นไม่เหมือนกัน ยอมรับว่า ส.ส.
 และ ส.ว. เป็นรัฐมนตรีในขณะเดียวกันไม่ได้ แต่ว่าอันนี้เขียนว่า ถ้า ส.ส.
 เป็น ต้องพ้นจากตำแหน่ง ส.ส. ก็บอกว่า ๓๐ วัน ประเด็นปัญหาอยู่ตรงนี้
 นิดหนึ่งว่า ถ้าสมมุติว่า ส.ส. นั้น แล้วก็เข้ามาเป็นรัฐมนตรี เป็น ส.ส. ที่มา
 จากเขตเลือกตั้ง แล้วต้องพ้น แล้วต้องเลือกตั้งซ่อม ปัญหาอยู่ว่าถ้ารัฐบาลผสม
 ที่เป็นมาอยู่ทุกวันนี้ เรามองเฉพาะความเป็นจริง ถ้าคะแนนเสียงก็กำลังกันมาก
 ถ้าเลือกตั้งต่อมา เป็นพรรคตรงกันข้าม เข้ามาแทนที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นมาว่าจะ
 เป็นไปได้ไหม ผมเรียนถามด้วยความเคารพจริง ๆ เพราะว่าคะแนนเสียงข้างมาก
 จะตกเป็นฝ่ายค้าน เสถียรภาพรัฐบาลจะเป็นรัฐบาลข้างน้อยหรือไม่ ผมยังคิด
 ตรงนี้เหมือนกันว่า จะเกิดปัญหอย่างนี้ไหม ก็กราบเรียนถามท่านกรรมการ
 ผ่านท่านประธานสภา นี้ประเด็นที่ ๑ -----

ประเด็นต่อมาผมก็คิดต่อไปว่า เอ๊ะ ระบบนี้จริง ๆ รากฐานประเทศไทย
 ท้าบ้าง ผมเองก็ไม่มีความรู้ในประเทศอื่น ฝรั่งเศสก็ทำ ว่า ส.ส. ไปเป็นรัฐมนตรี
 แล้วต้องพ้นจากตำแหน่ง ให้เลือก ๓๐ วัน ผมเพิ่งกลับมา ไปศึกษาดูเขาก็กำลัง
 เลือกลง ก็พบว่าย้อนกลับไปว่ารัฐธรรมนูญ ๑๙๕๘ เขียนไว้ แต่ว่ามันมีความพยายาม
 ว่าความพยายามจะแก้กลับ ศาสตราจารย์เปรีโต์ (Prélot) ขอเอ่ยชื่อ พยายาม
 จะแก้รัฐธรรมนูญฉบับนี้กลับไปสู่ระบบเดิม ให้ ส.ส. เป็นรัฐมนตรีในขณะที่เขย่งกันได้
 ถามว่าทำไมพยายามแก้กลับ เพราะว่ามันพบปัญหาอุปสรรคมากมาย ปัญหาอุปสรรค
 ก็คือว่าการที่นายกรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง พอลอกไปแล้ว เขากลับหาที่นั่ง
 ไม่ได้ เพราะว่าระบบฝรั่งเศสมีระบบตัวสำรอง ซึ่งต่างกับที่ท่านร่างไว้ ธรรมดาการ
 ยกร่างฯ ร่างไว้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเมื่อเขาพ้นไปแล้ว เขากลับไปเป็น ส.ส.
 ไม่ได้ เก้าอี้ก็เต็มไปแล้วมีคนนั่งแทน แล้วเขาจะอยู่ที่ไหน ตรงนี้ปัญหาก็ความ
 พยายามแก้กฎหมายอันดับรองบอกว่าเอาอย่างนี้ก็แล้วกันนะ คุณไปอย่างนี้ก็แล้วกัน
 คราวหน้าตัวสำรองหามลง ให้ตัวจริงลง ตัวสำรองหามลง นี่คือระบบฝรั่งเศส
 ผมก็มาดูระบบของเราซึ่งด้วยความเคารพว่าธรรมดาการยกร่างฯ ก็พยายามทำ
 อย่างยิ่ง ผมด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าท่านทำด้วยความรู้สึกว่าจะอย่างไรก็ให้รัฐบาล
 มีเสถียรภาพ อันจากท่านบอกว่ามันจะได้เป็นการที่นายกรัฐมนตรี ถ้ารัฐมนตรี
 คนไหนเกิดออกมาก็จมตินายก นายกฯ ไม่พอใจ ปลดออกก็กลับไปเป็นสามัญชน
 คุณไม่ต้องมาเป็น ส.ส. ไม่ต้องมาตีรวนต่อไป อันนี้เขียนไว้ชัดในคำอธิบาย แต่
 ผมถามว่าการที่นายกรัฐมนตรี ถ้าพูดภาษาชาวบ้าน ให้รัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง
 มันก็จำเป็นจะต้องมีกรณีที่รัฐมนตรีคนนั้นไปกล่าวหา บางครั้งการปรับ ครม.
 มันทำได้หลายสถานการณ์ เหตุการณ์บางครั้งมันอาจจะเป็นเพราะว่ารัฐมนตรี
 คนนั้นไม่สนองนโยบายนายกฯ หรือจะเป็น เรื่องที่เงินอาจจะออก ท่านอยากให้
 คนอื่นมาเป็นบ้าง สับเปลี่ยนกัน มันก็เป็นไปได้ ฉะนั้นตรงนั้นผมอยากจะทำ
 ว่าเราจะเขียน ถ้าท่านคิดอย่างรอบคอบ ทบทวนดูแล้วว่ามันดีแล้วผมก็สนับสนุน
 แล้วท่านตอบคำถามผมได้ ผมก็ยินดีรับ แต่ถ้าหากตอบไม่ได้แล้วยังมีข้อข้องอยู่
 ผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมท่านเขียนอย่างนั้น แล้วผมเองก็ยังมองไม่ออก
 ว่าหลายท่านพยายามบอกว่ามันทำงานทั้ง ส.ส. และเป็นรัฐมนตรีในขณะที่เขย่งกัน
 งานมันเยอะแยะไปหมด เป็นทั้ง ส.ส. เป็นทั้งรัฐมนตรี ปัจจุบัน ส.ส. ท่านก็
 ทราบตีผู้เชี่ยวชาญ ๑ คน มีผู้ช่วยอีก ๕ คน มีระบบทุกอย่างครบ ผมคิดว่าเขา
 ก็พอที่จะทำงาน ๒ อย่างได้ แล้วมีหน้าชื่อ ส.ส. ก็เป็นคนที่เข้าใจชาวบ้านได้ดี
 ตรงนี้เองผมอยากจะฝากด้วยความเคารพจริง ๆ ว่าถ้าท่านตอบให้ได้รับความ

กระจำจ่างได้ ผมก็ยินดีรับ ขอบพระคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านอาจารย์ เดโช ครับ

นายเดโช ส่วนานนท์ : กราบเรียนท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม

เดโช ส่วนานนท์ สสร. สุราษฎร์ธานี ความจริงกระผมเป็นกรรมาธิการว่างๆ

ผู้หนึ่งก็ได้ขออนุญาตท่านประธานกรรมาธิการของกระผมอย่างโปร่งใสชัดเจนว่า

ส่วนใหญ่นั้นกระผมเห็นด้วยที่กรรมาธิการว่างๆ รวมทั้งด้วกระผมช่วยกร่าง

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นมา แต่ก็มีบางประเด็นที่กระผมจำเป็นที่จะขออนุญาตท่าน

เพื่อบันทึกรไว้ เป็นหลักฐานว่ากระผมไม่เห็นด้วย แล้วผมขออนุญาตที่จะนำข้อคิดเห็น

อันนี้ไปแปรปฏิบัติตามสิทธิอันชอบธรรมที่พึงมี ท่านประธานครับเมื่อไม่กี่ชั่วโมงมานี้เอง

คนทั้งโลกตื่นเต้นกับการเลือกตั้งในอังกฤษ คนที่ดูหน้าจอโทรทัศน์นับเป็น ๑๐๐ ล้านคน

หรือมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน ลุ้นกันด้วยความสนุก ประกาศโน้ แบร์ ได้

๓๓,๐๐๐ คะแนน ตบมือกันลั่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางแคว้นได้ ๒๒,๐๐๐ คะแนน

ตบมือกันลั่น ไม้มีความรู้สึกเลยว่าเป็นผู้แทนราษฎรประจำเขต

และบุคคลเหล่านั้น โทนี แบลร์ ได้ ๓๓,๐๐๐ คะแนน เป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษ
 ท่านประธานครับ อังกฤษปกครองแบบระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มี
 พระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกับของเรา อังกฤษยึดมั่นในระบอบการปกครอง
 แบบรัฐสภา ก็ไม่เห็นข้อนำตัวหน้าตรงไหนว่าอังกฤษจะกีดกันไม่ให้นายกรัฐมนตรีที่ดี
 รัฐมนตรีที่ดีมาจากการเลือกตั้ง เข้ามาถึงจุดที่กระผมขออนุญาตแสดงความคิดเห็น
 ที่ไม่เห็นด้วยกับที่กรรมาธิการยกว่าฯ ได้ยกวางขึ้นมาว่า รัฐมนตรีไม่ต้องมา
 จากการเลือกตั้ง ท่านประธานครับเราเคยต่อสู้กันมาแล้วในอดีต เคยต่อสู้ใน
 ตำแหน่งที่สำคัญ ในอดีตเราเคยบอกว่า นายกรัฐมนตรีไม่ต้องมาจากการเลือกตั้ง
 มาจากคนนอกก็ได้ เดินขบวนกันก็แล้ว เลือดตกกันก็แล้ว ผลสุดท้ายเราก็ได้
 รัฐธรรมนูญฉบับนั้นมาว่า นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง เราเกือบจะ
 ถอยหลังเข้าคลองไปเมื่อตอนวาระก่อนที่จะมีการพิจารณากรอบ แล้วเราก็
 ระงับยับยั้งกันตรงนั้นสำเร็จว่ายังคงรักษาภาพนั้นเอาไว้ ท่านประธานครับ
 ก็ทำไมละครับ รัฐมนตรีจึงไม่บังคับให้มาจากการเลือกตั้งด้วย ยังไม่มีใคร
 ให้คำตอบกับผมเลยว่า มีความชอบธรรมตรงไหนที่ผู้ที่ไม่ต้องผ่านการเลือกตั้ง
 มารับผิดชอบอำนาจอธิปไตยซึ่งมาจากปวงชนชาวไทย โดยที่บุคคลผู้นั้นไม่ไปขอ
 อำนาจจากปวงชนชาวไทยมาเป็นผู้แทนราษฎรของเขา ถ้าเขียนรัฐธรรมนูญ
 อย่างนั้นก็หมายถึงอย่างที่เราเคยพูดเมื่อสักครู่บอกว่า ก็หัวมังกุท้ายมังกร
 บอกว่า ให้ใครเข้ามาเป็นรัฐมนตรีได้โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบ โดยไม่ต้อง
 ไปขออำนาจจากประชาชน อำนาจอธิปไตยตรงนั้นไม่มีมาจากไหน ลอยมาจากฟ้า
 หรือว่าตรงไหน โปร่งใสหรือครับอย่างนั้น รับไม่ได้ รับไม่ได้จริง ๆ ถ้าหากว่า
 จะมีข้อกำหนดบอกว่า คนที่ไม่มาจากการเลือกตั้งไม่สามารถเป็นรัฐมนตรีได้
 กระผมเต็มใจที่จะให้ทั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งของตนเอง
 คือเป็น ส.ส. แล้วก็ดำรงตำแหน่งแต่เฉพาะฝ่ายบริหารอย่างเดิยวามที่
 ได้ยกวางกันมา แต่กระผมจะไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้รัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการ
 เลือกตั้งแล้วเป็นรัฐมนตรีได้โดยไม่ต้องลาออกจาก ส.ส. เพราะเขา
 ไม่ได้เป็น ส.ส. ความชอบธรรมตรงนั้นอยู่ตรงไหน อ่างกระผมมาตอบกระผมมา
 กระผมเคยตั้งปัญหามาท่านนักวิชาการที่พิชิตด้วยความรู้และศรัทธาอย่างยิ่ง บอก
 มีประเทศใดในโลกที่เขาเป็นแม่แบบยึดถือการปกครองระบบรัฐสภา แล้วบังคับ
 ให้รัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีพ้นจากการเป็น ส.ส. ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่ง
 รัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี อังกฤษยอมรับไหม ไม่ ไม่ต้องลาออก ญี่ปุ่นไม่ต้อง
 ลาออก อินเดียไม่ต้องลาออก ที่ไหน ๆ ก็ไม่ต้องลาออก มีแต่เมืองไทยคิดว่า

จะลาออก แล้วอ้างว่าเป็นการแยกหน้าที่หาใช่แยกอำนาจไม่ ท่านประธานครับ จะมาพูดเลื่องบาลีไว้แยกหน้าที่ แยกอำนาจไม่ใช่เรื่องครับ ไม่ใช่แยก ระบบ รัฐสภาอำนาจทั้ง ๓ อำนาจอยู่เป็นของประชาชน ผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่ไปขอ อำนาจมาใช้ คนอื่นที่ไม่ได้ไปขอมาจะไปใช้ไม่ได้ ทำไมละครับ ทำไมในเมื่อ ประชาชนเขาเลือกผู้แทนราษฎรเขามาให้มาใช้อำนาจ ทั้งบริหาร ทั้งนิติบัญญัติ และแน่นอนมีความสัมพันธ์ทั้งอำนาจตุลาการ โฉนเล่าใครละครับไปบังคับบอก ให้เขาต้องพ้นจากอำนาจที่เขาขอจากประชาชนเขามา พันจจริง ๆ ครับ เพราะพื้นที่หมายความว่า ถ้าหากว่าคณะรัฐมนตรีเปลี่ยนแปลงโฉมไป เขาถูกปลด ออกจาก ส.ส. ซึ่งคนอื่นปลดเขาไม่ได้ เพราะประชาชนเท่านั้นเป็นผู้เลือกตั้ง เขามา ประชาชนเท่านั้นปลด -----

เป็นไปได้ไหมท่านประธานครับ เพื่อความเป็นธรรมที่ต้องการความคิดเห็น
อันแปลกใหม่ ซึ่งคิดว่าอาจจะดีให้ทั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีหยุดการปฏิบัติงาน
ในหน้าที่ของฝ่ายบริหารในช่วงที่ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหาร แต่เมื่อใดที่เขาพ้น
จากตำแหน่งบริหารให้ เขากลับสู่สภาวะเดิม ท่านประธานไม่ต้องไปห่วงเขา
ว่าเขาจัดตั้งรัฐมนตรี ถ้าหากว่า ๓๐ คน ๔๕ คน เขาคงฉลาดพอที่จะตั้ง
รัฐมนตรีมีจำนวนที่ไม่จำเป็นต้องมีการ เลือกตั้งซ่อมในช่วงนั้น ถ้าเขาฉลาดไม่พอ
ก็อย่าให้เขา เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ต้องไปห่วงในเรื่องนั้น ไม่ต้องไปห่วง เรื่อง
เสถียรภาพของเขา ตรงนี้เป็นประเด็นที่กระผมขอฟังคำตอบที่ชัดเจนจากท่าน
ผู้ที่กำหนดแนวทางใหม่ ซึ่งถ้ากระผมจะไม่รีบในตอนต้นจะหาว่าเป็นคนล้าสมัย
ไม่ยอมกินเนย กินนม มีแต่กินน้ำพริกปลาทูแบบไทย ๆ ซึ่งกระผมยังมองไม่ออกว่า
มีคำตอบที่น่าชื่นใจและน่ารับได้ตรงไหน ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านอนันต์ บูรณวิชัย

นายอนันต์ บูรณวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ ผมฟังดูแล้วรู้สึก
ท่านกรรมาธิการเองก็คงจะไม่ค่อยไปด้วยกัน เพราะหลายกรรมาธิการก็ลงมา
อภิปรายไปคนละทางเหมือนกัน แสดงว่าก็คงจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ละอย่างนี้
ผมเห็นด้วยอย่างมากเลยทีเดียว ส.ส. เป็นรัฐมนตรีได้ แล้วก็ให้เป็นนายกรัฐมนตรีได้
อย่างที่ผ่านมาแล้ว แต่ว่าผมเข้าใจเจตนาของท่านกรรมาธิการดีว่าอยากจะได้
คนที่ดีมีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่โปร่งใสให้สามารถบริหารประเทศอย่างมีวิสัยทัศน์
กว้างไกล จริง ๆ แล้วเราไม่จำเป็นต้องมาลิดรอนในเรื่องสิทธิของผู้แทนราษฎร
ของหัวหน้าพรรคที่จะให้เป็นรัฐมนตรี เราควรกำหนดไว้ว่าคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็น
รัฐมนตรีนั้นน่าจะเหมาะสมกว่า การลิดรอนสิทธิประเภทที่ท่านอดีต ส.ส. กิติ
ท่าน สสร. ได้อภิปรายไปแล้วนั้น ผมว่าไม่เหมาะสม ก็คงจะต้องแก้ไขกันต่อไปว่า
ให้วางมาตรการว่า คนที่จะมาเป็นรัฐมนตรีนั้นควรมีคุณสมบัติประเภทใด อันนี้
ก็น่าเห็นใจเพราะว่าที่ผ่านมา ส.ส. ที่เข้ามาไม่ได้คัดสรรคุณภาพ มาโดยการ
ใช้เงินซื้อเสียง มาโดยโกงคะแนนก็เป็นเหตุให้เราต้องมาแก้รัฐธรรมนูญนี้แหละ
อันนี้เห็นใจท่านกรรมาธิการยกเว้น ๆ เป็นอย่างมากทีเดียว แต่ว่าวิถีทางที่จะ
เป็นไปได้ ผมเห็นว่าเพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีโอกาสเอาส่วนที่ดี ๆ ไปใช้ ผมคิดว่า
น่าจะปรับปรุงในประเด็นนี้ได้ ให้วางคุณสมบัติที่เหมาะสมของคนที่มาเป็นรัฐมนตรี
นายกรัฐมนตรี เสียใหม่ และเท่าที่ผมสนับสนุนหลักการให้เปลี่ยนแปลงดังนี้
เพราะว่าเราเคยอยู่ในสภานี้ ขนาดรัฐมนตรีก็ไม่ได้ เป็นผู้แทนราษฎร เข้ามาไม่กินคน
พรรคการเมืองก็ไม่ค่อยยอมรับ แล้วถ้าหากว่าทุกคนที่เป็นผู้แทน แล้วต้องหมดสภาพ

การเป็นผู้แทนฯ ไปเป็นรัฐมนตรีกิจการในสภา กฎหมายหลายเรื่องหลายราว
 กฎหมายงบประมาณแผ่นดิน กฎหมายที่เกี่ยวกับการเงิน กฎหมายการเงินการคลัง
 สิ่งเหล่านี้ผมว่าผ่านสภายากครับ เพราะว่าท่านเป็นรัฐมนตรีแล้ว ท่านไม่มีสิทธิ
 มาลงคะแนนอีกแล้ว ก็แปลว่าท่านขาดหายไปจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 เรื่องนี้มีอุปสรรคอย่างมากทีเดียว ท่านก็เคยเป็นผู้แทนฯ ท่านเคยเป็นรัฐมนตรี
 เคยเป็นหลายสิ่งหลายอย่าง เป็นประธานรัฐสภามาแล้ว ท่านลองมองสิครับว่า
 ถ้าคณะรัฐมนตรีทั้งหมดเป็นคนนอกหมดเลย ในร่างนี้เป็นคนนอกหมดเลย ไม่ได้เป็น
 ส.ส. เลย เพราะเป็นแล้วต้องลาออก เพราะเท่ากับไม่ให้เป็นนั่นเอง นายกฯ
 ก็ไม่ได้เป็น ใครก็ไม่ได้เป็นเลย มาประชุมสภาเหมือนคนนอก ซึ่งท่านดอกเตอร์เกษม
 บอกเราทำไมแบ่งฝ่ายคนนอกคนใน ก็นี่คือนอกจริง ๆ เพราะหน้าที่คนละเรื่อง
 จะมายกมือเขาก็ห้ามเสียแล้ว กฎหมายก็ยังออกไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ก็เป็น ส.ส. หยก ๆ
 ออกกฎหมายก็มีรับรองกฎหมายก็ไม่ได้-----

- ๑๑๑/๑

ตั้งนั้นกฎหมายที่จะผ่านสภา ผมมายืนมองดูแล้วมันจะผ่านลำบาก แล้วการจะเสนออะไร การพูดอะไรก็มีอุปสรรคมากมาย บ้านเมืองของเราที่มีอุปสรรคมีปัญหามันไม่ได้มีตรงที่ท่า ส.ส. หรือไม่ ส.ส. นายกฯ หรือไม่นายกฯ แต่มันมีอุปสรรคที่เดินหน้าไม่ได้อย่างดี ๑. ระบบมันไม่ดี ๒. คนที่เข้ามาเราไม่ได้วางกฎเกณฑ์คุณภาพบุคคลไว้ ถ้าเราวางกฎเกณฑ์ให้มีคุณภาพไว้ก็ไปได้ เผลอกฎเกณฑ์ของเราไม่ได้กำหนดคุณภาพไว้ คุณสื่อนักพูดแล้วได้สำรวจมาแล้วท่านอยากให้เป็นคนมีคุณภาพก็ต้องกำหนดกฎเกณฑ์กันไว้ อันนี้ก็จำเป็นเป็นทางออกที่ดี แล้วส่วนการที่ให้นายกรัฐมนตรีมาได้ทั้ง ๒ ทางแล้วกลับมาใหม่นั้นเป็นการเขียนรัฐธรรมนูญที่ดูแล้ว เหมือนกับคนเขียนไม่ค่อยเป็นอย่าเขียนเลยวิธีนี้ เขียนว่าเป็นรัฐมนตรีได้ก็เอาละ แล้วจำนวนรัฐมนตรีในขณะนั้น ๔๙ คนก็ได้อยู่แล้ว ที่เห็นเขาขัดแย้งกันก็นั้นแหละ เนื่องจากว่าคุณภาพไม่เหมาะสม ควรจะไปว่าด้วย เรื่องจรรยาบรรณของผู้แทนของรัฐมนตรีมากกว่า แต่ไม่ควรเอาความผิดพลาดทั้งหลายที่ผ่านมาแล้วมาเป็นบรรทัดฐานว่าเราจะเอารัฐธรรมนูญฉบับนี้ซึ่งไปแก้อดีตไม่ได้แล้วนั้นมาเป็นบรรทัดฐาน ดังที่ผมได้กราบเรียนท่านประธานไปแล้วตั้งแต่ตอนเช้าว่า ปรัชญาในการร่างรัฐธรรมนูญนั้นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการที่เราจะต้องวางรัฐธรรมนูญเพื่อใช้ในวันข้างหน้า เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา แต่ไม่ใช่เป็นรัฐธรรมนูญที่ไปแก้อดีต อดีตนั้นไม่มีสิทธิที่จะไปแก้ก็แล้ว เป็นได้เพียงบทเรียนเท่านั้นครับ ท่านประธาน อย่างไรก็ตามบทเรียนในต่างประเทศที่เรามองเห็นมาแล้วที่เราเห็นว่า เขาทำกันอยู่นั้นก็อย่างที่ท่านสวัสดิ์พูดนั้นแหละ ก็ไม่มีอะไรดีทั้งหมดหรอก ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เหตุการณ์และความเหมาะสมของสังคมประเทศของเรา สังคมประเทศของเรานั้นในขณะนี้เป็นอย่างนี้ เราเรียนหนังสือมาด้วยกันทั้งนั้น เป็นศาสตราจารย์ เป็นดอกเตอร์เป็นอะไรด้วยกันทั้งนั้น แต่ความสามารถของคนจะวัดได้ตรงที่รู้จักใช้วิชาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ นั่นเป็นเรื่องใหญ่ ในหลักวิชาการ เรารู้ทั้งนั้นแหละครับ เราเรียนมาด้วยกันหมด รัฐศาสตร์นิติศาสตร์ เราเรียนกันมาทั้งนั้น แต่ความสามารถในการใช้วิชาการให้เกิดความเหมาะสมในสภาพสังคมประเทศของเรานั้นเป็นอย่างนี้ ผมค่อนข้างที่จะเห็นด้วยกับผู้มีประสบการณ์อย่างท่านสวัสดิ์ คำประกอบ ก็พูดว่าสถานการณ์เหตุการณ์ที่เหมาะสมเป็นเรื่องสำคัญ ไม่มีอะไรดีที่สุดในโลกและไม่อะไรเลวที่สุดในโลก รัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดในโลกก็เกิดไม่ได้ รัฐธรรมนูญที่เลวที่สุดในโลกมันก็ไม่มี ดังนั้นประนีประนอมกันในลักษณะที่ว่า ทำอย่างไรจะแก้คุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นรัฐมนตรีให้มีคุณสมบัติ เหมือนที่เป็นผู้แทนราษฎรขึ้นมาบ้าง อันนั้นน่าจะเหมาะสมครับ แล้วก็เรื่องนายกรัฐมนตรีกี่เช่นเดียวกัน ก็ควรจะพัฒนาโดยวิธีกำหนดเงื่อนไขของ

ผู้ที่มาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นควรจะเป็นคนมีคุณภาพให้มากขึ้น จะกำหนดอย่างไร
คิดว่าเราก็คงต้องใช้เวลาค่อยกัน ก็ฝากไว้เท่านี้ ขอบคุณครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : คุณธงชาติก่อนนะครับ แล้วค่อย
อาจารย์แก้วสรครับ

นายธงชาติ รัตนวิชา : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ธงชาติ
รัตนวิชา สสร. จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านประธานที่เคารพ ในหมวดที่ ๗
ที่ว่าด้วยคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีนั้นถือว่าเป็นหมวดสำคัญหมวดหนึ่ง เพราะว่า
หมวดนี้คนกลุ่มนี้เป็นคนสำคัญที่จะต้องบริหารชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาถาวร
สืบไป เพราะฉะนั้นความสำคัญของคณะรัฐมนตรีจึงมีมาก ทำอย่างไรเราก็ถึงจะหา
คนเก่ง ๆ คนดี ๆ เข้ามาเป็นคณะรัฐมนตรี เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี้ -----

ทำอย่างไรจะให้คนเหล่านี้เข้ามาทำงานพัฒนาชาติบ้านเมืองให้มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ ทำอย่างไรถึงจะลดช่องโหว่ไม่ให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาหาผลประโยชน์ที่มีขอบ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เรากำลังต้องการที่จะทำให้เกิดขึ้น ต้องการที่จะให้จุดนี้เป็นจุดที่จะสร้างชาติบ้านเมืองให้สีฟ้าให้ได้ แต่ท่านประธานที่เคารพ หลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ท่านผู้มีเกียรติ บางท่านก็ได้อธิบายให้ทราบอยู่แล้วว่า หลักการสำคัญของเราในระบอบรัฐสภานั้นถือเอาเสียงประชาชนเป็นสำคัญ คนที่จะเข้ามาดูแลชาติบ้านเมืองเข้ามาทำงานแทนที่น้องประชาชน น่าจะได้รับการยอมรับจากที่น้องประชาชนมาก่อน นั่นคือจะต้องไปขอความเห็นชอบจากที่น้องประชาชน แต่เมื่อเขาได้รับความเห็นชอบจากที่น้องประชาชนมาแล้ว เหตุใดเหตุไฉนเมื่อเขาเข้ามาบริหารชาติบ้านเมืองถึงจะต้องหลุดจากความเห็นชอบจากประชาชนไปเล่า จุดนี้ดู เหมือนว่าจะขัดแย้งกันอยู่ในตัวอยู่ในที่ เพราะฉะนั้นหมวดนี้จึงเป็นหมวดที่อยู่ในความสนใจมากในเวลานี้ ท่านประธานที่เคารพ เราร่างฯ ออกไปแล้วเราก็พยายามอธิบายให้สังคมรับรู้ว่า จุดนี้ที่ร่างฯ ไปอย่างนี้ เพราะเหตุอะไร แต่ว่าเวลานี้ก็ยังมีความข้องใจข้องใจกันอยู่เป็นอย่างมาก ว่าทำไมถึงเป็นอย่างนี้ เหตุการณ์ที่เป็นอย่างนี้เกิดขึ้นจะแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ เวลานี้มีความพยายามที่จะอธิบายว่า การที่ไม่ให้ ส.ส. เป็นรัฐมนตรีในเวลาเดียวกันนั้น เป็นการสร้างเสถียรภาพสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของ ครม. เป็นการแบ่งหน้าที่แต่ไม่ได้แยกอำนาจ ผลดีที่จะเกิดขึ้นก็คือว่า จะทำให้ ครม. นั้นมีความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน ไม่ขัดขาขัดแย้งกันเอง เพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาั้นบอกว่า รัฐบาลผสมนั้นมักจะแตกแยกก็เพราะขัดแย้งขัดขากันเอง ฝ่ายค้านไม่สามารถที่จะล้มรัฐบาลได้ เพราะว่าโดยสภาพข้อเท็จจริงแล้วฝ่ายค้านมีเสียงไม่พออยู่แล้ว ในการที่จะล้มรัฐบาล เพราะฉะนั้นรัฐบาลที่ล้มลงไปก็เพราะเหตุว่าฝ่ายรัฐบาลด้วยกันเองนั้นแหละทำกันให้ล้มลงไป ต่กันเอง ขุดขุยกันเอง ขัดขากันเอง ไม่ยอมรับกันเอง ท้ายสุดก็เป็นผลให้ฝ่ายค้านเข้ามาขุดมาขุยจนแตกแยกกันออกไป หรือบางทีนโยบายไปด้วยกันไม่ได้ก็แตกแยกกันเอง เพราะว่าการทำงานนั้นก็รวมกันด้วยความหลวม ๆ เพราะฉะนั้นเสถียรภาพของรัฐบาลผสมจึงไปไม่รอด เพราะว่าขัดขากันเอง การไม่มีความสามัคคีในหมู่รัฐบาล เพราะฉะนั้นก็เลยจับเอาประเด็นตรงที่มีมาแก้ปัญหาว่า ทำอย่างไรถึงจะให้มีประสิทธิภาพตรงนี้ เอาประเด็นที่ ส.ส. เป็นรัฐมนตรี

ไม่ได้ในเวลาเดียวกันนั้นมาใช้ เพื่อว่าถ้าเมื่อสมัครสมานสามัคคีกันก็ไม่ต้องปรับ ครม. เมื่อไม่ปรับ ครม. ก็อยู่กันได้ เพราะถ้าปรับ ครม. เมื่อใด รัฐมนตรีผู้นั้นหมดสภาพไปความเป็น ส.ส. ก็หลุดไปด้วย เพราะฉะนั้นก็จะทำให้รัฐมนตรีต้องระมัดระวัง เพราะว่าเมื่อถูกปรับ ครม. เมื่อใดก็กลายเป็นบุคคลธรรมดา ตำแหน่ง ส.ส. ไม่มีอีกแล้ว จะเข้าไปปรบกวนรัฐบาลในสภาต่อไปก็ไม่ได้ นี่คือเหตุผลที่อ้างกันอยู่อย่างนี้ แต่ท่านประธานที่เคารพ ตรงนี้อาจจะทำให้มีประสิทธิภาพจริง อาจจะทำให้รัฐบาลสามัคคีกันจริง แต่ถ้าเกิดรัฐบาลนี้สามัคคีกันกลมเกลียวเหลือเกิน มีประสิทธิภาพเหลือเกิน มีเสถียรภาพเหลือเกิน เกิดรัฐบาลนี้ทำเลวทำชั่วขึ้นมาจะทำอย่างไรครับ มีเสถียรภาพมากฝ่ายค้านก็ทำอะไรไม่ได้ จะเอาออกก็ไม่ได้แล้วต่อป็น นายกฯ ก็ไม่ปรับ ครม. เพราะปรับเมื่อไรก็ต้องหลุดกันไป ถ้าหลุดกันไป จะทำกันอย่างไร ก็ไม่กล้าที่จะปรับก็ต้องอยู่กันไปอย่างนั้น ท่านก็บอกว่า ก็อยู่ได้แค่ ๔ ปี ไซ้อยู่ได้ ๔ ปี แต่ว่าถ้าเกิดทำไม่ดีแค่ ๓ วัน ๔ วันก็อยู่ไม่ได้ไม่ถึง ๔ ปี เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็ เป็นจุดที่น่าคิดอยู่เหมือนกัน ข้อเสียตรงนี้ จะแก้กันอย่างไร

ประเด็นที่ ๒ ถ้า ส.ส. เป็นรัฐมนตรีในเวลาเดียวกันไม่ได้ต่อไปนั้นก็จะมี ๒ พวกเกิดขึ้นเหมือนกัน พวกหนึ่งคือพวกบริหาร พวกหนึ่งคือพวกนิติบัญญัติ ก็จะกลายเป็นปลา ๒ น้ำเหมือนกัน ในสภาขึ้นต่อไปรัฐมนตรีมีสิทธิเข้าประชุมได้ แต่ก็ไม่มีสิทธิที่จะยกมือ เพราะฉะนั้นรัฐมนตรีไม่มีหน้าที่ที่จะมาประชุมในสภา วันแต่มี เรื่องที่ตัวเองจะต้องเกี่ยวข้องหรือ เรื่องที่จะต้องตอบกระทู้หรือตอบผู้ตติ แต่ถ้าเมื่อใดไม่มีเรื่องเกี่ยวข้อง รัฐมนตรีนั้นอาจจะไม่มาประชุมสภา ท่านประธาน ะบอบการปกครองของเรานั้น เราปกครองตามเสียงของพี่น้องประชาชนไม่ใช่หรือ เราทำงานตามคำเรียกร้องของพี่น้องประชาชนไม่ใช่หรือ เราถึงเลือกผู้แทนฯ กันมา แต่เมื่อผู้แทนฯ มาพูดปาว ๆ ในที่ประชุมนี้ต้องการให้รัฐมนตรีรับฟัง ต้องการเห็นหน้ารัฐมนตรี ต้องการให้รัฐมนตรีมาฟังความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน แต่ว่ารัฐมนตรีไม่ใช่สมาชิกสภาไม่จำเป็นจะต้องมาประชุมสภาตรงนี้ จะพูดให้ใครฟัง ท่านประธานตรงนี้จะมีสมาชิกสภาผู้แทนฯ บางคนก็ต่อว่าต่อขานรัฐมนตรีว่าหายหัวไปไหนทำไมมาประชุมสภา ก็จะทำให้เกิดรอยริ้วเกิดขึ้นได้ เพราะมีการต่อว่าต่อขานกันในที่ประชุมนี้แหละว่ารัฐมนตรีไม่สนใจความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน รัฐมนตรีก็บอกว่าก็ไม่รู้ว่ามีผู้แทนฯ จะพูดถึงเรื่องกระทรวงของกรมวันไหนนี้เมื่อไรนี้ ผู้แทนฯ ก็บอกว่ารัฐมนตรีต้องมีหน้าที่จะต้องมาฟังความ เห็นจากพี่น้องประชาชน จะถึง เรื่องของตนหรือไม่ก็ต้องมาฟังมานั่งในสภานี้ ตรงนี้น่าจะเป็นจุดหนึ่งที่จะทำให้เกิดความวิวาทฉานกันได้

อีกประการหนึ่ง เมื่อมีการแยกกันเป็น ๒ พวก ทั้ง ๆ ที่ในระบบรัฐสภานั้นคือพวกเดียวกันฝ่ายบริหารกับฝ่ายรัฐสภามันมาจากที่เดียวกัน มันน่าจะคือพวกเดียวกัน แต่เมื่อเป็นอย่างนี้กลายเป็น ๒ พวก กลายเป็นพวกบริหาร พวกหนึ่ง พวกสภาก็พวกหนึ่ง ประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต เราเคยพบมาแล้วแม้ว่าเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันมันจะไม่เหมือนกันก็ตาม สมัยปี ๒๕๑๑ มีการแยกอำนาจกันเด่นชัดเด็ดขาด รัฐมนตรีเป็น ส.ส. ไม่ได้ เกิดอะไรขึ้นครั้งนั้นช่วงนั้นเราก็ก่อน เราก็ก่อนอยู่แล้ว สมาชิกรัฐสภาเป็นคั้งรัฐบาล รัฐบาลต้องเอาใจสมาชิกรัฐสภาอยู่ตลอดเวลา มิฉะนั้นก็ไม่สามารถที่จะผ่านกฎหมายได้ ไม่สามารถที่จะผ่านกฎหมายงบประมาณไปอย่างสะดวกสบาย ต้องมีการเอาอกเอาใจกันเป็นกรณีพิเศษ สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เรียกร้อง เขาตามใจจนรัฐบาลทนไม่ได้ ต้องยุบสภา ต้องปฏิวัติรัฐประหารกันใหม่ มันเคยสอนเรามาแล้วในอดีต มีการกล่าวแก่กันว่่าในอดีตไม่เหมือนปัจจุบัน สมัยนั้นไม่มีกฎหมายทางการเมือง

ไม่มีมติพรรคไม่สามารถที่จะขับออกไปได้ แต่ย่ำลิ้มเวลานั้นพรรคที่เป็นรัฐบาล
มีอำนาจมาก สามารถทำอะไรก็ได้ แต่ว่าจริง ๆ ก็ทำอะไรไม่ได้กับสมาชิกรัฐสภา
ต้องตามใจสมาชิกสภาอยู่ร่ำไป จนไม่สามารถที่จะตามใจต่อไปได้อีก ก็ต้องขุบเลิก
เรื่องเหล่านี้ไป ตามเหตุการณ์เหล่านี้เราประกันอย่างไรว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก
มีอะไรเป็นหลักประกันว่าเหตุการณ์เหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นซ้ำเกิดซ้อนขึ้นมา-----

เพราะฉะนั้นจุดนี้ก็เป็นจุดที่น่าจะต้องพิจารณากันอย่างต้งแท้ ท่านประธานที่เคารพ จุดรัฐธรรมนูญเป็น ส.ส. ในเวลาเดียวกันไม่ได้มัน ถ้าเราสามารถอธิบายให้เข้าใจได้อย่างต้งแท้ว่ามันมีข้อดีมากกว่าข้อเสียอย่างไร กระผมคิดว่าสังคมเขาอาจจะรับได้ แต่สมาชิกสภานี้คงอาจจะรับได้ แต่เวลานี้ก็ยังไม่ชัดเจนแจ่มแจ้งในปัญหาที่ว่ามันจะมีผลดีมากกว่าผลเสียอย่างไร เพราะโดยหลักการอย่างที่ได้กราบเรียนแล้วว่า หลักการของระบบรัฐสภานั้นต้องมาจากประชาชน คนที่ไม่ได้มาจากประชาชนจะไปนั่งทำงานแทนประชาชนได้อย่างไร และเขามีความผิดอะไร เมื่อเขาไปทำงานแทนประชาชน แล้วก็ต้องหมดสภาพการเป็นตัวแทนของประชาชน เขามีผิดอะไร ตรงนี้ตอบเขาได้ไหม เพราะฉะนั้นครั้งนี้ละครับมันขัดกันอยู่ในหลักการโดยที่ เพราะฉะนั้นคำตอบครั้งนี้จะเป็นอย่างไร ผมเองก็ยังไม่แจ่มชัด จึงจำเป็นต้องพูดไว้ในตรงนี้ เผื่อว่าจะได้พิจารณากันต่อไปว่า สมควรที่จะแก้ไขหรือไม่ประการใด เพราะตรงจุดนี้เป็นจุดที่ความเห็นที่แตกต่างและไม่เห็นด้วยกันมาก เพราะฉะนั้นก็จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันเสีย ถ้าความเห็นมันตรงกันได้ไปด้วยกันได้ ก็น่าจะ โอ.เค. กันได้ แต่ถ้ายังมีความเห็นที่แตกต่างแตกแยกกันมากก็น่าจะต้องพิจารณาในการที่จะต้องออมชอมกันไป เพื่อให้มันไปได้ เพราะฉะนั้นจุดนี้จึงเป็นจุดสำคัญที่อยากจะแสดงความเห็นเอาไว้เพื่อที่จะได้พิจารณากันต่อไป ขอบคุณมากครับ

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : อาจารย์แก้วสรรครีบ

นายแก้วสรร อติโพธิ : ท่านประธานครับและเพื่อน สสร.

ผมคิดว่าเรากำลังมาถึงปัญหาสำคัญในเรื่องของคณะรัฐมนตรี หรือรัฐสภาก็ตามว่า เขาให้เรามาปฏิรูปการเมือง ตรงไหน แล้วก็อย่างไร ผมคิดว่าก่อนที่เราจะพูดถึงการออมชอม พูดถึงหลักการอะไรต่าง ๆ ก็แล้วแต่ สิ่งแรกที่ควรจะต้องอยู่บนฐานเดียวกันก็คือ ความแจ่มชัดในเรื่องของวิธิตัด แล้วก็ความแจ่มชัดในความ روشنของแผ่นดินที่เรายืนอยู่ทุกวันนี้ ในเรื่องของหลักวิชานั้น ผมคิดว่าคงต้องทำให้แจ่มชัดว่า สภาแห่งนี้ คณะกรรมาธิการยก่างๆ แล้วก็กรอบที่เราวางไว้ ในที่สุดเราได้ตัดสินใจว่าเราจะคงระบบรัฐสภาไว้ ความหมายคืออะไร ในระบบรัฐสภานั้นเราคงไว้ก็คือว่า สภาผู้แทนราษฎร คือผู้รับมอบอำนาจจากประชาชน ไม่ใช่คณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีนั้นถ้าโดยทฤษฎีเป็นคณะทำงานของรัฐสภา คลอดจากสภา แล้วก็ไปโดยสภา ถ้าเข้าใจตรงนี้โปรดเข้าใจว่า

การที่เราห้ามไม่ให้ ส.ส. กับรัฐมนตรีเป็นคน ๆ เดียวกัน ตรงนี้มันเป็นเรื่องของการแบ่งแยกหน้าที่ ก็ โอ.เค. ความรับผิดชอบกับประชาชนนั้นอยู่กับรัฐสภา รัฐสภาได้มอบให้คณะทำงานกลุ่มหนึ่งไปเป็นฝ่ายบริหาร และเราก็วางกฎมาว่าการที่ใครซึ่งเป็นนายกฯ หรือรัฐมนตรี จะทำงานทั้ง ๒ อย่างในขณะเดียวกันนั้น เป็นรัฐมนตรีด้วย เป็น ส.ส. ด้วยในขณะเดียวกัน เราเห็นว่างานมันไม่เข้าทำไม่ได้เรื่อง -----

- ๑๑๕/๑

เพราะฉะนั้นเมื่อคุณเป็นรัฐมนตรีแล้วก็ เป็นไปเลย แต่เป็นไปเลยไม่ใช่ การแบ่งแยกอำนาจ ถ้าทำงานไม่ดีไม่ถูกผมก็ไม่ไว้วางใจและคุณก็หลุดจาก ตำแหน่ง เพราะฉะนั้นนี่คือสิ่งที่เราตัดสินใจจะครบว่าประชาชนเลือกตั้ง ครั้งเดียว อำนาจและความรับผิดชอบอยู่ที่รัฐสภา ครม. เป็นคณะทำงาน ของสภา เพราะฉะนั้นเราตัดสินใจตรงนี้ เราไม่ได้นึกถึงระบบแบ่งแยก อำนาจเด็ดขาด ประชาชนเลือกฝ่ายบริหารสายหนึ่งหรือเลือกสภาสายหนึ่ง อันนี้เราได้ตัดสินใจว่าเราจะไม่เดินทางนี้

* ปัญหาที่ ๒ ถามว่าการแบ่งแยกไม่ให้รัฐมนตรีหรือ ส.ส.

เป็นคนคนเดียวกันนั้น มันเป็นการเอาคนนอกอะไรหรือไม่อย่างไร ตรงนี้ โปรดเข้าใจ เราไม่ได้ห้าม ส.ส. เป็นรัฐมนตรี เป็นนายกรัฐมนตรี เรา บังคับเขาด้วยซ้ำไปว่านายก ต้องมาจาก ส.ส. เพราะนายกรัฐมนตรี ไม่ใช่คนอื่น คือผู้ที่ประชาชนเลือกไปเป็น ส.ส. แต่เมื่อเลือกไปเป็น ส.ส. แล้วท่านเป็นส่วนหนึ่งของสภา สภาก็บอกท่านไปทำงานเป็นนายก แล้วท่าน ไม่ควรจะรับจับ (Job) ใช้งาน ๒ อย่าง หลุดออกเสียเถอะจาก ส.ส. เพราะฉะนั้นนายกฯ ยังมาจาก ส.ส. อยู่ แต่เราคิดว่าการทำงาน ๒ อย่าง ในขณะเดียวกันนั้นไม่ทำให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ เพราะฉะนั้นตรงนี้ ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเราไม่ได้เอาคนนอกมาเป็นนายก นะครับ เราเอา ส.ส. เขียนรัฐธรรมนูญเลขในร่างฯ เลขให้เป็นนายกฯ แต่คุณทำงาน ๒ อย่างในขณะเดียวกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นโปรดอย่าเข้าใจว่าเราเอา คนนอกมาเป็นนายกฯ เราไม่ได้กลับหลักอันนี้แม้แต่น้อย ปัญหาที่ ๓ ถามว่า การแบ่งแยกเช่นนี้จะทำให้ได้การปกครองที่รับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ เพียงใด ตรงนั้นครบมาถึงปัญหาของบ้านเมืองเรา ถ้าเราจะยอมยอมหรือ จะพูดอะไรกันอีก ผมถามว่าคุณยอมรับในปัญหานี้ไหม นี่คือนโยบายของจริง ฝรั่งเศสไม่เจอ อังกฤษไม่เจอ ประเทศไทยเจอครับ เจอว่า ๑. เราไม่มี การกระจายความเจริญ ไม่มีการกระจายอำนาจ ทุกข์ร้อนส่วนตัวปัญหาเฉพาะ พื้นที่ทุกอย่างมารวมศูนย์ไว้ที่รัฐบาล ที่กระทรวง ทบวง กรมหมด เพราะฉะนั้น ปัญหาที่มัน เป็น เรื่องของพื้นที่ถนนหนทางตำรวจวิดีเถอะไรต่าง ๆ มันมาลง รวมศูนย์อยู่ที่กรุงเทพฯ หมดที่สภานี้หมด เพราะฉะนั้นมันช่วยไม่ได้ที่ทุกข์ร้อน ของเขตต่าง ๆ ของพื้นที่ต่าง ๆ อันเป็นเรื่องเฉพาะถิ่นมันมารวมอยู่ใน ปัญหาของชาติหมด เพราะฉะนั้นงานรัฐบาลซึ่งมันควรจะเป็นงานระดับชาติ ผมถามตรง ๆ ว่าตอนหลังทอกำลังจะฟูจะฟูอะไร ผมถามตรง ๆ นะครับว่า

ภาษีที่ว่าเก็บเข้าเป้าหรือลดเป้าหมายแล้วยังคุ้ม แต่ถ้าถามว่าอีกไม่กี่เดือน ต้องชำระหนี้ระยะสั้นต้องคืนแวต (VAT) ถ้ามตรง ๆ นะครับว่าจะมีเงินจ่าย เขาไหมในแต่ละเดือน ถ้าคิดถึงเงินกระแสที่หมุนในแต่ละวัน จริง ๆ ปัญหาพวกนี้ถ้าบ้านเมืองยังมีคิดแต่ เรื่องถิ่น เรื่องท้องที่และปัญหาของชาติมันจะแก้ได้อย่างไร นี่คือปัญหาเมืองไทยจริง ๆ เพราะฉะนั้นร่างรัฐธรรมนูญนี้ เราได้พยายามที่จะคิดว่าภารกิจการทำงานอะไรที่เป็น เรื่องถิ่นเราจะกระจายอำนาจไป และเราก็เจอกับปัญหาความเจริญมันไม่กระจายอีก และเราก็เจอกับปัญหาความไม่ชัดเจน ความที่จะสูญเสียอำนาจของหลายฝ่ายค้ำเข้ามอีก นี่คือนโยบายที่ ๑ ของการปฏิรูปการเมืองไทย ว่าเราไม่สามารถสร้างงานระดับชาติ กลไกระดับชาติได้ นี่เราปลดปล่อยตัวนี้ไม่ได้

ตัวที่ ๒ เราพยายามสร้างพรรคการเมืองเพื่อจะคิดเป็นชาติและทำเป็นชาติ แต่ ส.ส. ของเรานึกติดกับถิ่นและปัญหาถิ่น ตรงนี้ตามร่างฯ นี้ได้พยายามเอาระบบเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อเข้ามา เพื่อที่คนจะได้คิดเป็นชาติเป็นนโยบายและก็เลือกคนที่มันกว้างกว่าที่เห็นหน้าในแต่ละวัน เข้ามาช่วยคิดปัญหาชาตินี้คือเรื่องระบบรัฐสภา -----

พอมาถึงคณะรัฐมนตรี ตรงนี้ล่ะครับ เรามาคิดและตัดสินใจว่า เอาล่ะเราอยากจะให้สภาคิดเป็นชาติทำเป็นชาติ บ้านเมืองมีปัญหาอย่างไรทุกหมู่เหล่าก็เข้าไปปรึกษาหารือเรื่องแย่งน้ำ ปัญหาเรื่องการทำความตกลงทางการค้ากับระหว่างประเทศ สภาไม่รู้เรื่องอะไรเลย พวกข้าราชการ พวกรัฐมนตรีไปทำอะไรมาก็ไม่รู้ ช่วยติดตามหน่อย เราอยากให้สภาทำงานอันนี้ แต่ถามว่าท่านยอมรับปัญหานี้ใหม่ว่าบุคคลในพรรครัฐบาลในแต่ละยุคที่เป็น ส.ส. เมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้วเกินครึ่งครับ ส.ส. เกินครึ่งในแต่ละพรรครัฐบาลมาทำงานฝ่ายบริหาร เป็นตั้งแต่รัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยฯ เลขานุการ รัฐมนตรีช่วยฯ เลขานุการที่ปรึกษาหน้าห้อง เป็นกันหมด เกินครึ่งนะครับ แล้วก็ได้กันไปเรื่อย จากผู้ช่วยฯ จะขึ้นเป็นเลขานุการ ได้เป็นรัฐมนตรีช่วยฯ แล้วต่อขึ้นไปอีก แล้วแบบนี้การคิดเป็นชาติทำเป็นชาติสร้างนโยบายระดับชาติมันจะทำได้อย่างไร ในเมื่อรัฐสภาไม่ได้ทำงานสภา ตรงนี้คือปัญหาแท้จริง เพราะฉะนั้นผมเข้าใจดีว่าทำไมคณะกรรมการยกย่องฯ จึงคิดว่าจะตัดอันนี้ ต่อไปนี้ถ้าทำงานสภาเลือกมาเป็น ส.ส. แล้วก็ทำงานสภาไป ใครอยากเป็นฝ่ายบริหารก็ลาออกเสียไปทำงานบริหาร ซึ่งอันนี้จะเป็นการมองปัญหา แล้วคิดว่าอันนี้จะแก้ปัญหาได้ ถ้าจะยอมชอมกันก็จะคุยกัน ถ้าไม่ยอมชอมกันก่อนปัญหานี้จริงไหม จริงไหมครับว่าเพื่อนข้าราชการ เพื่อนผมที่อยู่ตามกระทรวง ทบวง กรม บอกเปลี่ยนรัฐบาลที่เขาмаกันที่ ไม่ใช่รัฐมนตรีแค่ ๕ คน มีเลขานุการ อีก ผู้ช่วยฯ อีก ที่ปรึกษาอีก แล้วก็มาขอวิทยุขอโทรศัพท์ ขอที่จอดรถ ทำงานแต่ละวันก็ไม่ต้องทำอะไรมาก งานเชิงนี้ก็จะแจกการ์ดอย่างไร ทำอะไรอย่างไร หัวคะแนนก็มาเป็นหน้าห้อง ถ้าอยู่กระทรวงมหาดไทยก็ทำงานก็คือวิ่งเต้นเรื่องโรงบิลเลียด แล้วบ้านเมืองมันไปอย่างไร ถ้าท่านจะยอมชอมกับผมท่านต้องตอบปัญหานี้ มีวิธีแก้ปัญหานี้ไหม เพราะฉะนั้นการที่กรรมการยกย่องฯ หยิบอันนี้เป็นปัญหา ผมยอมรับ แล้วเราค่อยมาคุยกันว่าวิธีแก้ปัญหายังมีมันแก้ได้จริงหรือเปล่า ตรงนี้ครับ ถ้ามาคุยตรงนี้มาคุยกันได้ ซึ่งตรงนี้ผมเท่าที่จะฟังเพื่อนสมาชิกอภิปรายที่ท่าน สสร. ช่างชาติซึ่งในประเด็นที่ ๒ ตรงนั้นเป็นปัญหาอย่างแท้จริงว่า ถ้าเราแยกว่า โอ.เค. คุณได้เป็นผู้นำในพรรคการเมืองไปเป็นรัฐบาลอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลก็มานั่งในสภานั้น ปัญหาใหญ่มั่นอยู่ที่ว่าจะสามารถทำให้คนที่ได้ชื่อว่าเป็นพรรคเดียวกัน แต่คนกลุ่มหนึ่งไปเป็นรัฐบาล คนกลุ่มหนึ่งไปเป็น ส.ส. ๒ พวกนี้ก็ยังเป็นอันหนึ่งอันเดียว แล้วสนับสนุนกันได้หรือเปล่า ตรงนี้ครับคือปัญหา ซึ่งพูดตรง ๆ แล้ววิธีนี้เป็นที่ย้ายปัญหา ย้ายปัญหามาอยู่ที่พรรคการเมือง พรรคการเมืองของเราเข้มแข็งพอหรือไม่ที่จะคุมพรรคทั้งที่อยู่ในรัฐบาล แล้วก็อยู่ในสภาให้ไปด้วยกันได้ ตรงนี้ครับคือปัญหา เพราะฉะนั้นถ้ามาคุยกันตรงนี้ว่า

ในท่ามกลางพรรคการเมืองที่ยังอ่อนแออยู่ ยังไม่เป็นที่หนึ่งเดียว ยังไม่มีฐานประชาชนที่จะมาค้ำนี้ ถามว่าถ้าแยกตัวบุคคลเป็น ๒ กลุ่ม ต่างคนต่างทำงานอย่างนี้ พรรคการเมืองจะเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปกครองที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ไม่ใช่ว่ารัฐบาลนั้นอยู่ในพรรคเดียวเสนอไปแล้ว ส.ส. พรรคร่วมรัฐบาลเองไม่เอา ข้างกันไปเฉย ๆ ตรงนั้นละครับจะเป็นจุดปัญหา ตรงนี้ถ้าใครคุยกันตรงนี้ แล้วก็เสนอตรงนี้ว่ามันเป็นจริงไหม แก๊ซได้หรือไม่อย่างไร ผมคิดว่าตรงนั้นจะเป็นงานแท้จริงของ สสร. เรา เพราะฉะนั้นผมคงยังไม่ตัดสินใจตรงนี้ แต่ผมคิดว่าบ้านเมืองมันร้อนเต็มที แล้วต้องตอบปัญหานี้ให้ได้ ถ้าตัดสินใจใช้วิธีนี้ แล้วผลกระทบมันมีอย่างไร ช่วยกันมอง แก๊ซได้ไหมผลกระทบอันนั้น คุยกันออกมา หรือว่ามันมีทางออกทางอื่นที่มันแก๊ซได้ ช่วยเสนอช่วยคิดช่วยมองออกมา ตรงนั้นผมคิดว่า เราถึงทำงานคุ้มเงินเดือนของประชาชน ขอขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์เขียน ชีระวิทย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธาน
 ผมขออนุญาตพูดในฐานะกรรมาธิการร่างฯ เมื่อเข้ามามองดูทั้งเข้าไม่ม้งานท่า
 เลยมาขออนุญาตนั่งที่นี้ ในประเด็นเรื่องนายก รัฐมนตรี รัฐมนตรีควรจะลาออกจาก
 ส.ส. หรือ ส.ว. หรือไม่ ความจริงประเด็นนี้ผมเชื่อว่าท่านประธานเองนั้น
 ศึกษามาก ผมเคยอ่านบทความของท่านประธานเองมีความรู้ดีกว่าผมมาก ๆ
 แต่ว่าผมเห็นท่านประธานมานั่งทำหน้าที่เป็นประธานแล้ว เพราะฉะนั้นคงไม่มี
 โอกาสที่จะพูด แต่ว่าที่จริงท่านกรรมาธิการท่านอื่น ๆ ผมคิดว่าหลายท่านที่มี
 ความรู้ดีกว่าผม แต่ผมเห็นเมื่อเข้าแต่ละคนก็ทำหน้าที่มาพอสมควรแล้ว ผมยัง
 ไม่ทำหน้าที่อะไร เลขขออนุญาตทำหน้าที่สักเล็กน้อย

สำหรับประเด็นนี้คืออยู่ในร่างมาตรา ๒๐๕ ห้ามนายกรัฐมนตรีและ
 รัฐมนตรีเมื่อเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีแล้วต้องลาออกจาก ส.ส. หรือวุฒิสมาชิก
 คือจะเป็น ๒ สถานะในขณะเดียวกันไม่ได้ สำหรับท่านอาจารย์เดโชที่ได้พูดถึงว่า
 ไม่เห็นประเทศใดในประเทศอื่นที่เขาต้องแยกออกจากกันแยกหน้าที่กัน ความจริง
 สำหรับประเทศอื่น ๆ ผมไม่ได้ศึกษามาก แต่ว่าผมพลิกดูรัฐธรรมนูญ ๒๐ ประเทศ
 ด้วยกัน ผมเห็นมีอยู่ ๒ ประเทศ คือ มาเลเซีย โปรตุเกส และฝรั่งเศส เมื่อเป็น
 รัฐมนตรีแล้วต้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับประเทศอื่น ๆ
 ผมไม่ได้ติดใจดู เพราะฉะนั้นอาจจะอีกก็ได้ สำหรับตัวผมเองขอเรียนให้ทราบว่า
 ผมไม่มีความยึดมั่นในระบบใดระบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ผมอยากจะทำให้เห็นว่าสิ่งที่
 จุดอ่อนจุดแข็งทั้ง ๒ อย่าง เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะเสนอเพื่อประกอบเป็นการ
 พิจารณาของ สสร. ที่ได้เกิดความกังวลว่าวิธีการที่เรากำลังจะใช้ หรือที่เสนอ
 มาในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะเหมาะสมกับการเมืองของไทยหรือไม่ ผมคิดว่าสิ่งที่
 ขอลกเถียงไปในเชิงที่ว่าไม่ควรจะต้องลาออก ผมขอเสริมจากสิ่งที่หลายท่านได้พูด
 มาแล้ว สรุปโดยย่อ ๆ คือว่าไม่ควรจะต้องลาออกจากการเป็น ส.ส. หรือ ส.ว.
 โดยสาเหตุย่อ ๆ ผมไม่พูดยาว

ประการแรก เป็นกระแสความคิดทั่ว ๆ ไปว่า นายกรัฐมนตรีและ
 รัฐมนตรีควรจะต้องการมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน

ข้อที่ ๒ ถ้าหากว่ามาจากการเลือกตั้งจากประชาชนได้รับการ
 เลือกตั้งมาแล้วเมื่อเป็นรัฐมนตรี ถ้าต้องลาออกก็ต้องมีการเลือกตั้งซ่อมซึ่งหา
 งานให้ทำ

ประการที่ ๓ เมื่อเลือกตั้งซ่อมแล้วมีโอกาสที่จะเป็นเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภาในกรณีที่มี ๒ สภา ๒ สภาที่อาจจะมีโอกาสสมมติสิทธิที่จะลงมติไม่ไว้วางใจหรืออะไรทำนองนั้น

แล้วประการสุดท้ายอันนี้ผมไม่เห็นตัวอย่างอื่นแต่ผมคิดเอาเอง ถ้าใช้ระบบของเราแล้วให้ผู้ที่ เป็น ส.ส. ในประเภทในบัญชีรายชื่อของพรรคเข้าไปเป็นรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีแล้ว เลื่อนบัญชีรายชื่อที่ระดับที่ได้คะแนนน้อยขึ้นไป

ผมคิดว่า เป็นการมีจุดอ่อนในแง่ที่ว่าอธิบายค่อนข้างยาก เพราะพวกนี้ความจริงคะแนนของเขาวางจะต่ำกว่าคนอื่น ๆ เนื่องจากว่าประเทศอื่น ๆ อย่างมาเลเซียและฝรั่งเศส เขาไม่ใช้ระบบปาร์ตี้ ลิสต์ (Party list) เท่าที่ผมทราบ เพราะฉะนั้นเขาจะไม่มีการจัดอันดับอย่างเรารวมทั้งโปรตุเกสด้วย ผมอาจจะผิด แต่ว่าถ้าทำนกรรมาธิการทำอื่นเห็นว่าผมพูดอะไรผิดก็กรุณาแก้ผมด้วย และนอกจากนั้นถ้าหากว่าของเรานี้ก็เปิดประตูว่าเราไม่ใช้ระบบสำรองในประเภทเลือกตั้งมาจากเขต ถ้าหากว่าเกิดใช้ระบบสำรอง ผมคิดว่าจะเกิดปัญหาทำนองเดียวกันว่า คนที่อยู่ในสำรองที่ได้นี้ว่าที่จริงได้เพราะบารมีของผู้ที่รับเลือกตั้งจริงหรือว่าตัวสำรอง ข้อสงสัยของผมก็คือ ตัวสำรองนี้อาจจะไม่ใช่เป็นตัวที่ประชาชนเลือกตั้งก็ได้ อันนี้เป็นจุดอ่อนถ้าหากว่าให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกภาพของ ส.ส. หรือ ส.ว. ถ้าได้ไปเป็นรัฐมนตรี แต่ว่าข้อถกเถียงที่บอกว่าควรจะต้องให้ลาออกนี้ ผมคิดว่าเขาก็มีเหตุผลที่เข้มแข็งนะครับที่ข้อ ๆ ที่ผมพอจะคิดได้ก็คือ ในแบบของเรานี้ที่มีให้รายชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคถ้าให้ต้องลาออกนี้มันเป็นการส่งเสริมอยู่ในตัวว่าพรรคการเมืองมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลนี้ เขาก็คงจะใช้ดุลยพินิจเลือกนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อมากกว่าจะไปเอาจากเขต ส.ส. จากเขต หรือวุฒิสมาชิกถ้าหากว่าในที่สุดวุฒิสมาชิกบางส่วนของเราได้รับเลือกตั้งมา เพราะฉะนั้นมันก็คงไม่สร้างปัญหาที่จะต้องไปมีการเลือกตั้งซ่อมมากเท่าไร อาจจะต้องมีข้อนี้ประการแรกประการที่ ๒ มีปัญหาข้ออื่นหนึ่งก็คือถ้าหากว่าไม่แยกหน้าที่จากกันเวลามีมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล มันมีภาพที่น่าเกลียดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขาเสนอญัตติไม่ไว้วางใจยกมือสนับสนุนตัวเอง แล้วถ้าหากว่าจะมีคนเสนอบอกว่าข้อห้ามว่า เราก็บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าไม่ให้ผู้ที่ถูกเสนอลงมติไม่ไว้วางใจ ไม่ให้สิทธิในการลงมติไว้วางใจตัวเองอย่างนั้นมันก็ได้แต่เพียงคนเดียวของเรานี้รู้สึกว่าการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ถ้าหากว่าเปิดโอกาสให้ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทุกคนทั้งคณะนี้ ทุกคนสมมุติมี ๕๐ คนทุกคนก็จะลงมติไม่ไว้วางใจ ไว้วางใจตัวเองไม่ได้อันนั้นจะมีผลมากทีเดียว แต่ในกรณีตามระบบของที่เราใช้เสนอมาในรัฐธรรมนูญนี้ เราใช้ลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีมันก็เท่ากับเหมือนอย่างกับไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะและไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี เป็นรายบุคคล เมื่อเป็นเช่นนั้นมันเสียคะแนนเสียงไปเพียงคะแนนเดียวมันเกือบไม่มีผลอะไรเลยนะครับ นั่นเป็นประการที่ ๒

ประการที่ ๓ ที่สนับสนุนว่ามั่นคงจะลาออกจากการเป็น ส.ส. หรือ ส.ว. ก็เพราะว่ามันจะได้สร้างความเข้มแข็งให้แก่ทางฝ่ายบริหาร อันนี้ผมคิดว่าทุกคนคงจะเข้าใจดีนะครับว่าตลอดรัฐธรรมนูญของเราฉบับนี้ ต้องการที่จะทำให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งขึ้นมีเสถียรภาพมากขึ้น-----

- ๑๑๙/๑

เพราะฉะนั้นจุดนี้เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญมาก ก็คือถ้าหากว่าอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ก่อน ๆ ส.ส. ก็แย่งกันเป็นรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีก็ตามที ในเมื่อถ้าหากว่าแยกหน้าที่กันเด็ดขาดแล้วไปเป็นรัฐมนตรีแล้ว คนบางที่จะกลัวไป เป็นรัฐมนตรีกับเป็น ส.ส. ความแตกต่างอาจจะมีไม่มากเท่าไรนัก เพราะถ้าหากว่าคลังพลาดขึ้นไปออกเอาออกให้พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีก็เป็นคนว่างงานไป เพราะฉะนั้นมันก็เป็นการตีเท่ากับทำให้ต้องมีความสำคัญมากขึ้น นี่เป็นประการที่ ๓ ประการสุดท้าย รัฐมนตรีอื่นนั้นผมให้ความสำคัญมากที่สุด คือเมื่อแบ่งอำนาจหน้าที่กันแล้วรัฐมนตรีและ ส.ส. ก็มีเวลาทำงานได้เต็มที่ ทุกวันนี่ผมคิดว่ามีปัญหาที่ว่าทำงานไม่เต็มความสามารถ อันนั้นผมก็ติดตามดู จริง ๆ แล้วผมขอขอบคุณอาจารย์มนตรี ผมเองมีความรู้สึกว่ารุ่งเช้าเขาทำมาอย่างนี้ตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ ก่อนหน้านั้นรุ่งเช้าก็ล้มลุกคลุกคลานรัฐบาลเขา ผมคิดว่าเดอ โกล มาแก้ปัญหาแล้วก็ใช้วิธีการแยกหน้าที่ อันนี้ ผมรู้สึกว่ารุ่งเช้าเขามีเสถียรภาพดี มาเลเซียก็มีเสถียรภาพดี โปรตุเกสก็ดีพอสมควร ผมก็เลยรู้สึกว่ามันน่าจะดีกว่า นี่เสนอความคิดมาเพื่อประกอบในการพิจารณาเท่านั้น ขอขอบคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ ศาสตราจารย์กระมล ทองธรรมชาติ รองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : มียกมืออยู่ ๓ คน
คุณประวิทย์ คุณสงวน ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ท่านจะพูดยาวไหมครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี : ขอประธานโทษครับ กระผมขอพูด
หลักการเท่านั้นเอง ข้อสำคัญไปตามกฎหมายไม่ไปลงรายละเอียด

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ฉะนั้นพวุงนี้
จะได้มาต่ออีกถ้าหากว่าจะพูดยาว

ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี : กระผมขอพูดสั้น ๆ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : อย่างนั้นเชิญ
อาจารย์ธรรมนุญครับ

ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี : ขอพระคุณครับ กระผม
ศาสตราจารย์ธรรมนุญ ลัดพลี ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง
และรัฐธรรมนุญจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กระผมขอพระคุณที่กรุณาให้โอกาส
(นายสวัสดิ์ คำประกอบ ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ท่านสวัสดิ์
มีอะไรครับ ท่านมีประท้วงเรื่องอะไรเชิญครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : ขอประท้วงว่าหมวด ๗ เกี่ยวกับ
คณะรัฐมนตรีเป็นหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องพูดกันมากมายก่ายกอง

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ก็ต่อได้ครับ
ถึงได้หารือ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ : เพราะฉะนั้นผมจึงคิดว่าสมควรแก่
เวลาแล้วครับ ซ้ำหลังก็กระชิบกระชาบผมเรื่อง บอกว่าหยุดเถอะครับเอา
ฟุ้งนี้ กระผมคิดว่าฟุ้งนี้ก็เสิร์ฟครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ให้ท่าน
ศาสตราจารย์ธรรมนุกูลไพจิตร

ศาสตราจารย์ธรรมนุกูลไพจิตร : ขอขอบคุณครับ เพราะว่า
ท่านสวัสดิ์อาจจะไปนอนคิดแล้วไม่หลับเลยก็ได้ กระผมจะกราบเรียนตรง ๆ
กระผมขอเริ่มเรียนนะครับ คืออย่างนี้ปัญหาแทรกซึมอยากกราบเรียนถาม
และกรุณาตอบให้ได้ด้วย คือนายกรัฐมนตรีคือรัฐมนตรีใช่หรือไม่ เพราะปัญหา
เรื่องนี้ค้างมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและมีปัญหาในเรื่องเวลามีวิกฤต
โดยเฉพาะการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ บางคราวฝ่ายค้านก็มักจะไม่วางใจ
นายกฯ เพื่อให้ตำแหน่งอื่นที่นายกฯ ดำรงอยู่อย่างสมัยหนึ่งมีนายกฯ ที่ดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีอื่นด้วยก็จะให้ไปด้วยทั้งหมด แต่บางทีก็จะตีรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงนั้น เพื่อให้กระเทือนถึงนายกฯ เป็นปัญหาซึ่งคาราคาซังอยู่และจะทำให้
เกิดความแตกแยกในประชาชาติได้ มาในสมัยนี้เขาก็ได้มีการแก้ปัญหาอันนี้
เพราะกระผมกราบเรียนตรง ๆ ขอความกรุณาท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ รวมทั้ง
ท่านสวัสดิ์ด้วยกรุณาอย่าเพิ่งง่วงนอนนะครับ กรุณาตามด้วย เพราะจะได้อาศัยแรง
ท่านผู้มีประสบการณ์ ในอันนี้กระผมขออนุญาตท่านประธานอ่านสั้น ๆ มาตรา ๒๐๑
พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสี่สิบเก้าคน
คือต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้เคยเป็นสมาชิก และในการนี้
คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นที่นายกรัฐมนตรีกำหนด
จำนวนไม่เกินสี่สิบเก้าคน เอาแค่นี้ก่อนว่า ก็ผมมองเห็นแล้วเหมือนกับว่านายกฯ
นั้นไม่ใช่รัฐมนตรี คือนายกฯ มาจากผู้แทนราษฎรหรือผู้เคยเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ไม่ใช่มาจากรัฐมนตรี และนายกฯ เป็นคนแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี

๒๓๒

สร ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

วิภาวกรรม ๑๑๙/๓

เหมือนอย่างเจ้านายแต่งตั้งลูกน้อง เพราะฉะนั้นเจ้านายก็ไม่ใช่ลูกน้อง
ลูกน้องก็ไม่ใช่เจ้านาย นี่ประการแรก แต่ถ้าจะมีบางท่านบอกว่า เป็น
รัฐมนตรีด้วย กระผมก็อยากจะกราบเรียนว่าที่ไหนที่บอกว่าเป็นรัฐมนตรีด้วย
และถ้าจะดูให้ดีนั้นไม่มีทางจะเป็นรัฐมนตรีได้ เพราะอะไร เพราะว่าใน
รัฐมนตรีมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม อย่างมาตรา ๒๐๘ มีอายุไม่ต่ำกว่า
๓๕ ปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามอย่างนั้น ๆ แต่ไม่ได้บอกเลยว่า
นายกรัฐมนตรีนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร นอกจากต้องสิ้นนิตินฐานไว้จาก
มาตรา ๒๐๑ นั้นเองว่ามาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร -----

- ๑๒๐/๑

เพราะฉะนั้นอันนี้ละครับ เป็นสิ่งอัปยศซึ่งกระทบทหน้าไม่ได้จะต้องขอพูดคืนนี้ แล้วขอให้ไปช่วยคิด กลายเป็นว่านายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรีนี้ต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอายุ ๒๕ เท่านั้นก็เป็นได้ คุณสมบัติก็ดีกว่าคนที่จะมาเป็นรัฐมนตรีซึ่งมันผิดธรรมเนียมเหลือเกิน เจ้านายหรืออย่างผู้อำนวยการกองความรู้ต่ำกว่า เสมียนหน่วยงานนั้นก็คงจะไปไม่ได้ นี่คือประการแรกนะครับ และถ้าจะดูให้ละเอียดก็มีอีกหลายอันที่ว่า อย่างบอกว่า รัฐมนตรีก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ ก็ไม่มีบอกว่านายกรัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ และนอกจากนี้คณะรัฐมนตรีพ้นโดยตำแหน่ง เมื่อนายกรัฐมนตรีตอนเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง อันนั้นมันขัดกันอยู่นะครับ แล้วก็รัฐมนตรีลาออกอะไรพวกนี้ แล้วก็สิ้นสุดส่วนตัว ตาย ลาออก อะไรต่าง ๆ แต่ไม่มีบอกเลยว่านายกรัฐมนตรีสิ้นสุดเมื่อไร แล้วจะถอดถอนได้อย่างไร เพราะแม้แต่รัฐมนตรีนั้นก็อาจจะถูกถอดถอนได้โดยนายกรัฐมนตรีนั้นขอพระราชทานพระบรมราชโองการถอดถอน แต่นายกรัฐมนตรีไม่มีเลย และไม่มีใครไปตรวจสอบได้ อันนั้นมันจะกลายเป็นเหมือนกับหมกเม็ดมา กลายเป็นว่านายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง คล้าย ๆ กับว่าไม่ต้องถูกถอดถอน ไม่ต้องถูกอะไรทั้งนั้นแยกออกไปเลย เพราะฉะนั้นอันนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวอันตราย แล้วท่านกรุณาดูนะครับ อีกประการหนึ่งว่าคุณสมบัติที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีก็มีเขียนไว้ แล้วบางที่ก็ต่างจากผู้แทนฯ ทั้ง ๆ ที่นายกฯ นั้นก็ไม่มีคุณสมบัติเท่าผู้แทนฯ แล้วคุณสมบัติต้องห้ามก็ไม่มีสำหรับนายกฯ ว่าต้องห้ามเป็นอะไรได้ไม่ได้ นอกจากสมมุติเอาเท่านั้นเองว่า ให้ไปมีมีคุณลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีมาใช้ ซึ่งไม่มีมาตราใดที่จะบอกไว้ว่า นายกรัฐมนตรีนี้มีคุณสมบัติแล้วต้องมีลักษณะต้องห้าม เช่นรัฐมนตรี ก็ไม่มีอีก เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ละครับที่มันกวนใจกระทบ และจะว่าว่าเป็นคน ๆ เดียวกันก็ไม่ได้ เพราะถ้าท่านอ่านดูคณะครับมีหลายแห่งที่เขียนแยกกันเลย นอกจาก มาตรา ๒๐๑ ที่ว่าต้องมาจากผู้แทนฯ แล้ว มาตรา ๒๐๒ คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นที่นายกรัฐมนตรีกำหนด ก็แสดงว่ามีไม่ใช่ว่าทุกคนเหมือนกัน เพราะทางนี้มีอำนาจกำหนด และนอกจากนี้ยังมีมาตรา ๒๐๓ การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ซึ่งตอนแรกบอกว่าได้รับแต่งตั้งตอนนั้นก็แต่งตั้ง แต่พอต่อไปแล้วต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าเท่านั้น รับรอง แล้วมีมติให้สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วย เพราะฉะนั้นก็จะเห็นได้จากคุณสมบัติหรือการเข้าสู่ตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีนั้นก็ยิ่งชัดเจน ไม่รู้แต่งตั้ง

หรือตัดเลือกหรือเลือกตั้งว่าให้สมาชิกจำนวนเท่านี้เท่านี้เสนอ แล้วต้อง
จำนวนเท่านี้เท่านี้รับรอง ก็คือเลือกตั้งนั่นเอง ฉะนั้นสุดท้ายนี้กระผมก็อยาก
จะกราบเรียนว่าในเรื่องนี้เป็นปัญหามากว่าคืออะไรแน่ คือถ้าไม่เช่นนั้นก็ต้อง
เขียนเสีย ว่านายกรัฐมนตรีไม่ใช่รัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีก็คือรัฐมนตรี
เขียนเสียเพื่อตัดปัญหา แต่อย่างไรก็ตามถ้าเขียนอย่างนั้นก็ต้องมีเรื่องที่จะ
ต้องแก้อีกมาก เพราะคุณสมบัติต่างๆ ไม่มี บอกมาจากผู้แทนฯ อย่างที่
กระผมกราบเรียนแล้ว ซึ่ง ๑๕ ปี ๒๖ ปีก็ได้แล้ว แต่คณะรัฐมนตรีนั้น
ต้อง ๓๕ ปี เห็นไหม นี่มันขัดกันเหลือเกิน คณะรัฐมนตรีปกติเป็นผู้มีอายุกับ
อายุมากกว่าผู้ใหญ่ซึ่งปกครองตัว เหมือนอย่างวุฒิสภามุติให้กำหนดแค่ ๓๐ ปี
หรือ ๒๐ ปี แล้วจะไปปกครองหรือไปช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างไร
อันนี้กระผมก็กราบเรียน ความจริงในเรื่องสมาชิกวุฒิสภามันยังอยากให้ถึง
๕๕ ปีด้วยซ้ำ เพื่อให้เห็นสมต่อเหตุผล และ

อันสุดท้ายรัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือน
ประจำอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ แต่ถ้าดูให้ดีในเรื่องนี้ขอรับ มีอยู่ ซึ่งใน
ประธานโทษนะครรับ เป็นปัญหาที่ขัดกันอย่างแรงเลย คือรัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติ
และมีลักษณะต้องห้ามดังนี้

มาตรา ๒๐๘ ใน (๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๘

(๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และกระโดดไป (๑๒) ก็คือ (๙) กับ (๑๐)
ของมาตรา ๑๐๘ นั้นเป็นได้ ซึ่งมันก็ตกลงรับ ถ้าทำไปดูมาตรา ๑๐๘ กระผม
ก็งงเหมือนกันไม่ทราบว่ามาอย่างไร มาตรา ๑๐๘ นี้ที่วันวันนะครรับ (๙)
(๑๐) (๑๑) นี้คือเป็นสมาชิกวุฒิสภาครรับ คือกลายเป็นรัฐมนตรีไปเป็นสมาชิก
วุฒิสภาได้ เพราะฉะนั้นก็จะเกิดพฤติการณ์ที่ว่าพอเป็นรัฐมนตรีได้ เราถือตามนี้
ผ่านไปตามนี้ ต้องออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่แอบไปเป็นสมาชิก
วุฒิสภาได้ซึ่งมันตกลงมาก มันก็กลายเป็นเราอยากจะกันไม่ให้ เป็นทางนิติบัญญัติ
แต่ก็เปิดช่องโหว่ไว้ ท่านอ่านดูเถอะครรับ มาตราที่ต้องห้ามนี้หายไป คือใน
มาตรา ๑๐๘ ที่ว่านี้ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ และนี่มีหลายสิ่งที่มีผมอยากจะ
ฝากที่ประชุมผู้มีเกียรติที่นี่ เพื่อความมีเกียรติมีศักดิ์ศรีของพวกเขาด้วยถาวร
ร่วมกันลง เรือล่าเดียวแล้ววมันก็จมด้วยกัน เพราะฉะนั้นโอกาสจะรอดแบบ
เรื่องที่ชนหินโสโครกที่ภูเก็ต ผมคิดว่าก็คงจะน้อย ผมก็อยากจะกราบเรียนไว้
ในทันทีว่า ถ้าเผื่อท่านจะให้หยุดอภิปรายครั้งนี้ก็กรุณาได้โปรดไปคิดด้วยตัว

๒๓๕

สร ๑๑/๒๕๔๐ (เป็นพิเศษ)

ศิริรัตน์ ๑๓๐/๓

พรุ่งนี้เราอาจจะต้องมีเรื่องที่จะต้องถกกันมาก กระทบก็ยังคงติดใจอยู่ คืบนี้
ก็ไม่ทราบหายไ้ไหนกันหมด ไม่มีใครตอบ ก็เหลืออยู่ไม่กี่คน ไม่ทราบจะตอบ
ได้ไม่ได้ ถ้าตอบได้กระทบก็ขออนุญาตติดพันไป และท่านสวัสดิ์คงไม่ว่า ถ้าเพื่อ
กระทบจะเป็นชนวนทำให้ต้องอยู่ติดไป เพราะกระทบเห็นว่าเรื่องนี้สำคัญ
เพราะท่านก็มีอาวุโสผ่านสิ่งเหล่านี้มาหลายสิบปีเหมือนกัน ขอบพระคุณครับ

- ๑๓๑/๑

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ทางฝ่าย
กรรมการใหญ่จะขอตอบนะครับ เพราะว่า เป็นเรื่องสำคัญที่ท่านยกเป็น
ประเด็นกฎหมายขึ้นมา เชิญคุณพงศ์เทพครับ

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา (กรรมการ) : กราบเรียน
ท่านประธานที่เคารพ กระผม พงศ์เทพ เทพกาญจนา ในฐานะกรรมการ
คงจะขอกราบเรียนตอบสั้น ๆ เพราะว่าค่อนข้างจะตึกมากแล้วและท่าน
สมาชิกผู้ทรงเกียรติจากกรมศาสตร์อาจจะได้กลับไปชบคิดอีกครึ่งหนึ่ง
ท่านประธานครับ ถ้าดูในมาตรา ๒๐๑ จะเห็นชัดเจนพอสมควรที่บอกว่า
พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่น คำว่า อื่น
มันข้อย่อยบางอย่างอยู่ว่านายกรัฐมนตรีนั้นที่แท้แล้วก็ เป็นรัฐมนตรีด้วยกันหนึ่ง
และสิ่งที่ย้ำอีกประการหนึ่งคือในมาตรา ๒๐๕ ที่บอกว่า ความเป็นรัฐมนตรี
ของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐๕ ซึ่งจะ เป็นเหตุให้รัฐมนตรีทุกคน
พ้นจากตำแหน่ง ตรงนี้ชัดเจนครับว่านายกรัฐมนตรีนั้นก็คือรัฐมนตรีคนหนึ่งนั่นเอง
และในส่วนที่ในมาตรา ๒๐๘ (๓) ที่บอกว่ารัฐมนตรีต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม
ตามมาตรา ๑๐๘ และไม่ได้พูดถึง (๔) ของมาตรา ๑๐๘ ไม่ได้พูดถึง (๑๐)
ของมาตรา ๑๐๘ ที่พูดว่าในเรื่องของสมาชิกวุฒิสภาไว้ ถ้าอ่านเฉพาะ
มาตรา ๒๐๘ ก็ดูเหมือนกับว่ารัฐมนตรีนั้นสามารถจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา
พร้อม ๆ กันได้ แต่ตรงนี้เนื่องจากในมาตรา ๒๐๕ ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า
นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
ในขณะที่เดียวกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เลยไม่จำเป็นต้องใส่ (๑๐) ของ
มาตรา ๑๐๘ ไว้ในมาตรา ๒๐๘ ครับ กระผมเองคงจะขอกราบเรียนสั้น ๆ
แค่นี้ ขอบพระคุณครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ตอนนั้นตึกมากแล้ว
มีท่านสมาชิกได้เสนอไว้ว่าเรื่องนี้ เป็นเรื่องใหญ่ ก็อยากจะพูดกันต่อในวันพรุ่งนี้
ได้ออกจดหมายเชิญไว้แล้ว เพราะฉะนั้นก็ขออนุญาตประชุมต่อพรุ่งนี้ เวลา ๐๙.๓๐ น.
เริ่มคณะรัฐมนตรีต่อหน้าครับ

ศาสตราจารย์ธรรมบุญ ลัดพลี : ท่านประธานครับ กระผม
ไม่ได้ขอพูด จะไม่ขอทักท้วงอะไร เพียงแต่ขอให้สภานี้รับรู้ไว้ว่าท่านกรรมการ
สภาว่างฯ ได้ตอบมาแล้วว่านายกรัฐมนตรีก็คือรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นนี่ขอให้
เข้าใจว่าพรุ่งนี้กระผมขอตีตื้นตรงนี้ ถ้าท่านยืนยันว่านายกรัฐมนตรีคือรัฐมนตรี
ก็มีเรื่องจะต้องแก้ไขอีกมาก ผมอยากจะให้ท่านออกมาอย่างหนึ่งอย่างไร

๒๓๗

สร ๑๑/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ)

ศิริวารณ ๑๒๑/๒

เท่ากับล่อลือออกจากถ้ำ ถ้าเสือไม่ออกจากถ้ำผมก็ไม่รู้ว่าเป็นแมวหรือเป็นเสือ เพราะฉะนั้นต้องรู้ อันนี้ท่านจะเป็นเสือ ฟรุ้งนี้ผมขอว่า ที่ท่านตอบมานี้ผู้กผันไว้แล้วว่า นายกรัฐมนตรีคือรัฐมนตรี แล้วฟรุ้งนี้เราก็ค่อยพบกัน ขอขอบคุณครับ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอปิดประชุมวันนี้ พบกันฟรุ้งนี้ ๐๙.๓๐ น.

เลิกประชุมเวลา ๒๒.๕๐ นาฬิกา

